ΒΙΟΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Φ. ΦΩΤΑΚΟΥ

ΒΙΟΙ

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΞΩΘΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΝ ΕΛΘΟΝΤΩΝ

ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΩΝ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΝΤΕΣ ΜΕΝ ΥΠΟ

ΦΩΤΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ Η ΦΩΤΑΚΟΥ

ΠΡΩΤΟΥ ΥΠΑΣΠΙΣΤΟΥ ΤΟΥ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

ΕΚΔΟΘΕΝΤΕΣ ΔΕ ΥΠΟ

ΣΤΑΥΡΟΥ ΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1888

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ.

Τοὺς παραλειφθέντας εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Σ. Τρικούπη ἐπισήμους ἄνδρας ὅλης τῆς Πελοποννήσου καὶ τοὺς ἔξωθεν εἰς αὐτὴν ἐλθόντας πολιτικούς, στρατιωτικοὺς καὶ κληρικούς, οἵτινες ὑπηρέτησαν καὶ ἠγωνίσθησαν λόγῳ καὶ ἔργῳ κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τῆς ἐπαναστάσεως ἀποφασίσαμεν καὶ ἐπιχειροῦμεν νὰ μνημονεύσωμεν ἡμεῖς, ἀναφέροντες ἐν συνόψει τὰ ὀνόματα τὴν πατρίδα, ὅσων γνωρίζομεν, καὶ τὰς πράξεις των.

Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἄνδρες τοὺς ὁποίους θὰ μνημονεύσωμεν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἶχον καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γνώμην. Οὔτε ὁ μικρὸς ἐδύνατο νὰ κάμῃ τὶ χωρὶς τὸν μεγάλον οὔτε ὁ μεγάλος χωρὶς τὸν μικρόν, διότι οὕτω πῶς ἦσαν κατηχημένοι καὶ διωργανωμένοι, ὥστε κατ' ἀρχὰς κανεὶς ἐξ αὐτῶν δὲν ἐδύνατο νὰ ἐξέχῃ. Ὅλοι δὲ ἔθεσαν τὸν ἑαυτόν των εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ ἀγαπῶντο ὡς ἀδελφοί. Ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐνεργήσῃ τὶ ὑπὲρ τοῦ μελετωμένου σκοποῦ ἀμέσως τὸ ἐκοινοποίει εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοῦτο ἐγίνετο μεταξύ των μὲ τὴν μεγαλειτέραν ταχύτητα καὶ προθυμίαν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΤΡΩΝ

ΘΑΝΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ

Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῆς Πελοποννήσου παρὰ τῷ Σουλτάνῳ. Ἐλθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησε πολιτικῶς ὡς μέλος τῆς πρώτης Πελοποννησιακῆς Γερουσίας τῶν Καλτεζῶν, ἔπειτα ὡς πληρεξούσιος τῆς πρώτης Συνελεύσεως τῆς Πιάδος, ἐγένετο δὲ καὶ ἐκτελεστὴς καὶ ἀντιπρόεδρος. Ὁ δὲ ἐθνισμὸς καὶ ὁ πατριωτισμὸς τοῦ ἀνδρὸς τούτου δὲν ἔχουσι σύγκρισιν μὲ ἄλλον.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ Η ΡΟΥΦΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Τοῦτον τὸν ἄνδρα, ἐλησμονήσατε, Κύριε Τρικούπη! ὅστις ἄφησε τὸ πτῶμά του εἰς τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς σου, ὅπου ἔλυωσε καὶ τὴν ἐπότισε μὲ τὸ

ἄλειμμά του. Ἡ σκιά του εἶναι ἐπάνω τῆς πατρικῆς σου γωνίας καὶ σὲ βλέπει.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΟΝΤΟΣ

Οὗτος ὑπῆρξε πολιτικὸς, πληρεξούσιος καὶ Ἐκτελεστής.

ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ὑπηρέτησε πολιτικῶς ἐντὸς τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του χρησιμεύων ὡς Ἔφορος.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΕΖΕΡΙΤΗΣ

Οὗτος ἦτον ἐπίσημος νοικοκύρης, καὶ εἷς ἐκ τῶν τότε προὐχόντων τοῦ μέρους ἐκείνου τῶν Νεζερῶν, καὶ ἦτο γνωστός. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως πολὺ ἐχρησίμευσε δαπανῶν ἐξ ἰδίων του εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοπέδου, καὶ διατηρῶν καὶ ἴδιον σῶμα στρατιωτῶν, τοὺς ὁποίους ὡδήγουν τὰ παιδιά του εἰς τοὺς πολέμους κατὰ τὰς πολιορκίας τῶν Πατρῶν, καὶ ἀλλοῦ.

ΚΑΝΕΛΟΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΘΩΝΟΙ

Οὗτοι ὑπηρέτησαν μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Λόντου καὶ Ἀνδρέα Ζαΐμη, παρευρέθησαν εἰς πολλὰς μάχας ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς εἰς

τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ διεκρίθησαν ὡς ἄξιοι στρατιωτικοί.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΛΑΜΟΓΔΑΡΤΑΙ

Καὶ οἱ δύω οὗτοι ὑπηρέτησαν πολιτικῶς τὴν πατρίδα. Μάλιστα δὲ ὁ Ἀνδρέας καὶ ἐφυλακίσθη εἰς Τριπολιτσᾶν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ἔστειλαν αὐτὸν νὰ βεβαιώσῃ τοὺς προὔχοντας τῶν Καλαβρύτων καὶ Βοστίτσης νὰ ὑπάγουν καὶ αὐτοί εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ὅτι δὲν θέλουν κακοποιήσει αὐτούς. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἔγεινε γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννήσου, πληρεξούσιος καὶ βουλευτής.

ΘΑΝΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΙ Η ΚΟΥΜΑΝΙΩΤΑΙ

Κατήγοντο ἀπὸ τὸ χωρίον Κούμανι τῶν Πατρῶν. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρξαν καπεταναῖοι καὶ ὑπηρέτησαν εἰς τὰ Ἀγγλικὰ τάγματα τῆς Ἑπταννήσου ὡς ἀξιωματικοὶ ὅπου ἐδιδάχθησαν τὴν ὁπλασκίαν καὶ τὰς κινήσεις τὰς στρατιωτικάς, καὶ τοιουτοτρόπως κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐπαρουσιάσθησαν ὡς διδάσκαλόι. Κατὰ δὲ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν εἶχον στατιωτικὰ σώματα καὶ μὲ αὐτὰ ἐπολέμουν. Ὑπηρέτησαν δὲ ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ οὗτοι ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου ὡς πολεμισταί.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΙΑΝΝΙΑΣ

Οὗτος ὁ πρωτομάρτυς τῆς ἐπαναστάσεώς μας ἦτον υἱὸς τοῦ περιφήμου Γιαννιᾶ ἀπὸ τὴν Προστοβίτσαν, ὅστις ἦτο κλέφτης πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ πολλοὺς Τούρκους ἔστειλεν εἰς τὸν κάτω κόσμον, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἐσώνοντο. Ἐλθούσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ υἱὸς ἐμιμήθη τὸν πατέρα, καὶ πολὺ ἐζάλισε τοὺς Λαλαίους Τούρκους μαχόμενος κατ' αὐτῶν. Εἰς ὅλας δὲ τὰς μάχας ἔδειξεν ἀνδρείαν μεγάλην καὶ πολεμικὴν φρόνησιν. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἔμπλεξεν εἰς ἕνα πόλεμον μὲ τοὺς Λαλαίους, ἐκλείσθη μὲ ὀλίγους συντρόφους εἰς ἕνα ἐρημοκλησάκι κατὰ τὸ χωρίον Κάψα τῆς Ἠλείας, καὶ πολλοὺς Τούρκους ἐσκότωσεν ἕως ὅτου ἔσωσε τὰ πολεμοφόδια. Τότε οἱ Τούρκοι τοῦ ἐπρότειναν νὰ παραδοθῇ, ἀλλ' αὐτὸς ἀρνήθη, καὶ μετὰ ταῦτα Τοῦρκοι καὶ Ἕλληνες ἐλιανίσθησαν μὲ τὰ σπαθία. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Γεωργίου Γιαννιᾶ διὰ τὴν παληκαριάντου ἐγράφη εἰς τὴν στήλην τῆς ἀθανασίας. Ὁ λαὸς δὲ ὁ ποιητὴς ὕμνησε τὴν μάχην ταύτην καὶ τὸν θάνατόν του διὰ τοῦ ἑξῆς ἡρωϊκοῦ ποιήματος.

Πολλαῖς μανούλαις θλίβονται κι' οὖλαις παρηγοριῶνται·
Τοῦ Γιώργ' ἡ μάνα θλίβεται, παρηγοριὰ δὲν ἔχει,
Στὸ παραθύρι κάθεται, τοὺς κάμπους ἀγναντεύει,
Τὰ ῥιζοβούνια τ' Ὠλονοῦ βλέπει σκοτιδιασμένα·
Μὴν ἀπ' τὰ χιόνια τὰ πολλά, μὴν ἀπὸ τὸ χειμῶνα;
Μητ' ἀπ' τὰ χιόνια τὰ πολλά, μητ' ἀπὸ τὸν χειμῶνα,
Τὸν μαῦρο Γιώργη ἔκλεισαν οἱ ἄπιστοι Λαλαῖοι.
Αὐτοὶ δὲν ἦσαν λιγοστοί, ἦσαν δύο, τρεῖς χιλιάδες,

Κι' ὁ Γιώργης ἦτο μοναχὸς μὲ δώδεκα νομάτους·
Ντερβῆς 'Αράπης φώναξεν ἀπὸ τὸ μετερίζι·
«Ἔβγα Γιώργη προσκύνησε καὶ δῶσε τ' ἅρματά σου.»
Μουρτάτη πῶς μ' ἐπέρασες νὰ βγῶ νὰ προσκυνήσω ;
Μὴ γάρις εἶμαι νιόνυφη τὰ χέρια νὰ φιλήσω ;
'Εγῶμαι ὁ Γιώργης τοῦ Γιαννιᾶ, τοῦ πρώτου καπετάνιου,
Καὶ θὰ βαστάξω πόλεμον με δώδεκα νομάτους.»
Μακροπανάγος φώναξεν ἀπὸ ψηλὴ ραχοῦλα·
Βάστα Γιώργη τὸν πόλεμον, βάστα καὶ τὸ τουφέκι,
Κι' ἐγὼ μεντάτι σ' ἔρχομαι μὲ δύο μὲ τρεῖς χιλιάδες».
«Τί νὰ βαστάξω, θεῖέ μου, τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς νύχταις
Δίχως ψωμί, δίχως νερὸ δίχως καμμιὰ κυβέρνια ;
Ποιὸς εἶν' ἄξιος καὶ γρήγορος νὰ πάῃ στὴν Προστοβίτσα,
Νὰ πάῃ ν' εἰπῇ τῆς Γιώργενας τῆς νεοπαντρεμένης
Νὰ μὴν ἀλλάξῃ τὴν λαμπρὴ, φλωριὰ νὰ μὴν κρεμάσῃ.
Τὸν Γεώργην τὸν ἐσκότωσαν. . . . .

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΑΤΣΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἀνεδείχθη ἀπὸ ζῆλον καὶ φιλοπατρίαν κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπαναστάσεως. Ἦτον ὁ μόνος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ εἰς τοὺς Πατραίους ἐφάνη παληκάρι, διότι δὲν εἶχον ἄλλον ὅμοιον μὲ αὐτόν. Ὁ ἐνθουσιασμός του κατήντησεν εἰς αὐτὸν μανία, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζε νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ στρατιώτου καὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ διὰ νὰ διοικῇ ἄλλους, ἦτο μόνον ἀτομικὸν παληκάρι.

Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως οἱ Ἕλληνες ἐν γένει δὲν ἐγνώριζον νὰ πολεμοῦν, ἀλλ' οὔτε ἐδύ-

ναντο νὰ ἐννοήσουν, καὶ νὰ διακρίνουν καλῶς τὴν βλάβην τοῦ βολιοῦ καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ τουφεκίου, μολονότι καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλοι εἶχον γυμνασθῆ εἰς τὰ Ἀγγλικὰ τάγματα τῆς Ἑπταννήσου, καὶ ἀντὶ νὰ σκοτώσῃ τὸν Τοῦρκον, τὸν ὁποῖον ἔβλεπε μακρύτερα πολλάκις ἐσκότωνε τὸν σύντροφόν του τὸν Ἕλληνα, ὅστις ἦτον ἐν τῷ μέσῳ, καὶ τοιουτοτρόπως πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι ἔτρεχον ἐμπρὸς κατὰ τῶν Τούρκων ἐσκοτώθησαν ἀπὸ τὰ ὀπίσω ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, διότι χωρὶς νὰ σημαδεύουν ἔρριχναν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, ὅταν ἔπινε χρασί, ηὔχετο καὶ ἔλεγεν· « ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μας εἰς τὸν πόλεμον.»

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀδελφὸς τῶν Κουμανιωταίων εὑρέθη εἰς τὸν πόλεμον σκοτωμένος καὶ πληγωμένος ἐκ τῶν ὄπισθεν, οἱ συγγενεῖς του ὑπώπτευσαν, ὅτι ὁ Καρατσᾶς τὸν ἐσκότωσε, καὶ ἔκτοτε τὸ πάθος τῶν ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν τοῦ φονευθέντος αὔξησε κατὰ τοῦ Καραντσᾶ, μάλιστα δὲ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἔλεγον τοῦτο, καὶ ἠκούσθη καὶ ἐκυκλοφόρησεν ἡ ἰδέα, ἡ ὁποία, ἂν καὶ δὲν ἦτον ἀληθινή, ὅμως ἐπιστεύθη, ὅτι ὁ Καρατσᾶς τὸν ἐσκώτωσεν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τοῦτον ἔλιπεν ἡ φρόνησις καὶ ὁ τρόπος τῆς συμπεριφορᾶς, καὶ δὲν ἔκρινε πόσον εἶναι κακὸν εἰς τοὺς συγγενεῖς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔχασαν ἀδελφόν, ἢ πατέρα, ἀντὶ νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις καὶ νὰ πείσῃ τοὺς Κουμανιωταίους περὶ τῆς ἀθωότητός του, αὐτὸς ἐξ ἐναντίας ἤρχισε νὰ καταφρονῇ αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς δείχνῃ, ὅτι αὐτὸς εἶναι παληκάρι, τοὺς σκοτώνῃ, καὶ δὲν τολμοῦν

νὰ τὸν πειράξουν. Οἱ δὲ πρόκριτοι πάλιν τὸν μετεχειρίσθησαν ὡς ἰδικόντων διὰ νὰ καταβάλουν τοὺς Κουμανιωταίους ὡς ἔχοντας ἐπιρροὴν, καὶ ἀντ' αὐτῶν ν' ἀναδείξουν ἐκεῖνον, καὶ μολονότι οἱ Κουμανιωταῖοι τοὺς εἶπον νὰ τὸν ἀπομακρύνουν εἰς ἄλλο σῶμα διὰ νὰ μὴν ἦναι ἐκεῖ ὅπου ἦσαν καὶ αὐτοὶ, διότι θὰ τὸν σκοτώσουν, οἱ ἄρχοντες ὅμως τὸν ἐσηκομύαλησαν καὶ τὸν εἶχον μαζί των καὶ δὲν ἄκουσαν τοὺς Κουμανιωταίους, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ θεραπεύσουν τὸ κακὸν, νὰ τοὺς ἀγαπήσουν, ἢ νὰ τὸν μακρύνουν ἐκεῖθεν, διότι δὲν εἶχε καὶ μεγάλον σῶμα στρατιωτῶν, ὡς οἱ ἐχθροί του. Μόνον ὁ Γεώργιος Λεχουρίτης βλέπων τὴν καταφρόνησιν τοῦ Καραντσᾶ πρὸς τοὺς Κουμανιωταίους, καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τούτων κατ' ἐκείνου, προβλέπων δὲ καὶ τὸ μέλλον δυστύχημα, εἶπεν εἰς τοὺς προκρίτους νὰ οἰκονομήσουν τὸ πρᾶγμα διότι δὲν πάει καλά, καὶ κατόπιν ἐπῆρε τὸν Καρατσᾶν καὶ ὑπῆγον μαζὺ εἰς τὸ Λεχοῦρι ὅπου ἔμειναν ὀλίγας ἡμέρας, καὶ τὸν ἐσυμβούλευε νὰ λείψῃ ἐκεῖθεν· ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Πάτρας, ὅπου ἐφονεύθη· ὁ δὲ θάνατός του ἔγεινεν ὡς ἑξῆς. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου μίαν ἡμέραν ὁ Καραντσᾶς ἦτον ἔξωθεν τοῦ μοναστηρίου Ὀμπλοῦ, καὶ ἤρχετο νὰ ἔμβῃ μέσα ἀπὸ τὴν μεγάλην π ό ρ τ α ν. Οἱ συγγενεῖς τῶν Κουμανιωταίων τὸν εἶδον, καὶ αὐτὸς τοὺς εἶδεν, ἀλλὰ ἐκοντοχόρευν, ἐσήκωνεν ὄπισθεν τὰ πόδια του καὶ τοὺς ἐπερίπαιζεν, ὅτε ὁ Ταλαμηδᾶς τὸν ἐτουφέκισε καὶ καὶ τὸν ἐφόνευσν. Τοιουτοτρόπως ἔγεινε φανερὰ καὶ ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ ὁ φόνος, καὶ ὄχι κρυφᾶ καὶ δολίως·

ἡ δὲ πρᾶξις εἶναι ὁπωσδήποτε κακὴ, καὶ ἀνόητος ἡ τοιαύτη ἐκδίκησις.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΛΑΜΟΓΔΑΡΤΗΣ

Ἀνὴρ σρατιωτικὸς, εὔμορφος καὶ καλοκαμωμένος. Εὑρέθη εἰς πολλὰς μάχας κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Πελοποννησίων εἰς Ἀθήνας ἐπὶ τῆς ἀρχηγίας τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη ὅπου εἴς τινα μάχην καὶ ἀρίστευσεν.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΝΤΟΓΟΥΡΗΣ

Κατήγετο ἐκ τῆς νήσου Κεφαληνίας, καὶ ἐχρησίμευσε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτήν. Οἱ εὑρεθέντες ἐκεῖ εἰς τὰς Πάτρας Ἰωάννης Βλασόπουλος καὶ Ἰωάννης Παπαρρηγόπουλος ὑπάλληλοι τοῦ Ῥωσσικοῦ προξενείου, ἡνωμένοι μετὰ τοῦ μητροπολίτου Γερμανοῦ, Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου καὶ τοῦ Ἀνδρέου Κοντογούρη, προξένου ὄντος τότε ἑνὸς Εὐρωπαϊκοῦ κράτους, ἐνεργοῦσαν ὅλοι ὁμοῦ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. Αἱ πρὸς τὰς δυνάμεις σταλεῖσαι ἀναφοραὶ καὶ αἱ προκηρύξεις τοῦ πολέμου ἀπὸ αὐτοὺς ἔγεινὰν, διότι ἦσαν εἰδήμονες τῶν Εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων.

Οἱ ἐντόπιοι Τοῦρκοι τῶν Πατρῶν δὲν εἶχον καμμίαν διαφορὰν ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους Ἕλληνας, μόνον δὲ κατὰ τὴν θρησκείαν διέφερον, ἐμπορεύοντο δὲ καὶ αὐτοὶ, καὶ ἦσαν ἥμεροι, εἶχον δὲ καὶ κτήματα, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες.

Κανεὶς δὲ δὲν ἐπίστευεν, ὅτι τὸ φρούριον τῶν Πατρῶν ἤθελε μείνει τόσον δυνατὸν καὶ ἀκυρίευτον μέχρι τέλους τῆς ἐπαναστάσεως, ἂν καὶ ἔγειναν τόσαι μάχαι δι' αὐτό, καὶ ἕνεκα τούτων ἐκινδύνευσεν ὅλον τὸ ἔθνος. Ταῦτα δὲ ἔγειναν ἕνεκα τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἄλλων προκρίτων, οἱ ὁποῖοι ἐπέμενον νὰ διευθύνουν αὐτοὶ τὰ ὅπλα κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ των Γερμανοῦ.

Ὅσα δὲ ἔγειναν κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν Πατρέων Τούρκων ἐνεργήθησαν ἀπὸ τὸν εὑρεθέντα τότε ἐκεῖ Ἄγγλον πρόξενον Φίλιππον Γκρήν. Οὗτος συνέδραμε τοὺς Τούρκους ἐξαπατῶν τοὺς Μεσολογγίτας καὶ μερικοὺς νησιώτας Ἴωνας, διὰ τῶν ὁποίων ἐπρομήθευεν ὅλα τὰ μέσα καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα τρόφιμα, τὰ ὁποῖα οὗτοι ἐπρόβλεπον καὶ καὶ ἐκουβάλουν εἰς τὰ φρούρια τῶν Πατρῶν. Ἐπλανήθησαν ἀπὸ τὰ μεγάλα κέρδη, καὶ ἔγειναν κατὰ τοῦτο προδόται τῆς πατρίδος των. Ὁ δὲ ἀχόρταστος καὶ πλεονέκτης Γκρὴν ἐβοήθει τοὺς Τούρκους διὰ νὰ χορτάσῃ τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν αἰσχροκέρδειάν του. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ Γκρὴν καὶ οἱ ἄλλοι τότε τῶν μερῶν ἐκείνων πρόξενοι τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Αὐστρίας, τῆς πρὸ χρόνων πολλῶν ἐχθρευομένης τὴν φυλὴν τὴν Ἑλληνικήν, καὶ μετὰ τούτων καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ σύντροφός των Ἀνδρέας Φακίρης ἐκ Χίου ἐπρομήθευεν εἰς τοὺς Τούρκους ζωοτροφίας. Ὅλοι δὲ οὗτοι μεγάλως ἔβλαψαν τοὺς δυστυχεῖς Ἕλληνας, διότι ἐκτὸς τῶν τροφῶν τὰς ὁποίας, ὡς εἴπομεν, ἐπρομήθευον καὶ ἐπρόδιδον τὰ σχέδιά των πρὸς τοὺς Τούρκους, πολιτικῶς δὲ οἱ πρό-

ξενοι παρεμόρφονον εἰς τὰς Αὐλάς των καὶ τὰ πράγματα ὑπὲρ τῶν φίλων των Τούρκων καὶ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν των Ἑλλήνων.

Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἐὰν ἔλειπον ὁ Ἰ. Παπαδιαμαντόπουλος, ὁ Ἰ. Βλασόπουλος, ὁ Ἰ. Παπαρηγόπουλος, ὁ Ἀνδρέας Κοντογούρης καὶ ὁ μητροπολίτης Γερμανός, οἱ ὁποῖοι κατώρθωσαν νὰ ἐμποδίσουν ὅλα τὰ σχέδια τῶν Ἄγγλων προξένων καὶ τῶν Αὐστριακῶν, ἤθελον χυθοῦν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅλοι οἱ Τοῦρκοι Ἀλβανοί. Τοῦτο δὲ καθαρὰ ἀποδεικνύεται· διότι ὅσαι δυνάμεις ἐπρόφθασαν νὰ κινήσουν ἀπὸ τὴν Ῥούμελην μὲ πολλὴν εὐκολίαν ἐπέρασαν, ὡς διηγοῦμαι εἰς τὰς παρατηρήσεις μου εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Κ. Τρικούπη, διότι οὗτος τὰ ἐλησμόνησε, φαίνεται. Τοιουτοτρόπως ὁ μὲν Ἰσοὺφ πασᾶς Σέραλης ἔφερε Τούρκους Ἀλβανοὺς καὶ ἄλλους ὑπὲρ τοὺς ὀκτακοσίους πρὸς βοήθειαν τῶν φρουρίων, ὁ δὲ Ἀσλὰν Ἀγάκος, ἐπίσημος Ἀλβανὸς, περὶ τοὺς χιλίους ὀκτακοσίους διὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς φρουρὰ τῶν φρουρίων, ὁ δὲ Μουσταφᾶ Κεχαγιᾶς τοῦ Χουρσὴτ πασᾶ τοῦ κυριάρχου τῆς Πελοποννήσου ἐπέρασε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Πελοπόννησον φέρων ὑπὲρ τὰς τέσσαρας χιλιάδας ἐπίσης Ἀλβανοὺς πολεμιστάς, καὶ κάμποσους καβαλαραίους.

Οἱ γράφοντες περὶ τῶν στρατιωτικῶν πραγμάτων τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἰδίως περὶ τῆς εὑρεθείσης δυνάμεως κατὰ τὴν ἀρκτικὴν αὐτῆς πλευρὰν ἐλθούσης ἀπὸ τὴν Ῥούμελην, ὅλοι οὗτοι ἐκφράζονται περὶ τούτων μὲ πολλὴν ἀδιαφορίαν, καὶ ὡσὰν νὰ μὴν ἦτο τί-

ποτε. Ὁ Ἰσοὺφ πασᾶς ὅταν ὑπῆγεν νὰ πάρῃ τοὺς Λαλαίους καὶ νὰ τοὺς συνοδεύσῃ εἰς τὰς Πάτρας εἶχε μόνον ἑπτακοσίους καβαλαραίους, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ ἄλλους πολλούς. Ποῦ δὲ αἱ δυνάμεις αὗται ἔμενον; Ἐντὸς ἑνὸς φρουρίου. Ὅταν δὲ ἡ φρουρὰ εἶνε μόνον ἀπὸ χιλίους πολεμιστὰς, ὁ πολιορκητὴς πρέπει νὰ ἔχῃ τοὐλάχιστον τρεῖς χιλιάδας διὰ νὰ εἶνε ἰσοδύναμος τῶν πολιορκουμένων. Εἰς δὲ τὸ φρούριον τῶν Πατρῶν ὑπῆρχεν ἡ ἀρχῆθεν εὑρισκομένη δύναμις ἐκ Τούρκων ξένων μισθωτῶν περὶ τοὺς τριακοσίους, οἵτινες ἐχρησίμευον ὡς φρουρά. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθον οἱ ἐντόπιοι Λαλαῖοι Τοῦρκοι, καὶ οἱ προμνημονευθέντες καὶ ἐλθόντες ἐκ τῆς Στερεᾶς, κατόπιν δὲ τούτων ὅσους ἔφερεν ὁ Τουρκικὸς στόλος μὲ τὸν Καχλαμὰν πασᾶν ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας· ὥστε τὸ ὅλον γίνεται περίπου δέκα πέντε χιλιάδας. Ἐκτὸς δὲ τοῦ Μουσταφᾶ Κεχαγιὰ, ὅστις μὲ τὰς 4000 καὶ μὲ τὴν καβαλαρίαν ἐτράβηξεν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου, τὸ ἀπόρθητον τοῦ φρουρίου, διὰ νὰ ἐκπολιορκηθῇ, ἀπαιτεῖ τοὐλάχιστον 45,000, διότι ἡ ἀναλογία τῶν πολιορκουμένων πρὸς τοὺς πολιορκητὰς ἦτον ἕνας πρὸς τρεῖς. Τοιαύτη ἦτον ἡ ἀνισότης τῆς δυνάμεως τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς πολέμους καὶ εἰς τὰς πολιορκίας τῶν φρουρίων.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΓΙΑΣ

Οὗτος ὁ καπετάνιος κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Ζουμπάτα τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο μικρὸς κλέφτης, καὶ ὡς τοιοῦτος τότε ἐγνω-

ρίζετο. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν εὑρέθη μὲ σῶμα στρατιωτῶν συγκείμενον ἀπὸ τοὺς γείτονάς του Ἀλβανούς, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅπου καὶ ἐπολέμησεν ὡς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες. Ὁ Σαγιᾶς ἀνῆκεν εἰς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, ὁ δὲ ἐξάδελφός του Δ. Νενέκος, ὁ προδότης, ἀνῆκεν εἰς τὸν Θάνον Κανακάρην καὶ εἰς τὸν υἱόν του Μ. Ῥοῦφον, καὶ εἶχε περισσοτέρους στρατιώτας ἀπὸ τὸν Σαγιᾶν. Εἰς τοῦτον τὸν Σαγιᾶν, ἐχθρὸν ὄντα τοῦ Νενέκου, ὁ Κολοκοτρώνης ἔδωκε γραπτὴν ἄδειαν νὰ φονεύσῃ τὸν προδότην Νενέκον, καὶ κατὰ τὸ 1828 εὑρὼν αὐτὸν τὸν ἐφόνευσεν. Τὰ δὲ περὶ τῆς προδοσίας καὶ τοῦ φόνου τοῦ Νενέκου ἱστοροῦνται λεπτομερῶς εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΟΣΤΙΤΣΗΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΝΤΟΣ

Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ στρατηγοῦ τούτου ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐκτὸς αὐτῆς εἰς Μεσολόγγιον εἶναι γνωσταί. Εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν ἔλαβε μέρος, καὶ ἐπολέμησε καὶ αὐτὸς τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ τοῦ Δράμαλη κατὰ τὴν Ἀκράταν. Πολλαῖς δὲ φοραῖς ἀντιπροσώπευσε τὸν Γενικὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰμβραὴμ πασᾶ. Ἐψηφίσθη Γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ δὲν ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, ἐστάλη ὅμως ἀντιπρόσωπός του ὁ Κωνσταντῖνος Δημητρίου. Ἐν τῇ ἀρχῇ

τῆς ἐπαναστάσεως ἡ βαρύτης τοῦ ὀνόματός του πολὺ ἐχρησίμευσε. Κατεδιώχθη δὲ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κουντουργίωτη, καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον ὅταν ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ ἄλλοι οἱ λοιποὶ ἐφυλακίσθησαν εἰς τὴν Ὕδραν.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΛΟΝΤΟΣ

Οὗτος ὑπῆρξεν πολιτικὸς, πληρεξούσιος, βουλευτὴς καὶ Ὑπουργός.

ΣΠΥΡΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε πολιτικῶς τὴν πατρίδα. Μάλιστα ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἀπεστάλη εἰς Ὕδραν διὰ νὰ παρακινήσῃ τὴν νῆσον ταύτην εἰς ἐπανάστασιν, καὶ ἀποστείλῃ τὰ πλοῖά της εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ὑποσχόμενος εἰς τοὺς Ὑδραίους καὶ πληρωμήν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ πολιτικὸς διοικητὴς ἐγένετο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Οὗτος, ὡς εἴπομεν, ἀνεπλήρωσε τὸν Ἀνδρέαν Λόντον ὡς γερουσιαστὴς, ὑπηρέτησε δὲ καὶ στρατιωτικῶς.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ὑπηρέτησεν ἐντὸς τοῦ τόπου πολιτικῶς.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησεν εἰς διαφόρους ἀποστολάς. Ὁ δὲ Ἀνδρέας Λόντος τότε μοιράζων βαθμοὺς στρατιωτικοὺς ὠνόμασε καὶ αὐτὸν ἑκατόνταρχον. Ὑπῆρξε φίλος ἀρχαῖος τοῦ Γρηγορίου Δικαίου Φλέσα, ὅστις ὅταν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆγεν εἰς τὴν Βοστίτσαν εἰς τὴν οἰκίαν τούτου κατέλυσε, καὶ ἐντὸς αὐτῆς συνωμίλησαν ὁ Ἀγγελῆς Μελετόπουλος, ὁ Ἀνδρέας Λόντος, ὁ Σπυρίδων Χαραλάμπης, οὗτος ὁ Ἀλεξανδρόπουλος καὶ ἄλλοι πολλοί. Πρὸς τούτους δὲ τότε ὁ Φλέσας ἐφανέρωσε τὴν ἔλευσίν του, τὸ ἀξίωμά του, καὶ τὴν πληρεξουσιότητα τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀπὸ τὴν Γενικὴν Ἀρχὴν τὴν ἀόρατον διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως. Ὅλοι δὲ οἱ πρόκριτοι οἱ συναχθέντες ἐκεῖ ἐκ τῶν δύω ἐπαρχιῶν Βοστίτσης καὶ Καλαβρύτων ἀντιπροσώπευον πολλὰς κοινότητας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐζαλίσθησαν καὶ ἐδειλίασαν ἀπὸ τὴν διάδοσιν τῶν λεγομένων καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ ἕνας ἐξ αὐτῶν, ἢ καὶ πολλοὶ ἔκαμνον τὸν πληρεξούσιον, ἔπαιρναν τὸν πρῶτον τόπον τοῦ καλοθελητοῦ, ὅτι δῆθεν ἐφρόντιζον διὰ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος, ἀλλ' οὔτε αὐτοὶ ἐγνώριζον ποῦ θὰ τρέξουν καὶ ποῦ θὰ σταθοῦν τὰ πράγματα. Περὶ τούτου καυχῶνται, ὅτι ἦσαν οἱ προστᾶται τοῦ ὅλου οἱ συναθροισθέντες εἰς τὴν Βοστίτσαν, ἀλλ' οὐδεμίαν εἶχον πληρεξουσιότητα ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, διότι αὗται ἄλλως πως ἐνήργουν, ἀλλ' ὅμως μὲ τὴν αὐτὴν ζάλην καὶ ἀμηχανίαν ὡς πρὸς τὸ μέλλον, διότι κανεὶς δὲν εἶχε σχέδιον. Ἡ δυσπιστία ἔγεινε πλέον κοινὴ μεταξὺ

τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τούρκων, καὶ δὲν ἔδιδον καμμίαν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ λόγια, καὶ ἔγεινε χάος μεταξὺ χριστιανῶν καὶ Ὀθωμανῶν. Τὸ δὲ ἀληθὲς εἶναι, ὅτι ὅσα ἐγίνοντο εἰς τὰς τρεῖς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, Βοστίτσης καὶ Πατρῶν, χωρὶς τῆς γνώμης τοῦ Ι. Βλασοπούλου καὶ Ἀνδρέα Κοντογούρη, δὲν ἐνεκρίνοντο, καὶ τοῦτο διότι οὗτοι, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, εἶχον τὰ μέσα καὶ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλογραφίαν μὲ τοὺς ἔξω Ἕλληνας καὶ τοὺς φίλους τῆς Ἑλλάδος, ὡς ὑπάλληλοι ξένων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων· δὲν ἐνεργοῦσαν ὅμως μεταχειριζόμενοι τὴν δύναμιν τῆς αὐλῆς των, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς Ἕλληνες ἐβοήθουν ὅσον ἦτον τότε δυνατὸν τὰ πράγματα, οἱ δὲ Τοῦρκοι δὲν ἀπετόλμησάν ποτε νὰ ἐξετάσουν τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐνεργούμενα καὶ ὁ ῥαγιᾶς των ἐπίσης δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκδώσῃ, νὰ γράψῃ, ἢ νὰ εἴπῃ τί, τὰ δὲ ἄλλα συμβάντα ἔγειναν χωρὶς τὴν ἄδειαν καὶ τὴν θέλησιν τῶν αὐτοχειροτονήτων τούτων ἀντιπροσώπων, ἐπειδὴ ἡ πρὸ χρόνων γενομένη ἑταιρία καὶ αἱ ἐνέργειαι αὐτῆς εἶχον κουφώσει τὸ στερέωμα τῆς δουλείας, ὥστε τὸ ἔχαμον ἑτοιμόρροπον. Μάλιστα δὲ οἱ ἔξωθεν ἐρχόμενοι Ἕλληνες ἀπὸ τὴν Ῥωσσίαν, τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀλλαχόθεν, αὐτοὶ διέδοσαν τὸ σύνθημα, ὅτι εἰς τὰς 25 Μαρτίου θὰ γείνῃ ἀφεύκτως ἡ ἐπανάστασις. Ὁ δὲ Φλέσας τότε ἔχυσε περισσοτέραν καυστικὴν ὕλην εἰς ταύτας τὰς ἐπαρχίας, διὰ νὰ κόψῃ μίαν ὥραν προτήτερα τὰς συναθροίσεις καὶ τὰς ἐλπίδας τὰς μακρυνὰς τῶν προκρίτων καὶ τῶν ἀρχιερέων, οἵτινες μάλιστα ἐβιάσθησαν καὶ ἄρχισαν τὰ κτυπήματα κατὰ τῶν

Τούρκων πρὸ τῆς 25 Μαρτίου. Μάλιστα δὲ ὁ Ν. Χριστοδούλου ἢ Σολιώτης καὶ πρὸ τούτου ἄλλοι Ἕλληνες ἀλλοῦ ὅπως εὑρέθησαν ἔκαμον ἀρχὴν νὰ σκοτώνουν Τούρκους, χωρὶς νὰ ζητήσουν περὶ τούτου ἄδειαν, διότι ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶχον μεθύσει ἀπὸ τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχον ἄλλον ἀνώτερον, εἰμὴ μόνον τὸν Θεὸν καὶ τὸ αἴσθημα, δὲν ἐσυλλογίσθησαν πλέον νὰ ἔχουν μεσίτας μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ δεσπότου τῆς δουλείας των, ἀφοῦ μάλιστα ἀπεφάσισαν νὰ τὸν σκοτώσουν. Ἐδῶ δὲ ἀπεδείχθη ἐσφαλμένος ὁ συλλογισμὸς τῶν προκρίτων καὶ τῶν ἀρχιερέων, οἵτινες ἐπροσπάθουν νὰ γελάσουν τοὺς Τούρκους, καὶ ἐφρόνουν ὅτι ἐδύναντο νὰ χρειασθοῦν πάλιν διὰ νὰ μεσιτεύσουν ὑπὲρ τοῦ Ῥαγιᾶ, διότι τὸ πρᾶγμα ἔγεινε πλέον πολὺ κοινὸν, ἐπέρασεν εἰς τὸ φυσικὸν καὶ ἀνοργάνιστον αἴσθημα, καὶ ἐγύρισε τὰ ἐπάνω κάτω, καὶ ἰδοὺ πλέον ὅτι ἄρχονται νέα πράγματα. Ἀλλ' οἱ διερμηνεῖς τοῦ λαοῦ οἱ πρόκριτοι δὲν εἶχον ἐννοήσει καλῶς τὴν λέξιν Ἐπανάστασιν, καὶ τὸ αὐτόματον, ἀλλ' ἐβάδιζαν εἰς τὸ ἀκλόνητον καὶ ἐγύρευαν νὰ μάθουν τὴν ἄκραν, ἤτοι τὴν Γενικὴν ἀρχὴν τὴν ἀόρατον, καὶ τὸ ἀνεξήγητον, ἐνῷ τὸ εὐεξήγητον τὸ εἶχον εἰς τὴν κεφαλήν των, καὶ ὅμως τὸ ἐζήτουν ἔξωθεν, ἀλλὰ κανεὶς τότε δὲν εὑρέθη νὰ τὸ ὁμολογήσῃ εἰς τοὺς ἄλλους, ὅτι τὸ ἀόρατον τοῦτο καὶ ἡ Γενικὴ ἀρχὴ ἦτο τὸ αἴσθημα, καὶ τὸ ὅπλον εἰς τὰς χεῖρας.

ΛΕΩΝ ΜΕΣΗΝΕΖΗΣ

Ὑπηρέτησε πολιτικῶς ἐντὸς τοῦ τόπου καὶ ὡς ἔφορος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΛΕΤΟΠΟΛΟΣ

Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ στρατηγοῦ τούτου πρὸς τὴν πατρίδα εἶναι γνωσταί. Κατ' ἀρχὰς εὑρέθη εἰς πολλὰς μάχας ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Λόντον, ἔπειτα ὅμως καὶ μόνος ἐδιοίκει σῶμα στρατιωτικόν. Ὁσάκις δὲ μὲ τὸν Λόντον δὲν ἐσυμφώνει εἶχε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, καὶ ὑπὸ τούτου ἐβοηθεῖτο ἀκολουθῶν τὰς συμβουλάς του.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΕΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς παρὰ τῷ στρατηγῷ Λόντῳ γενόμενος καὶ ὑπασπιστής του, καὶ παρακολουθῶν αὐτὸν πανταχοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπηρέτησε καὶ παρὰ τῷ στρατηγῷ Μελετοπούλῳ, κατόπιν καὶ μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ οὕτω γνωστὸς ἐγένετο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ Η ΧΙΛΙΑΡΧΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Τσετσεβά. Ἦτο

δὲ στρατιωτικός· ὅλαι δὲ αἱ ἐκδουλεύσεις του φαίνονται εἰς τὰ προεκδοθέντα ἀπομνημονεύματά μου. Ἦτο δὲ πάντοτε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Ἀ. Λόντου, καὶ ἔμενεν εἰς τὸ σρατόπεδον τῶν Σελῶν, εἴτε παρὼν, εἴτε ἀπὼν ἦτον ὁ Λόντος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ

Ὑπῆρξεν εἷς τῶν μεγαλειτέρων ἀρχόντων τῆς Πελοποννήσου πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἡ ἐπανάστασις ἐγένετο, τῆς ὁποίας ἦτον εἷς τῶν πρωτουργῶν, ἐξελέχθη ἀπὸ τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς ἐπαρχίας ἀρχιστράτηγος ὅλων τῶν ἐκεῖ καπεταναίων, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἑπομένου ἐγγράφου.

Ἡ ἐπαρχία τῶν Καλαβρύτων ἦτο τότε διῃρημένη εἰς τέσσαρα τμήματα, σέμτια Τουρκιστὶ ὀνομαζόμενα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν δύω τῆς Κατσάνας καὶ τῶν Χασίων εἶχεν αὐτός, τὸ δὲ τῶν Νεζερῶν ὁ Ἀσημάκης Ζαΐμης, καὶ τὸ τέταρτον τμῆμα τοῦ Λειβαρτσίου εἶχεν ὁ Ἀσημάκης Φωτήλας. Τοσαύτην ἕκαστος εἶχεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ δύναμιν. Ὁ Σ. Χαραλάμπης ἐχρημάτισε γερουσιαστὴς τῶν Καλτεζῶν, πληρεξούσιος εἰς ὅλας τὰς ἐθνικὰς συνελεύσεις, καὶ μέλος καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ. Ἰδοὺ δὲ καὶ τὸ εἰρημένον ἔγγραφον.

Δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ ὑποκάτωθεν ὑπογεγραμ-

μένοι εἰς τὰ ἅρματα εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν τυράννων διὰ τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν μας, ὅτι καθὼς ἐξ ἀρχῆς πρὶν σηκώσωμεν τὰ ἅρματα ἐσυμφωνήσαμεν ἐν τῷ μεταξύ μας νὰ εἴμεθα σύμφωνοι, δίδοντες ὑπόσχεσιν πρὸς τὸν εὐγενέστατον ἄρχοντα ἀρχιστράτηγόν μας Κύριον Σωτήρην Χαραλάμπην διὰ νὰ εὑρισκώμεθα εἰς τὴν διοίκησιν καὶ ὑποταγὴν τῆς εὐγενείας του, ὅστις μᾶς ἐδιώρισε καὶ καπεταναίους κατὰ τὸ ἔγγραφον, ὅπου ἀνὰ χεῖρας ἔχομεν διὰ νὰ κινώμεθα ὅπου ἡ χρεία τὸ καλέσει μετὰ τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιωτῶν ἕκαστος τῶν ὁπλοφόρων, ἤγουν τῶν δύο σωματείων Κατσάνας καὶ Χασίων, δὲν λείπομεν ἤδη καὶ διὰ τοῦ παρόντος μας νὰ δηλοποιήσωμεν, ὅτι καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ εὑρισκώμεθα σύμφωνοι καὶ ἀχώριστοι ὁ εἷς τοῦ ἄλλου ὡς ἀδελφοὶ καθὼς καὶ ἀπὸ τὸν ἄνωθεν ἀρχηγόν μας. Ἂν δὲ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς καπεταναίους λιποτακτήσῃ τινὰς, ἢ παραβῇ τὴν ἄνωθεν συμφωνίαν μας, ἢ τραβηχθῇ καὶ ὑπάγῃ εἰς ἄλλον ἀρχιστράτηγον, καθὼς καὶ ἀπὸ στρατιῶτάς μας, ὁ τοιοῦτος νὰ λογίζεται ἄτιμος, μὴ ἔχων καὶ εἰς τοῦ λοιποῦ χανένα δικαίωμα διὰ τὰς προτέρας του ἐκδουλεύσεις, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ λοιποὶ νὰ εἴμεθα ἐναντίον του, νὰ τὸν κατατρέχωμεν παραβαίνοντα τὴν μεταξὺ ἡμῶν συμφωνίαν ὡς ἄπιστον, καὶ νὰ παιδεύεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ δικαίου. Ὑποσχόμεθα προσέτι, ὅτι ἂν καὶ τύχῃ νὰ πέσωμεν εἰς λάφυρα καὶ κοῦρσον, νὰ νομίζωνται καὶ αὐτὰ κοινὰ, καὶ νὰ μοιράζωνται ἀναλόγως κατὰ τοὺς στρατιώτας, ὅπου ἕκαστος ἡμῶν ὁδηγεῖ. Οὕτω λοιπὸν, γνώμῃ ἰδίᾳ ἕκαστος, ἀπεφασίσαμεν καὶ ἐσυμφωνήσαμεν νὰ σταθῶμεν

ἄχρι τέλους, ἕως οὗ νὰ ἀξιωθῶμεν τῆς ποθητῆς ἐλευθερίας μας. Καὶ διὰ πιστοποίησιν καὶ βεβαιότητα τῆς εἰρημένης συμφωνίας μας ἔγεινε τὸ παρόν, βεβαιωμένον παρ' ἡμῶν τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων, καὶ ἐδόθη εἰς χεῖρας τοῦ ἄνωθεν ἄρχοντος ἀρχιστρατήγου μας Κ. Σωτήρη Χαραλάμπη, ἵνα ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχύν του πανταχοῦ.

1821. *Ἰουνίου α'. Ζαρούχλα.*

Κωνσταντῖνος Πετιμεζᾶς.	ὑπόσχομαι
Νικόλαος Χριστοδούλου.	»
Βασίλειος Πετμεζᾶς.	»
Νικόλαος Πετμεζᾶς.	»
Ἀναγνώστης Κορδῆς.	»
Γιαννάκης Πικραμένος.	»
Δημήτριος Ἀντωνόπουλος.	»
Ἀναγνώστης Ἰωάννου.	»
Παναγιώτης Κοντύλης.	»
Σπῦρος Εὐσταθίου ἢ Καρασπύρος.	»
Παναγιώτης Ψυχούλιας.	»
Ζαφείριος Παναγόπουλος.	»
Μῆτρος Μακρύς.	»

ΑΣΗΜΑΚΗΣ ΖΑΪΜΗΣ

Πολιτικὸς ἐπίσημος καὶ γνωστὸς διὰ τὴν παλαιότητα τῆς καταγωγῆς του. Οὗτος ἔστειλε τὸν Μαζιώτην Χονδρογιάννην καὶ τοὺς ἄλλους νὰ κτυπήσουν τὸν Τοῦρκον Σεϊδῆν Λαλιώτην καὶ Νικόλαον Ταμβακό-

πουλον εἰς τὴυ Κατσάναν. Εὑρέθη εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀκράτας, καὶ ἦτον ἀρχηγὸς τοῦ τμήματος τῶν Νεζερῶν, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΪΜΗΣ

Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτὴν πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς. Ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἰδίως εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅτε κατὰ τὴν μάχην τῆς 9. Μαρτίου τὴν περίφημον ἐπὶ τοῦ πολιορκητοῦ Κολοκοτρώνη, ὀλίγον ἔλειψε νὰ ζωγρηθῇ. Μετὰ ταῦτα ὑπῆγε πρὸς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν Μεσολογγιτῶν, οἵτινες τότε ἐπολιορκοῦντο ἀπὸ τοὺς Τούρκους στενῶς. Κατὰ τὰ 1824 ὅμως κατεδιώχθη καὶ οὗτος ἀπὸ τὴν τότε Κυβέρνησιν τοῦ Γ. Κουντουργιώτη, καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον μετὰ τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου καὶ Α. Λόντου, ὅτε οἱ Θ. Κολοκοτρώνης καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ὀνομασθέντες ἀντᾶρται ἐφυλακίσθησαν εἰς τὴν Ὕδραν. Διεδέχθη δὲ τὸν πατέρα του Ἀσημάκην Ζαΐμην, γενόμενος αὐτὸς πλέον ἀρχηγὸς τοῦ τμήματος τῶν Νεζερῶν, τὸ ὁποῖον ἦγε καὶ ἔφερεν ὅπως ἤθελεν. Ἀκολούθως δὲ ἀνεδείχθη ἀνώτερος πολιτικὸς τῆς Πελοποννήσου. Περὶ τῶν ἄλλων πράξεων τοῦ ἐπισήμου τούτου ἀνδρὸς διηγούμεθα ἐκτενέστερον εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΑΪΜΗΣ

Ὑπῆρξαν πολιτικοί. Ὁ δὲ Ἰωάννης ἐστάλη καὶ εἰς τὸ Λονδῖνον πρὸς διαπραγμάτευσιν τοῦ πρώτου δανείου· ἐγένετο δὲ καὶ βουλευτὴς καὶ πληρεξούσιος.

ΑΣΗΜΑΚΗΣ ΦΩΤΗΛΑΣ

Πολλαὶ εἶναι αἱ ὑπηρεσίαι τούτου τοῦ ἀνδρός. Ἐγένετο ἀντιπρόεδρος τῆς Γερουσίας τῆς Πελοποννήσου. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατ' αὐτὴν εἶχε πολλὴν πολιτικὴν δύναμιν, καὶ εἰς ὅλα ἐζητεῖτο ἡ γνώμη του. Εἶχε τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν τοῦ τμήματος τοῦ Λειβαρτσίου, ὡς εἴπομεν, καὶ ἦτον ἑνωμένος μετὰ τῶν Λεχουριτῶν, ἔστελλε δὲ τὸν υἱόν του Παναγιωτάκην Φωτήλαν εἰς ὅλας τὰς πολιορκίας καὶ τὰς μάχας. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ τρομεροῦ Δράμαλη εἰς τὴν Πελοπόννησον πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν καταστροφήν του. Ἐχρημάτισε δὲ καὶ εἰς ὅλας τὰς Συνελεύσεις πληρεξούσιος.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΘΕΟΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς εὑρεθεὶς εἰς διαφόρους θέσεις καὶ μάχας. Καὶ πρῶτον μὲν εἰς τὴν μάχην τοῦ Λεβιδίου, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν τῆς Ἀκράτας ὅπου ἐπολεμήθησαν τὰ λείψανα τοῦ Δράμαλη. Ἐχρημάτισε δὲ καὶ πληρεξούσιος, βουλευτὴς καὶ γερουσιαστής.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Η ΜΟΥΡΤΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ὁ πολιτικὸς οὗτος ἀνὴρ ἐχρησίμευσε πολὺ κατ' ἀρχὰς ἕνεκα τῶν χρημάτων του καὶ τῶν ἄλλων μέσων. Ἔπειτα δὲ διετήρει τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ἐπαρχίας ἐνέργειαν μετὰ πολλῶν ἄλλων, φροντίζων καὶ προμηθεύων τὰ τοῦ πολέμου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΦΩΤΗΛΑΣ

Οὗτος ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἔχων ἴδιον σῶμα στρατιωτῶν ὑπῆγε καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Λάλα. Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τῶν Λαλαίων μετέβη εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν καὶ ἀλλοῦ.

ΛΙΜΠΕΡΗΣ ΘΕΟΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρξεν εἷς τῶν πληρεξουσίων τῶν Καλαβρύτων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν καὶ κατ' αὐτὴν ἐχρημάτισε πληρεξούσιος εἰς τὰς Συνελεύσεις, καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΝΙΚΟΛΟΣ ΦΡΑΓΚΑΚΗΣ

Οὗτος ἐχρημάτισε στρατιωτικὸς καὶ εἰς πολλὰς μάχας διεκρίθη, διὰ τὴν γενναιότητά του, μάλιστα δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Ἔπειτα ἐπέρασε καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗΣ

Οὗτος ὑπηρέτησεν ἐντὸς τοῦ τόπου του ὡς ἔφορος.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Σοπωτοῦ. Πρὸς τῆς ἐπαναστάσεως ἔκαμνε τὸν ἀπόστολον διαδίδων τὰ τῆς Ἑταιρίας. Ὑπῆρξεν ἰατρὸς ἐπιστήμων καὶ ἐπίσημος τοῦ καιροῦ του, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐχρησίμευσε πολὺ εἰς τὸν πόλεμον. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἠκολούθησε τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην, ὕστερον ὅμως τὸν Γκούραν. Οὗτος εἶχε φίλον καὶ τὸν Ἰ. Κωλέτην, τὸν ὁποῖον κακῶς καὶ ὀλεθρίως ἐπὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἐσυμβούλευσε, καὶ ἔγδυσε τὴν Πελοπόννησον. Ἐξ αἰτίας τούτου τοῦ ἀνθρώπου πολλοὶ τότε ὑπέφερον κακὰ πολλά, καὶ πρὸ πάντων ὁ ἀρχιερεὺς Πατρῶν Γερμανός, τὰ ὁποῖα ἐκτενῶς ἱστοροῦνται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΛΟΝΤΟΤΣΑΚΙΡΗΣ

Καὶ οὗτος ἐπίσης κατήγετο ἐκ Σοπωτοῦ. Ὑπηρέτησε δὲ πολιτικῶς εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος. Ἐπειδὴ δὲ τότε ὀλίγοι ἦσαν οἱ γνωρίζοντες νὰ γράφουν, καὶ οὗτος ἐγίνωσκε γράμματα, πολὺ κατ' ἀρχὰς ἐχρησίμευσεν εἰς τὰ στρατόπεδα, γράφων καὶ ἐνθουσιάζων τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν πόλεμον.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΕΧΟΥΡΙΤΑΙ

Κατήγοντο ἐκ τοῦ χωρίου Λεχοῦρι, καὶ ἐχρημάτισαν πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοί, παρευρεθέντες παντοῦ εἰς ὅλας τὰς μάχας, ὡς φαίνεται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα. Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἐδαπάνησε καὶ χρήματα καὶ ἄλλα πράγματα εἰς τὰ τοῦ πολέμου.

ΠΕΤΙΜΕΖΑΙΟΙ

Περὶ τῆς πολυαρίθμου ταύτης οἰκογενείας καὶ τῶν ἀγώνων της τί πρῶτον, καὶ τί ὕστερον νὰ εἴπωμεν; Αὕτη ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτήν. Ὑπῆρξαν ἀξιωματικοὶ εἰς τὰ τάγματα τὰ ὑπὸ τῶν Ἄγγλων σχηματισθέντα εἰς τὴν Ἑπτάννησον, κατὰ δὲ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἐχρησίμευσαν καὶ αὐτοὶ ὡς διδάσκαλοι στρατιωτικοὶ εἰς τοὺς μαχομένους Ἕλληνας. Ἔλαβον δὲ μέρος εἰς διαφόρους μάχας καὶ εἰς πολιορκίας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ

Ὁ στρατηγὸς οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Καλαβρύτων ἐστάθη πρὸς καιρὸν μετὰ τοῦ Σωτήρη Χαραλάμπη. Εὑρεθεὶς δὲ εἰς τὴν μάχην τοῦ Λεβιδίου ἐπολέμησε καὶ αὐτὸς γενναίως, καὶ ὁ υἱός του Ἰωάννης ἐλαβώθη ἐλαφρά. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ τμήματος τῆς Κάπελης

τῆς ἐπαρχίας Γαστούνης, βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς δύω υἱούς του Ἀνδρέαν καὶ Ἰωάννην· ἔλαβε δὲ μέρος εἰς τὰς κατὰ τῶν Λαλαίων μάχας καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅτε ἀρχηγοῦντος τοῦ Κολοκοτρώνη, εἶχε τὸ μεγαλείτερον στρατιωτικὸν σῶμα ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Γαστούνης, καὶ μετ' αὐτῶν πολλοὺς Κεφαλλῆνας. Κατὰ τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου διέπρεψεν. Ἐπίσης ἀνδραγάθησε καὶ εἰς τὴν μάχην τῶν Βασιλικῶν, ὅπου ἐκτυπήθη ὁ Ἀναγνώστης Πετιμεζᾶς. Ὁ δὲ Γεώργιος Σισίνης δὲν ἐδυνήθη νὰ τὸν καταβάλῃ, καθὼς τοὺς ἄλλους καπεταναίους, ἀλλ' ἐστάθη μέχρι τέλους ἔχων τοὺς Καπελίσιους καὶ λοιποὺς ὑπὸ τὰς διαταγάς του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΙ

Οὗτοι κατήγοντο ἀπὸ τὴν κώμην τοῦ Λειβαρτσίου. Καὶ οἱ μὲν Γεώργιος καὶ Κωνσταντῆς εὑρισκόμενοι εἰς Ὀδυσσὸν ἐνήργουν διὰ τὴν ἐπανάστασιν. Ἔπειτα δὲ παρηκολούθησαν τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην εἰς τὴν Βλαχίαν, κατετάχθησαν εἰς τὸν ἱερὸν λόχον καὶ ἐπολέμησαν εἰς Δραγατσάνι. Σκορπισθείσης δὲ ἐκεῖθεν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅπου μετὰ τῶν ἄλλων συγγενῶν καὶ ἀδελφῶν ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα. Ὁ δὲ ἀδελφός των Δημήτριος καὶ αἰχμαλωτίσθη εἰς τὸ Χλουμοῦτσι μετὰ τοῦ Μιχαλάκη Σισίνη ἕνεκα ἐλλείψεως τροφῶν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΝΔΑΡΕΣ

Καὶ οὗτος ἐκ τοῦ Λειβαρτσίου κατήγετο. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς, εὑρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας, καὶ ἰδίως εἰς τὴν τοῦ Λάλα, κατὰ τὴν θέσιν Ποῦσι γενομένην, ὅπου πολὺ συνετέλεσε, διότι αὐτὸς μόνον ἐτεχνάσθη καὶ ἐπρόβλεψε τὰ ἐργαλεῖα, ξινάρια καὶ φτιάρια, διὰ τῶν ὁποίων ἀνοίχθησαν οἱ Χάνδακες, καὶ οἱ στρατιῶται ὠχυρώθησαν. Ἔδειξε δὲ τόσην δραστηριότητα, ὥστε μόνος του ἐπήγαινεν εἰς τὰς φυλακὰς διὰ νὰ προσέχῃ μήπως συμβῇ νυκτερινὴ τῶν Τούρκων Λαλαίων ἔφοδος εἰς τὸ στρατόπεδον. Εἰς δὲ τὸν Ἅγιον Βλάσην, κατά τινα μάχην, ἀρχηγοῦντος τοῦ Βασιλ. Πετιμεζᾶ ἐλαβώθη ἐλαφρά.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Φίλια, καὶ κατ' ἀρχὰς ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων τῶν ὑπὸ τὸν Ζαΐμην, καὶ πάντοτε ἐστέλλετο εἰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας ὡς ἐμπιστευμένος του. Ἔχαιρε δὲ πολλὴν ὑπόληψιν, δαπανῶν ἐξ ἰδίων του μέχρι τῆς ἐντελοῦς τοῦ Ἔθνους ἀποκαταστάσεως. Ἐγένετο δὲ καὶ φροντιστής.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἐκ τοῦ χωρίου Φίλια κατήγετο. Ὑπηρέτησε δὲ ὡς γραμματεὺς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Εὑρεθεὶς δὲ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Ἀρ-

γολίδα μετὰ τοῦ Πάνου Θ. Κολοκοτρώνη ἐκλείσθη μετ' αὐτοῦ καὶ ἄλλων εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἄργους, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τέλους τῆς φυγῆς τοῦ Δράμαλη ἐκ τῆς Ἀργολίδος. Μετὰ δὲ ταῦτα ὅτε ὁ Τουρκικὸς στόλος ἠπείλει τὰς νήσους Ὕδραν καὶ Σπέτσας, εὑρισκόμενος μετὰ τοῦ Πάνου εἰς Λεβίδι, ὑπῆγεν εἰς Σπέτσας πρὸς βοήθειαν τῆς νήσου. Ὕστερον δὲ ἀφοῦ ὁ Πάνος ἐσκοτώθη ἐγένετο γραμματικὸς τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐξεστράτευσε καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὑπηρέτησε δὲ τέλος καὶ εἰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἦτο Φιλιώτης, ὑπηρετήσας ὡς στρατιωτικὸς καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα.

ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ὁ γέρων Χονδρογιάννης ἀπὸ τὰ Μαζέϊκα ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς μὲ ὅλα τὰ παιδιά του. Εὑρέθη δὲ εἰς πολλὰς μάχας καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον μετὰ τῶν ἄλλων συγχωρίων του Γιαννάκη Ντόλκα, καὶ Γεωργίου Δημοπούλου καὶ ἄλλων, ἔστειλεν ὁ Ἀσημάκης Ζαΐμης νὰ κτυπήσῃ τὸν Ὀθωμανὸν Σεΐδῆν Λαλιώτην καὶ Ν. Ταμβακόπουλον κατὰ τὴν θέσιν Χελωνοσπηλιὰν τῆς Κατσάνας, πορευομένους ἐκ Καλαβρύτων εἰς Τρίπολιν.

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΜΠΟΤΙΩΤΗΣ

Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπεριπάτησε κλέφτης εἰς τὴν Ῥούμελην μὲ τὸν Ὀδυσσέα Ἀνδρούτσου. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐπολέμησεν εἰς πολλὰς μάχας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Ἦτο καὶ αὐτὸς εἷς ἐκ τῶν συντρόφων τοῦ Χονδρογιάννη σταλεὶς ὑπὸ τοῦ Ζαΐμη νὰ κτυπήσῃ τὸν Σεϊδῆν Λαλιώτην.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΣΟΥΝΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Δροβολοβὸν τῶν Καλαβρύτων. Ἐπίσημος δὲ γενόμενος διὰ τὸν ἀποστολικόν του βίον καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην του, ἐστέλλετο ἀπὸ τὸν Καποδίστριαν καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην εἰς ἀποστολὰς τῆς ἐμπιστοσύνης των διὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς διάφορα μέρη, καὶ ἰδίως εἰς Ὀδησσὸν καὶ Βασαραβίαν. Ἐκατήχει τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐνήργει τὰ τῆς ἐπαναστάσεως. Εἰς δὲ τὴν Ὀδησσὸν συνέπραττε μετὰ τοῦ Ἰωάννου Ἀμβροσίου, καὶ ἕνεκα τούτων ὅλων γνωστὸς τοῖς πᾶσιν ἐγένετο. Ἐπανελθὼν δὲ ἐκεῖθεν εἰς Πελοπόννησον ἔλαβεν μέρος ἐνεργητικὸν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ ἐτιμᾶτο πολὺ διὰ τὴν ἀρετήν του. Διεσώθησαν ἔγγραφά τινα ἀφορῶντα ἑαυτὸν καὶ τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον καταχωρίζομεν [1]).

[1]) Δὲν εὑρέθησαν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΜΒΡΟΣΙΑΔΗΣ

Καὶ οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ ἀνωτέρω χωρίον Δροβολοβόν. Φυγὼν δὲ ἐξ Ὀδησσοῦ ἀπὸ τὸν θεῖόν του Ἰωάννην Ἀμβροσίου ὑπῆγεν εἰς Βλαχίαν καὶ ἐγένετο ἱερολοχίτης, ὑπηρετήσας ὡς τοιοῦτος μέχρις οὗ διελύθη ἡ ἐκεῖ ἐπανάστασις. Ἐλθὼν δὲ μετὰ ταῦτα εἰς Πελοπόννησον ὑπηρέτησε πολιτικῶς πλησίον τοῦ ἀειμνήστου Ἀνδρέα Ζαΐμη, καὶ ὕστερον παρὰ τῷ ἀρχιστρατήγῳ Ῥιχάρδῳ Τσούρτζ. Μετὰ δὲ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ἔθνους ὡσαύτως ὑπηρέτησεν εἰς διαφόρους πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΠΑΠΑΔΑΙΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὸ χωρίον Μάζι, καὶ ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς παρὰ τῷ Ἀνδρέᾳ Ζαΐμῃ. Πρὶν δὲ ἀρχίσῃ ἡ ἐπανάστασις καὶ πρὶν ἀκόμη βαρέσουν τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Ἀγρίδι καὶ τῆς Πόρταις οἱ περὶ τὸν Νικολάκην Σολιώτην, ὁ Σ. Παπαδαῖος μὲ τοὺς συντρόφους του Ἀθανάσιον Φεφὲ, Ἀθανάσιον Κωστόπουλον ἀπὸ τὸ Μάζι, καὶ Γιαννάκην Βύραν ἀπὸ τὸ χωρίον Κρινόφυτα φυλάττοντες τὸν δημόσιον δρόμον εἶδον Τοῦρκον ἐρχόμενον ἀπὸ τὰ Καλάβρυτα κατὰ τὴν θέσιν Πλατανιὰν, τὸν ὁποῖον ἐτουφέκισαν καὶ ἐσκότωσαν χωρὶς νὰ γνωρίζουν τίνος ἦτον. Ὕστερον ὅμως ἔμαθον, ὅτι ἦτο τοῦ Ἀρναούτογλου διοικητοῦ τῶν Καλαβρύτων, ὅστις τότε ἠκολούθη ὄπισθεν, καὶ ἀκούσας τὰ τουφέκια, καὶ ὑποπτευθεὶς ἐγύρισε πάλιν καὶ ἔφθασε νύκτα εἰς τὰ Καλάβρυτα. Τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ Ἕλληνες ἔγει-

ναν πολλοὶ καὶ ὑπῆγαν καὶ ἐφύλαττον εἰς τὸ γεφύρι τοῦ 'Αμπίπαγα ὀνομαζόμενον. 'Εκεῖ δὲ ἔπιασαν ἓξ Τούρκους 'Αναπλιώτας, τοὺς ὁποίους ἔγδυσαν καὶ τοὺς ἐπῆραν ὅ,τι καὶ ἂν εἶχαν, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐφόνευσαν, ἐπειδὴ ὁ Γεώργιος Πετροῦτσος ἀπὸ τὸ χωρίον Ἄρμπουνα ἐζήτησε τοῦτο, διότι ἕνας ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἦτον ὁ σπαής τοῦ χωρίου του. 'Αφοῦ δὲ τοὺς παρέλαβε τοὺς ἔστειλεν εἰς Ναύπλιον κακῶς ἔχοντας.

Ὁ Σ. Παπαδαῖος εὑρέθη εἰς πολλὰς μάχας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργίου κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, εἰς Λεβίδι, καὶ εἰς Μεσολόγγιον ὑπῆγε μετὰ τοῦ 'Ανδρέα Ζαΐμη.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΑΣ ΚΑΙ ΧΡ. ΚΟΛΟΒΟΣ

Ὁ μὲν Θ. Κολόκας ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς παρὰ τῷ 'Ανδρέᾳ Ζαΐμῃ καὶ παρὰ τῷ στρατηγῷ Β. Πετιμεζᾶ, λαβὼν μέρος εἰς διαφόρους μάχας καὶ ἰδίως εἰς τὰς γενομένας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Ὁ δὲ Χρῆστος Κολοβὸς ἐκ τοῦ χωρίου Παγκράτι ἔκαμε τὴν δούλευσίν του μετὰ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη καὶ ἰδίως μετὰ τοῦ Γενναίου. Τὸν ἔλεγον δὲ τότε καὶ καινούργιον, διότι εἶχε κάμει νέου εἴδους παληκαριαῖς, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ὠνόμασαν οὕτω.

ΣΠΥΔΙΟΣ ΑΡΓΥΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὰ Σουδενὰ καὶ ὑπηρέτησεν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Κωνσταντῆν Πετιμεζᾶν. Εὑρέθη εἰς

πολλὰς μάχας καὶ ἰδίως εἰς τὴν μάχην τῆς 9ης Μαρτίου κατὰ τὰς Πάτρας ἐπὶ τοῦ πολιορκητοῦ Θ. Κολοκοτρώνη.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Η ΣΟΛΙΩΤΗΣ

Γνωστὸς τοῖς πᾶσι διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του. Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἑτοιμάζετο διὰ νὰ φανῇ ἐν καιρῷ πρῶτος κατὰ τὴν 25 Μαρτίου ἡμέραν ὡρισμένην διὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος. Ἀλλὰ φοβούμενος μήπως προδοθῇ ἡ ἑταιρία, καὶ οἱ Τοῦρκοι προφθάσουν καὶ πνίξουν τὴν μελετηθεῖσαν ἐπανάστασιν, βιασθείς, ἐνόμισε καλὸν ν' ἀρχίσῃ νὰ σκοτώνῃ Τούρκους, καὶ τῷ ὄντι ἐφόνευσε τοὺς Τσιπογλαίους κατὰ τὴν θέσιν Πόρταις τοῦ χωρίου Ἀγρίδι τῶν Καλαβρύτων. Ἐκτύπησε προσέτι πρὸ τῆς 20 Μαρτίου περισσοτέρους τῶν 60 Ἀλβανοὺς Τούρκους κατὰ τὰ Χάνια τῆς Βερσοβᾶς, καὶ ἐξηκολούθει ἔπειτα νὰ συναθροίζῃ περὶ ἑαυτὸν καὶ ἄλλους ἐπαναστάτας, ἔχων καὶ σημαίαν ἐπαναστάσεως. Αὐτὸς εὑρέθη εἰς πολλὰς μάχας, ὡς καὶ εἰς τὸ Λεβίδι καὶ τὴν Κόρινθον κατὰ τὴν πρώτην πολιορκίαν. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὴν Ῥούμελην ὅταν ἦτον ἀνάγκη, καὶ τοιουτοτρόπως ἔγεινε γνωστὸς στρατιωτικός. Ὕστερον ὅμως μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κορίνθου ἔγεινε Χιλίαρχος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ φρουρὰ τῶν Καλαμαράδων. Ὅσοι δὲ τότε ἐγίνοντο πολιτάρχαι ἐπεριγελῶντο, διότι τὸ στάδιον τοῦ πολέμου ἦτον εἰς ὅλους ἀνοικτόν, καὶ τὸ νὰ εὑρίσκεται στρατιωτικὸς εἰς τὴν πόλιν κάμνων οὐρὰν πολι-

τικοῦ τινος, τοῦτο οἱ ἄνθρωποι τὸ ἀπέδιδον εἰς δειλίαν. Κατόπιν ὅμως εἰσβαλόντος τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐπῆρε πάλιν, καθὼς καὶ πρῶτα, τὰ ὅπλα καὶ ἔκαμε τὸ χρέος του, ὅπου καὶ ἂν εὑρέθη. Τὸ δὲ ὄνομά του φαίνεται καὶ ἀπαντᾶται εἰς ὅλα τὰ στρατιωτικὰ γεγονότα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΜΑΚΡΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Λυκούργειαν τῶν Καλαβρύτων. Στρατιωτικός, παρευρεθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὸς εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν καὶ ἀλλοῦ. Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρός του κατέλυσε καὶ ἐστάθη ὁ Ν. Ταμβακόπουλος, ὅταν ἐκυνηγεῖτο ἀπὸ τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Ζαΐμη. Κατόπιν δὲ ὁ πατήρ του Ἀναγνώστης Μακρῆς ἔστειλεν αὐτὸν νὰ συντροφεύσῃ καὶ ἐξασφαλίσῃ τὸν Ταμβακόπουλον διὰ νὰ ὑπάγῃ οὗτος εἰς τοῦ Φονιὰ μὲ τὴν συνοδείαν του.

ΜΙΤΣΟΣ ΝΤΟΥΡΟΣ

Ἦτον ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἀνωτέρω χωρίου, καὶ ὑπηρέτησε καὶ οὗτος ὡς στρατιωτικὸς καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα.

ΑΣΗΜΑΚΗΣ ΣΚΑΛΤΣΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὰ Σουδενὰ τῶν Καλαβρύτων. Ἐπίσημος, χρηματίσας ἁρματωλὸς

πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑπερασπίζετο ἀπὸ τὸν Ἀσημάκην Ζαΐμην, διότι παλαιότερα ὡς προεστὼς τῶν Καλαβρύτων συνέδραμε τὴν Τουρκικὴν ἐξουσίαν καὶ ἐσκοτώθη ὁ περίφημος Θανάσης Πετιμεζᾶς, πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ὁποίου ἔκαμον τὸν Σχαλτσᾶν τοῦτον ἁρματωλὸν τῆς Ἐπαρχίας ὡς ἐμπιστευμένον τοῦ Ἀσημάκη Ζαΐμη.

Οὗτος δὲ ὡς ἁρματωλὸς εἶχε προετοιμάσει καὶ στρατιώτας καὶ ἕνεκα τούτου κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε σῶμα στρατιωτικόν. Ὅταν δὲ ἐφονεύθη ὁ προπορευόμενος Τοῦρκος τοῦ Ἀρναούτογλου κατὰ τὴν θέσιν Πλατανιά, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, καὶ ὁ Ἀρναούτογλους ἐγύρισεν ὀπίσω εἰς τὰ Καλάβρυτα, νύκτα ἐπέρασεν ἀπὸ τὰ Σουδενά, καὶ κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σχαλτσᾶ ὅπου ἀφῆκε δύω φορτώματα πράγματα, καὶ τοῦτο διότι ὁ Σχαλτσᾶς ὡς ἁρματωλὸς, ἦτον ἄνθρωπος τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας. Αὐτὰ δὲ τὰ πράγματα ἐμοιράσθησαν ἔπειτα εἰς πολλοὺς στρατιώτας Ἕλληνας, ὅταν ἐπῆραν καὶ τῶν ἄλλων Καλαβρυτινῶν Τούρκων τὰ πράγματα. Ὁ δὲ Σχαλτσᾶς βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τὰ παιδιά του τὸν Σωτήριον καὶ Γεώργιον, ὅταν ὑπῆγον οἱ Καλαβρυτινοὶ εἰς τὸ Λεβίδι, ἐστάλη ἀπὸ τὸν Χαραλάμπην εἰς τὸ χωρίον Κακούρι μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας. Ἐκεῖ δὲ σταθμεύων συνήθροισε καὶ τοὺς στρατιώτας τῶν πέριξ χωρίων. Ὅτε δὲ εἶδε τοὺς Τούρκους ἐρχομένους ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν εἰς τὸ Λεβίδι διὰ νὰ προσβάλλουν τοὺς Ἕλληνας, ἔβαλε φωτιὰ καὶ εἰδοποίησε τοὺς κλεισθέντας εἰς τὸ Λεβίδι. Ἔπειτα ἐπρόφθασε καὶ ἀνέβη

εἰς τὸ βουνὸν Σταχτερὸν διὰ νὰ ἔϐγῃ εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον καὶ τὴν Ἑλληνίτσαν. Ἐλθὼν δὲ ἐκεῖ ἐπῆρε τῆς πλάταις τῶν Τούρκων ἀπὸ τὸ μεσημϐρινὸν μέρος, καὶ οὕτως ἐπροχώρησεν εἰς τὸ χωρίον Λεϐίδι. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν μάχην διεκρίθη ὁ υἱός του Σωτήριος. Τότε δὲ ἔφθασε καὶ ἡ ἐρχομένη βοήθεια ἀπὸ τὸ Διάσελον καὶ τὴν Βυτίνα, καὶ ἐξ αὐτῶν ὑπῆγον εἰς τὴν μάχην καὶ οἱ μισοὶ Μαγουλιανῖται καὶ Λαστιῶται, ἐν οἷς ὁ Κωνστ. Παπαζαφειρόπουλος, ὁ Στεφανῆς Ἰ. Ῥολογᾶς καὶ ἄλλοι. Ἐγὼ τότε ἔμεινα εἰς τὸ Διάσελον, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ στρατιῶται, διότι ἤμην ἀκόμη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη. Εἰς δὲ τὸ βουνὸν τῆς Βυτίνας ἑνώθησαν ὅλοι, ὁ Πλαπούτας καὶ λοιποὶ καπεταναῖοι, καὶ ὁ Νικόλαος Πετιμεζᾶς, ὅστις εὑρέθη τότε καὶ αὐτὸς εἰς Βυτίναν πορευόμενος εἰς Καλάμας διὰ ν' ἀνταμώσῃ τὸν Πετρόμπεη φέρων καὶ χρήματα στελλόμενα πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τοὺς προὔχοντας τῶν Καλαϐρύτων. Ἐκεῖ ἐπίσης εὑρίσκετο καὶ ὁ Ἠλίας Τσαλαφατῖνος μὲ ὀλίγους Μανιάτας, ὅστις καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων ὑπῆγεν εἰς Λεϐίδι. Οὗτοι δὲ ὅλοι ἅμα ἀνεφάνησαν ἄνωθεν καὶ εἶδον τὸ Λεϐίδι ἔϐαλαν τῆς φωναῖς, ἔρριξαν καὶ τὰ τουφέκια των πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν κλεισμένων Ἑλλήνων. Τοῦτο δὲ οἱ Τοῦρκοι ἰδόντες ἐδόθησαν εἰς φυγήν, καὶ οἱ κλεισμένοι Ἕλληνες τοὺς κατεδίωχον. Ἕνας δὲ Τοῦρκος ἐκρύϐη εἰς ἕνα σπίτι ἀπὸ κάτω ἀπὸ μίαν κοφίναν, τοῦτον ἀνεκάλυψεν ὁ Λαστιώτης Λιάκος Καράμπελας καὶ τοῦ ἔκοψε τὴν κεφαλήν. Ἄλλος δὲ πάλιν Τοῦρκος ἐμϐῆκεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Χαρα-

λάμπους καὶ ἐνησχολεῖτο νὰ ἐκβάλῃ τὰ μάτια τῶν ἁγίων, μὴ γνωρίζων ὅτι οἱ ἄλλοι Τοῦρκοι ἔφευγαν. Ἀφοῦ δὲ ἀπεστράβωσε τοὺς ἁγίους, κατόπιν ἐπῆρε τὴν κολυμβήθραν εἰς τὸν ὦμόν του, καὶ ἐξελθὼν τοῦ ναοῦ ἠκολούθει τοὺς ἄλλους, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες τὸν ἔπιασαν καὶ τὸν ἐφόνευσαν. Πολλοὶ δὲ ἄλλοι Τοῦρκοι ἔμειναν σκοτωμένοι, καὶ τότε πάλιν οἱ Ἕλληνες εἶδαν τί πρᾶγμα εἶναι ὁ Τοῦρκος καὶ πῶς σκοτόνεται. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὅταν ἐπανῆλθον οἱ στρατιῶται εἰς τὸ Διάσελον, μᾶς διηγήθησαν ὅλα τὰ τοῦ πολέμου, καὶ ὅτι εἶδον πολλὰ παράξενα καὶ τὸ σουνούτευμα τῶν Τούρκων.

Μετὰ δὲ τὸν πολεμον τοῦ Λεβιδίου ὁ Σκαλτσᾶς εὑρέθη εἰς Κόρινθον, ὅπου ἦτο καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Φλέσας. Ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς Ἄργος, ὅπου ἐπολιορκήθη εἰς τὸ μοναστήριον μὲ τοὺς λοιποὺς Ἀργείους καὶ τὸν Παπᾶ Ἀρσένην Κρέστην ἀπὸ τὸν Κεχαγιάμπεην, καὶ ὅθεν ἔφυγε τὴν νύκτα διὰ μέσου τῶν Τούρκων πολιορκητῶν μὲ τὸ σπαθὶ εἰς τὰς χεῖρας. Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τοῦ Μουσταφᾶ Κεχαγιᾶ ἀπὸ τὸ Ἄργος, ὁ Σκαλτσᾶς ὑπῆγε προσωρινῶς εἰς τὸ Παρθένι, καὶ ὕστερον κατὰ τὸ Παγκράτι καὶ τὸ Διάσελον τοῦ Γκιόζα, ὅπου ἦσαν τὰ Καλαβρυτινὰ σώματα, καὶ ἐπολιόρκουν ἐκεῖθεν τὴν Τριπολιτσᾶν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὀλίγον ἔμεινεν. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντη, ἦλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Τρικόρφων, καὶ τότε ὁ Πρίγκηψ τοῦ ἐχάρισε μίαν σημαίαν, καὶ τὸν ἐτίμησεν ὡς παληκάρι, καὶ ἀρχηγὸν τὸν ἔκαμε, καὶ κατόπιν τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Φαναρίου νὰ ἐκβάλῃ τοὺς ἐκεῖ στρα-

τιώτας, καὶ νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Τσανέτον Χρηστόπουλον καὶ τοὺς λοιποὺς καπεταναίους νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ἀλλ' οἱ Φαναρῖται δὲν ὑπήκουσαν εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην, ἀλλ' ἦλθον εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐδικαιολογήθησαν εἰς τὸν Πρίγκηπα, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ μέχρι τέλους τῆς ἁλώσεως. Ἔπειτα δὲ ὁ Σκαλτσᾶς ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Ἐπὶ δὲ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Πελοπόννησον μετέβη εἰς Κόρινθον καὶ ἔλαβε μέρος εἴς τινας ἐκεῖ μάχας, καὶ μάλιστα εἰς τὴν τῶν Βασιλικῶν, ὅπου ἔπεσε μαχόμενος ὁ Ἀναγνώστης Πετιμεζᾶς καὶ τὸ παιδί του ὁ μετονομασθεὶς Ποτήρης, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοί. Ὕστερον εὑρέθη καὶ εἰς Ἀχράταν, ὅπου ἐπολεμήθη ὁ ἀπομείνας ὀλίγος στρατὸς τοῦ Δράμαλη. Ὑπήκουε δὲ ὁ Σκαλτσᾶς εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΙ

Κατήγοντο ἐκ τῆς πόλεως τῶν Καλαβρύτων, καὶ ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς. Καὶ ὁ μὲν Δημητράκης κατ' ἀρχὰς ἦτο μετὰ τοῦ Σ. Χαραλάμπη, ὡς γραμματικὸς καὶ μυστικοσύμβουλός του, ἔπειτα ἐχρημάτισε καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας, οἱ δὲ λοιποὶ ἀδελφοί του παρηκολούθουν τὸν ἀδελφόν των Ἀνδρέαν τὸν ἐπιλεγόμενον Χάϊντα. Οὗτος δὲ ὁ καπετάνιος εὑρέθη κατὰ τὰς γενομένας μάχας ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν Πατρῶν, εἰς τὸ

Λεβίδι, τὸ Μεσολόγγι καὶ εἰς τὰ λείψανα τοῦ Δραμαλικοῦ στρατοῦ, ὅπου ἐπαινέθη ὡς παληκάρι.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΣΤΡΙΦΤΟΜΠΟΛΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο, ὡς λέγεται, ἀπὸ τὸ χωρίον Μεσοροῦγι τῆς Κλουτσίνας. Κατὰ δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἐξεκίνησε ἀπὸ τὴν Κέρτεζην τῶν Καλαβρύτων μὲ ὀλίγους στρατιώτας, ἕως 15, διότι δὲν εἶχε περισσοτέρους, τῶν ἄλλων Κερτεζιτῶν ἐχόντων ἄλλους καπεταναίους, ἕνας ἐκ τῶν ὁποίων ἦτον ὁ Τσέκος, καὶ κατὰ πρῶτον ἐφάνη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Σωτηρίου Χαραλάμπη καὶ ἐγένετο καπετάνιος τῶν συγχωρίων του, ἐλθὼν μετ' αὐτῶν εἰς Λεβίδι. Παλαιότερα δὲ ἀπὸ τοῦ 1800 ἕως 1805 μετήρχετο τὸν διδάσκαλον ἐντὸς τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ κατὰ τὸ ἄκρον τῆς πόλεως εἰς τὴν ἐνορίαν τῶν Ταξιαρχῶν. Οἱ διδάσκαλοι τότε ἦσαν σπάνιοι, οἱ δὲ Τοῦρκοι τοὺς κατεφρόνουν, καὶ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἐμάνθανον τὰ ἁπλᾶ γράμματα, καὶ τοιουτοτρόπως εὑρίσκοντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὰς συνοικίας τῆς πόλεως σχολεῖα καὶ τὰ παιδία ἐμάνθανον τὰ λεγόμενα κοινὰ γράμματα ὅλως διόλου ἀκανόνιστα, οἱ δὲ διδάσκαλοι ἐπληρώνοντο ἀπὸ τοὺς γονεῖς τῶν παιδίων. Ἀλλὰ καὶ διδάσκαλος ὢν ὁ Στριφτόμπολας, ἦτον ὅμως στιβαρὸς καὶ ζωηρός· ἐγνώριζε νὰ πετᾷ τὸ μαχαῖρι κάμποσον μακρὰν, καὶ τοῦτο ἐδίδασκε καὶ εἰς τὰ παιδία. Ἦτον ἄσπονδος ἐχθρὸς τῶν Τούρκων, καὶ ὁλημέρα ἤρχετο εἰς φιλονεικίας μὲ αὐ-

τούς, δὲν ἐδύνατο νὰ τοὺς βλέπῃ καὶ δὲν τοὺς ὑπέφερε διότι τὸν ἐπείραζαν. Μίαν ἡμέραν ἐφιλονείκησε μὲ ἕνα Τοῦρκον καὶ τὸν ἐμαχαίρωσε, καὶ ἀμέσως ἔγεινεν ἄφαντος ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν. Μετὰ ταῦτα ἐφάνη εἰς Ζάκυνθον καὶ κατετάχθη εἰς τὰ ἐκεῖ στρατιωτικὰ τάγματα, καὶ ἐγυμνάσθη εἰς τὴν ὁπλασκίαν. Κατὰ δὲ τὰ 1818 πάλιν ἐφάνη εἰς Τριπολιτσᾶν ὡς σωματοφύλαξ τοῦ Ἀσημάκη Ζαΐμη, ἐνδεδυμένος καὶ ὡπλισμένος ὡς οἱ τότε Τοῦρκοι. Ἐκεῖ ἠσθένησε βαρέως, καὶ ὁ Ζαΐμης δὲν τὸν ἐπεριποιήθη, ἀλλὰ τὸν ἀφῆκε καὶ ἔφυγε, καὶ πολὺ διὰ τοῦτο ἐλυπήθη, καὶ φοβούμενος τοὺς Τούρκους κατέφυγεν εἰς τοῦ Ἰωάννου Στεφανοπούλου, ὅστις κατήγετο ἀπὸ τὴν κωμόπολιν Ζάτουναν τῆς Καρυταίνης, μεταβὰς δὲ εἰς Ζάκυνθον ἔμεινεν ὀλίγον χρόνον ἐκεῖ, καὶ ἔπειτα ἦλθεν καὶ ἀπεκατεστάθη εἰς Τριπολιτσᾶν ἐπαγγελλόμενος τὸν ὡρολογοποιόν· Τοῦτον τὸν Στεφανόπουλον, εἴτε διὰ τὴν τέχνην του, εἴτε διότι ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, οἱ Τοῦρκοι δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸν προσβάλουν, οὔτε τὸν εἶχον εἰς τὴν τάξιν τῶν ῥαγιάδων. Οὕτω εἰς τὸ σπίτι αὐτοῦ ἠσφαλίσθη ὁ Στριφτόμπολας, καὶ ἐκεῖ ἐξεγέρεψε, καὶ κατόπιν παραπονούμενος ἔλεγεν, ὅτι πλέον δὲν θέλει νὰ δουλεύσῃ κανένα, καὶ ὅτι θέλει νὰ γείνῃ κλέφτης, καὶ ἔφυγεν ἐκεῖθεν καὶ ὕστερον ἦλθεν εἰς Λεβίδι, ὅπου καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν μάχην ταύτην, ὡς εἰς τὰ ἐκδοθέντα ἀπομνημονεύματα εἴπομεν. Καὶ εἰς τὴν μάχην τῶν Καλαβρύτων πρότερον ἐφάνη, ὅτι εἶχε πολὺν ἐνθουσιασμόν, ἀλλ' ἐκεῖ δὲν εἶχε στάδιον διὰ νὰ ἀναδειχθῇ, διότι ἐντὸς 24 ὡρῶν οἱ κλεισθέντες ὀλίγοι Τοῦρκοι παρεδόθησαν εἰς τοὺς προκρίτους τῆς ἐπαρχίας.

ΚΑΡΑΣΠΥΡΟΣ

Ἧτον ἀπὸ τὰ Νεζερὰ τῶν Καλαβρύτων, καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐπανάστασιν ἦτο πολὺ ἐνθουσιασμένος καὶ ἔτρεχεν εἰς τοὺς πολέμους μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας. Μάλιστα δὲ εἰς τὸ Λεβίδι ἔδειξε τὴν μεγαλειτέραν παληκαριάν, διότι ἐνῷ οἱ σύντροφοί του δὲν ἠθέλησαν νὰ κλεισθοῦν μέσα εἰς τὰ σπίτια διὰ νὰ πολεμήσουν, ἀλλ' ἔφυγον, αὐτὸς ἀπεφάσισε καὶ ἐκλείσθη μόνος του εἰς τὸν ληνὸν τοῦ γέρω Σταμάτη Δημητρακοπούλου, ὅθεν ἐπολέμησε καὶ ἐσκότωσε Τούρκους, ἕως οὗ ἦλθεν ὁ Σκαλτσᾶς καὶ τοὺς ἠνάγκασε ν' απομακρυνθοῦν ἐκεῖθεν. Ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ Καρασπύρου ὁμολογεῖται ἄχρι τῆς σήμερον. Εὑρέθη δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, εἰς τὸ Μεσολόγγι μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη, καὶ εἰς τὴν Ἀκράταν. Τότε δὲ μάλιστα εἶχον ἔλθει ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι, καθὼς ἦσαν, ὅλοι οἱ στρατιῶται τοῦ Ζαΐμη τοῦ τμήματος τῶν Νεζερῶν, ἐν οἷς ὁ περίφημος διὰ τὰς ἀνδραγαθίας του ἡγούμενος τῆς Μονῆς τῶν Νεζερῶν Νικηφόρος.

Ο ΜΟΥΡΛΟΓΕΩΡΓΗΣ

Ὁ Μουρλογεώργης κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Σκοῦπι τῶν Καλαβρύτων. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως παρηκολούθησε τὸν στρατηγὸν Κανέλον Δεληγιάννην. Εὑρέθη μὲ τὰ Καρυτινὰ σώματα εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Λάλα μετὰ τοῦ Δημ. Δεληγιάννη, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς κατὰ τὰ

Τρίκορφα, καὶ ἔμεινε καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς πολιορκίας. Αὐτὸς καὶ ὁ ἀδελφός του καί τινες ἄλλοι ἀπέδειξαν πολὺν ζῆλον καὶ προθυμίαν εἰς τὸν πόλεμον. Ἦτον ἐπιτήδειος εἰς τοὺς ἀκροβολισμούς, καὶ δὲν παρήρχετο ἡμέρα νὰ μὴν ζυγώσῃ εἰς τὸ φρούριον διὰ νὰ ἐρεθίζῃ τοὺς Τούρκους καὶ νὰ γίνεται πόλεμος. Ἡ παληκαριά του ἦτον ἀμίμητος. Ἐχρησίμευεν ὡς διδάσκαλος εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας διὰ τὴν πρὸς τὰς μάχας παρακίνησίν του. Κατὰ τὴν 12 Ἰουνίου, ὅτε ἔλιπον οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι καπεταναῖοι πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου, οἱ Τοῦρκοι ἐννόησαν τοῦτο, καὶ ἐνόμισαν ὅτι ὁ καιρὸς ἦτο κατάλληλος νὰ ἐξέλθουν τῆς πόλεως καὶ νὰ πάρουν τῆς πλάταις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν Μικρὸν Μύτικα τοῦ χωρίου Μαρκοβουνιοῦ. Εἰς τὸν γενόμενον τοῦτον πόλεμον ὁ Μουρλογεώργης ἔκαμεν ἀνδραγάθημα γενναιότατον, τὸ ὁποῖον δὲν δύναταί τις νὰ τὸ περιγράψῃ. Περιεκυκλώθη ἀπὸ Τούρκους ἱππεῖς, ἀλλὰ δὲν ἄδειαζε τὸ τουφέκι του, καὶ μόλον ὅτι ἀδιακόπως ἐπροσποιεῖτο, ὅτι θὰ τουφεκίσῃ, ὅμως δὲν τὸ ἔπραττε, καὶ τοιουτοτρόπως ἐσταμάτα τοὺς Τούρκους. Ἔπειτα ἕνας Τοῦρκος τὸν ἐπρόφθασε καὶ ἔσυρε τὸ σπαθί του νὰ τοῦ κόψῃ τὸ κεφάλι, ἀλλὰ τότε ἀμέσως ὁ γενναῖος Μουρλογεώργης ἥρπασε τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου, καὶ ἰδίως ἐκεῖνο τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ λεγόμενον Τουρκιστὶ μπιλιάνι καὶ ἐχώθη ἀπὸ κάτω εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ ἵππου, καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν εἰς τὸν τόπον. Ὁ Τοῦρκος τὸν ἐπιστόλισε καὶ τὸν ἐλάβωσεν ἐλαφρὰ καὶ κατεβατὰ εἰς τὰ ψαχνά, καὶ μὲ τὴν ἄλλην πιστόλαν του πάλιν ἔπραξε τὸ ἴδιον,

καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν σκοτώσῃ οὔτε πλέον μὲ τὸ σπαθί, ὁ Ἕλλην τότε ἀμέσως ἐξεκοίλιασε τὸ ἄλογον μὲ τὴν μάχαιράν του, τὸ ὁποῖον ἔπεσεν, καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Τοῦρκος, τὸν ὁποῖον ἐλιάνισε μὲ τὴν μάχαιράν του. Τὴν παληκαριὰν ταύτην οἱ Ἕλληνες ἔβλεπον μακρόθεν.

Ὁ Μουρλογεώργης καίτοι ἔφερεν εἰς τὸ σῶμά του ἑπτὰ πληγάς, ὅμως ἐσώθη καὶ ἐστάλη νὰ θεραπευθῇ εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Βυτίνας, ὅπου ὁ χειρουργὸς Νικόλ. Θεοφιλόπουλος τὸν ἐπεριποιήθη καὶ τὸν ἐθεράπευσε. Κατόπιν εἰς ἄλλας μάχας ἔκαμε καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀνδραγαθήματα, καὶ ἕνεκα τούτων ἔγεινε γνωστὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Μουρλογεώργης τοιοῦτος ὤν, δὲν ἐδυνήθη, κατὰ δυστυχίαν νὰ λάβῃ μικρὰν περίθαλψιν, καὶ ἀπέθανεν ἄστεγος. Ἡ δὲ Κυβέρνησις τοῦ Ὄθωνος ἔπειτα ἐφέρθη καὶ εἰς αὐτόν, καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους ὁμοίους ἀγωνιστὰς ἄπονος Κυβέρνησις.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΔΗΣ

Καὶ οὗτος κατήγετο ἐκ Σοπωτοῦ. Ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς ὑπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Πετιμεζᾶν ὡς ὑπασπιστὴς εἰς διαφόρους μάχας κατὰ τὰς γενομένας πολιορκίας τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Κορίνθου· ἐπολέμησε δὲ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὰ λείψανα τοῦ Δράμαλη κατὰ τὴν Ἀκράταν. Καὶ πολιτικῶς ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα χρηματίσας Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τοῦ πολέμου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΓΑΣΤΟΥΝΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΣΙΝΗΣ

Ἐπίσημος διὰ τὴν παλαιὰν καὶ εὐγενῆ καταγωγήν του, καὶ περίφημος διὰ τὴν πολιτικήν του δύναμιν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Γαστούνης. Ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τοὺς δύω υἱούς του Χρύσανθον καὶ Μιχαλάκην. Ἦτον ἕνας ἐκ τῶν ἀρχόντων καὶ προκρίτων τῆς Πελοποννήσου. Ὑπῆρξε πρόεδρος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ πληρεξούσιος. Ἐπὶ δὲ τοῦ Καποδιστρίου προέδρευσε τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς Γερουσίας. Ἐφυλακίσθη εἰς Ὕδραν μὲ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Γ. Κουντουργιώτη.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΣΙΣΙΝΗΣ

Υἱὸς τοῦ Εἰρημένου Γ. Σισίνη. Στρατηγὸς ἄριστος Αἱ ἐκδουλεύσεις του εἶναι πασίγνωστοι. Ἐπολέμησεν εἰς Λάλα κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Μάλιστα δὲ ὑπῆγε μὲ σῶμα στρατιωτῶν πρὸς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν μας Ἀθηναίων ἀρχηγοῦντος τοῦ Γ. Καραϊσκάκη. Ἐφυλακίσθη εἰς Ὕδραν μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ λοιπῶν.

ΜΙΧΑΛΑΚΗΣ ΣΙΣΙΝΗΣ

Καὶ οὗτος υἱὸς τοῦ Γ. Σισίνη καὶ ἀδελφὸς τοῦ προειρημένου. Ὑπῆρξεν ἐπίσης καὶ αὐτὸς στρατιωτι-

κός, εὑρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας, ἀπεδείχθη γενναῖος. Ἐπὶ δὲ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἰμβραὴμ εἰς Γαστούνην αἰχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων μετὰ τοῦ περιφήμου Διονυσίου Διάκου καὶ ἄλλων εἰς τὸ Χλουμοῦτσι δι' ἔλλειψιν τροφῶν.

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΣΙΣΙΝΗΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε τὸ ἔθνος πολιτικῶς, γενόμενος πληρεξούσιος, βουλευτὴς καὶ χρηματίσας φροντιστὴς τοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν ἐπὶ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, δαπανῶν καὶ ἐξ ἰδίων εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΣΙΣΙΝΗΣ

Ὑπῆρξε στρατιωτικὸς, εὑρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηνῶν.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὑπηρέτησε πολιτικῶς, εὑρεθεὶς εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ μέλος ὢν τότε τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν καταστροφήν του.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Ἀλητσελεπῆ τῆς Γαστούνης, ὑπηρετήσας στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς τὸν

ἀγῶνα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, καὶ δαπανῶν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος ἐξ ἰδίων του.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἐξ Ἀνδραβίδας τῆς Γαστούνης. Ὑπῆρξεν ὁ καλλίτερος στρατιωτικὸς πολεμήσας παντοῦ, καὶ ἰδίως εἰς τὴν περίφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου 1822 κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πάτρων ἠνδραγάθησε. Τότε δὲ ἦτο μὲ τὸ σῶμα τοῦ Κωνσταντῆ Πετιμεζᾶ. Εὑρέθη καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς μάχας, καὶ εἰς τὴν πρώτην κατὰ τὸ χωρίον Λαντσόϊ πρὸς τοὺς Λαλαίους Τούρκους μάχην, καὶ τέλος ὑπῆγε καὶ εἰς Μεσολόγγιον ὅταν ἐπολιορκεῖτο.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΡΑΜΕΡΑΙΟΙ

Οὗτοι οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ ὠνομάζοντο Δημήτριος, Ἀναστάσιος καὶ Μιχάλης. Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἐνεφανίσθησαν ὑπὸ τὸν Δημήτριον Παπατσώνην, καὶ ἔλαβον μέρος εἰς ὅλους τοὺς πολέμους τῆς Τριπολιτσᾶς, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ὁ Παπατσώνης ἐπολέμησε, καὶ διεκρίθησαν ὡς καλλοὶ πολεμισταί. Ἁλωθείσης δὲ τῆς Τριπολιτσᾶς, οἱ Καραμαραῖοι ὑπῆγον εἰς τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ ὡς σωματάρχαι πανταχοῦ παρευρέθησαν, διότι καὶ οἱ τρεῖς ὄντες ἐνωμένοι ἀπετέλουν σῶμα δυνατόν. Μετὰ δὲ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους πρῶτοι ἀπεφάσισαν νὰ κατοικήσουν εἰς τοῦ

Λάλα, ὅπως ἐκ νέου ἀνεγείρωσι τὴν περίφημον οὖσαν κωμόπολιν ἐπὶ τῶν Τούρκων Ἀλβανῶν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΥΡΓΟΥ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΑΧΟΛΟΣ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Ἀχόλων ἦτον ἐπίσημος καὶ πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ οἰκογένειαι.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΒΙΛΑΕΤΗΣ

Καπετάνιος γνωστὸς καὶ ἕνας ἐκ τῶν ὑπηρετησάντων εἰς τὰ ἐν Ἑπτανήσῳ Ἀγγλικὰ τάγματα. Ἡ τότε δὲ διαγωγή του καὶ ἡ φρόνιμος γενναιότης του, ἑνωμέναι μὲ τὴν εὐγενῆ ὑπερηφάνειαν, ἠνάγκαζον τοὺς ἐκεῖ ἀξιωματικοὺς Ἕλληνας καὶ Ἄγγλους, ὥστε κἀνεὶς νὰ μὴ τολμᾷ νὰ κάμῃ κατ' αὐτοῦ τὴν παραμικρὰν περιφρόνησιν, διότι ἀμέσως τοῦ ἐζήτει ἱκανοποίησιν καὶ κατὰ τοῦτο τοὺς εἶχεν ὅλους τρομάξει. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπολέμει κατὰ τῶν Λαλαίων Τούρκων, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν, εἴς τινα κατ' αὐτῶν μάχην περιεπλέχθη κατὰ τὴν θέσιν Σμίλα καὶ ἐφονεύθη, καὶ οὕτως ἐχάθη ἐγνωσμένον παληκάρι.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ ΒΙΔΑΕΤΗΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, ὡς πληρεξούσιος πάντοτε τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ βουλευτής.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΚΡΕΣΤΕΝΙΤΗΣ

Οὗτος ἐχρησίμευσε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως μετερχόμενος τὸν διδάσκαλον ἐντὸς τῆς πατρίδος του Πύργου καὶ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. Πολλοὺς μαθητὰς ὠφέλησεν εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ἐπειδὴ ὅμως ἐδίδασκεν αὐτοὺς καὶ τὰ πολεμικὰ, καὶ τὰς κινήσεις τὰς στρατιωτικὰς, καὶ ὡμίλει εἰς αὐτοὺς περὶ ἐλευθερίας, ἤλλαξε δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μαθητῶν του, μετονομάσας τὸν μὲν Κωνσταντῆ, Σόλωνα, τὸν Δημήτριον, Θαλῆν, καὶ ἄλλους μὲ ἄλλα ἀρχαίων μεγάλων ἀνδρῶν ὀνόματα, οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ ἀγάδες τοῦ τόπου του, βλέποντες καὶ ἀκούοντες τὰ τοιαῦτα, ἠθέλησαν νὰ τὸν κακοποιήσουν, καὶ ἐπὶ τέλους τὸν ἐφυγάδευσαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθούσης τῆς ἐπαναστάσεως ἐπῆρε καὶ αὐτὸς τὰ ὅπλα, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ τόπου του, καὶ εὑρέθη εἰς πολλὰς μάχας ὡς στρατιωτικός. Ἀλλὰ καὶ ὡς πολιτικὸς ὑπηρέτησε, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουντουργιώτη διωρίσθη μέλος μιᾶς ἐπιτροπῆς τότε τῆς Πελοποννήσου, καθήμενος εἰς Τριπολιτσᾶν καὶ προμηθεύων τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸν πόλεμον. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰμβραὴμ, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ὑπηρέτησε καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

Ὑπηρέτησε πολιτικῶς ἐντὸς τοῦ τόπου ἑτοιμάζων τὰ τοῦ πολέμου.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

Οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην ὅπου ἐσπούδασεν τὴν ἰατρικὴν εἰς τὴν πατρίδα του, μετήρχετο τὸν ἰατρὸν ἐκεῖ. Ἐγερθείσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησεν ὡς τοιοῦτος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος κατ' ἀρχὰς μὲν μετὰ τοῦ Ἀνδρέου Λόντου, ὕστερον δὲ καὶ μὲ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην. Ἠγαπᾶτο δὲ ἀπὸ ὅλους τοὺς στρατιωτικούς, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην. Ὅλη δὲ ἡ οἰκογένεια τῶν Αὐγερινῶν ὑπηρέτησε τὸ ἔθνος καὶ πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς, δαπανῶσα ἐξ ἰδίων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Ὁ δὲ Ἀποστόλης καὶ Αὐγερινὸς, ἀδελφοὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς, εὑρεθέντες εἰς πολλοὺς πολέμους

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Στρατιωτικὸς, καὶ πολύπειρος. Ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας μὲ σῶμα στρατιωτικὸν ἴδιον, ἰδίως δὲ εἰς τὰς μάχας τοῦ Λάλα, τῆς 9. Μαρτίου ἔξωθεν τῶν Πατρῶν, μετέβη καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγι, καὶ εἰς τὰς μάχας κατὰ τοῦ Δράμαλη, καὶ οὕτω γνωστὸς ἐγένετο εἰς ὅλους τοὺς στρατιωτικούς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΚΙΚΑΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε τὸ ἔθνος στρατιωτικῶς, εὑρεθεὶς εἰς ὅλας τὰς μάχας, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν τοῦ Λάλα, καὶ τῶν Πατρῶν, ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον, παρακολουθῶν τὸν Γ. Σισίνην, καὶ ἔπειτα τὸν Χρύσανθον. Μετέβη δὲ καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς ἀρχηγίας τοῦ Καραϊσκάκη καὶ ἐδείχθη πολὺ χρήσιμος.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΗΤΣΟΣ

Καὶ οὗτος, ὡς καὶ ὁ ἀδελφός του Γεώργιος, ὑπηρέτησαν ὡσαύτως στρατιωτικῶς τὸν ἀγῶνα τοῦ ἔθνους, εὑρεθέντες εἰς τὴν μάχην τοῦ Λάλα, τῶν Πατρῶν καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετέβησαν καὶ ἐπολέμησαν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΙΛΑΕΤΗΣ

Ὑπῆρξε προὔχων τῆς ἐπαρχίας. Ἐφυλακίσθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ἀπέθανεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν.

ΑΓΟΥΛΙΝΙΤΣΑ

ΑΛΕΞΙΟΣ ΜΟΣΧΟΥΛΑΣ

Ἐχρημάτισε στρατιωτικὸς καὶ πολιτικός. Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Μοσχουλαίων πολλὰ ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος ἐθυσίασεν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΠΑΝΟΥΤΣΟΣ ΝΟΤΑΡΑΣ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Νοταραίων εἶναι μία ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Πελοποννήσου, διὰ τὴν παλαιότητα καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς καταγωγῆς της. Ὁ δὲ Πανοῦτσος ὑπῆρξε πάντοτε πληρεξούσιος καὶ Πρόεδρος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΝΟΤΑΡΑΣ

Οὗτος ἐφυλακίσθη μετὰ τῶν ἄλλων προκρίτων εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Ὑπηρέτησε δὲ τὴν πατρίδα πολιτικῶς ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΟΤΑΡΑΣ

Οὗτος ὁ ἔνδοξος γόνος τῆς οἰκογενείας τῶν Νοταραίων ἐλέγετο καὶ ἀρχοντόπουλον. Ἦτον εὔμορφος καὶ καλοκαμωμένος τὸ σῶμα. Ἂν καὶ νέος κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, ὅμως ὑπηρέτησε στρτιωτικῶς, ἔχων σῶμα στρατιωτῶν ἐντοπίων, καὶ Ρουμελιωτῶν μισθωτῶν ἐξ ἰδίων εἰς τούτους δ-πανῶν, καὶ πανταχοῦ παρευρέθη, κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν πρῶτος τῶν λοιπῶν Πελοποννησίων ἐξεστράτευσε, καὶ ὅπου ἔπεσε μαχόμενος εἴς τινα μάχην γενομένην κατὰ τὸν Φαληρέα, καὶ ἰδίως

κατὰ τὴν θέσιν την λεγομένην Ἀνάλατα. Καὶ οὗτος προσέτι ἐφυλακίσθη εἰς Ὕδραν ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουντουργιώτη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΟΤΑΡΑΣ Η ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ

Οὗτος εὑρεθεὶς εἰς Βλαχίαν ἔγεινεν ἱερολοχίτης κατὰ τὴν ἐκεῖ ἐπανάστασιν. Σκορπισθέντων δὲ τῶν ἐπαναστατῶν, ἐπανῆλθεν εἰς Κόρινθον, χρησιμεύσας ὡς πολιτικὸς εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ μετ' αὐτὸν γενόμενος πληρεξούσιος εἰς πολλὰς ἐθνοσυνελεύσεις, βουλευτής, γερουσιαστής, καὶ ὑπουργός.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΟΤΑΡΑΣ

Ὑπῆρξε στρατιωτικός. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ στρατηγοῦ τούτου φαίνονται εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα ἀπομνημονεύματα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Μάλιστα εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηνῶν ὑπῆγε μὲ σῶμα στρατιωτῶν καὶ ἐπολέμησε μέχρι τέλους. Ἐπὶ δὲ τοῦ Κουντουργιώτη ἐφυλακίσθη καὶ οὗτος μετὰ τῶν ἄλλων εἰς Ὕδραν.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΔΑΣΙΟΙ

Κατήγοντο ἐκ τῶν Τρικάλων. Ὑπηρέτησαν δὲ τὴν πατρίδα πολιτικῶς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐγένοντο πολὺ ὠφέλιμοι ἐντὸς τοῦ τόπου. Ἦσαν δὲ ἄνθρωποι φιλήσυχοι καὶ εἶχον πα-

τριωτισμὸν ἄδολον, διότι τὰ μὲν ἐπαγγέλματα ἄφιναν αὐτὰ εἰς ἄλλους, οὗτοι δὲ ἐπεθύμουν νὰ ἴδουν ἐλευθέραν την πατρίδα των, καὶ διὰ τοῦτο ἐξώδευον ἐξ ἰδίων εἰς τὰς διαφόρους ἀνάγκας αὐτῆς.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὸν Μεγάλον Ἅγιον Γεώργιον. Οὗτος πολιτικῶς καθ' ὅλην τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλη πολὺ συνέδραμε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, ἐνόσῳ οὗτος ἔμεινεν ἐκεῖ εἰς τὴν πατρίδα του.

ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΡΕΝΤΗΣ

Ὑπηρέτησεν πολιτικῶς τὴν πατρίδα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐνεργῶν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος, κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐγένετο γερουσιαστὴς τῶν Καλτεζῶν, καὶ μετ' αὐτὴν πάλιν γερουσιαστής.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Κατήγετο ἐκ τῆς πόλεως Κορίνθου. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν διακεκριμμένων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διότι ἐγένετο καὶ αὐτὸς μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἐνεργῶν καὶ προετοιμάζων τὰ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ μετ' αὐτὴν δαπανῶν ἐξ ἰδίων ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος. Ὡς πολιτικὸς πολὺ ἐχρησίμευσεν ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας του μέχρις ὅτου οἱ Τοῦρκοι ἐχάθησαν ἀπὸ τὴν Κόρινθον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΥΚΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἦτον ἀπὸ τὸ χωρίον Χέλι. Ὑπηρέτησε δὲ τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, παρακολουθῶν πάντοτε τὸν στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον. Πολὺ δὲ συνετέλεσεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δράμαλη κατὰ τὴν περίφημον μάχην τοῦ Ἁγιονόρι, ὅταν ὁ Δράμαλης ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς τὴν Κόρινθον.

ΧΑΤΖΗ ΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος καταγόμενος ἐκ Σόφικοῦ, ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἀνατολήν, καὶ ἐπανῆλθε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς εἰς τὰς δύω πολιορκίας τῆς Κορίνθου, καὶ εἰς τὴν μάχην τοῦ Ἁγιονόρι, ἐπιστρέφοντος τοῦ Δράμαλη ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς Κόρινθον.

ΝΙΚΑΛΑΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΤΟΥ

Ἦσαν ἐκ τοῦ χωρίου Γκούρα τοῦ Φονιᾶ. Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Οἰκονομαίων ἐφάνη χρήσιμος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, δαπανῶσα ἐξ ἰδίων εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ Η ΣΥΛΕΡΗΣ

Κατήγετο ἐκ Τρικάλων, καὶ ἦτο πολὺ εὐνοϊκὸς τοῦ Κιαμίλμπεη· ἀλλ᾽ ἔμως διὰ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα

ἀγάπην του, ἠρνήθη τὸν αὐθέντην του Ὀθωμανὸν, καὶ ἐφάνη πολὺ συντελεστικὸς πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. Ὕστερον ὅμως ἀπέθανεν εἰς ἄκραν δυστυχίαν, τρεφόμενος εἰς ἕνα ξενοδοχεῖον τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὰ ῥιφθέντα ζουμιὰ τῆς Ἀντιβασιλείας.

ΟΙ ΤΟΜΑΡΑΙΟΙ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἦτο ἀπὸ τὰ Τρίκαλα, καὶ ἐχρησίμευσεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς.

Οἱ δὲ ἐκ Κορίνθου ἀδελφοὶ Κανελόπουλοι, καὶ αὐτοὶ κατ' ἀρχὰς συνήργησαν διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ ἐντελῶς ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἥτις ἐφοβεῖτο τὸν διαβόητον Κιαμίλμπεην, καὶ εἶναι ἡ μόνη ἐπαρχία τῆς Πελοποννήσου, ἡ ὁποία ἕνεκα τοῦ φόβου ἐσυλλογίσθη τὴν ἐπανάστασιν. Τὰ αὐτὰ δὲ ἐπίσης ἔπραξε καὶ ἡ οἰκογένεια τῶν Λιναρδοπούλων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΑΡΑΣ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Καλαράδων κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Ἁγιονόρι, ὅπου ἐγένετο ἡ περίφημος μάχη τοῦ Δράμαλη, καὶ ἐσύγκειτο ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Ἠσαΐαν διδάσκαλον Ἄργους, τὸν Παπᾶ Χρῆστον, τὸν εἰρημένον Γεώργιον καὶ τὸν Νικόλαον Ἰατρούς. Ὁ τελευταῖος οὗτος μετέβη καὶ εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Οὗτοι ὅλοι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησαν πολυειδῶς τὴν πατρίδα, διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἰατρικῆς

ἐπιστήμης, κατηχοῦντες καὶ διαδίδοντες τὰ τῆς Ἑταιρίας. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ὑπηρέτησαν πολιτικῶς. Ὁ δὲ Γεώργιος ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ βουλευτής.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὁ καπετάνιος κατήγετο ἀπὸ τὸν Ἅγιον Γεώργιον, καὶ ἐκεῖ ἐπρωτοσκότωσε Τούρκους πρὸ τῆς 25 Μαρτίου κατὰ τὴν θέσιν Δερβενάκι. Κατέλαβε τὸ χωρίον Ζαχαριά, ἔκοψε τὴν συγκοινωνίαν τῶν Τούρκων τοῦ Ἄργους καὶ τῆς Κορίνθου, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπαναστάτησεν ἅπασα ἡ Κορινθία. Παρευρέθη εἰς πολλὰς μάχας, καὶ πρὸ πάντων ἐφάνη χρήσιμος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δράμαλη, διότι, γνωρίζοντα καλῶς τὸν τόπον, ὁ στρατηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης τὸν μετεχειρίσθη ὡς ὁδηγόν.

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΗΣ ΓΙΟΥΡΟΥΚΙΔΕΣ

Οἱ καπεταναῖοι οὗτοι κατήγοντο ἐκ τῆς Κορίνθου, καὶ ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, λαβόντες μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου διαρκῶς. Ἐκτὸς τούτου ἐξήρχοντο τῆς Κορίνθου μὲ σῶμα στρατιωτῶν, φυλάσσοντες καὶ πολεμοῦντες κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Δ. Ὑψηλάντου κατὰ τὴν Ῥούμελην, καὶ τῆς τοῦ Καραϊσκάκη εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑπῆγον καὶ αὐτοὶ καὶ ἀφῆκαν μνήμην ὡς παληκάρια.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΙΓΙΝΗΣ

Ἡ νῆσος Αἴγινα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο μὲ τὴν Πελοπόννησον.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΡΚΕΛΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΟΓΙΩΤΑΤΙΔΗΣ

Αἱ δύω αὗται οἰκογένειαι ὑπηρέτησαν κατὰ τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, διότι συνετέλεσαν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου, ἐπρόβλεπον τὰ μέσα τοῦ πολέμου, ἤτοι κανόνια, πολεμεφόδια καὶ λοιπὰ δι' ἰδίων ἐξόδων. Προσέτι διετήρουν τοὺς ὑπ' αὐτοὺς στρατιώτας Αἰγινήτας. Ἔδοσαν δὲ καὶ συνδρομὴν πρὸς τὸν ἀρχιμανδρίτην Γρ. Φλέσαν διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ ὅλην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κορίνθου, ὡς φαίνεται τοῦτο κατὰ τὸ καύσιμον τοῦ παλατίου τοῦ Κιαμίλμπεη. Ἐκτὸς τούτων πολὺ ἐβοήθησαν καὶ τὸν πολιορκητὴν τῆς Κορίνθου Ἀναγνώστην Πετιμεζᾶν. Ἐκ δὲ τῶν Αἰγινητῶν στρατιωτῶν, μέρος μὲν ὑπῆγαν εἰς τὴν μονὴν τῆς Φανερωμένης, παρακολουθήσαντες τὸν Δ. Ὑψηλάντην, ὡς καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὰ γύρωθεν χωρία Λίμναις, Ἀγγελόκαστρον, Σοφικὸν καὶ Χελιῶται, καὶ ὅλοι αὐτοὶ κατόπιν ἐκτύπησαν τοὺς ἐρχομένους εἰς τὴν Πελοπόννησον πασάδαις, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν ἴδιον Δράμαλην κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἐξ Ἄργους εἰς Κόρινθον.

Οἱ Αἰγινῆται στρατιῶται ἐβγῆκαν καὶ ἔξω τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς

Στυλίδος καὶ Ἁγίας Μαρίνας, ἀρχηγοῦντες τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τοῦ Καραϊσκάκη, καὶ ἀπέδειξαν πολλὴν γενναιότητα καὶ ἐνθουσιασμὸν στρατιωτικόν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐπαινέθησαν.

ΜΕΓΑΡΑ

Καὶ τὰ Μέγαρα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦσαν μὲ τὴν Πελοπόννησον, οἱ δὲ Μεγαρεῖς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἦλθον εἰς Κόρινθον, καὶ ἐβοήθησαν τοὺς πολιορκητὰς Ἕλληνας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΗ ΜΕΛΕΤΗΣ, ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΑΝΟΥΣΗΣ

Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι ὑπῆρξαν καπεταναῖοι τῶν Μεγαριτῶν, καὶ κατ' ἀρχὰς ἦλθον μὲ τοὺς στρατιώτας των εἰς Κόρινθον, καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ ἐκεῖ φρουρίου, καὶ ἔμειναν μέχρι τέλους. Πολλάκις δὲ ἐξεστράτευσαν καὶ εἰς τὴν Ῥούμελην, καὶ μάλιστα ἠκολούθησαν τὸν Νικήταν Σταματελόπουλον, καὶ τὸν Διονύσιον Εὐμορφόπουλον.

ΠΟΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΜΑΛΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἀνεδείχθη εἷς τῶν διακεκριμ-

μένων ὁπλαρχηγῶν, ὑπηρέτησε παντοῦ καὶ διεκρίθη ἡ παληκαριά του. Εἶχε καὶ ἀδελφὸν, καὶ αὐτὸν περίφημον, ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομά του, οὔτε ποῦ μαχόμενος ἔπεσεν. Οἱ δύω δὲ οὗτοι ἀδελφοὶ μὲ τοὺς συμπατριώτας τωνΠοριώτας ἐβγῆκαν ἔξω εἰς τὴν Ῥούμελην καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Στυλίδος καὶ Ἁγίας Μαρίνας καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ἔκαμον θαύματα στρατιωτικά.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΝΤΟΥΖΗΝΑΣ

Οὗτος, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ καπεταναῖοι καὶ στρατιῶται Ποριῶται ὑπῆγον εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου καὶ ἔμεινεν μέχρι τέλους εἰς αὐτήν. Προσέτι ἐβοήθησαν καὶ τὸν Ἀναγνώστην Πετιμεζᾶν πολιορκητὴν τῆς Κορίνθου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΑΚΡΥΠΟΥΚΑΜΙΣΟΣ

Ὑπῆρξε πολιτικὸς, γενόμενος πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων, ὑπηρετήσας οὕτω τὴν πατρίδα.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Λιγουριὸ καὶ ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυ-

πλίου. Ὑπῆρξε καὶ γερουσιαστὴς, καὶ ἐθυσίασε δεόντως κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος καταγόμενος ἀπὸ τοῦ Μιστρᾶ, μετέβη εἰς τὴν νῆσον Ὕδραν, ἐκεῖ κατοικήσας καὶ ἐμπορευόμενος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑπῆρξε δὲ συνεταῖρος τοῦ Ἀντωνίου Οἰκονόμου μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς περιφήμου Ὕδρας, καὶ κατόπιν ἐβοήθησε τὸν Νικολῆν Σπηλιωτόπουλον διὰ τὴν σύστασιν τῆς καγγελαρίας τοῦ Ἄργους.

Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ ἐπολιώρκει μετὰ τῶν λοιπῶν τὸ φρούριον τῆς Ναυπλίας. Ἔλαβε δὲ καὶ μέρος εἰς πολλὰς μάχας μετὰ τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, διότι κατὰ μὲν τὰ Δραμαλικὰ ἐπολέμησε ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, κατὰ δὲ τὴν περίφημον μάχην τῆς Ῥάχοβας, ὅπου ἐσκοτώθη ὁ Μουστάμπεης, ἀρχηγούντων τοῦ Καραϊσκάκη καὶ Νικήτα Σταματελοπούλου, ἐπίσης ὁ Ἀγαλλόπουλος ἐπολέμησεν.

ΚΡΑΝΙΔΙΟΝ

ΠΑΠΑ ΑΡΣΕΝΗΣ ΚΡΕΣΤΗΣ

Οὗτος ὁ ἥρως εὑρέθη εἰς πολλοὺς καὶ δεινοὺς κινδύνους πολεμικούς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὅτε ὁ Μου-

σταφᾶ Κεχαγιᾶς, ἐρχόμενος εἰς τὴν Πελοπόννησον μὲ δυνάμεις πρὸς βοήθειαν τῶν κλεισμένων Τούρκων τῆς Τριπολιτσᾶς, διέβαινεν διὰ τῆς Ἀργολίδος, καὶ οἱ εὑρεθέντες τότε εἰς τὸ Ἄργος Ἕλληνες ἠθέλησαν νὰ συγκροτήσωσιν μάχην κατ' αὐτοῦ ἔξωθεν τῆς πόλεως κατὰ τὸν ποταμὸν Ξηριὰν, ὅπου ὑπάρχει τεῖχος γενόμενον ἀπὸ τοὺς κατοίκους διὰ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ὁρμὴν τοῦ ποταμοῦ, ὁ Παπᾶ Ἀρσένης καὶ λοιποὶ καπεταναῖοι μετὰ τῶν λοιπῶν κατοίκων ὁπλοφόρων καὶ μὴ, διότι δὲν εἶχον ὅλοι ὅπλα, ἐμαζεύθησαν ὅλοι ὄπισθεν τοῦ τείχους τοῦ ποταμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τεῖχος τοῦτο ἐβιάσθη γύρωθεν ἀπὸ τοὺς Ἀλβανοὺς πολεμιστὰς τοῦ Κεχαγιᾶ πεζοὺς καὶ καβαλαραίους, καὶ ἕνεκα τούτου οἱ Ἕλληνες ἐδόθησαν εἰς φυγὴν, καὶ οἱ μὲν ἄοπλοι καὶ μέρος ἀπὸ τὰ γυναικόπεδα κατέφυγαν εἰς τοὺς Μύλους τοὺς Ἀφεντικοὺς, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν καὶ γυναικοπαίδων, οἱ μὲν ἀνέβησαν εἰς τὸ παλαιὸν φρούριον τοῦ Ἄργους, οἱ δὲ εἰς τὸ γνωστὸν ἐκεῖ μοναστήριον καὶ ἐκλείσθησαν, χωρὶς νὰ ἔχουν τροφὰς καὶ τὰ ἄλλα ἀπολύτως ἀναγκαῖα· οἱ μὲν καταφυγόντες εἰς τὸ φρούριον κατὰ τὴν πρώτην νύκτα ὅλοι ἔφυγαν ἐκεῖθεν, τοὺς δὲ κλεισθέντας εἰς τὸ μοναστήριον οἱ Τοῦρκοι στενὰ ἐπολιόρκησαν. Ὁ δὲ Μουσταφᾶ Κεχαγιᾶς μαθὼν, ὅτι ὁ ἥρως Παπᾶ Ἀρσένης ἦτον ὁ καπετάνιος τοῦ Κρανιδίου, καὶ ὁ πολιορκητὴς τοῦ Ναυπλίου, ἐδυνάμωσε τὴν πολιορκίαν τοῦ μοναστηρίου, καὶ παρήγγειλε πρὸς αὐτὸν νὰ ἐβγῇ ἔξω καὶ νὰ παραδοθῇ. Βλέπων δὲ ὁ Παπᾶς, ὅτι τὸ μοναστήριον ἦτον δυσβάστακτον, διότι, ὡς εἴπομεν, ἦσαν μέσα καὶ πολλὰ γυναικόπεδα,

καὶ τροφαὶ δὲν ὑπῆρχον, ἀφοῦ ἐνύκτωσε καλά, εἶπεν εἰς τοὺς μείναντας νὰ παραδοθοῦν, μὴ δυναμένους νὰ βαστάξουν, αὐτὸς δὲ ἐβγαίνει ἔξω τοῦ μοναστηρίου κρατῶν γυμνὴν τὴν σπάθην εἰς τὰς χεῖράς του, διασχίζει τὴν πολιορκίαν, καί οὕτω περᾷ διὰ μέσου τῶν Ἀλβανῶν χωρὶς δι' ὅλου νὰ πειραχθῇ. Ἀναχωρήσαντος δὲ ἐκεῖθεν τοῦ Μουσταφᾶ Κεχαγιᾶ εἰς Τριπολιτσᾶν, πάλιν ὁ Παπᾶς ἐσύστησε τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου μὲ τοὺς συμπατριώτας του Κρανιδιώτας καὶ ἄλλους, ἔχοντας τὴν ἀνατολικὴν τοῦ φρουρίου πλευράν. Ἐκεῖ ἔμεινε πολιορκῶν καὶ πολεμῶν ἀδιάκοπα.

Πρὸ δὲ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Δράμαλη, καὶ ὅταν οἱ Πελοποννήσιοι ἐξῆλθον εἰς τὴν Στερεὰν ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν Νικήταν, ὑπῆγε καὶ ὁ Παπᾶ Ἀρσένης κοντὰ εἰς τὸν ἄλλον ἥρωα, καὶ εἰς τοὺς γενομένους πολέμους κατὰ τὴν Στυλίδα καὶ Ἁγίαν Μαρίναν ἀνδραγάθησεν.

Ἀφοῦ δὲ ὁ Δράμαλης εἰσέβαλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀργολίδα, ὁ Παπᾶς εὑρέθη τότε ἐκεῖ καὶ ἐπολέμει κατ' αὐτοῦ. Κατὰ δὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Δράμαλη ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς τὴν Κόρινθον, οὗτος εὑρέθη εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην ὅπου ἔγεινεν ἡ πρώτη μάχη. Ἔπειτα δὲ μείνας ἐκεῖ μὲ τὸν Νικήταν ἐπολέμησαν καὶ οἱ δύω τὸν Δράμαλη εἰς τὸ Ἁγιονόρι κατὰ τὴν περίφημον ἐκείνην μάχην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔμεινε μαζὺ μὲ τὸν στρατηγὸν Νικήταν, καὶ τοποθετηθέντες διαρκῶς εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην ἐπολέμουν τοὺς Τούρκους καὶ ἀπέκλειον αὐτοὺς κατὰ τὴν Κόρινθον. Κατόπιν οἱ Τοῦρκοι τῆς Κορίνθου θελήσαν-

τριωτισμὸν ἄδολον, διότι τὰ μὲν ἐπαγγέλματα ἄφιναν ναν εἰς ἄλλους, οὗτοι δὲ ἐπεθύμουν νὰ ἴδουν ἐλευθέραν την πατρίδα των, καὶ διὰ τοῦτο ἐξώδευον ἐξ ἰδίων εἰς τὰς διαφόρους ἀνάγκας αὐτῆς.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὸν Μεγάλον Ἅγιον Γεώργιον. Οὗτος πολιτικῶς καθ' ὅλην τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλη πολὺ συνέδραμε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, ἐνόσῳ οὗτος ἔμεινεν ἐκεῖ εἰς τὴν πατρίδα του.

ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΡΕΝΤΗΣ

Ὑπηρέτησεν πολιτικῶς τὴν πατρίδα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐνεργῶν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος, κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐγένετο γερουσιαστὴς τῶν Καλτεζῶν, καὶ μετ' αὐτὴν πάλιν γερουσιαστής.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Κατήγετο ἐκ τῆς πόλεως Κορίνθου. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν διακεκριμμένων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διότι ἐγένετο καὶ αὐτὸς μέλος τῆς Φιλικῆς Εταιρίας, ἐνεργῶν καὶ προετοιμάζων τὰ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ μετ' αὐτὴν δαπανῶν ἐξ ἰδίων ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος. Ὡς πολιτικὸς πολὺ ἐχρησίμευσεν ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας του μέχρις ὅτου οἱ Τοῦρκοι ἐχάθησαν ἀπὸ τὴν Κόρινθον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΥΚΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἦτον ἀπὸ τὸ χωρίον Χέλι. Ὑπηρέτησε δὲ τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, παρακολουθῶν πάντοτε τὸν στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον. Πολὺ δὲ συνετέλεσεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δράμαλη κατὰ τὴν περίφημον μάχην τοῦ Ἁγιονόρι, ὅταν ὁ Δράμαλης ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς τὴν Κόρινθον.

ΧΑΤΣΗ ΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος καταγόμενος ἐκ Σόφικοῦ, ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἀνατολήν, καὶ ἐπανῆλθε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς εἰς τὰς δύω πολιορκίας τῆς Κορίνθου, καὶ εἰς τὴν μάχην τοῦ Ἁγιονόρι, ἐπιστρέφοντος τοῦ Δράμαλη ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς Κόρινθον.

ΝΙΚΑΛΑΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΤΟΥ

Ἦσαν ἐκ τοῦ χωρίου Γκούρα τοῦ Φονιᾶ. Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Οἰκονομαίων ἐφάνη χρήσιμος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, δαπανῶσα ἐξ ἰδίων εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ Η ΞΥΛΕΒΡΗΣ

Κατήγετο ἐκ Τρικάλων, καὶ ἦτο πολὺ εὐνοϊκὸς τοῦ Κιαμίλμπεη· ἀλλ᾿ ὅμως διὰ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα

ἀγάπην του, ἠρνήθη τὸν αὐθέντην του Ὀθωμανὸν, καὶ ἐφάνη πολὺ συντελεστικὸς πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. Ὕστερον ὅμως ἀπέθανεν εἰς ἄκραν δυστυχίαν, τρεφόμενος εἰς ἕνα ξενοδοχεῖον τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὰ ῥιφθέντα ζουμιὰ τῆς Ἀντιβασιλείας.

ΟΙ ΤΟΜΑΡΑΙΟΙ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἦτο ἀπὸ τὰ Τρίκαλα, καὶ ἐχρησίμευσεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς.

Οἱ δὲ ἐκ Κορίνθου ἀδελφοὶ Κανελόπουλοι, καὶ αὐτοὶ κατ' ἀρχὰς συνήργησαν διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ ἐντελῶς ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἥτις ἐφοβεῖτο τὸν διαβόητον Κιαμίλμπεην, καὶ εἶναι ἡ μόνη ἐπαρχία τῆς Πελοποννήσου, ἡ ὁποία ἕνεκα τοῦ φόβου ἐσυλλογίσθη τὴν ἐπανάστασιν. Τὰ αὐτὰ δὲ ἐπίσης ἔπραξε καὶ ἡ οἰκογένεια τῶν Λιναρδοπούλων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΑΡΑΣ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Καλαράδων κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Ἁγιονόρι, ὅπου ἐγένετο ἡ περίφημος μάχη τοῦ Δράμαλη, καὶ ἐσύγκειτο ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Ἡσαΐαν διδάσκαλον Ἄργους, τὸν Παπᾶ Χρῆστον, τὸν εἰρημένον Γεώργιον καὶ τὸν Νικόλαον Ἰατρούς. Ὁ τελευταῖος οὗτος μετέβη καὶ εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Οὗτοι ὅλοι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησαν πολυειδῶς τὴν πατρίδα, διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἰατρικῆς

ἐπιστήμης, κατηχοῦντες καὶ διαδίδοντες τὰ τῆς Ἑταιρίας. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ὑπηρέτησαν πολιτικῶς. Ὁ δὲ Γεώργιος ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ βουλευτής.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὁ καπετάνιος κατήγετο ἀπὸ τὸν Ἅγιον Γεώργιον, καὶ ἐκεῖ ἐπρωτοσκότωσε Τούρκους πρὸ τῆς 25 Μαρτίου κατὰ τὴν θέσιν Δερβενάκι. Κατέλαβε τὸ χωρίον Ζαχαριὰ, ἔκοψε τὴν συγκοινωνίαν τῶν Τούρκων τοῦ Ἄργους καὶ τῆς Κορίνθου, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπαναστάτησεν ἅπασα ἡ Κορινθία. Παρευρέθη εἰς πολλὰς μάχας, καὶ πρὸ πάντων ἐφάνη χρήσιμος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δράμαλη, διότι, γνωρίζοντα καλῶς τὸν τόπον, ὁ στρατηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης τὸν μετεχειρίσθη ὡς ὁδηγόν.

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΗΣ ΓΙΟΥΡΟΥΚΙΔΕΣ

Οἱ καπεταναῖοι οὗτοι κατήγοντο ἐκ τῆς Κορίνθου, καὶ ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, λαβόντες μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου διαρκῶς. Ἐκτὸς τούτου ἐξήρχοντο τῆς Κορίνθου μὲ σῶμα στρατιωτῶν, φυλάσσοντες καὶ πολεμοῦντες κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Δ. Ὑψηλάντου κατὰ τὴν Ῥούμελην, καὶ τῆς τοῦ Καραϊσκάκη εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑπῆγον καὶ αὐτοὶ καὶ ἀφῆκαν μνήμην ὡς παληκάρια.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΙΓΙΝΗΣ

Ἡ νῆσος Αἴγινα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο μὲ τὴν Πελοπόννησον.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΡΚΕΛΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΟΓΙΩΤΑΤΙΔΗΣ

Αἱ δύω αὗται οἰκογένειαι ὑπηρέτησαν κατὰ τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, διότι συνετέλεσαν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου, ἐπρόβλεπον τὰ μέσα τοῦ πολέμου, ἤτοι κανόνια, πολεμεφόδια καὶ λοιπὰ δι' ἰδίων ἐξόδων. Προσέτι διετήρουν τοὺς ὑπ' αὐτοὺς στρατιώτας Αἰγινήτας. Ἔδοσαν δὲ καὶ συνδρομὴν πρὸς τὸν ἀρχιμανδρίτην Γρ. Φλέσαν διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ ὅλην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κορίνθου, ὡς φαίνεται τοῦτο κατὰ τὸ καύσιμον τοῦ παλατίου τοῦ Κιαμίλμπεη. Ἐκτὸς τούτων πολὺ ἐβοήθησάν καὶ τὸν πολιορκητὴν τῆς Κορίνθου Ἀναγνώστην Πετιμεζᾶν. Ἐκ δὲ τῶν Αἰγινητῶν στρατιωτῶν, μέρος μὲν ὑπῆγαν εἰς τὴν μονὴν τῆς Φανερωμένης, παρακολουθήσαντες τὸν Δ. Ὑψηλάντην, ὡς καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὰ γύρωθεν χωρία Λίμναις, Ἀγγελόκαστρον, Σοφικὸν καὶ Χελιῶται, καὶ ὅλοι αὗτοι κατόπιν ἐκτύπησαν τοὺς ἐρχομένους εἰς τὴν Πελοπόννησον πασάδαις, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν ἴδιον Δράμαλην κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἐξ Ἄργους εἰς Κόρινθον.

Οἱ Αἰγινῆται στρατιῶται ἐβγῆκαν καὶ ἔξω τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς

Στυλίδος καὶ Ἁγίας Μαρίνας, ἀρχηγοῦντος τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τοῦ Καραϊσκάκη, καὶ ἀπέδειξαν πολλὴν γενναιότητα καὶ ἐνθουσιασμὸν στρατιωτικόν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐπαινέθησαν.

ΜΕΓΑΡΑ

Καὶ τὰ Μέγαρα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦσαν μὲ τὴν Πελοπόννησον, οἱ δὲ Μεγαρεῖς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἦλθον εἰς Κόρινθον, καὶ ἐβοήθησαν τοὺς πολιορκητὰς Ἕλληνας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΗ ΜΕΛΕΤΗΣ, ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΑΝΟΥΣΗΣ

Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι ὑπῆρξαν καπεταναῖοι τῶν Μεγαριτῶν, καὶ κατ' ἀρχὰς ἦλθον μὲ τοὺς στρατιώτας των εἰς Κόρινθον, καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ ἐκεῖ φρουρίου, καὶ ἔμειναν μέχρι τέλους. Πολλάκις δὲ ἐξεστράτευσαν καὶ εἰς τὴν Ῥούμελην, καὶ μάλιστα ἠκολούθησαν τὸν Νικήταν Σταματελόπουλον, καὶ τὸν Διονύσιον Εὐμορφόπουλον.

ΠΟΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΜΑΛΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἀνεδείχθη εἷς τῶν διακεκριμ-

μένων ὁπλαρχηγῶν, ὑπηρέτησε παντοῦ καὶ διεκρίθη ἡ παληκαριά του. Εἶχε καὶ ἀδελφόν, καὶ αὐτὸν περίφημον, ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομά του, οὔτε ποῦ μαχέμενος ἔπεσεν. Οἱ δύω δὲ οὗτοι ἀδελφοὶ μὲ τοὺς συμπατριώτας τωνΠοριώτας ἐβγῆκαν ἔξω εἰς τὴν Ῥούμελην καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Στυλίδος καὶ Ἁγίας Μαρίνας καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ἔκαμον θαύματα στρατιωτικά.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΝΤΟΥΖΗΝΑΣ

Οὗτος, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ καπεταναῖοι καὶ στρατιῶταιΠοριῶται ὑπῆγον εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου καὶ ἔμεινεν μέχρι τέλους εἰς αὐτήν. Προσέτι ἐβοήθησαν καὶ τὸν Ἀναγνώστην Πετιμεζᾶν πολιορκητὴν τῆς Κορίνθου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΑΚΡΥΠΟΥΚΑΜΙΣΟΣ

Ὑπῆρξε πολιτικός, γενόμενος πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων, ὑπηρετήσας οὕτω τὴν πατρίδα.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Λιγουριὸ καὶ ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυ-

πλίου. Ὑπῆρξε καὶ γερουσιαστής, καὶ ἐθυσίασε δεόντως κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος καταγόμενος ἀπὸ τοῦ Μιστρᾶ, μετέβη εἰς τὴν νῆσον Ὕδραν, ἐκεῖ κατοικήσας καὶ ἐμπορευόμενος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑπῆρξε δὲ συνεταῖρος τοῦ Ἀντωνίου Οἰκονόμου μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς περιφήμου Ὕδρας, καὶ κατόπιν ἐβοήθησε τὸν Νικολῆν Σπηλιωτόπουλον διὰ τὴν σύστασιν τῆς καγγελαρίας τοῦ Ἄργους.

Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ ἐπολιώρκει μετὰ τῶν λοιπῶν τὸ φρούριον τῆς Ναυπλίας. Ἔλαβε δὲ καὶ μέρος εἰς πολλὰς μάχας μετὰ τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, διότι κατὰ μὲν τὰ Δραμαλικὰ ἐπολέμησε ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, κατὰ δὲ τὴν περίφημον μάχην τῆς Ῥάχοβας, ὅπου ἐσκοτώθη ὁ Μουστάμπεης, ἀρχηγούντων τοῦ Καραϊσκάκη καὶ Νικήτα Σταματελοπούλου, ἐπίσης ὁ Ἀγαλλόπουλος ἐπολέμησεν.

ΚΡΑΝΙΔΙΟΝ

ΠΑΠΑ ΑΡΣΕΝΗΣ ΚΡΕΣΤΗΣ

Οὗτος ὁ ἥρως εὑρέθη εἰς πολλοὺς καὶ δεινοὺς κινδύνους πολεμικούς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὅτε ὁ Μου-

σταφᾶ Κεχαγιᾶς, ἐρχόμενος εἰς τὴν Πελοπόννησον μὲ δυνάμεις πρὸς βοήθειαν τῶν κλεισμένων Τούρκων τῆς Τριπολιτσᾶς, διέβαινεν διὰ τῆς Ἀργολίδος, καὶ οἱ εὑρεθέντες τότε εἰς τὸ Ἄργος Ἕλληνες ἠθέλησαν νὰ συγκροτήσωσιν μάχην κατ᾽ αὐτοῦ ἔξωθεν τῆς πόλεως κατὰ τὸν ποταμὸν Ξηριὰν, ὅπου ὑπάρχει τεῖχος γενόμενον ἀπὸ τοὺς κατοίκους διὰ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ὁρμὴν τοῦ ποταμοῦ, ὁ Παπᾶ Ἀρσένης καὶ λοιποὶ καπεταναῖοι μετὰ τῶν λοιπῶν κατοίκων ὁπλοφόρων καὶ μὴ, διότι δὲν εἶχον ὅλοι ὅπλα, ἐμαζεύθησαν ὅλοι ὄπισθεν τοῦ τείχους τοῦ ποταμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τεῖχος τοῦτο ἐβιάσθη γύρωθεν ἀπὸ τοὺς Ἀλβανοὺς πολεμιστὰς τοῦ Κεχαγιᾶ πεζοὺς καὶ καβαλαραίους, καὶ ἕνεκα τούτου οἱ Ἕλληνες ἐδόθησαν εἰς φυγὴν, καὶ οἱ μὲν ἄοπλοι καὶ μέρος ἀπὸ τὰ γυναικόπεδα κατέφυγαν εἰς τοὺς Μύλους τοὺς Ἀφεντικούς, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν καὶ γυναικοπαίδων, οἱ μὲν ἀνέβησαν εἰς τὸ παλαιὸν φρούριον τοῦ Ἄργους, οἱ δὲ εἰς τὸ γνωστὸν ἐκεῖ μοναστήριον καὶ ἐκλείσθησαν, χωρὶς νὰ ἔχουν τροφὰς καὶ τὰ ἄλλα ἀπολύτως ἀναγκαῖα· οἱ μὲν καταφυγόντες εἰς τὸ φρούριον κατὰ τὴν πρώτην νύκτα ὅλοι ἔφυγαν ἐκεῖθεν, τοὺς δὲ κλεισθέντας εἰς τὸ μοναστήριον οἱ Τοῦρκοι στενὰ ἐπολιόρκησαν. Ὁ δὲ Μουσταφᾶ Κεχαγιᾶς μαθὼν, ὅτι ὁ ἥρως Παπᾶ Ἀρσένης ἦτον ὁ καπετάνιος τοῦ Κρανιδίου, καὶ ὁ πολιορκητὴς τοῦ Ναυπλίου, ἐδυνάμωσε τὴν πολιορκίαν τοῦ μοναστηρίου, καὶ παρήγγειλε πρὸς αὐτὸν νὰ ἔβγῃ ἔξω καὶ νὰ παραδοθῇ. Βλέπων δὲ ὁ Παπᾶς, ὅτι τὸ μοναστήριον ἦταν δυσβάστακτον, διότι, ὡς εἴπομεν, ἦσαν μέσα καὶ πολλὰ γυναικόπεδα,

καὶ τροφαὶ δὲν ὑπῆρχον, ἀφοῦ ἐνύκτωσε καλά, εἶπεν εἰς τοὺς μείναντας νὰ παραδοθοῦν, μὴ δυναμένους νὰ βαστάξουν, αὐτὸς δὲ ἐβγαίνει ἔξω τοῦ μοναστηρίου κρατῶν γυμνὴν τὴν σπάθην εἰς τὰς χεῖράς του, διασχίζει τὴν πολιορκίαν, καί οὕτω περᾷ διὰ μέσου τῶν Ἀλβανῶν χωρὶς δι' ὅλου νὰ πειραχθῇ. Ἀναχωρήσαντος δὲ ἐκεῖθεν τοῦ Μουσταφᾶ Κεχαγιᾶ εἰς Τριπολιτσᾶν, πάλιν ὁ Παπᾶς ἐσύστησε τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου μὲ τοὺς συμπατριώτας του Κρανιδιώτας καὶ ἄλλους, ἔχοντας τὴν ἀνατολικὴν τοῦ φρουρίου πλευράν. Ἐκεῖ ἔμεινε πολιορκῶν καὶ πολεμῶν ἀδιάκοπα.

Πρὸ δὲ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Δράμαλη, καὶ ὅταν οἱ Πελοποννήσιοι ἐξῆλθον εἰς τὴν Στερεὰν ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν Νικήταν, ὑπῆγε καὶ ὁ Παπᾶ Ἀρσένης κοντὰ εἰς τὸν ἄλλον ἥρωα, καὶ εἰς τοὺς γενομένους πολέμους κατὰ τὴν Στυλίδα καὶ Ἁγίαν Μαρίναν ἀνδραγάθησεν.

Ἀφοῦ δὲ ὁ Δράμαλης εἰσέβαλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀργολίδα, ὁ Παπᾶς εὑρέθη τότε ἐκεῖ καὶ ἐπολέμει κατ' αὐτοῦ. Κατὰ δὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Δράμαλη ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς τὴν Κόρινθον, οὗτος εὑρέθη εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην ὅπου ἔγεινεν ἡ πρώτη μάχη. Ἔπειτα δὲ μείνας ἐκεῖ μὲ τὸν Νικήταν ἐπολέμησαν καὶ οἱ δύω τὸν Δράμαλη εἰς τὸ Ἁγιονόρι κατὰ τὴν περίφημον ἐκείνην μάχην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔμεινε μαζὺ μὲ τὸν στρατηγὸν Νικήταν, καὶ τοποθετηθέντες διαρκῶς εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην ἐπολέμουν τοὺς Τούρκους καὶ ἀπέκλειον αὐτοὺς κατὰ τὴν Κόρινθον. Κατόπιν οἱ Τοῦρκοι τῆς Κορίνθου θελήσαν-

τες νὰ μεταφέρουν τροφὰς εἰς τὸ Ναύπλιον ἐνόμισαν καλὸν νὰ περάσουν ἀπὸ τὸν Ἅγιον Σώστην. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ἔστειλαν τοὺς πεζούς των καὶ διὰ νυκτὸς ἐπολέμησαν καὶ ἐπῆραν τὰ ὄπισθεν τῆς θέσεως τοῦ Ἁγίου Σώστη. Ἐκεῖ εὑρέθησαν, ὡς εἴπομεν, ὁ Νικήτας καὶ ὁ Παπᾶ Ἀρσένης, ὅστις δυστυχῶς ἐφονεύθη, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἕλληνες. Ἀλλὰ τῶν Τούρκων μὴ δυνηθέντων νὰ προχωρήσωσιν, ἡ μάχη ἔπαυσε. Τὴν δὲ ἑπομένην ἡμέραν ἔγεινεν λαμπρὸς καὶ ἔνδοξος ὁ ἐνταφιασμὸς τοῦ Παπᾶ Ἀρσένη ἀπὸ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην καὶ λοιποὺς καπετναίους καὶ στρατιώτας Ἕλληνας, καὶ ὁ τάφος του κεῖται πλησίον τοῦ Ἁγίου Σώστη.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΖΕΡΒΑΣ

Ὑπῆρξε πολιτικὸς καὶ στρατιωτικός, καὶ παρευρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου. Ἐγένετο δὲ καὶ γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννήσου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ

Οὗτος ὀνομασθεὶς στρατηγὸς ὑπηρέτησε παντοῦ καὶ καλῶς. Μάλιστα δὲ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου εὑρεθεὶς ἐκεῖ μὲ τοὺς συμπατριώτας του Κρανιδιώτας ἐπολέμησε. Κατόπιν ἔλαβε μέρος εἰς τὰ Δραμαλικά, καὶ τέλος ἐξῆλθεν καὶ ἔξω τῆς Πελοποννήσου εἰς τὴν Ῥούμελην μὲ τοὺς στρατιώτας του.

ΚΑΣΤΡΙ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΗΤΣΑΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς, εὑρεθεὶς εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, καὶ κατὰ τὰς μάχας τὰς ἐναντίον τοῦ Δράμαλη. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὴν Ῥούμελην μετὰ τοῦ Νικήτα, καὶ ὕστερον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Γ. Κολοκοτρώνη εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Καραϊσκάκη πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου εἴς τινα μάχην ἔπεσε μαχόμενος.

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΜΗΤΣΑΣ

Οὗτος ἦτον ἀδελφὸς τοῦ προειρημένου Ἰωάννου, καὶ ὑπηρέτησεν ὡσαύτως στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου εἰς τὴν Ῥούμελην μὲ τὸν στρατηγὸν Νικήταν. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη ἐπολέμησε μὲ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, καὶ ὕστερον ὑπῆγεν εἰς Ἀθήνας μὲ τὸν Γενναῖον κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως, ἀρχηγοῦντος τοῦ Καραϊσκάκη, ὅπου εἴς τινα μάχην γενομένην κατὰ τὰ λεγόμενα Ταμπούρια ἀνδραγάθησεν. Ἐγένετο δὲ καὶ πληρεξούσιος εἰς τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις καὶ βουλευτής.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΡΓΟΥΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΠΕΡΟΥΚΑΙΟΙ

Καὶ ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Μπερουκαίων ὑπῆρξε μία ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Πελοποννήσου. Ἐκ τῶν τριῶν δὲ τούτων ἀδελφῶν, ὁ μὲν Ἰωάννης ἐφυλακίσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς Τριπολιτσᾶν μετὰ τῶν λοιπῶν προὐχόντων καὶ ἀρχιερέων. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἀποφυλακισθεὶς δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρίδα του τὸ Ἄργος, ἀλλὰ μόλις ἔφθασεν εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Δημήτριος ἐχρημάτισε πληρεξούσιος παρὰ τῷ Σουλτάνῳ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ δὲ τρίτος ὁ Χαράλαμπος ἐγένετο πληρεξούσιος τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων, γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννήσου, βουλευτὴς καὶ ὑπουργός. Αἱ ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος ὑπηρεσίαι καὶ αἱ ἄλλαι θυσίαι τῆς οἰκογενείας ταύτης εἶναι πασίγνωστοι.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΒΑΣ

Ἦτον ἰατρὸς, καὶ ἐκρατήθη καὶ οὗτος ἀπὸ τοὺς Τούρκους εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ἐλευθερωθεὶς ἐξεπλήρωσε τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος του διὰ τῆς ἐπιστήμης του, καὶ ἄλλως διότι ἐχρημάτισε πληρεξούσιος τῶν Συνελεύσεων καὶ βουλευτής.

ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΙ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Παπαλεξαίων ἐσύγκειτο ἀπὸ πέντε ἀδελφούς, οἵτινες ἐχρησίμευσαν κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, ὑπηρετήσαντες στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς. Μάλιστα δὲ ὁ Ἰωάννης ἐδείχθη καλὸς στρατιωτικός, εὑρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ ἀγῶνος· ὁ δὲ Νικόλαος ἦτον ἰατρὸς ἐπιστήμων ἄριστος, καὶ ὡς τοιοῦτος πολὺ ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν ἀγῶνα· ὁ δὲ Σπῦρος ὑπῆρξε πάντοτε πληρεξούσιος εἰς τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, καὶ βουλευτής, καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας ὑπηρέτησε, χαίρων ὑπόληψιν ἀπὸ ὅλους, ἀπέθανε δὲ γερουσιαστής.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛΑΣΗΣ

Ἡ πολυμελὴς αὕτη οἰκογένεια τῶν Βδάσιδων συνεισέφερεν ἐξ ἰδίων εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ πολιτικῶς ὑπηρέτησαν αὐτόν. Ὁ δὲ Χρῆστος ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων, βουλευτὴς καὶ γερουσιαστής.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΙΑΤΡΟΣ

Καὶ οὗτος ἐφάνη πολὺ χρήσιμος ἐντὸς τοῦ Ἄργους.

ΝΕΖΟΣ

Οὗτος ὁ καπετάνιος ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὰς

πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του, διότι πάντοτε ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, καὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη ἐπολέμησε, καὶ συνετέλεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν καταστροφήν του.

ΚΑΚΑΝΗΣ

Οὗτος ὁ στρατιωτικὸς ὑπηρέτησε τὸν ἀγῶνα μὲ πολὺν ἐνθουσιασμὸν καὶ γενναιότητα. Εὑρέθη δὲ εἰς πολλὰς μάχας, εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχας, καὶ ἰδίως εἰς τὴν τοῦ Ἁγιονορίου. Ἔπεσε δὲ μαχόμενος μὲ τὸν ἀρχιμανδρίτην Γρηγόριον Δικαῖον Φλέσαν κατὰ τὴν ἔνδοξον μάχην εἰς τὸ Μανιάκι.

ΜΑΝΤΑΣ

Οὗτος ὁ καπετάνιος διέπρεψε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, ὡς καὶ οἱ λοιποί, ἀλλ᾽ ἔπεσε μαχόμενος εἴς τινα μάχην κατὰ τῶν Τούρκων τοῦ Ναυπλίου.

ΝΤΑΓΡΕΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Καρυαῖς τοῦ Ἄργους. Ὁ καπετάνιος αὐτὸς ἐγένετο περίφημος διὰ τοὺς στρατιωτικούς του ἀγῶνας, οἵτινες φαίνονται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα, ἰδίως δὲ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ τὴν μάχην τῆς Γράνας καὶ Καπνίστρας,

ὅπου ἐντὸς τῆς ἐκεῖ σπηλιᾶς καὶ ἐκινδύνευσε. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, συνέλαβον τὸν Σωτῆρον Κουγιᾶν πρόκριτον τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης, καὶ τὸν ἐτιμώρησαν, διότι οὗτος, ὡς ἔλεγον, ἦτο σύντροφος τῶν Τούρκων κατὰ τὸν χρόνον τῆς πολιορκίας τῆς πόλεως, βασανιζόμενος δὲ ἀπὸ τὸν Νταγρὲν ἀπέθανεν. Ἔλαβε δὲ μέρος καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς μάχας κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη καὶ ἀλλοῦ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΩΚΡΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν πόλιν τοῦ Ἄργους. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως παρουσιάσθη ὡς ἀρχηγὸς τῆς Ἐπαρχίας Ἄργους, βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του καὶ λοιποὺς συγγενεῖς. Διέπρεψε δὲ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, καὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Ἀργολίδα πολὺ ἐχρησίμευσε, γνωρίζων τὰς θέσεις ὡς ἐντόπιος. Εὑρέθη δὲ καὶ εἰς διαφόρους ἀκροβολισμὸς καὶ μάχας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Παλαιοκάστρου τοῦ Ἄργους, κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὸ καύσιμον τῶν δεματίων καὶ λοιπῶν τροφίμων. Εἰς δὲ τὴν μάχην τοῦ Ἁγίου Σώστη ὅπου ἐφονεύθη ὁ Παπᾶ Ἀρσένης Κρέστης, ὁ Τσώκρης ἠρίστευσε πρῶτος ἐλθὼν ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα καὶ καταλαβὼν τὰ νῶτα τῶν Τούρκων μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας, κατόπιν δὲ τούτου ἦλθον ἀπὸ τὸ Στεφάνι τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Νικήτα, ὁ Χατσῆ Χρῆστος καὶ οἱ λοιποί, καὶ οὕτω ἐσώθη ἡ μάχη.

Ὁ Τσώκρης ἐπολέμει μέχρις ὅτου οἱ Τοῦρκοι ἐχάθηκαν ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα καὶ τὴν Κόρινθον, καὶ ὕστερα ὅταν ἦλθεν ὁ Ἰμβραὴμ ἐξεστράτευσε καὶ αὐτὸς κατὰ τῶν Ἀράβων ὑπὸ τὴν στρατιαρχίαν τοῦ Κυριάκου Σκούρτη. Εἰς δὲ τὴν μάχην τὴν γενομένην εἰς τοὺς Παλαιοὺς Ἀβαρίνους, ὁ Ἰβραὴμ Πασᾶς ἐπολιόρκησε στενὰ τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι, μὴ ἔχοντες τροφὰς, πολεμεφόδια καὶ καμμίαν ἐλπίδα βοηθείας, παρεδόθησαν εἰς τὸν Ἰβραὴμ διὰ συνθήκης, ἀφήσαντες τὰ ὅπλα των. Μεταξὺ τῶν παραδοθέντων Ἑλλήνων ἦτο καὶ ὁ Τσώκρης μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας καὶ καπεταναίους, οἵτινες μεσὰ ταῦτα ὁπλισθέντες ἐπολέμησαν τὸν ἐχθρόν.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὴν πόλιν τοῦ Ἄργους. Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως μὲ τοὺς ἰδικούς του καὶ τοὺς γείτονάς του, καὶ μὲ ἐκείνους ὅσοι ἦσαν κατηχημένοι ἀπὸ τὴν Ἑταιρίαν Ἀργίτας, εἶχον ἑτοιμάσει πολεμεφόδια καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου διὰ νὰ χρησιμεύσουν ἐν καιρῷ τῷ δέοντι. Ἐν ἀρχῇ δὲ τῆς ἐπαναστάσεως πρῶτος αὐτὸς ἐσυμάζευσε στρατιωτικὸν σῶμα περὶ τὰ χωρία Μπέλεσι καὶ Σχοινοχῶρι, βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τὸν εἰρημένον καπετὰν Νέζον, καὶ πρῶτος τῶν ἄλλων Ἀργείων πρὸ τῆς 25 Μαρτίου ἐπανεστάτησεν. Αὐτὸς ἐπίσης εἶναι ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἠθέλησαν ν' ἀντισταθοῦν κατὰ τοῦ Μουσταφᾶ Κεχαγιᾶ εἰς τὸ τεῖχος τοῦ Ξεριά, ὅτε δὲ οἱ Τοῦρκοι τοὺς ἐπῆραν ἐμπρὸς καὶ ἔφυ-

γον ἐκεῖθεν, ὁ Ἀσημακόπουλος αὐτὸς, ὁ Παπᾶ Ἀρσένης καὶ οἱ λοιποὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Μοναστῆρι τοῦ Ἄργους, ὁ δὲ υἱὸς τῆς Μπουμπουλίνας μὲ ὀλίγους Σπετσιώτας καὶ ἄλλους ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖ ἕως πενῆντα τὸν ἀριθμὸν, ἐκλείσθησαν εἰς τὰ πλησίον τοῦ Ξεριὰ κείμενα σπίτια καὶ ἐπολέμησαν μὲ πολλὴν γενναιότητα, ἀλλ' ἔπεσαν οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν μαχόμενοι. Μάλιστα ὁ υἱὸς τῆς γενναίας Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας ἐπιάσθη μὲ τὸν σημαντικώτερον διοικητὴν τῶν Ἀλβανῶν, τὸν Βελῆ μπέην ἢ Βελίκον Γιάτσον καλούμενον, γνωστὸν τότε, καὶ ἦλθαν εἰς χεῖρας, ἀλλ' ὁ ἀνδρεῖος Σπετσιώτης τὸν κατέβαλε καὶ τὸν ἐκαβάλικε· ἐπειδὴ ὅμως, κατὰ δυστυχίαν, δὲν εἶχεν οὐδὲν ὅπλον εἰς ἐνέργειαν, οὔτε αὐτὸ τὸ ξίφος του, ὡς καὶ ὁ Μπέης, ἐπροσπάθει μὲ τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς ἄδειας πιστόλας του νὰ φονεύσῃ τὸν Τοῦρκον, ἀλλ' ἀτυχῶς τότε ἔφθασεν ἄλλος Ἀλβανὸς, καὶ τὸν ἐσκότωσεν ἐπάνω εἰς τὸν Μπέην.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΔΟΥΣΑ

Κατήγοντο ἀπὸ τὸν Ἀχλαδόκαμπον τοῦ Ἄργους, καὶ ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς ἀμφότεροι. Ὁ δὲ Κωνσταντῆς εὑρίσκετο παντοῦ εἰς τοὺς πολέμους μὲ τοὺς γειτόνους του, καὶ ἦτον ἀγαπητὸς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Ὑπῆρχε καὶ ἄλλη μία οἰκογένεια εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον, τοῦ Ἀναγνώστη Ἀναγνωστοπούλου, ὅστις ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα πολιτικῶς.

Ο ΑΧΛΑΔΟΚΑΜΠΟΣ

Τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δρόμου τοῦ μεταξὺ Ἄργους καὶ Τριπολιτσᾶς. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἐθνικοῦ ἀγῶνος ἐθυσιάσθη ὁλόκληρον, διότι οἱ στρατιῶται κινούμενοι ἄνω καὶ κάτω ὅλοι εἰς αὐτὸ κατέλυον (ἐκόνευον), καὶ τοὺς ἔθρεφαν. Κατήντησε σταθμὸς στρατιωτικὸς, καὶ ὅμως οἱ πτωχοὶ κάτοικοι ὑπέφερον πολὺ, καθὼς καὶ αἱ Καλάμαι ἀπὸ τοὺς Μανιάτας. Ἐπὶ δὲ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη, ὅτε ὁ στρατηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης διέβαινεν ἐκεῖθεν διὰ τὴν Ἀργολίδα καὶ συνήντησε τοὺς ὑπὸ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ Δράμαλη σκορπισθέντας καὶ φεύγοντας ἀπὸ τὸ Ἄργος, καὶ τοὺς Ἀφεντικοὺς Μύλους Ἕλληνας κατὰ τὸ Χάνι Νταοῦλι, καὶ ἐκεῖθεν ἐγύρισαν πίσω εἰς τὸ ἄλλο Χάνι τοῦ αὐτοῦ χωρίου, τὸ ὁποῖον κεῖται εἰς τὸν κάμπον καὶ λέγεται τοῦ Ἀγᾶ πασᾶ, ὅπου ὅλοι ὁμοῦ ἐστάθησαν σχεδὸν τρεῖς ἡμέρας, τὸ χωρίον τοῦτο ὁ Ἀχλαδόκαμπος ἔθρεψεν ὅλους ἐκείνους τοὺς συναχθέντας ἐκεῖ, ὡς καὶ τὸν Κολοκοτρώνην πρὸς τὸν ὁποῖον ἔστειλε τροφὰς ὡς καὶ διὰ τὰ ἄλογά του εἰς τὴν θέσιν Βρυσούλια ὅπου διενυκτέρευσε, καὶ τὴν αὐγὴν ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ κατὰ τοῦ Δράμαλη.

Τὸ δὲ χωρίον τοῦτο ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία τὸ εἶχεν ἐν μέρει ἀσύδοτον, ὡς καὶ ὅλα τὰ χωρία ὅσα εὑρίσκοντο εἰς θέσιν ὅπου ὑπῆρχε διάβασις, καὶ τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον Δερβένι, διότι τὰ τοιαῦτα χωρία ἐχρησίμευον ὡς κατάλυμα τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τῆς ἐξουσίας, οἱ δὲ κάτοικοι τούτων ἦσαν

ὑπόχρεοι νὰ ἑτοιμάζουν καὶ νὰ φέρουν εἰς τὸν δρόμον ψωμὶ, νερὸν, κρέας, καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶχον, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐπερίμενον διὰ νὰ φάγουν. Ὅταν δὲ διήρχετο ὁ Πασᾶς ἐφιλοδωροῦσε τοὺς χωρικοὺς δι' ὅσα ἔφερον. Εἶχον δὲ τὴν ἄδειαν οἱ Δερβενοχωρῖται οὗτοι τοῦ Ἀχλαδοκάμπου νὰ φέρουν ὅπλα, καὶ νὰ φυλάττουν εἰς τὸ Νταοῦλι Χάνι ὡς σκοποὶ πρὸς συνδρομὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν διαβατῶν. Ἐπειδὴ δὲ εἶχον καὶ τύμπανον καὶ αὐλοὺς καὶ ἔπαιζον ὀλίγον καὶ εὐχαρίστουν τοὺς διαβάτας, οὗτοι εἰς ἀμοιβὴν ἔδιδον εἰς αὐτοὺς χρήματα, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔκτοτε ἔμεινεν ἡ ὀνομασία τοῦ τόπου Νταοῦλι.

ΤΣΑΚΩΝΙΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΙ ΓΙΑΝΟΥΛΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Καραμάνων ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς ἐξ ἰδίων δαπανῶσα κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Ὁ μὲν Γιαννούλης καὶ ἐφυλακίσθη ὡς πρόκριτος εἰς Τριπολιτσᾶν, ὁ δὲ Δημήτριος εὑρίσκετο μὲ τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τῆς ἁλώσεως αὐτῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔγεινε γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννήσου. Ὅτε δὲ ὁ Τουρκικὸς στόλος ἦλθεν εἰς τὰς νήσους Ὕδραν καὶ Σπέτσας, τότε ὁ Πάνος Κολοκοτρώνης ἦτον εἰς τὸ Λεωνίδιον, σταλεὶς ὑπὸ τῆς Πελοπον-

νησιακῆς Γερουσίας διὰ πολιτικὴν ὑπηρεσίαν, τοῦτον οἱ ἀδελφοὶ Καραμάνου καὶ οἱ λοιποὶ ἐκεῖ πρόκριτοι ἐβοήθησαν, διότι ἀμέσως ἐστρατολόγησαν 350 πολεμιστάς, οἵτινες μετὰ τοῦ Πάνου ἐπέρασαν εἰς Σπέτσας πρὸς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν μας Σπετσιωτῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΧΑΛΑΚΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἐκ Λεωνιδίου. Ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Μονεμβασίας μὲ τὸν Ἐμμανουὴλ Τσοῦχλον καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν γείτονάς του καὶ ἄλλους, ὄντας ὑπὲρ τοὺς διακοσίους πεντήκοντα. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τοῦ φρουρίου τούτου, ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τῆς γενομένης ἐφόδου ἀπὸ τοὺς γείτονάς του, κατὰ τὴν ὁποίαν πολὺ συνετέλεσε. Κατόπιν δὲ εὑρέθη καὶ κατὰ τὰ Δραμαλικὰ εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ Παλαιόκαστρον τοῦ Ἄργους, κατὰ δὲ τὴν γενομένην μάχην ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην εἰς τὸ Δερβενάκι κατὰ διαταγὴν τούτου ἐτοποθετήθη εἰς τὴν Κλένιαν, ὅπου ἐστάθη καὶ ὑπηρέτησε μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ προθυμίας.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΟΥΛΕΛΟΣ

Καὶ αὐτὸς ὁ καπετάνιος, ὡς καὶ ὁ Παναγιώτης Σαράντης, ἐκ τοῦ Λεωνιδίου κατήγοντο. Καὶ οἱ δύω δὲ οὗτοι ἦλθαν μὲ τοὺς γείτονάς των περὶ τοὺς διακο-

σίους εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ πολὺ συνετέλεσαν κατὰ τὴν ἔφοδον τῆς πόλεως, ὡς φαίνεται εἰς τὰ κατὰ τὴν ἅλωσιν ἀπομνημονεύματά μου. Εὑρέθησαν δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀργολίδα ὕστερον, καὶ ἐπολέμησαν τὸν Δράμαλην κατὰ τὴν εἰς Κόρινθον φυγήν του, καὶ ἔπειτα ἐτοποθετήθησαν καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν ἄνω ῥηθέντων εἰς τὸ χωρίον Κλένια πρὸς ἀποκλεισμὸν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἔμειναν ἐκεῖ μέχρι τῆς καταστροφῆς του. Αἱ δὲ ὑπὸ τούτων ὅλων γενόμεναι μάχαι κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο πολὺ ἀπὸ τοὺς πολεμικοὺς ἐπαινέθησαν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΙΣΤΡΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΟΠΑΝΙΤΣΑΣ

Οὗτος ἐφυλακίσθη εἰς Τρίπολιν μετὰ τῶν λοιπῶν προὐχόντων, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Μελέτιος Μελετόπουλος, ὅστις καὶ ἀπέθανεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν. Ἀμφότεραι δὲ αὗται αἱ οἰκογένειαι εἶναι γνωσταὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον, ἐβοήθησαν δὲ μὲ τοὺς συγγενεῖς των τὴν ἐπανάστασιν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πρόκριτοι.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΣΠΗΛΙΩΤΑΚΗΣ

Ἐχρημάτισε πολιτικὸς, καὶ μέλος τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἐγένετο ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Γ. Κουντουργιώτη.

ΦΕΓΓΑΡΑΣ Η ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε πολιτικῶς τὸν ἀγῶνα ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας του, καὶ κατ' ἀρχὰς πολὺ συνετέλεσε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΡΕΒΒΑΤΑΣ

Πολιτικὸς ἐπισημότατος. Γόνος ἀρχαίας καὶ λαμπρᾶς καταγωγῆς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἐφάνη χρήσιμος, χρησιμώτερος δὲ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ὅτε συνηντήθη μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη εἰς τὸ Νταούλι, διότι ἐκεῖ ἐφάνη λαμπρὰ ἡ φιλοπατρία καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνδρὸς, ὅστις λίαν συνετέλεσε διὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ Δράμαλη. Φοβηθεὶς τὴν πολλὴν καὶ φοβερὰν στρατιὰν τοῦ Δράμαλη, μήπως αὕτη πάλιν ὑποδουλώσῃ τὴν πατρίδα του, ὅτε ἦτον εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον, ἔκαμεν ὅ,τι κάμνουν οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς των, ὅταν βαρύνωνται πλέον ἀπὸ ἀσθένειαν, ἢ ἄλλην πληγὴν, καὶ βλέπουν τὸν θάνατον ἐρχόμενον, διότι, ὅπως τότε οἱ ἄνθρωποι ἐξομολογοῦνται ὅλα των τὰ ἁμαρτήματα, οὕτω καὶ ὁ Κρεββατᾶς τότε ἐξωμολογήθη πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην ὅσα αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοί του οἱ πολιτικοὶ ἔκαμον ἐναντίον του εἰς τὴν Ἀργολίδα διὰ νὰ ἐλαττώσοον τὴν ἀγάπην καὶ τὴν δύναμίν του παρὰ τῷ λαῷ, μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἐξομολόγησιν εἶπεν, ὅτι δίδει ὅ,τι ἔχει διὰ νὰ μὴν χαθῇ ἡ πατρίς του, καὶ ἀμέσως τότε προσέφερε 1,000000 γρόσια διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Ὑπῆρξε γερου-

σιάστης τῆς Πελοποννήσου. Δυστυχῶς ὅμως ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐδολοφονήθη ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Γιατρακαίους, διὰ νὰ λάβουν αὐτοὶ τὴν ἀποκλειστικὴν τῆς ἐπαρχίας δύναμιν.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΚΑΛΟΓΟΝΙΩΤΗΣ

Οὗτος ἦτον ἐπίσημος καπετάνιος διὰ τὴν γενναιότητά του καὶ διὰ τὰς γνώσεις του. Ἔλαβε μέρος καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὡς καὶ κατὰ τὰ Δραμαλικά.

ΤΣΑΝΕΤΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΕΤΑΣ

Οὗτος ἐφονεύθη μετὰ τοῦ Ἀναγνώστη Πετιμεζᾶ καὶ τοῦ συνεπαρχιώτου του Οἰκονόμου Καλομοίρη κατὰ τὴν ἀτυχῆ μάχην τῶν Βασιλικῶν τῆς Κορίνθου, καθ' ἣν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἔπεσαν.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

Οὗτος ὁ ἱερεὺς καὶ ἥρως κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Βορδώνια. Εὑρέθη δὲ εἰς πολλὰς μάχας καὶ ἀρίστευσεν. Ἔπεσε δὲ μαχόμενος κατὰ τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν ῥηθεῖσαν μάχην τῶν Βασιλικῶν μετὰ πολλῶν ἄλλων γενναίων καπεταναίων καὶ στρατιωτῶν, καὶ ὅλοι ἐλυπήθησαν διὰ τὸν ἔνδοξον θάνατόν του, καὶ μάλιστα οἱ στρατιωτικοὶ Πελοποννήσιοι οἵτινες ἐγνώρισαν τὴν ἀνδρείαν του καὶ τὸν ἠγάπων πολύ.

ΗΛΙΑΣ ΜΠΙΣΜΠΙΚΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος, ὁ γενναιότερος τῶν ἄλλων ὁμοίων του καπεταναίων, διότι ὅπου εὑρίσκετο μαχόμενος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ διεκρίνετο.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Λογκάστρα καὶ ἀπὸ παλαιὰν οἰκογένειαν κλέφτικην γνωστὴν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο πάντοτε εἰς τὰ ὅπλα κατὰ τῶν Τούρκων. Γενομένης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως, αὐτὸς πρῶτος ἐφάνη μὲ τοὺς στρατιώτας τῆς ἐπαρχίας Μιστρᾶ, καὶ ἐστρατοπέδευσε κατὰ τὸ χωρίον Κερασιαὶς διὰ νὰ συστήσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μετὰ τῶν Μαυρομιχαλαίων. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν, πρὶν ἢ ταμπουρωθοῦν, οἱ Τοῦρκοι ὑπῆγον διὰ νυκτὸς, πρὶν ἐξημερώσῃ ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα, καὶ ἔξαφνα συνέλαβον τὴν βάρδιαν, χωρὶς νὰ λάβῃ εἴδησιν ὁ στρατὸς, καὶ ἕνεκα τούτου ἐτέθησαν εἰς ἀταξίαν καὶ ἔφευγον, ὅτε ὁ Νικολόπουλος μὲ πολλοὺς ἐκ τῶν συγγενῶν του εὑρεθεὶς εἰς ἕνα ἐκεῖ ῥημοκλησάκι, δὲν ἠθέλησε νὰ φύγῃ, ἀλλ' ἐστάθη ἐκεῖ καὶ ἀφοῦ ἐσκότωσέ τινας Τούρκους, ἔπειτα ἐνόησεν, ὅτι θὰ χαθοῦν ὅλοι ἀνωφελῶς. Τότε δὲ ἐδίωξεν ἀμέσως τοὺς συγγενεῖς του, καὶ ἔμεινε μόνος μὲ τὸν ψυχογυιόν του, καὶ ἐκράτησε τὴν θέσιν ταύτην μαχόμενος πρὸς τοὺς Τούρκους ἐπὶ πολλὴν ὥραν διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἄλλους ὅλους φεύγοντας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἔπεσε καὶ αὐτὸς καὶ ὁ σύντροφός του μαχόμενοι. Κατὰ τὴν μάχην

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΟΚΟΡΑΚΗΣ

Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὁ Παναγ. Γιατράκος ὁ τότε ἀρχηγὸς τῆς ἐπαρχίας Μιστρᾶ, ἔκαμε πρότασιν εἰς τὴν Πελοποννησιακὴν Γερουσίαν, νὰ τὸν δεχθοῦν ὡς γερουσιαστήν, ἀντὶ τοῦ ἐπισκόπου Βρεσθένης, διότι τὸν ἀρχιερέα τοῦτον εἶχον οἱ Τοῦρκοι τοῦ Ναυπλίου ζητήσει ὡς ὅμηρον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς περὶ παραδόσεώς των συνθήκης, ἥτις ἐματαιώθη ἕνεκα τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη, καὶ ἔμεινεν ἔκτοτε ὁ ἐπίσκοπος οὗτος ὅμηρος μέχρι τῆς παραδόσεως τοῦ Ναυπλίου. Ἡ Γερουσία ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Γιατράκου, ὅστις μάλιστα καὶ παρεπονεῖτο, ὅτι τοῦ Κολοκοτρώνη τὴν αἴτησιν ἐδέχθη ἡ Γερουσία τοῦ νὰ γείνῃ γερουσιαστὴς ἄλλος ἀντὶ τοῦ Ζαφειροπούλου λιποτάκτου, καὶ οὕτως ὁ Κοκοράκης ἐγένετο γερουσιαστής. Ἐν τούτοις πολὺ ὠφέλησεν, ὡς τοιοῦτος, καὶ ἐδείχθη καλὸς πολιτικὸς ἔχων πολλὴν καὶ ἄδολον φιλοπατρίαν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ

Οὗτος ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη ὡς γερουσιαστὴς πολὺ ὠφέλησε. Κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Καλογεράδων ἐδαπάνησε ἐξ ἰδίων εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ ἐκεῖ φρουρίου,

καὶ ὑπηρέτησαν ὅλοι τῆς οἰκογενείας ταύτης στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς.

ΝΙΚΑΛΑΟΣ ΝΤΡΙΒΑΣ

Ὑπῆρξε στρατιωτικὸς, ὑπηρετήσας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, εὑρέθη δὲ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας, καὶ ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Κολοκοτρώνη.

ΔΕΣΠΟΤΑΙΟΙ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Δεσποταίων ἐκ τῆς αὐτῆς Ἐπαρχίας καταγομένη, καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ κατ' αὐτὴν ὑπηρέτησε καὶ συνέδραμεν τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, ἰδίως δὲ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου Μονεμβασίας.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΥ

Ἡ Ἐπαρχία αὕτη ἂν καὶ ἦτο μικρὰ κατὰ τὴν ἔκτασιν, ὅμως ἐγέννησε μεγάλους καὶ ἐπισήμους ἄνδρας, οἵτινες εἶναι αἱ ἑξῆς.

ΔΙΚΑΙΟΙ Η ΦΛΕΣΑΙΟΙ.

Ἡ πολυμελὴς αὕτη οἰκογένεια κατήγετο ἐκ τῆς

κωμοπόλεως Πολιανῆς, καὶ εἶναι μία ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ ἐπισήμων γενεῶν τῆς Πελοποννήσου. Παλαιότερα δὲ ὁ Παναγιώτης Δικαῖος πατὴρ τοῦ Ἀναγνώστου, τοῦ Νικήτα καὶ τοῦ Κωνσταντίνου, εἶχεν ἐπισημότητα παρὰ τῇ Τουρκικῇ Ἐξουσίᾳ.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣ ΦΛΕΣΣΑΣ

(Ἡ βιογραφία τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἐξεδόθη τῷ 1868).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΗΛΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣ ΦΛΕΣΣΑΣ

Οὗτος ὑπῆρξε στρατιωτικὸς καὶ ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα ὡς τοιοῦτος, παρακολουθῶν πάντοτε τὸν μεγαλουργὸν Ἀρχιμανδρίτην Φλέσσαν. Ἔπεσε δὲ μαχόμενος κατὰ τὴν ἐν Μανιάκι ἔνδοξον ἐκείνην μάχην, διότι καθ' ἣν ὥραν οἱ Τοῦρκοι ἐπήδησαν εἰς τὸ ὀχύρωμα τοῦ θείου του Φλέσσα καὶ ἐλιανίζοντο μὲ τὰ σπαθιά, οὗτος διὰ νὰ προφυλάζῃ τὸν θεῖόν του νὰ μὴν τὸν σπαθίζουν οἱ Τοῦρκοι, τὸν ἀγκάλιασε καὶ οὕτως ἔπεσαν καὶ οἱ δύω μαζύ.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΔΙΚΑΙΟΣ

Οὗτος ἦτον υἱὸς τοῦ Παναγιώτου Δικαίου, ὡς εἴρηται. Εἰς δὲ τὴν Πολιανὴν ὑπῆρχον δύω Νικῆται, ὁ Νικήτας Φλέσσας, καὶ οὗτος περὶ τοῦ ὁποίου ἤδη λέγομεν. Ἐγένετο γαμβρὸς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, λαβὼν εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα του· Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως

ἦτον εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἐκεῖ ὑπηρέτησεν ὡς στρατιωτικὸς εἰς τὰ Ἀγγλικὰ τάγματα. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του, παρηκολούθει τὸν πενθερόν του Γέρω Κολοκοτρώνην, καὶ παντοῦ ἐπολέμησεν. Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἠγαπᾶτο ἀπὸ ὅλους, διὰ τὴν καλήν του διαγωγὴν καὶ τὸ φύσει ἥσυχον τοῦ ἤθους. Ἦτο δὲ τὸ παράδειγμα τῆς ὑπομονῆς.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ

Καὶ οὗτος ἦτον ἐκ τῆς κωμοπόλεως Πολιανῆς. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρξε προεστὼς τῆς ἐπαρχίας. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐγένετο στρατιωτικὸς καὶ ὡς τοιοῦτος ὑπηρέτησε μέχρι τοῦ 1828. Ὑπῆγεν εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μετὰ τὸν Αὔγουστον μῆνα. Ἐπίσης δὲ ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη ἐπισήμους δύω μάχας τοῦ Ἁγίου Σώστη καὶ Ἁγιονόρι μετὰ τῶν λοιπῶν συγγενῶν του Φλεσαίων.

ΠΕΤΡΟΣ ΣΑΛΑΜΟΝΑΣ

Ὑπῆρξε προύχων τοῦ Λεονταρίου, καὶ ὑπηρέτησεν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας του.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΠΑΠΑΗΛΙΩΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὁ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου κατήγετο

δὲ ταύτην ἐσκοτώθη ὁ καπετὰν Ξανθὸς συγγενὴς τοῦ ποτὲ Παναγιώταρου, διότι παλαιὰ σχέσις καὶ φιλία συνέδεε τοῦτον μετὰ τοῦ Ἀ. Νικολοπούλου, καὶ διὰ τοῦτο εὑρέθησαν ὁμοῦ συσωματωμένοι ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Νικολοπούλου, ἡ ἐπαρχία τοῦ Μιστρᾶ ἔχασε στρατιωτικὸν ἐπίσημον, οἱ δὲ λοιποὶ συγγενεῖς του ὑπηρέτησαν ἔπειτα ὡς ἀξιωματικοὶ τοῦ χωρίου Λογκάστρα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Οὗτος ἦτο ἐκ τοῦ χωρίου Βορδώνια καὶ ὑπηρέτησεν, ὡς καπετάνιος, στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐπέρασε δὲ μετὰ τοῦ Γιατράκου καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Εὑρέθη καὶ κατὰ τὰ Δραμαλικὰ καὶ ἀλλοῦ, ὡς καὶ ὁ Ἀντώνιος Σαλιβαρᾶς, ὅστις ἰδίως διωρίσθη καὶ πολιτάρχης Ναυπλίου ἐπὶ τῆς προεδρείας τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη, καὶ ὑπερασπίσθη τὴν Κυβέρνησιν καὶ τοὺς πολίτας Ναυπλίου κατὰ τοῦ Θ. Γρίβα, ὁ ὁποῖος ἔχων τὸ Παλαμήδιον ἐλαφυραγώγει καὶ ἐκακοποίει αὐτούς.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΓΙΑΤΡΑΚΑΙΟΙ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Γιατρακαίων προσέφερεν πολλὰς ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν πατρίδα. Ὁ δὲ Παναγιωτάκης ἐξεῖχε τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, διότι ἦτον ἐνθουσιασμένος, ἔτρεχε πανταχοῦ, καὶ μάλιστα διέπρεψε κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, παραμείνας μέχρι

τῆς ἁλώσεώς της. Κατόπιν μετέβη εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ τὴν Κορινθίαν, καὶ ἦτον ἐκεῖ εἰς τὴν πρώτην πτῶσιν τοῦ φρουρίου. Καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον ὑπῆγε πρὸς βοήθειαν τῶν ἐκεῖ ἀδελφῶν μας.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη τοῦ Μιστρᾶ εἶχε μὲν καλοὺς στρατιώτας, ἀλλ' ἀρχηγοὺς δὲν εἶχε τόσον ἰσχυρούς, ἐκτὸς μόνον τοῦ ἐν λόγῳ Παναγιωτάκη Γιατράκου. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ οἰκογένεια αὕτη ἔκαμε τὸ ἀνοσιούργημα νὰ δολοφονήσουν τὸν μέγαν πολιτικὸν Παναγ. Κρεββατᾶν, ὡς εἴρηται, οἱ Πελοποννήσιοι διὰ τοῦτο τοὺς ἐσιχάθησαν.

ΜΠΑΡΜΠΙΤΣΑ

Ἡ Μπαρμπίτσα εἶναι περίφημος, διότι ὑπῆρξε πατρὶς τοῦ ποτὲ ἥρωος Ζαχαριά.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΙ

Θεοδωρῆς, Ἀνδρέας καὶ Σωτῆρος, παιδιὰ τοῦ ποτὲ περιφήμου Ζαχαριά. Οὗτοι ἐχρησίμευσαν ὡς καπεταναῖοι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μιστρᾶ, αἱ δὲ ὑπηρεσίαι καὶ οἱ ἀγῶνες των φαίνονται εἰς τὰ ἐκδοθέντα ἀπομνημονεύματα.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Η ΜΠΑΡΜΠΙΤΣΙΩΤΗΣ

Ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἐπισήμων στρατιωτικῶν τῆς

ἐπαρχίας, εὑρεθεὶς πανταῦ καὶ εἰς πολλὰς μάχας, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ στρατοπέδου τῶν Βερβαίνων πολὺ συνετέλεσε, ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐπὶ δὲ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη ἦλθεν εἰς τὸ Νταοῦλι τοῦ Ἀχλαδοκάμπου μετὰ τοῦ Ἀντώνη Κουμουστιώτη, καὶ οὕτως οἱ δύω ὁμοῦ ἔπιασαν τὸ παλαιόκαστον τοῦ Ἄργους κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, καὶ πολὺ τότε ἐχρησίμευσαν. Ὁ Μπαρμπιτσιώτης ὑπῆγε καὶ εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια καὶ πέραν ἀκόμη. Ἐδείχθη δὲ γενναῖος εἰς τοὺς πολέμους εἰς τοὺς ὁποίους εὑρέθη.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΜΑΤΑΛΑΣ

Οὗτος ὁ καπετάνιος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Ἄρνα, καὶ ὑπηρέτησεν ἐπίσης στρατιωτικῶς, καὶ πάντοτε ἦτο ἑνωμένος μετὰ τοῦ Π. Ἀναγνωστοπούλου.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΤΣΟΡΤΣΑΚΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Καστανιὰ καὶ ὑπηρέτησεν ὡσαύτως στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, τὰς δὲ ὑπηρεσίας του μαρτυρεῖ ἡ ἐπαρχία Μιστρᾶ.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΟΥΜΟΥΣΤΙΩΤΗΣ

Ἦτον ἀπὸ τὸ ὁμώνυμον χωρίον Κουμούστα, καὶ ἐκ τῶν διακεκριμμένων μάλιστα. Καὶ οὗτος εἶναι ἐξ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ὁ Κολοκοτρώνης ἔστειλε νὰ πιά-

σουν τὸ Παλαιόκαστρον τοῦ Ἄργους ἀπὸ τὸ Νταούλι τοῦ Ἀχλαδοκάμπου ἐπὶ τῶν Δραμαλικῶν, ὡς φαίνεται εἰς τὰς διηγήσεις μου. Τότε δὲ εἰς τὸ φρούριον αὐτὸ ἔκαμε πολλὰς ἀνδραγαθίας, ὡς καὶ εἰς τὸ Κουτσοπόδι εἴς τινα μάχην, γενομένην μὲ τὴν καβαλαρίαν τοῦ Δράμαλη. Ἐν γένει δὲ ὅπου καὶ ἂν εὑρέθη πάντοτε διεκρίθη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΞΗΛΑΒΟΧΩΡΙΤΗΣ

Καὶ οὗτος ὁ καπετάνιος μετὰ γενναιότητος ἐπολέμησε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΨΑΜΠΕΛΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὰ Ὀλυμποχώρια, καὶ ἐγένετο τοῖς πᾶσι γνωστὸς διὰ τὴν παληκαριάν του καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν του. Εὑρέθη δὲ παντοῦ καὶ ἐπολέμησε ἀνδρειότατα.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΟΣ

Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὴν Βαμβακοῦ, καὶ ὡς στρατηγὸς τοῦ μέρους ἐκείνου ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα μὲ ἄδολον προθυμίαν. Ὑπῆρξε καὶ οὗτος πολιορκητὴς τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχας.

ὅτε ὁ Νικήτας καταδιώκων τοὺς Τούρκους, ἐφώναξε· «Σταθῆτε, Περσιάνοι νὰ πολεμήσωμεν!». Ἀπὸ ἐκείνης δὲ τῆς ἡμέρας οἱ Ἕλληνες ἔλεγον τοὺς Τούρκους Περσιάνους, διότι καὶ ἀνέκαθεν ὑπῆρχεν ἰδέα πατροπαράδοτος εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι οἱ Τοῦρκοι κατάγονται ἀπὸ τὴν Περσίαν, καὶ τὴν Κόκκινην Μηλιὰν, ὡς ἔλεγον.

Τοῦ στρατηγοῦ τούτου τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα κατὰ τὰς διαφόρους καὶ ἐπισήμους μάχας, τὰς γενομένας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, εἶναι τόσον πολλὰ, ὥστε ἤδη, ἐν ταῖς συντόμοις ταύταις βιογραφίαις, δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ διηγηθῶμεν λεπτομερῶς. Ἄλλως τε ταῦτα εἶναι γνωστὰ, φαίνονται δὲ καὶ μαρτυροῦνται τὰ ἀνδραγαθήματά του εἰς ὅλα τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα στρατιωτικὰ καὶ ἱστορικὰ ἀπομνημονεύματα, κοσμοῦντα τὰς ὡραιοτέρας σελίδας των. Ἰδίως ὅμως καὶ ἐν συντόμῳ, ὁ Νικηταρᾶς ἐπολέμησε τοὺς Τούρκους κατὰ τὰς ἐπισήμους μάχας τῶν Δολιανῶν, τοῦ Ἁγίου Σώστη δὶς, τοῦ Ἁγιονόρι, τῆς Στυλίδος καὶ Ἁγίας Μαρίνας, τοῦ Μεσολογγίου, τῆς Ἀράχοβας, ἀρχηγοῦντος τοῦ Καραϊσκάκη καὶ αὐτοῦ τούτου, καὶ παρευρέθη καὶ ἐπολέμησε καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς μάχας.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ φιλοπόλεμος Νικήτας, καὶ αὐτὰ ἔπραξε διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος. Ἡ Κυβέρνησις ὅμως τοῦ Κουντουργιώτη τὸν ἐκήρυξε καὶ αὐτὸν ἀντάρτην, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ φύγῃ εἰς τὴν Ῥούμελην μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη καὶ Ἀνδρέα Λόντου, ὅπου τοὺς ἐδέχθη καὶ τοὺς ὑπε-

ρασπίσθη μόνος ὁ ἄλλος φιλοπόλεμος καὶ φιλόπατρις στρατηγὸς Τσόγκας, μέχρι τῆς δοθείσης ὑπὸ τῆς ἰδίας Κυβερνήσεως ἀμνηστείας καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τοὺς φυλακισθέντας ἐν Ὕδρᾳ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον ἀδελφὸς τοῦ ἥρωος Νικήτα, καὶ εἷς ἐκ τῶν πολεμιστῶν καὶ πολιορκητῶν τοῦ Ναυπλίου. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, παρακολουθῶν πάντοτε τοὺς θείους του Ἀναγνωσταρᾶν Παπαγεωργίου καὶ Θ. Κολοκοτρώνην, ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἑπτάνησον ὅπου ὑπηρέτησε καὶ αὐτὸς ὡς ἀξιωματικὸς εἰς τὰ ἐκεῖ στρατιωτικὰ τάγματα. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν, ἐπανελθὼν ἐχρησίμευσεν ὡς διδάσκαλος τῆς τακτικῆς εἰς τὴν πατρίδα μας. Ἐφονεύθη δὲ εἴς τινα μάχην ἀπὸ τοὺς Τούρκους τοῦ Ναυπλίου μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Δράμαλη ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα.

ΔΙΑΚΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἐκ Σινάνου τῆς Μεγαλοπόλεως, καὶ ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, εὑρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ὕπῆγε δὲ καὶ εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μετὰ τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εὑρέθη καὶ εἰς τὰς δύω μάχας τοῦ Ἁγίου Σώστη καὶ Ἁγιονόρι. Ὡσαύτως δὲ μετέβη καὶ ἐκτὸς τῆς Πελο-

πογνήσου καὶ ἐπολέμησε, διακριθεὶς ὡς καλὸς καὶ ἄξιος στρατιωτικός.

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΚΑΠΟΥΤΣΗΣ

Οὗτος ἦτον ἐκ τοῦ Σινάνου, καὶ πάντοτε ἠκολούθησε τὸν Ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον Φλέσαν, καὶ καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα ὑπηρέτησεν ὁμοῦ μὲ τοὺς Φλεσαίους ὡς στρατιωτικός.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΗΛΙΤΣΗΣ

Οὗτος ὑπῆρξε γενναῖος στρατιωτικὸς, καὶ εἰς Ἑπτάνησον ἐμαθήτευσεν εἰς τὰ τοῦ πολέμου, χρησιμεύσας ἔπειτα εἰς τὴν ἐπανάστασίν μας ὡς διδάσκαλος τῆς στρατιωτικῆς καὶ πολεμικῆς τέχνης εἰς τοὺς γείτονάς του.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΗΛΑΙΧΝΑΙ

Οἱ δύω οὗτοι ἀδελφοὶ ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα ὡς πολιτικοί. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐμπορεύοντο εἰς τὴν Ζάκυνθον, καὶ ἐκεῖ ἐλεύθεροι ὄντες εἶχον προετοιμάσει πολλὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἐπανάστασιν, τὰ ὁποῖα, ἅμα αὕτη ἐγένετο, μετέφερον ἐγκαίρως καὶ πολὺ ἐχρησίμευσαν, ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου, τῶν ὁποίων τότε εἶχον οἱ Ἕλληνες. Ὑπῆρξαν δὲ καὶ πληρεξούσιοι καὶ βουλευταὶ τῆς ἐπαρχίας Λεονταρίου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Κατσαροῦ τῆς Μεσσηνίας. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα στρατιωτικὰς ἐκδουλεύσεις του, διότι εὑρέθη παντοῦ, καὶ ἰδίως εἰς τὸ Βαλτέτσι καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὡς καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχας. Ἦτο μετὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Δικαίου καὶ λοιπῶν Φλεσαίων. Ὑπῆγε δὲ καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου. Ἀπέδειξε δὲ πολὺν ζῆλον, γενναιότητα καὶ προθυμίαν ἀκούραστον.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΟΡΩΝΗΣ

ΗΛΙΑΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΡΑΠΑΥΛΟΙ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἐν ἀρχῇ τοῦ ἀγῶνος ἐφάνη χρήσιμος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορώνης, ἐξοδεύουσα ἐξ ἰδίων εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς. Ὑπηρέτησαν δὲ οἱ τρεῖς οὗτοι ἀδελφοὶ στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς· καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ ἀγῶνος, διότι ὁ μὲν Ἠλίας ἔγεινε μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλη συνετέλεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐξόντωσίν του, ὁ δὲ Ἰωάννης ἐχρημάτισεν ἐπίσης βουλευτὴς πληρεξούσιος τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων καὶ Γερουσιαστής.

ἐκ Λεονταρίου. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως περιήρχετο τὰ χωρία κατηχῶν τοὺς συμπατριώτας του, καὶ ἐφοδιάζων αὐτοὺς μὲ ὅπλα καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν ἐπανάστασιν. Αὐτὸς ὡσαύτως κατήχησε καὶ τὸν Ἀ. Κουλόχεραν, τὸν Ἀ. Κουμουνδοῦρον ἀπὸ τὸν Κραμποβὸν καὶ τὸν Στασινὸν Ντουρέκαν, οἵτινες ἐπολέμησαν καθ' ὅλας τὰς μάχας τῆς πολιορκίας Τριπολιτσᾶς, τὰς μάχας κατὰ τοῦ Δράμαλη καὶ εἰς ἄλλας ἀκόμη. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι παρηκολούθουν τὸν συμπατριώτην των στρατηγὸν Νικήταν. Ὁ δὲ Στασινὸς Ντουρέκας ἔπεσε μαχόμενος εἰς τὴν ἔνδοξον μάχην τὴν γ -νομένην εἰς τὸ Μανιάκι τῆς Μεσσηνίας μετὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Φλέσα

ΚΩΣΤΑΣ ΖΑΦΕΙΡΗΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΡΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΠΟΥΡΑΙΟΙ

Οἱ τρεῖς οὗτοι ἀδελφοὶ ἦσαν ἀπὸ τὸ χωρίον Κωνσταντίνους τῆς Μεσσηνίας. Ἦσαν πάντοτε ἐνωμένοι καὶ εἶχον σῶμα στρατιωτῶν ἴδιον. Κατὰ τὴν μάχην τοῦ Βαλτετσίου ἐκλείσθησαν εἰς τὴν θέσιν, ἥτις φαίνεται εἰς τὰς διηγήσεις μου καὶ τὸ σχετικὸν τοπογράφημά μου. Ἐκ τούτων ὁ Παναγιώταρος ἐσκοτώθη κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς εἰς τὴν θέσιν Ψηλὸν ὦμον καὶ Ἁγιάννη Θάνα, ὅπου ἔπεσαν καὶ ἄλλοι Ἕλληνες. Οἱ δὲ λοιποὶ δύω ἀδελφοὶ Κώστας καὶ Ζαφείρης εὑρέθησαν καὶ εἰς τοὺς κατὰ τοῦ Δράμαλη πολέμους, ὄντες ὁμοῦ μὲ τὸν Ἀρχιμανδρίτην καὶ τοὺς λοιποὺς Φλεσαίους. Ἡ δὲ οἰκογένεια τῶν Μπουραίων εἶναι γνωστὴ

καθ' ὅλην τὴν Μεσσηνίαν ὡς στρατιωτική. Ὁ Παναγιώταρος ἐφονεύθη κατὰ τὴν 20 Ἰουλίου τοῦ 1821, καθ' ἣν ἡμέραν οἱ Τοῦρκοι εἶχον χωσιὰν εἰς τὸ Μουχλί, καὶ ἐκτὸς τούτου ἐφόνευσαν καὶ 24 προσέτι Ἕλληνας ἀπὸ τοὺς καμπίσους Τριπολιτσιώτας καὶ Ἁγιοπετρίτας. Τούτους δὲ ὅλους τοὺς σκοτωθέντας, χωρὶς κεφάλια, ἔθαψαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σώστη, χωρίου τοῦ κάμπου τῆς Τριπολιτσᾶς. Ταῦτα κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἔγειναν.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Η ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΡΑΣ

Ἦτον ἐκ τῆς Πολιανῆς, καὶ παλαιὸς κλέφτης. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως μετέβη εἰς τὴν Ῥωσσίαν πρὸς ἀντάμωσιν τοῦ Καποδιστρίου καὶ τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντη καὶ λοιπῶν ἑταίρων. Ἡ ἐκεῖ μετάβασίς του ὠφέλησε πολύ, διότι ἐβεβαίωσε τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τῆς Πελοποννήσου καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς, διαφωτίσας καὶ ἐμψυχώσας τοὺς ἐκεῖ ἀδελφούς· ὁ Ἀναγνωσταρᾶς ἐχρημάτισε καὶ ὡς ταγματάρχης εἰς τὰ ἐν Ἑπτανήσῳ τάγματα. Ἦτο περίφημος διὰ τοὺς τρόπους του καὶ τὴν ἱκανότητά του εἰς τὸ πείθειν καὶ ῥαδιουργεῖν ἐπιτηδείως. Μετέβη δὲ καὶ εἰς τὰς νήσους Ὕδραν καὶ Σπέτσας, ἐνεργῶν τὰ χρέη τὰ ἀποστολικά. Κατὰ δὲ τὴν ἔκρηξιν τῆς ἐπαναστάσεως εὑρέθη εἰς τὰς Καλάμας, ὅπου ἐπῆραν τοὺς ὀλίγους Τούρκους μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ ἔπειτα ἐτράβηξε διὰ τὰς ἐπαρχίας Τρυφυλλίας καὶ Ὀλυμπίας γενικεύων τὴν ἐπανάστασιν, καὶ παρακινῶν τοὺς κατοίκους νὰ λάβουν τὰ ὅπλα καὶ

τὸν ἀκολουθήσουν. Ἐκεῖ δὲ ἦσαν καὶ ἄλλοι καπεταναῖοι μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Φλέσας, ὁ Κεφάλας, ὁ Παπατσώνης καὶ λοιποί. Οὗτοι δὲ ὅλοι ἦλθον εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Καρύταινας, ἄγοντες ὑπὲρ τὰς 2500 στρατιώτας. Ἐλθούσης δὲ βοηθείας ἐκ Τριπολιτσᾶς, ἡ πολιορκία διελύθη, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐσκορπίσθησαν ἐκεῖθεν. Ὁ δὲ Ἀνογνωσταρᾶς ὑπῆγε, εἰς Στεμνίτσαν, μετ' ἄλλων καπεταναίων, καὶ ἐκεῖθεν ἐτράβηξε διὰ τὸ Λεοντάρι. Ἔπειτα ἦλθεν εἰς τὸ Βαλτέτσι ὅπου καὶ πολλοὶ ἄλλοι συνηθροίσθησαν. Ἐλθόντες δὲ ἐκεῖ οἱ Τοῦρκοι ἐπολέμησαν, καὶ ἐσκόρπισαν πάλιν τοὺς Ἕλληνας. Τότε ὁ Ἀναγνωσταρᾶς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ Φρούρια, ὅπως τακτοποιήσῃ τὰ τῆς πολιορκίας. Ἐκεῖ δὲ εὑρισκόμενος καὶ μαθὼν τὴν ἔλευσιν τοῦ πρίγκηπος Δημ. Ὑψηλάντου, ὑπῆγεν εἰς τὸ Ἄργος πρὸς ὑποδοχήν του. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὰ Τρίκορφα διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μετὰ τοῦ Ὑψηλάντου, τὸν ὁποῖον παρηκολούθει ἀναχωρήσαντα εἰς Καλάμας ἀπὸ τὰ Βέρβαινα. Ὁ Ἀναγνωσταρᾶς ἔμεινε καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῆς, ἀνεμίχθη εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα. Ἐπὶ δὲ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Θ. Κουντουργιώτη ἐγένετο ὑπουργὸς τοῦ πολέμου, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ ἐλθόντος τότε Ἰμβραὴμ πασᾶ. Ἔπεσε δὲ μαχόμενος κατὰ τὸ νησὶ τῆς Σφακτηρίας, εἰς Ναυαρίνους, καθ' ἣν ὥραν ἔγεινεν ἡ εἰσβολὴ τῶν Ἀράβων κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, διὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου.

Εἴπομεν ἐν ἀρχῇ, ὅτι ὁ Ἀναγνωσταρᾶς πρὸ τῆς

ἐπαναστάσεως μετέβη εἰς τὴν Ῥωσσίαν· τοῦτο δὲ ἐγένετο κατὰ θέλησιν τοῦ Καποδιστρίου, διότι ὅταν οὗτος ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Κέρκυραν κατὰ τὸ ἔτος 1819, κατήχησεν ὅλους τοὺς εὑρεθέντας ἐκεῖ καπεταναίους, οἵτινες παλαιότερον εἶχον ὑπηρετήσει εἰς τὰ Ῥωσσικὰ τάγματα τὰ κατέχοντα τὴν Ἑπτάνησον. Ἐκ τούτων τῶν καπεταναίων πολλοὶ ὑπῆγον εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ ἔδωκαν ἀναφορὰν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα πρὸς πληρωμὴν τῶν μισθῶν των, οἵτινες ἔμειναν ἀπλήρωτοι, καὶ μάλιστα ὁ Καποδίστριας τοῖς ὑπεσχέθη νὰ μεσιτεύσῃ περὶ τούτου παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι, καὶ κατόπιν οἱ καπεταναῖοι οὗτοι νὰ ἐνεργήσουν ὡς ἀπόστολοι τῆς Φιλικῆς ἑταιρίας, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΠΟΛΟΣ, Η ΝΙΚΗΤΑΡΑΣ

Οὗτος, ὁ μὴ εἰπὼν τίποτε, ἀλλ' ἔχων ἔργον τὸν πόλεμον, ὁ φιλοκίνδυνος, καὶ ὁ ἀκολουθῶν ἡμέραν καὶ νύκτα τὸν ἐχθρὸν, ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Τουρκολέκα τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτον εἰς τὴν Ἑπτάνησον ὑπηρετῶν εἰς τὰ ἐκεῖ τάγματα ὡς ἀξιωματικὸς, καὶ κατόπιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Ὁδηγούμενος δὲ πάντοτε ὑπὸ τοῦ θείου του Θ. Κολοκοτρώνη, εὑρέθη εἰς Βαλτέτσι κατὰ τὴν πρώτην ἐκεῖ γενομένην μάχην. Ἀφοῦ δὲ οἱ Τοῦρκοι μᾶς ἐκυνήγησαν, μᾶς ἐπῆραν τὸ χωριὸ, καὶ μᾶς ἔκαυσαν καὶ ἕνα μέρος σπίτια, ἡμεῖς πάλιν τοὺς ἐκυνηγήσαμεν,

ΗΛΙΑΣ ΣΑΚΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΡΙΓΓΕΤΑΣ

Ἀμφότεροι ὑπηρέτησαν πολιτικῶς ἐντὸς τοῦ τόπου των διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πολιορκίας.

ΠΑΠΑΦΩΤΗΣ

Κατήγετο ἐκ Κορώνης. Ὑπῆρξε δὲ περίφημος καπετάνιος, τὰ δὲ στρατιωτικά του κατορθώματα ἄφησαν ἐποχὴν εἰς τοὺς γείτονάς του.

ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΑΡΙΩΤΗΣ

Οὗτοι ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορώνης καὶ ἀλλοῦ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΟΡΩΝΗΣ

Ὁ ἱεράρχης οὗτος καὶ ὁ διάκονός του ἐφονεύθησαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀφοῦ πρότερον ἐβασανίσθησαν ἐντὸς τοῦ φρουρίου. Τὰ δὲ πτώματά των πρῶτον μὲν ἐνεπαίχθησαν, καὶ ὑβρίσθησαν ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ Ἑβραίους, ἔπειτα δὲ ἐρρίφθησαν ἔξω τοῦ τείχους ἀπὸ τοὺς ἰδίους, οἵτινες συνάμα ἐφώναζον πρὸς τοὺς πολιορκητὰς τοῦ φρουρίου Ἕλληνας νὰ ὑπάγουν νὰ πάρουν κρέας, ἂν δὲν ἔχουν κλπ. Τοιαύτας βασάνους καὶ τοιούτους ἐμπαιγμοὺς ἔκαμνον οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Ἑβραῖοι πρὸς τοὺς κληρικούς.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΝΔΡΟΥΣΗΣ

Π. ΠΡΑΣΑΣ

Οὗτος ἦτο πολιτικὸς, καὶ ἐχρημάτισε πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων. Ἀφῆκε δὲ ἐποχὴν τότε διὰ τὴν ἁπλότητά του, διότι εἰς τὰς γινομένας ψηφοφορίας ἔδιδε πάντοτε τὴν ψῆφόν του πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ τοῦτο ἔπραττε, διότι ἀγράμματος ὤν, δὲν ἤθελε νὰ τὸν ὑπογράψῃ ἄλλος, διότι δὲν εἶχεν ἐμπιστοσύνην. Ἂν δὲ τυχὼν ὁ Κολοκοτρώνης ἔλιπε, δὲν ἔδιδε ψῆφον εἰς κανένα.

ΣΠΥΡΟΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

Οὗτος ἐχρημάτισε πάντοτε γερουσιαστὴς, πληρεξούσιος καὶ βουλευτής.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Παπατσωναίων καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε τὴν ἐπισημότητά της, διότι ἐχρημάτισεν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα τῶν Τούρκων. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν δὲν ἔπαυσεν ὑπηρετοῦσα εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας τὴν πατρίδα. Ἐφυλακίσθη καὶ οὗτος εἰς Ὕδραν μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ λοιπῶν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ

Οὗτος ὑπηρετήσας στρατιωτικὸς εὑρέθη εἰς πολλὰς μάχας, καὶ ἰδίως καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, εἰς τὸ Βαλτέτσι ὅπου δεικνύονται καὶ τὰ ταμπούρια του, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπολέμησε. Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐγένετο γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας. Κατὰ τὴν εἰσβολὴν δὲ τοῦ Δράμαλη ἐπολέμησεν εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ παντοῦ ἠνδραγάθησε. Τὸ ὄνομά του ἀπαντᾶται εἰς ὅλας τὰς μεγάλας μάχας. Ἐπὶ δὲ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουντουργιώτη ἐφυλακίσθη καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τῶν ἄλλων. Κατόπιν δὲ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἰμβραὴμ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐφονεύθη εἰς τὴν ἀτυχῆ μάχην τῶν Τρικόρφων ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Ὁ δὲ θάνατός του ἐλύπησεν ὅλους. ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν, καὶ κατ' ἐξοχὴν τοὺς στρατιωτικούς.

ΜΗΤΡΟΠΕΤΡΟΒΑΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Γαράντσα. Οὗτος μὲ τὰ παιδιά του καὶ τοὺς συγγενεῖς του, καὶ ὅλον τὸ χωρίον Γαράντσα εἶχον ὅλοι ὄνομα ἐπίσημον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ὡς παληκάρια, διότι εἰς ὁποιανδήποτε μάχην καὶ ἂν εὑρέθησαν, διεκρίθησαν. Ἰδίως δὲ διεκρίθησαν καὶ ἠνδραγάθησαν εἰς τὴν ἔνδοξον μάχην τοῦ Βαλτετσίου, ἔνθα ἀφῆκαν μνημεῖα αἰώνια, καὶ μέχρι τῆς σήμερον λέγονται καὶ μαρτυροῦνται τὰ ταμπούρια τοῦ Μητροπέτροβα καὶ τῶν Γαραντσαίων, διότι ἴσα ἴσα ταῦτα

ἐβάστασαν τὰς ὁρμὰς τῶν Τούρκων, κείμενα εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ χωρίου Βαλτέτσι, ὅπου ἦτον ὀλίγος κάμπος καὶ τὸ Τουρκικὸν ἱππικὸν τὰ ἐκτύπα, τὰ δὲ κανόνια δὲν ἠδύναντο νὰ τὰ κτυπήσουν. Ὁ Μητροπέτροβας ὑπηρέτησεν ἐν γένει καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Ἐφυλακίσθη δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Ὕδραν μετὰ τῶν λοιπῶν.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΣ

Οὗτος ὁ φιλοπόλεμος καὶ ἀκούραστος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Διρράχι, τὸ ὁποῖον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπήγετο εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀνδρούσης. Αἱ πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίαι του εἶναι πολλαί. Εὑρεθεὶς κατ' ἀρχὰς εἰς Καλαμάταν, κατόπιν ὑπῆγεν εἰς τὴν Καρύταιναν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Βαλτέτσι ἑνωμένος ὢν μετὰ τοῦ Δ. Παπατσώνη. Ἐκεῖ δὲ ἀκόμη σώζονται καὶ τὰ ταμπούρια των. Ὅταν δὲ κατόπιν ἐπολιορκήθη ἡ Τριπολιτσὰ, ὁ Κεφάλας καὶ ἐκεῖ ἀφῆκε σημεῖα τῆς παληκαριᾶς του, διότι καὶ σήμερον ἀκόμη ὁμολογοῦνται τὰ ταμπούρια τοῦ Κεφάλα, ὅστις καὶ κατὰ τὴν ἔφοδον εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν Τσακώκων. Ὡσαύτως εὑρέθη καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχας. Διαρκούσης δὲ τῆς πολιορκίας τῆς Τριπολιτσᾶς ὑπῆγε καὶ αὐτὸς εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια. Ἐξῆλθε δὲ καὶ εἰς τὴν Στερεὰν καὶ ἐπολέμησε καὶ ἐκεῖ καὶ ἠρίστευσε. Τέλος πάντων παντοῦ εὑρίσκετο ἐμπρός. Ἔπεσε δὲ ὁ Κεφάλας μαχόμενος εἰς Μανιάκι μετὰ τοῦ ἐνδόξου Γρηγορίου Φλέσα. Λέγουσιν ὅτι κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς μάχης ἠθέλησε νὰ φύγῃ, καὶ ἐκεῖ ἐσκο-

τώθη, καὶ ἐξάγουσι τοῦτο, ὅτι τὸ πτῶμά του εὑρέθη μακρότερον τῶν ἄλλων σκοτωμένων. Τοῦτο δὲ, ὡς τὸ λέγομεν καὶ τὸ ἐμάθομεν, τὸ ἔγραψεν ἕνας Γάλλος ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν μαζὺ μὲ τοὺς Τούρκους.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΘΩΝΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΟΤΑΡΟΣ

Οὗτος ἦτο πολιτικὸς καὶ ἐχρημάτισε γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννήσου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Η ΜΟΘΩΝΙΟΣ

Τὸ ὄνομα τούτου μελετᾶται, διότι κατ' ἀρχὰς τοῦτον οἱ Τοῦρκοι τῆς Τριπολιτσᾶς ἔστειλαν εἰς τοὺς προὔχοντας τῶν Καλαβρύτων ὅπως τοὺς εἴπῃ νὰ ὑπάγουν εἰς Τριπολιτσᾶν καὶ τοὺς βεβαιώσῃ, ὅτι δὲν θέλουν κακοποιηθῇ. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐπῆρε καὶ οὗτος τὰ ὅπλα καὶ ἐπολέμησε καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰμβραὴμ ἠχμαλωτίσθη εἰς τοὺς Ναυαρίνους μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀπὸ τοὺς Ἄραβας. Ἐκεῖ δὲ καὶ ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν πανώλη, εἰ δὲ μὴ, ἤθελε τὸν σώσει ὁ Σεμῆ Ἐφέντης, υἱὸς τοῦ Σεχτετσὶπ Ἐφέντη Τριπολιτσώτου, ὅστις ἦτο φίλος του καὶ πιστός, διότι ὁ Μοθωνιὸς ἔσωσε τὴν οἰκογένειάν του κατὰ τὴν ἔφοδον τῆς Τριπολιτσᾶς μεσιτεύσας παρὰ τῷ Κολοκοτρώνῃ.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΕΟΚΑΣΤΡΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΑΙ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς τὴν πατρίδα, καὶ συνεισέφερεν ἐξ ἰδίων της διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ἔθνους· ὁ Ἰωάννης ἐγένετο καὶ μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς γερουσίας. Ἔλαβον δὲ μέρος καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου. Ὁ Νικόλαος εἶχεν ἔργον τὰ στρατιωτικά, καὶ ἐχρημάτισε καὶ ἐπί τινα χρόνον φρούραρχος τοῦ Νεοκάστρου μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτοῦ. Κατόπιν δὲ παρηκολούθησε τὸν στρατηγὸν Κολοκωτρώνην, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας γνωστὸς ἔκτοτε γενόμενος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ ΝΥΝ ΔΕ ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΕΛΙΟΙ

Οὗτοι κατήγοντο ἀπὸ οἰκογένειαν κλεφτῶν. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦσαν εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ὑπηρέτησαν εἰς τὰ Ἀγγλικὰ τάγματα ὡς ἀξιωματικοί. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἦλθον καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν

πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου καὶ ἀλλοῦ. Ὁ δὲ Δημήτριος καὶ ὁ Κωνσταντῆς εὑρέθησαν καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχας. Οὗτος ὁ τελευταῖος ἦτο καὶ εἰς τὴν μάχην τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ὅπου καὶ ἀπέθανε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΤΟΥΦΑΣ

Οὗτος ἦτο στρατιωτικὸς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΥΡΑΚΟΣ

Παλαιὸς κλέφτης καὶ ἐπίσημος καπετάνιος. Ἠνδραγάθησε δὲ εἰς διαφόρους μάχας. Ἐτιμᾶτο πολὺ ἀπὸ τὸν Ἀρχηγὸν Κολοκοτρώνην καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους διὰ τὴν παληκαριάν του.

ΜΗΤΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατ' ἀρχὰς ἐγένετο μέλος τῆς Ἐπαρχιακῆς δημογεροντίας. Κατὰ δὲ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν διωρίσθη τοῦ τόπου του ἀρχηγός. Εὑρέθη δὲ εἰς πολλὰς μάχας, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς Δερβενάκι καὶ Ἅγιον Σώστη ἠρίστευσε, πολεμήσας πρὸς τοὺς Τούρκους τοῦ Δράμαλη, πρὶν ὁ Κολοκοτρώνης τοὺς πολεμήσῃ. Ἐφυλακίσθη καὶ αὐτὸς εἰς Ὕδραν μετὰ τῶν περὶ τὸν Κολοκοτρώνην.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΡΙΤΣΑΛΗΣ

Οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Δημήτρη, ὑπῆγεν εἰς τὰ Μαγούλιανα τῆς Γόρτυνος, ὅπου ἔμεινε πολεμῶν μὲ τοὺς Καρυτινοὺς εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπῆγεν εἰς τὰ Κοντοβούνια τῆς πατρίδος του, ὅπου ἔγεινε καπετάνιος ἐπίσημος καὶ γνωστὸς διὰ τὴν παληκαριάν του εἰς τοὺς πολέμους. Ἐφυλακίσθη καὶ οὗτος ὡς καὶ οἱ λοιποὶ εἰς Ὕδραν. Ἐπίσης καὶ ὁ ἀδελφός του Δημήτριος ὑπηρέτησε καὶ αὐτὸς ὡς στρατιωτικός.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη τοῦ Γρηγοριάδη ὑπῆρξεν ἡ ἐπισημοτάτη, καὶ ἡ μόνη κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην. Πολλὰς δὲ θυσίας προσέφερε εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς. Μάλιστα δὲ ὁ ἴδιος Ἀθανάσιος ἐξεστράτευεν ὅπου ἦτον ἀνάγκη, διότι εἶχε μεγάλην δύναμιν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν ὡς ἐκ τῆς μεγάλης γενεᾶς του, διότι θεῖον μὲν εἶχε τὸν ἀρχιερέα Μεθώνης Γρηγόριον, εἶχε δὲ καὶ πολλοὺς ἄλλους συγγενεῖς. Ὅσοι δὲ τότε εἶχον συγγενεῖς πολλοὺς εἶχον μεγάλην δύναμιν εἰς τοὺς πολέμους, διότι ἐβοηθοῦντο ἀναμεταξύ των. Ὁ Ἀθανάσιος ἐδείχθη πάντοτε πρόθυμος καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου καὶ ἀλλαχοῦ ὅπου ἐξεστράτευσεν. Ὑπῆρξε καὶ πληρε-

ξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύτεων, βουλευτὴς καὶ γερουσιαστής, καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας ὑπηρέτησεν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΟΝΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπῆρξε γνωστὸς διὰ τὰς στρατιωτικὰς καὶ πολιτικὰς ἐκδουλεύσεις του, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Ἀργολίδα ἠνδραγάθησεν, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασί μου. Μὲ τοῦτον ὁ Κολοκοτρώνης συνεβουλεύθη καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ Καστρὶ τῆς Ἑρμιόνης, καὶ ἐκάλεσε τὸ Ἔθνος εἰς Συνέλευσιν, ἥτις διὰ τὸ ψηφισθὲν πολίτευμά της ἔγεινε περίφημος, τελειώσασα τὰς ἐργασίας της εἰς τοῦ Δαμαλᾶ τῆς Τροιζῆνος. Ἐγένετο δὲ γερουσιαστὴς τῆς πρώτης Γερουσίας τῶν Καλτεζῶν, ἔπειτα πληρεξούσιος, βουλευτὴς καὶ ὑπουργός, καὶ εἰς ἄλλας ἐχρησίμευσεν ἀποστολὰς καὶ πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΡΑΠΑΤΑΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Φιλιατρῶν. Ἐφυλακίσθη εἰς Τρίπολιν μὲ τοὺς ἄλλους προὔχοντας. Μετὰ δὲ τὴν ἀποφυλάκισίν του πολὺ ἐτιμᾶτο διὰ τὴν εἰλικρινῆ φιλοπατρίαν του. Ἐγένετο πληρεξούσιος εἰς τὰς Ἐθνοσυνελεύσεις καὶ βουλευτής.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ

Καὶ οὗτος ὡσαύτως διέπρεψεν ὡς πολιτικός, γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννήσου γενόμενος καὶ πληρεξούσιος, ἔχων καλὴν ὑπόληψιν εἰς τὴν πατρίδα του διὰ τὴν φιλοπατρίαν του. Ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου Μεθώνης Γρηγορίου, καὶ ἀπέθανεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν τῆς Μεθώνης.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΚΟΡΑΥΔΗΣ

Οὗτος πολιτικῶς ὑπηρέτησεν.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΑΔΑΜ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

Ὁ Οἰκονόμος ἦτο μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. Αἱ δὲ ἐκδουλεύσεις τῆς οἰκογενείας εἶναι πολλαὶ καὶ γνωσταί, διότι πολλὰ ἔπραξαν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ δὲ σπίτι των ὑπῆρξε κατηχητήριον τῆς ἑταιρίας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ χωρίον Σουλιμᾶ ἐξ οὗ κατήγοντο κεῖται εἰς θέσιν ὀχυράν, καὶ ἐχρησίμευεν ὡς ἄσυλον ἕνεκα τούτου ἐκεῖ ἐνεργοῦντο ἀφόβως τὰ τῆς Ἑταιρίας. Ὁ δὲ Πρωτοσύγγελος Φραντσῆς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Οἰκονόμου εἶχε τὴν παρακαταθήκην του. Ὑπηρέτησαν δὲ οἱ Παπατσωραῖοι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τοῦ Νεοκάστρου, κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εὑρέθησαν εἰς τὸ Ἄργος, καὶ εἰς τὸ Δερβενάκι μετὰ τὴν πρώτην μάχην τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Ὁ δὲ

Ἀναγνώστης ἐχρημάτισε καὶ πολιτικός, πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ βουλευτής.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΜΑΡΑΣ

Οὗτος ὑπῆρξε πολιτικός, καὶ ἐχρημάτισε πάντοτε πληρεξούσιος καὶ βουλευτής. Ὑπέφερε καὶ αὐτὸς τὴν φυλάκισίν του εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν μετὰ τῶν ἄλλων προὐχόντων.

ΑΛΕΞΙΟΣ ΛΥΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὰ Φιλιατρά. Εὑρίσκετο δὲ εἰς Ζάκυνθον. Ἔδειξε δὲ πολὺν ἐνθουσιασμὸν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα. Μάλιστα δὲ ἐπαινεῖται ἡ ἑξῆς πρᾶξίς του. Κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ὅτε οἱ Ἕλληνες ἦσαν συναγμένοι εἰς τὸ Ἄργος καὶ ἐπερίμεναν τὴν πτῶσιν τοῦ Ναυπλίου διὰ νὰ τὸ λαφυραγωγήσουν, ἡ τότε Κυβέρνησις ἐνεργοῦσεν ὅπως ἐδύνατο νὰ στείλῃ στρατιώτας εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια, καὶ οἱ Τριπολιτσιῶται Ῥήγας καὶ Σέκερης εἶχον κάμει ἀρχὴν νὰ ὑπάγουν μετὰ 600 στρατιωτῶν. Ἐκεῖ εὑρίσκετο καὶ ὁ Π. Μαυρομιχάλης, ὅστις εἶχε κάμποσους Μανιάτας καὶ ὑπέσχετο καὶ αὐτὸς νὰ ἔβγῃ ἔξω μὲ 2000, ἀλλ' ἐζήτει ἐξοικονόμησιν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀγαθὸς Λουκόπουλος, καὶ πιστεύσας, ὅτι θὰ ἀληθεύσῃ ἡ ὑπόσχεσις καὶ θὰ ὑπάγουν πράγματι 2000 Μανιᾶται, προθύμως ἐπρόσφερε 1200 χρυσᾶ νομίσματα Τουρκικά,

ὀνομαζόμενα Μαχμουτιέδες, ἀξίας ἕκαστον 25 γροσίων. Ἐδόθησαν δὲ καὶ αὐτὰ πρὸς τοὺς Μανιάτας, ἀλλ' οὗτοι δὲν ἐφύλαξαν τὰ λεγόμενά των. Τὰ Μανιάτικα δὲν τὰ ἐγνώριζεν ὁ Λουκόπουλος, ὅτι δὲν ἔχουν χορτασμὸν, καὶ μάλιστα τὰ τοῦ Π. Μαυρομιχάλη, τὰ ὁποῖα καὶ παροιμία κατήντησεν. Διότι, ὡς ἔλεγον τότε, οὗτος ἤθελε τὰς προσόδους τῆς Μικρομάνης διὰ νὰ κάμῃ ἕνα πρόγευμα, καὶ πάλιν δὲν ἔσωναν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΕΛΕΤΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἔμαθε τὴν πολεμικὴν τέχνην εἰς τὴν Ἑπτάνησον καὶ εἰς τὰ τάγματα τὰ Ἀγγλικά. Γενομένης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπανελθὼν ἐχρησίμευσεν ὡς διδάσκαλος, πολεμῶν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου. Μετὰ ταῦτα ἠκολούθησε τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ μετὰ τὴν μάχην τοῦ Δερβενακίου ἔμεινε πολεμῶν μέχρις ὅτου ἔπεσε τὸ Ναύπλιον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων.

ΑΝΑΝΓΩΣΤΗΣ ΤΣΟΧΑΝΤΑΡΗΣ

Οὗτος ἦτον εἰς τὴν Ζάκυνθον ἐπίσης εἰς τὰ ἐκεῖ Ἀγγλικὰ τάγματα. Ἐπανελθὼν δὲ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὴν πατρίδα του, πολὺ ὠφέλησε χρησιμεύσας ὡς διδάσκαλος, καὶ ἑρμηνεύων τοὺς γείτονάς του πῶς νὰ γεμίζουν τὰ ὅπλα των καὶ πῶς νὰ πολεμοῦν. Ἔπειτα ἐγένετο καπετάνιος καὶ ὑπηρέτησε μέχρι τέλους τὸν ἀγῶνα.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀρκαδίαν τῆς Τριφυλλίας. Εὑρισκόμενος δὲ εἰς Βλαχίαν ἐγένετο ἱερολοχίτης, καὶ ἐπολέμησε μετὰ τῶν λοιπῶν ἱερολοχιτῶν. Διαλυθείσης δὲ τῆς ἐκεῖ ἐπαναστάσεως, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, ἐπανελθὼν εἰς τὴν Πελοπόννησον μὲ τὸν Γιαννάκην καὶ Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην, Ἰωάννην Πέταν Ζακύνθιον καί τινας ἄλλους, εὑρέθη εἰς τὰ Τρίκορφα, εἰς δὲ τὴν μάχην τῆς Γράνας ἔλαβε μέρος καὶ ἐπολέμησεν. Ἔπειτα παρηκολούθησε τὸν στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην, ὁ ὁποῖος τὸν ἠγάπα καὶ τὸν ἐτίμα καὶ τὸν εἶχε μεταξὺ τῶν συμβούλων του, τὸν ἐμπιστεύετο δὲ πολὺ καὶ τὸν ἀπέστελλεν εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας, μάλιστα δὲ εἰς τὴν Ζάκυνθον ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο. Ὑπηρέτησε δὲ τὴν πατρίδα μὲ μεγάλην φιλοπατρίαν καὶ ἀπαραδειγμάτιστον ἐνθουσιασμόν. Δι' ὅλα ταῦτα ἔγεινε γνωστὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες τὸν ἠγάπησαν καὶ τὸν ἐτίμησαν. Ὑπηρέτησε δὲ καὶ πολιτικῶς εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας. Τὸ δὲ ὄνομά του φαίνεται καὶ ἀπαντᾶται εἰς διάφορα ἱστορικὰ ἀπομνημονεύματα πρότερον ἐκδοθέντα, ὅπου ὁμολογοῦνται καὶ αἱ ἐκδουλεύσεις του.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΜΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ὑπηρέτησεν στρατιωτικῶς

καὶ πολιτικῶς κατὰ τὸν ἀγῶνα, εὑρεθέντες εἰς διαφόρους μάχας. Ἕνεκα τῆς θέσεως τῶν Καλαμῶν εὑρέθησαν εἰς διαφόρους δυσαρέστους περιστάσεις μὲ τοὺς Μανιάτας, διότι ἡ πόλις ἦτον ὁ σταθμὸς τῆς ἐξόδου των, καὶ ὁπωσδήποτε ὑπέφεραν ἀπὸ αὐτούς.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΘ. ΤΣΑΝΕΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς.

ΠΑΝΑΓΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ

Ὑπῆρξε πρόκριτος τῶν Καλαμῶν, ἐφυλακίσθη καὶ οὗτος εἰς Τριπολιτσᾶν μετὰ τῶν ἄλλων προκρίτων.

ΠΑΝΑΓΟΣ ΖΑΡΚΟΣ

Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνήργει τὰ τῆς Ἑταιρίας, καὶ ἦτον ὁ μόνος, ὅστις ἐφαίνετο καὶ ἐγνωρίζετο ἀπὸ τοὺς τότε ἀδελφούς. Καταγόμενος δὲ παλαιόθεν ἐκ Ζυγοβιστίου ἀπεκατεστάθη εἰς Καλάμας. Ἦτο δὲ δυνατὸς ἕνεκα τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅστις τὸν ὑπερασπίζετο διότι ἦτο συμπατριώτης του. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς, ὡς καὶ οἱ λοιποί.

ΜΗΧΑΝΙΔΗΣ

Οὗτος κατ' ἀρχὰς ὑπηρέτησεν ὡς ἀπόστολος μὲ

πολλὴν προθυμίαν καὶ δραστηριότητα, διότι ἐκοινοποιοῦσεν ὅλα τὰ γινόμενα εἰς Καλάμας γράφων πανταχοῦ, καὶ πολὺ κατὰ τοῦτο ὠφέλησεν. Ἔπειτα ὡς στρατιωτικὸς παρηκολούθει τὸν Πετρόμπεη Μαυρομιχάλην. Ἀφοῦ δὲ οὗτος ἐξῆλθε τῶν Καλαμῶν, ὁ Μηχανίδης πάλιν ἐξηκολούθει τὸ αὐτὸ ἔργον, νὰ μεταδίδῃ τὰς εἰδήσεις. Ὅπου δὲ τὸν ἐβλέπαμεν, τὸν ἐπεριστοιχίζαμεν, καὶ ὅλονὲν μᾶς ἔλεγεν, εἴτε σωστά, εἴτε καὶ μισά, ἀλλ' ὅμως ταῦτα ἐπέρναγαν τότε, διότι εἶχε τρόπον νὰ ἐμψυχώνῃ τοὺς Ἕλληνας, καὶ διὰ τοῦτο ἤκουον τὰ λεγόμενά του μὲ πολλὴν ὄρεξιν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΙΚΡΟΜΑΝΗΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὡς πρόκριτος ἐφυλακίσθη εἰς Τριπολιτσᾶν.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Οὗτος ὑπηρέτησε κατ' ἀρχὰς στρατιωτικῶς, ἔπειτα πολιτικῶς χρηματίσας γερουσιαστὴς καὶ βουλευτής.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΗΣΙΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΛΑΜΑΡΙΝΤΑΙ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ὑπηρέτησε καθ' ὅλον τὸν

ἀγῶνα τῆς ἐπαναστάσεως στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, δαπανῶσα ἐξ ἰδίων καὶ προσπαθοῦσα διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἔθνους.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΔΕΛΦΟΙ ΔΑΡΕΙΩΤΑΙ

Καὶ τούτων ἡ οἰκογένεια ἐπίσης συμμετέσχεν, ὡς καὶ οἱ ἀνωτέρω, εἰς τὰ τοῦ ἀγῶνος. Ὁ δὲ Γεώργιος ὑπηρέτησεν ἔπειτα εἰς πολλὰς ὑπηρεσίας γενόμενος βουλευτὴς καὶ γερουσιαστής.

ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ ΠΕΤΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΑΡΓΥΡΑΚΗΣ

Καὶ οὗτοι ὡσαύτως ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα ἐντὸς τοῦ τόπου, φροντίζοντες περὶ τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΡΥΤΑΙΝΗΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος ἦτον ὁ ἄρχων τῆς Πελοποννήσου. Ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Τρίπολιν, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν πρὶν τῆς 25 Μαρτίου, διὰ νὰ μὴν βλαφθῇ ἡ ἐπανάστασις, σκληρυνθοῦν καὶ οἱ Τοῦρκοι καὶ κόψουν τοὺς ἐντὸς τῆς πόλεως Χριστιανούς, τοὺς ὁποίους ἐφοβέριζον· ἀλλ' ὁ Κατὴς δὲν τοὺς ἔδωκε τὸν λεγόμενον

Φεφτὰν, ἀρνηθεὶς τοῦτον ὡς δημόσιος ὑπάλληλος, καὶ οὕτω οἱ Χριστιανοὶ ἐσώθησαν.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος, ὡς πληρεξούσιος τῆς Πελοποννήσου, ἔλιπεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἐπανάστασις ἐξερράγη, ἐπανελθὼν, ἔλαβε μέρος εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα, γενόμενος γερουσιαστὴς τῆς πρώτης Γερουσίας τῶν Καλτεζῶν, πληρεζούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ ἐκτελεστής. Ἐφυλακίσθη καὶ οὗτος εἰς Ὕδραν μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τῶν ἄλλων.

ΚΑΝΕΛΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Ὁ στρατηγὸς οὗτος εἶναι εἷς τῶν ἀξιωτέρων Ἑλλήνων καὶ ὁ μᾶλλον προκομμένος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὰ πάντα δὲ ἐθυσίασε καὶ ἡτοίμασε τὰ τῆς ἐπαναστάσεως, ὀργανώσας τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας, καὶ ὡς ἀρχηγὸς αὐτῆς ἐνθουσιάσας ὅλον τὸν κόσμον της. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Φλέσας εὗρε τὸν ὅμοιόν του.

Ἅμα ὁ Κανέλος ἔμαθεν, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης ἐπολέμει τοὺς Φαναρίτας Τούρκους, ἀμέσως ἐξεκίνησε διὰ τὴν Καρύταιναν μὲ τοὺς βουνίσιους, ὅσους εἶχε τότε συνάξει. Σκορπισθέντων δὲ ἐκεῖθεν τῶν Ἑλλήνων, ὁ Κανέλος ὑπῆγεν εἰς τὰ Λαγκάδια, καὶ μετὰ τὸν φόνον τῶν Τούρκων Λαγκαδινῶν, ἠσφάλισε τὴν οἰκογένειάν του, ἀποστείλας αὐτὴν εἰς τὸ Μέγα Σπήλαιον. Ἔπειτα ἔδωκε διαταγὴν νὰ συναθροίζωνται ὅλοι

εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας. Τότε ὁ μὲν Κολοκοτρώνης εὑρίσκετο εἰς τὴν Πιάναν, ὁ δὲ Κανέλος ἤρχετο εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Διασέλου τῆς Ἀλωνίσταινας, καὶ ἐκεῖ συνηντήθη μὲ τὸν Κολοκοτρώνην, τὸν ὁποῖον οἱ Τοῦρκοι εἶχον κυνηγήσει ἀπὸ τὴν Πιάναν, καὶ ἔφθασαν ἕως εἰς τὴν Ἀλωνίσταιναν, ὅπου ἐπῆραν καὶ τὰ μουλάρια τοῦ Κύρ Κανέλου, εἰς τὰ ὁποῖα εἶχε φορτωμένα τὰ πράγματά του. Ἐκεῖθεν ὕστερον καὶ οἱ δύω ἐτράβηξαν διὰ τὸν κάμπον τῆς Καρύταινας καὶ τοῦ Παπάρι, καὶ κατόπιν ὁ μὲν Κολοκοτρώνης ὑπῆγεν εἰς τὸ Βαλτέτσι, ὁ δὲ στρατηγὸς Κανέλος εἰς τὰ Λαγκάδια, διὰ νὰ συγκεντρώσῃ τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν Πιάναν, καὶ πάλιν εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας· ἀλλὰ τότε ἠσθένησε καὶ δὲν ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον. Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τοῦ Λεβιδίου ἦλθεν εἰς τὴν Πιάναν.

Οἱ Καρυτινοὶ χρεωστοῦν εὐγνωμοσύνην εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Δεληγιανναίους, καὶ μάλισα εἰς τὸν Κανέλον, ὅστις ἀπεφάσισε καὶ παρέδωκε τὰ ὅπλα τῆς Ἐπαρχίας πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, αὐτὸς δὲ ἐσύστησε τὴν ἐφορείαν τοῦ στρατοπέδου, ὠργάνισε τὸ φροντιστήριον τῶν τροφῶν καὶ τῶν πολεμεφοδίων, καὶ ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μέχρι τῆς ἁλώσεώς της. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπῆρε τὰ ὅπλα, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, παρευρεθεὶς εἰς τὴν περίφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου. Ἔπειτα δὲ ὑπῆγεν εἰς Μεσολόγγιον· πρὸς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν Μεσολογγιτῶν, καὶ παρευρέθη καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου, ὡς καὶ κατὰ τοῦ Δράμαλη

καὶ τῶν Ἀράβων. Ἐφυλακίσθη δὲ καὶ οὗτος εἰς Ὕδραν μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ λοιπῶν.

ΑΝΑΣΤΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΑΙΟΙ

Οὗτοι ὑπηρέτησαν πολιτικῶς εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας ἐντὸς τοῦ τόπου των, καὶ ὕστερον εἰς ἄλλας Ἐπαρχίας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος ἦτο στρατιωτικὸς, ὑπηρετήσας καλῶς κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν μάχην τοῦ Λάλα. Μετὰ δὲ τὴν ἐκεῖθεν ἀναχώρησιν τῶν Τούρκων εἰς Πάτρας, ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Κατόπιν δὲ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Γράνας· ἐκλείσθη εἰς τὸ χωρίον Μαντσαγρᾶ, ὡς φαίνεται εἰς τὰς διηγήσεις μου. Εὑρέθη δὲ καὶ εἰς ἄλλας μάχας, καὶ εἰς τὰ Δραμαλικὰ, καὶ προσέτι καὶ κατὰ τῶν Ἀράβων ἐπολέμησεν. Ἐφυλακίσθη καὶ οὗτος εἰς Ὕδραν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος κατ' ἀρχὰς ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὰ Βέρβαινα, ἐστάθη ἐκεῖ προσωρινῶς, καὶ ἑπομένως προσεκολλήθη εἰς τὸν ἀδελφόν του, καὶ ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα. Ἐφυλακίσθη ὡσαύτως καὶ οὗτος εἰς Ὕδραν μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ τῶν λοιπῶν.

Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Δεληγιανναίων εἶναι μία ἐκ τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τῆς Πελοποννήσου. Πολὺ δὲ συνετέλεσε καὶ πρὸ καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἀφθόνως δαπανῶσα ἐξ ἰδίων της εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος, καὶ ἕνεκα τούτου, ἐκτὸς τοῦ Ἀναγνώστη, ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ ἔμειναν πτωχοί.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΑΙ ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΠΕΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΙ

Κατήγοντο ἀπὸ τὰ Λαγκάδια καὶ ἐχρημάτισαν στρατιωτικοὶ ἀμφότεροι, καλῶς ἀγωνισθέντες, διότι εὑρέθησαν παντοῦ μὲ τὸν Κολοκοτρώνην, μετὰ δὲ τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη ἐπέρασαν καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ἔπειτα δὲ μετὰ τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη ὑπῆγον καὶ εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηνῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἦτον ἐπίσης ἀπὸ τὰ Λαγκάδια, καὶ ἔχει τὰς αὐτὰς ὡσαύτως ἐκδουλεύσεις μὲ τοὺς ἀνωτέρω ἀδελφοὺς Πετρακοπούλους.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΘΕΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, Η ΤΣΑΚΑΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἐγεννήθη εἰς τὰ Λαγκάδια. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως εὑρέθη ναυτικὸς εἰς τὰ Ψαρά, καὶ ἀνεδείχθη ἕνας ἐκ τῶν ἐπισήμων πυρπολητῶν, καύσας

Τουρκικὰ πλοῖα. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπηρέτησε καὶ εἰς τὴν ξηρὰν μετὰ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ὁ Λαγκαδινὸς ὑπηρέτησεν ὡς στρατιωτικὸς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κανέλου καὶ Δημητρίου ἀδελφῶν Δεληγιανναίων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ ἔτους 1827. Εὑρέθη δὲ εἰς ὅλας τὰς μάχας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἔπειτα εἰς τὴν μάχην τῆς Γράνας. Ἐκλείθη δὲ εἰς τοῦ Μαντσαγρᾶ μετὰ τοῦ Δ. Δεληγιάννη, τοῦ ὁποίου τότε ἦτο καὶ σημαιοφόρος. Κοτόπιν δὲ γενόμενος καπετάνιος ὑπῆγε μετὰ τοῦ Κανέλου εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Εὑρέθη δὲ καὶ εἰς τὴν περίφημον μάχην τῶν Πατρῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν κατὰ τοῦ Δράμαλη ἐκστρατείαν.

ΠΑΠΑ ΣΤΑΘΟΥΛΑΣ

Κατήγετο ὡσαύτως ἀπὸ τὰ Λαγκάδια. Περίφημος δὲ ἐγένετο διὰ τὰς στρατιωτικάς του ὑπηρεσίας, διότι ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκετο κατὰ τὰς διαφόρους μάχας ἔκαμνε μεγάλα ἀνδραγαθήματα, καὶ διεκρίνετο ὡς παληκάρι. Ἐπέρασε δὲ καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη, καὶ ἀφῆκε καὶ ἐκεῖ σημεῖα παληκαριᾶς. Ἔπεσε δὲ μαχόμενος κατὰ τὴν ἀτυχῆ μάχην τῶν Τρικόρφων ἐπὶ τοῦ Ἰμβραὴμ Πασᾶ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἦτον ἐπίσης ἀπὸ τὰ Λαγκάδια. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτει πλησίον τοῦ Πασᾶ τῆς Πελοποννήσου ἐντὸς τοῦ σεραγίου καὶ οὕτως, ὡς ὑπάλληλος, ἐμάνθανε τὰ κατὰ τῶν Χριστιανῶν τεκταινόμενα καὶ τὰ ἐμπόδιζε. Μάλιστα ὅταν ἐμάνθανεν, ὅτι ἐσκόπουν οἱ Τοῦρκοι νὰ φονεύσουν κανένα χριστιανόν, οὗτος κρυφίως ἔδιδε τὴν τοιαύτην εἴδησιν, καὶ ὁ χριστιανὸς ἔφευγεν. Ἐστάθη δὲ καὶ πολὺ ὠφέλιμος εἰς τοὺς ἐντοπίους Τριπολιτσιώτας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΙΝΤΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗΣ

Καὶ οὗτοι ἦσαν Λαγκαδινοί, καὶ ὑπηρέτησαν τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς. Κατὰ δὲ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὁ Κολοκοτρώνης διώρισε τὸν Ἀθανάσιον Κίτσον ὁδηγὸν εἰς τὸ στρατιωτικὸν σῶμα τῶν ἐκεῖ Τριπολιτσιωτῶν τῆς ἐπαρχίας, οἵτινες ἐκράτουν τὸ μέρος τῆς θέσεως, τῆς λεγομένης Πηγῆς. Κατὰ δὲ τὴν μάχην τῆς Γράνας μὲ τὸ ἴδιον σῶμα τῶν Τριπολιτσιωτῶν, εἶχε πιάσει τῆς φράκταις τῶν ἀμπελίων κατὰ τὴν θέσιν Νουμέναγα, καὶ ἐκεῖ μαχόμενος ἐμπόδισε τοὺς Τούρχους, καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ ὑπάγουν νὰ περάσουν εἰς τὴν γενομένην Γράναν.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ Ζυγοβίστιον, καὶ κατ'

ἀρχὰς μὲν ὑπηρέτησε εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς, ἔπειτα δὲ ἔγεινε μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας. Κατὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Κολοκοτρώνη ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὁ Ζαφειρόπουλος ἔφυγε καὶ ἐκρύβη, ὡς ἀλλαχοῦ διηγοῦμαι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἐπίσης ἦτον ἀπὸ τὸ Ζυγοβίστιον. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπροσκολλήθη εἰς τοὺς σωματοφύλακας, καὶ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ὑπηρέτει γράφων καὶ πολεμῶν. Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τοῦ ὑπασπιστοῦ Σπύρου Σπηλιωτοπούλου, ὁ Κολοκοτρώνης διώρισεν ὑπασπιστήν του τὸν Ζαφειρόπουλον, ὄντα γενναῖον καὶ τολμηρόν. Ὁ στρατηγὸς Κολοκοτρώνης, ὅταν ἀπὸ τὴν θέσιν Μάνεσι, ἡ ὁποία κεῖται πλησίον τοῦ Ταϋγέτου, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἀργολίδα πρὸς ἀντάμωσιν τοῦ Καραϊσκάκη, ὅστις ἦλθε νὰ συνομιλήσῃ μετ' αὐτοῦ καὶ ζητήσῃ βοήθειαν στρατιωτικὴν καὶ χρηματικὴν διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ ἐκ νέου τὴν Ῥούμελην, τὸ ὁποῖον καὶ ἔγεινε, τότε ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Κολοκοτρώνη Ζαφειρόπουλος θέλων νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸν εἰς Μάνεσι στρατὸν, συγκείμενον ἐκ 3000 περίπου, ὡς ἐπαρουσιάσθη ἐκεῖ καβάλα, ἐζαλίσθη διότι τοῦ ἦλθεν ἐξαψις εἰς τὴν κεφαλὴν, ἡ ὁποία τοῦ ἔφερε καὶ τὸν θάνατον. Εὑρέθησαν δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτὸ καὶ εἶδαν τὸ γεγονὸς τοῦτο ὁ στρατηγὸς Δημ. Μελετόπουλος ἐκ

Βοστίτσης, ὁ στρατηγὸς Β. Πετιμεζᾶς ἐκ Καλαβρύτων, ὁ χιλίαρχος Ν. Οἰκονομόπουλος ἀπὸ τὸ Νεόκαστρον καὶ ὁ στρατηγὸς Γιατράκος ἀπὸ τοῦ Μιστρᾶ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΙ ΣΠΥΡΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΙ

Οὗτοι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκατοικοῦσαν εἰς τὴν Ὕδραν καὶ ἐμπορεύοντο ἐκεῖ· ἔλαβον δὲ τὴν ἰδέαν νὰ ἑτοιμάζουν τὴν πυρίτιδα, καὶ πρὸς τοῦτο κατ' ἀρχὰς ἔκαμαν μύλους εἰς τὴν Δημιτσάναν, ὅπου ἐκουβάλησαν καὶ τὴν ἀναγκαίαν ὕλην. Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἐργασίαν ἐνησχολεῖτο ὁ Σπῦρος· ὁ δὲ Νικολῆς ὑπῆρξεν εἷς τῶν συνεταίρων τοῦ Ἀντώνη Οικονόμου Ὑδραίου, καὶ συνέδραμε πολὺ τοῦτον διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ τὸν τόπον κατὰ τῶν οἰκοχυραίων. Διαλυθείσης δὲ κατόπιν τῆς ἐσωτερικῆς ταύτης ἀνησυχίας τῆς Ὕδρας, ὁ Νικολῆς ἐπέρασεν εἰς τὸ Ἄργος, καὶ συνεπολιώρκει μετὰ τῆς γενναίας Μπουμπουλίνας καὶ τῶν λοιπῶν Σπετσιωτῶν τὸ Ναύπλιον. Πρῶτος αὐτὸς ἐσύστησε τὴν λεγομένην Καγκελαρίαν τοῦ Ἄργους. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς προσεκολλήθη πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην καὶ εὑρίσκετο ἐνίοτε μαζύ του. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, εὑρέθη μὲ τὸν Πλαπούταν κατὰ τὴν ὥραν ὅπου ἐπολέμει εἰς Φίχτια καὶ Χαρβάτι, ὅτε καὶ ἐτσακίσθη τὸ σπαθὶ τοῦ Πλαπούτα, καὶ κατόπιν ἐπέρασεν εἰς Ἅγιον Γεώργιον. Τότε δὲ πολὺ ἐχρησίμευσεν ὡς σύμβουλος τοῦ Κολοκοτρώνη. Τὸν δὲ Σπύρον, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ ἔπειτα, ὁ Κο-

λοκοτρώνης διώρισεν ὑπασπιστήν του, καὶ τὸν εἶχε μαζύ του εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅπου παρευρέθη εἰς ὅλας τὰς ἐκεῖ γενομένας μάχας, καὶ ὕστερον μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Ναυπλίου διετέλει ὑπασπιστής του.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΕΓΛΗΣ

Κατήγετο ἐκ Ζυγοβυστίου. Ἐμπορεύετο δὲ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς Ὕδραν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ὑδραῖοι μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Οἰκονόμου ἐδίωξαν ἐκ τῆς νήσου ὅλους τοὺς ἐκεῖ κατοικοῦντας ὡς ξένους, φωνάζοντες· «ἔστε χουάϊ», καὶ κυνηγοῦντες αὐτούς, ὁ Μπεγλῆς φυγὼν καὶ ἐλθὼν εἰς Τρίκορφα πολὺ ὠφέλησε τὸ ἐκεῖ συναχθὲν στρατόπεδον ἐξοδεύων ἐξ ἰδίων του, ἐνεργῶν καὶ προβλέπων τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἔμεινε δὲ καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μέχρις τῆς ἁλώσεώς της, μόνον ὅπως προμηθεύῃ τὰ χρειώδη. Ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ συνελεύσεως, καὶ ἑτοιμάζετο νὰ γείνῃ εἷς τῶν ὑποψηφίων τῆς Γερουσίας, ἀλλ' ἀπέθανε πρότερον.

ΜΙΧΑΗΛ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ἦτον ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν. Ἠκολούθησε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην ὡς γραμματικός του ἀντὶ τοῦ Ἀ. Ζαφειροπούλου, καὶ ὠφέλησε τὸν Γέροντα διὰ τῶν γραμμάτων του καὶ τῶν γνώσεών του ὡς σύμβουλος αὐτοῦ. Ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ὁ Π. Κόκκαλης ἐγένετο γραμμα-

τικὸς τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ἐστάθη ἀχώριστος πάντοτε ἀπὸ αὐτὸν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῆς ἀντιβασιλείας. Ἔχαιρε δὲ τὴν μεγαλειτέραν ἐμπιστοσύνην διὰ τὸν φιλήσυχον καὶ ὑπομονετικὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ ἦθός του.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΠΑΠΑΝΙΚΗΤΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἐκ Δημιτσάνης κατήγετο. Ὑπῆρξε δὲ ἐπίσημος πολιτικὸς καὶ σύμβουλος τοῦ Κολοκοτρώνη. Ἀπέθανεν εἰς τὸ Ἄστρος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκεῖ Συνελεύσεως. Κατὰ δὲ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του, ἀφῆκεν ἐντολὴν νὰ μὴν δεχθοῦν οἱ Ἕλληνες Ἐκτελεστικόν, εἰμὴ μόνον μίαν Βουλήν. Πρὸς δὲ τὸν Κολοκοτρώνην εἶπε νὰ μὴ φιλιωθῇ μὲ τοὺς Δεληγιανναίους διότι θὰ τὸν γελάσουν, ἔπειτα ἔκλεισε τὰ μάτια του καὶ ἀπέθανεν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Η ΚΑΖΗΣ

Οὗτος ἦτον ἀδελφὸς τοῦ προειρημένου Μιχαὴλ Οἰκονόμου. Ἐχρημάτισε δὲ ὡς σωματοφύλαξ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα. Ὑπηρέτησε πολιτικῶς. Ἐγένετο μέλος τῆς Ἐφορείας τῶν Τρικόρφων. Οὗτος δὲ εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔστεκεν εἰς τὸ Δερβενάκι, ὅπου καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ἐστέκετο καὶ ἐδιοικοῦσε τὴν μάχην. Ἐβοήθησε δὲ τὸν Οἰκονόμον τότε,

ὁ ὁποῖος ἔψαλλε τὴν παράκλησιν. Ἦτον ἀγαπητὸς τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς σύμβουλός του, ὁσάκις ἦτο μαζύ του διὰ τὰς γνώσεις του. Ὑπῆρξε δὲ πληρεξούσιος καὶ βουλευτής.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Λάστα. Ἦτο δὲ στρατιωτικὸς καὶ ὑπηρέτησεν ὡς τοιοῦτος μὲ πολὺν ζῆλον, διότι εὑρέθη εἰς πολλὰς μάχας, καὶ ἰδίως εἰς Βαλτέτσι, εἰς Γράναν καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὡς καὶ εἰς τὴν κατὰ τοῦ Δράμαλη ἐκστρατείαν, ὅτε οἱ στρατιῶται καὶ συμπατριῶταί του ἐπῆραν τὰ πολλὰ χρήματα τῶν Τούρκων καὶ τὰ ἐμοίρασαν μὲ τὸ φέσι.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΠΑΠΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου καὶ κληρικός. Ἠκολούθει πάντοτε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην. Εἰς δὲ τὴν κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχην ἦτον εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν, ὅπου ἐστέκετο καὶ ὁ Κολοκοτρώνης καὶ διεύθυνεν αὐτήν, καὶ ἐκεῖ ἔψαλλε παράκλησιν, δεόμενος τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἕλληνας νὰ νικήσουν τὸν ἰσχυρὸν Δράμαλην,

---

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

Καὶ οὗτος κατήγετο ἀπὸ τοῦ Λάστα. Ἀνατραφεὶς δὲ εἰς τὴν Σμύρνην, ἐπανῆλθεν κατὰ τὰς ἀρχὰς

νῆς ἐπαναστάσεως. Ἦτο μετὰ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη διότι ἐγνωρίζοντο ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, ὅστις τὸν ὑπεχρέωσε νὰ παρακολουθῇ τὸν Νικήταν Σταματελόπουλον. Ἔκτοτε ἐγένετο γνωστὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, εὑρισκόμενος παντοῦ καὶ πάντοτε μὲ τοῦτον τὸν στρατηγόν, γράφων καὶ χρησιμεύων ὡς σύμβουλός του. Μετὰ δὲ τὴν παῦσιν τοῦ πολέμου ὑπηρέτησε πολιτικῶς.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Ζυγοβίστιον. Ὑπῆρξε στρατιωτικός. Οὗτος κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Γράνας ἐπιάσθη μὲ ἕνα Τοῦρκον εἰς τὰ χέρια. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχον μαχαίρια, οὔτε ὁ ἕνας, οὔτε ὁ ἄλλος, ἄρχισαν νὰ τρόγωνται μὲ τὰ δόντιά των· ἀλλ' ὁ Τοῦρκος ἦτο δυνατώτερος, καὶ κατέβαλε τὸν Ζυγοβιστινόν, καὶ ἀφοῦ τοῦ εἶχε ῥοκανίσει τοὺς δακτύλους τῶν χειρῶν του, ἄρχισεν ἔπειτα νὰ τὸν δαγκάνῃ εἰς τὸν λαιμόν, καὶ ἰδίως εἰς τὸ καρύδι τοῦ λαιμοῦ του. Τότε ὁ Οἰκονομόπουλος ἔβαλε τῇς φωναῖς ζητῶν βοήθειαν, καὶ τοιουτοτρόπως ἕνας τῶν γειτόνων του, ἀκούσας τῇς φωναῖς του, ἔτρεξεν, ἐσκότωσε τὸν καθήμενον ἐπάνω του Τοῦρκον, καὶ τὸν ἐλευθέρωσεν, ἀλλ' ἐτρόμαξε νὰ γειάνῃ, οἱ δὲ δάκτυλοι τῶν χειρῶν του ἔκτοτε ἐστράβωσαν. Ταῦτα εἶναι γνωστὰ εἰς τὸ Ζυγοβίστιον.

Ο ΠΑΝΟΥΣΑΚΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τοῦ Παλούμπα τῆς Λιοδώρας. Καὶ αὐτὸς εἰς τὴν μάχην τῆς Γράνας, ἀφοῦ πλέον δὲν εἶχε

καιρὸν νὰ γεμίσῃ τὸ τουφέκι, ἢ τὴν πιστόλαν του, ἔπιασε τὸ τουφέκι ἀπὸ τὸ στόμα, καὶ μὲ τὸ κοντάκι του ἄρχισε νὰ κτυπᾷ τοὺς Τούρκους κατακέφαλα, ἐσκότωσε δύω Τούρκους κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, διότι καθὼς ἐφύλαγε καὶ ἔδινε τὴν κτυπισιὰ, ἔμβαινεν ὁ κόκορας τῆς φωτιᾶς μέσα εἰς τὰ μυαλὰ τῶν Τούρκων, τὸ δὲ τουφέκι του ἐστράβωσεν. Ὁ Πανουσάκος ἐπῃνέθη διὰ τὴν παληκαριάν του αὐτήν.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα. Αὐτὸν δὲ ἔκαμεν ὁ Κολοκοτρώνης γερουσιαστὴν τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλη, ἀντὶ τοῦ Ἀναγνώστη Ζαφειροπούλου, ὡς ἄλλοῦ διηγοῦμαι. Προτοῦ ὅμως γείνει γερουσιαστὴς ὑπηρέτει εἰς ὑπηρεσίας πολιτικὰς, καὶ ἄλλας καὶ ὡς φροντιστὴς, ἔπειτα ἐγένετο πληρεξούσιος καὶ βουλευτής. Οὗτος προσέτι εἶναι ὁ δεύτερος σύντροφος τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅταν οὗτος ὑπῆγεν εἰς τὸ Καστρὶ τῆς Ἑρμιόνης διὰ νὰ καλέσῃ τὸ Ἔθνος εἰς Συνέλευσιν, ἥτις καὶ ἐτελείωσεν εἰς τοῦ Δαμαλᾶ τῆς Τροιζῆνος, καλέσασα τὸν Ἰ. Καποδίστριαν ὡς κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος, τὸν Ἄγγλον Κόχραν ναύαρχον τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥιχάρδον Τσοὺρτς ἀρχιστράτηγον. Ἡ αὐτὴ δὲ Συνέλευσις ἐψήφισε καὶ τὸ περίφημον τῶν Ἑλλήνων πολίτευμα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΟΥΚΟΥΡΑΣ

Καὶ οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα. Ὑπῆρξε δὲ στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς, γενόμενος βουλευτὴς καὶ

πληρεξούσιος τῆς ἐπαρχίας Καρύταινας. Παρηκολούθει τὸν Θ. Κολοκοτρώνην κατὰ τὴν μάχην τῆς Πιάνας, ὅτε οὗτος ἔφευγε διὰ νὰ προφθάσῃ ἐμπρὸς εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας, καὶ ἐμποδίσῃ τοὺς Τούρκους νὰ μὴν περάσουν κατὰ τὴν Βυτίναν, καὶ ἔλεγεν πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, ὅστις τὸν εἶχεν ὄπισθεν τοῦ ἀλόγου του, νὰ μὴν ὑβρίζῃ τοὺς Τούρκους διότι θυμόνουν. Τοῦτο οἱ Ἕλληνες τὸ εἶχον τότε, ὡς ἀστεῖον, κοινὴν παροιμίαν. Ὁ Μπούκουρας εὑρέθη καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου, καὶ ἐκλείσθη μετὰ τοῦ Γενναίου καὶ Σέκερη εἰς τὸν ληνὸν τοῦ Σαΐταγα. Ἐπίσης εὑρέθη καὶ κατὰ τὰ Δραμαλικὰ κατὰ τὸ Χαρβάτι μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Δ. Πλαπούτα, ὅτε ἐτσακίσθη τούτου τὸ σπαθί του τὸ περίφημον, καὶ ἐξετέθη καὶ αὐτὸς εἰς κίνδυνον, διότι ὀλίγον ἔλειψε νὰ τοῦ κόψῃ ὁ Τοῦρκος ὅλον τὸ αὐτί του. Ἔπειτα παρευρέθη εἰς τὴν θέσιν Σχοινοχῶρι καὶ Ἄχοβα μέχρι τέλους τοῦ Δραμαλικοῦ πολέμου.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὸν Βαλτεσινίκον. Ἐχρημάτισεν εἰς Τουρκικὴν πολιτικὴν ὑπηρεσίαν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, πλησίον τοῦ διερμηνέως τοῦ Πασᾶ τῆς Πελοποννήσου. Ἐφυλακίσθη καὶ αὐτὸς ἐντὸς τῆς Τριπολιτσᾶς· μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν διωρίσθη μέλος τῆς ἐφορείας Καρυταίνης. Κατόπιν δὲ ἡ Κυβέρνησις ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν τὰ πολεμεφόδια, διὰ νὰ τὰ μοιράζῃ εἰς τὰ στρα-

τόπεδα κατ' ἀναλογίαν καὶ κατ' ἀνάγκην. Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἠγαπᾶτο ἀπὸ ὅλους διὰ τὴν εὐθύτητά του.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Βυτίνης. Ὑπηρέτησε δὲ πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς. Ἐγένετο μέλος τῆς ἐφορείας τῶν Τρικόρφων ἐπὶ τῆς προεδρείας τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη. Εὑρέθη δὲ εἰς πολλὰς μάχας, καὶ ἰδίως εἰς τὴν μάχην τοῦ Δερβεναχίου κατὰ τοῦ Δράμαλη. Ἐφονεύθη εἰς τὴν ἀτυχῆ μάχην τῶν Τρικόρφων ἐπὶ τοῦ Ἰβραὴμ πασᾶ. Ἡ πολυμελὴς αὕτη οἰκογένεια τῶν Ταμπακοπούλων πολὺ ἐχρησίμευσε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, καὶ πρὸ πάντων ὁ ἱεροδιάκονος Ἰωσήφ, ὁ γνωστὸς εἰς Ἀθήνας, καὶ χρηματίσας ἡγούμενος τῆς μονῆς Καισαριανῆς, ὅστις ἐπολέμησε κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς ἀκροπόλεως, καὶ ἄφησε μνήμην τῆς παληκαριᾶς του.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΑΤΗΣ

Καὶ οὗτος καταγόμενος ἀπὸ τὴν Βυτίναν ὑπηρέτησε πολιτικῶς τὴν πατρίδα, γενόμενος πληρεξούσιος καὶ βουλευτής. Ἀπέθανε δὲ εἰς τὸ Ἄργος κατὰ τὴν τότε νόσον, ὅτε ἀπέθανε καὶ ὁ μεγαλοφυὴς Θ. Νέγρης.

Ἡ κωμόπολις Βυτίνα εἶχε πολλοὺς ἄνδρας πολιτικούς, ἐν οἷς καὶ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Δ. Παπαρρηγόπουλον, ἐπίσημον ἄνδρα, φονευθέντα ἀπὸ τὸν αἱμοβόρον Σουλτάνον, ἅμα ἐγένετο γνωστὴ ἡ ἐπανά-

στασις τῆς Πελοποννήσου. Συγχρονως δὲ τότε ὁ Σουλτάνος ἐφόνευσε καὶ τὸν αὐτάδελφόν του Κωνσταντῖνον, τὸν γαμβρόν του Σκαναβῆν καὶ πολλοὺς ἄλλους τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, οἱ δὲ ἀπομείναντες κατέφυγον εἰς τὴν πατρίδα των, καὶ εὗρον ὑποδοχὴν ὡσὰν Μωραῖται ὅπου ἦσαν.

Ὁ μακαρίτης Παπαρρηγόπουλος ἔχαιρε μεγάλην ὑπόληψιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἦτο γνωστὸς εἰς ὅλους, καὶ ἰδίως εἰς τοὺς κατὰ καιροὺς πρέσβεις τῶν Γάλλων· ἐγάλλιζε δὲ, ὡς λέγουν σήμερον, ἤτοι ἐφρόνει τὰ τῶν Γάλλων. Οἱ δὲ συμπατριῶταί του Βυτινιῶται, καὶ οἱ λοιποὶ συνεπαρχιῶταί του εὕρισκον πολλὴν ὑπεράσπισιν πλησίον του, κατόπιν δὲ καὶ οἱ λοιποὶ Μωραῖται, οἱ μεταβαίνοντες εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τὸν ἔλεγον δὲ Κόνσολαν τῶν Μωραϊτῶν, διότι ὅποιος ἔχανεν ἐκεῖ Μωραίτην, ἐκεῖ θὰ τὸν εὕρισκεν.

Ἡ Βυτίνα εἶχε καὶ τὸν γνωστὸν Κορίνθου Κύριλλον καὶ ἄλλους πολλούς· εἶχε καὶ τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον, τοῦ ὁποίου οἱ διδάσκαλοι Παρθένιος καὶ Δανιὴλ, οἱ δύω οὗτοι ἐνάρετοι ἄνδρες, ἀνέδειξαν πολλοὺς μαθητὰς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ διὰ τοῦτο πολὺ εἰς τὴν πατρίδα ἐχρησίμευσαν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ Η ΚΟΡΔΟΥΡΟΣ

Οὗτος ἦτον ἕνας τῶν πολυμαθεστάτων Ἑλλήνων, διότι κατ' ἀρχὰς ἐμαθήτευσεν εἰς τὴν σχολὴν τῆς πατρίδος του Βυτίνας, ἔπειτα μετέβη εἰς Παρισίους ὅπου ἐτελειοποίησε τὰς σπουδάς του καὶ ἐγένετο κάτοχος

πολλῶν γλωσσῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα εὑρέθη εἰς τὴν Ὀδησσὸν καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρασεν εἰς τὴν Βλαχίαν ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην παρακολουθῶν τὸν συγγενῆ του Γιαννάκην Κολοκοτρώνην, μαζὺ δὲ ἦσαν ὁ Χριστοφόρος Ζαχαριάδης, ὁ Ἰωάννης Πέτας, ἢ Βαπτιστὴς ἐκ Ζακύνθου καὶ ὁ Ἀποστόλης Κολοκοτρώνης. Ὅλοι οὗτοι ἐπολέμησαν εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῆς Βλαχίας ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ὑψηλάντου. Διαλυθέντων δὲ ἐκεῖθεν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων, ἐπανῆλθαν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Τρικόρφων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου 1821. Ἔκτοτε ὁ Δ. Κοντόσταυλος παρηκολούθει εἰς τοὺς πολέμους τὸν στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον, χρησιμεύων ὡς σύμβουλός του γράφων καὶ πολεμῶν.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ Η ΚΑΚΑΛΜΑΝΟΣ

Κατήγετο ἐκ Βυτίνης. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐτέθη πλησίον τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ εἰς τοὺς σωματοφύλακάς του καὶ ἔμεινε καθόλον τὸ διάστημα τοῦ Δραμαλικοῦ πολέμου, ἀναδειχθεὶς γενναῖος. Μετὰ δὲ τὴν πτῶσιν τοῦ Ναυπλίου ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ προσεκολλήθη εἰς τὸ νεοσυσταθὲν ἱππικὸν ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουντουργιώτη καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Χατσῆ Μιχάλη, ἢ Ταλιάνου. Εὑρεθεὶς εἴς τινα ἐνέδραν κατὰ τὸν κάμπον τῆς Τεγέας εἰς τῆς Ῥίζαις, διαταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κολοκοτρώνη ἠνδραγάθησεν, ἀλλ' ἐλαβώθη εἰς τὸ χέρι. Εἰς

τὴν μάχην ταύτην ἐσκοτώθησαν Ἄραβες περὶ τοὺς ἑξακοσίους, καὶ ἐκυριεύθησαν σημαῖαι, τύμπανα καὶ ἄλλα λάφυρα. Ἐκ τῶν δύω ἱππικῶν τοῦ μὲν τακτικοῦ ἀρχηγὸς ἦτον ὁ Ἀλμέϊδας, τοῦ δὲ ἀτάκτου ὁ ῥηθεὶς Χατσῆ Μιχάλης. Ἦσαν δὲ εἰς τὴν μάχην ταύτην τῆς Τεγέας καὶ πολλοὶ πεζοὶ ἀπὸ ὅλα τὰ σώματα τοῦ τότε στρατοπέδου τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Μάρτυρα τούτων φέρω τὸν ζῶντα τώρα στρατηγὸν Δ. Μελετόπουλον, μὲ τὸν ὁποῖον τότε εἴμεθα μαζὺ, καὶ εἶδε τὰ κατὰ τὴν μάχην γενόμενα. Εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας ὁ Καχλαμάνος ἐπὶ τῆς στρατηγίας τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς καβαλαρίας πάλιν ἠνδραγάθησεν, ἀλλὰ τὸ πληγωθὲν εἰς τὴν Τεγέαν χέρι τὸ ἔκοψε τότε τὸ κανόνι καὶ οὕτως ἐλευθερώθη ἀπὸ αὐτό.

Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΥΤΑΙΝΑ

Αὕτη εἶχε πολιτικοὺς ἄνδρας, ὡς τὸν Σπήλιον Κουλᾶν, καταγόμενον ἀπὸ τὴν ἐπίσημον γενεὰν τοῦ καπετὰν Θανάση, εὐεργέτου ποτὲ τοῦ τόπου. Ἐχρημάτισε δὲ μέλος τῆς Ἐφορείας τῶν Τρικόρφων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΜΗΤΑΣ

Ὑπῆρξε πολιτικὸς, ὑπηρέτησε κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπαναστάσεως, ὅτε ἐξεστράτευσε καὶ ἔφερε

τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν θέσιν τὴν λεγομένην Δοῦκα Σίκαλιν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΙ

Οὗτοι ὑπηρέτησαν πολιτικῶς ἐντὸς τοῦ τόπου τιμώμενοι ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, ὅστις τοὺς ἔστειλεν εἰς διαφόρους πολιτικὰς ὑπηρεσίας ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας. Ἐχρησίμευσαν δὲ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοπέδου ἑτοιμάζοντες τὰς τροφὰς κλπ.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΡΙΖΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὸ Ζυγοβίστι καὶ ὑπηρέτησεν εἰς τὰ ἐν Ζακύνθῳ τάγματα τῶν Ἄγγλων ὡς ἀξιωματικός. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Πελοπόννησον ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως εὑρέθη κατὰ πρῶτον εἰς τὸ Χλουμοῦτσι, ὅταν οἱ Λαλαῖοι ὑπῆγον καὶ ἐπολιόρκησαν τοὺς Γαστουναίους. Τότε ὁ καπετάνιος οὗτος ἔδειξε μεγάλην ἀνδρείαν διότι ἔσυρε τὸ σπαθί του ἐπέπεσε κατὰ τῶν Τούρκων καὶ ἔκοψέ τινας ἐξ αὐτῶν μὲ πολλὴν τέχνην καὶ ἐπιτυχίαν. Τοῦτο δὲ ἰδόντες οἱ Τοῦρκοι ἐδόθησαν εἰς φυγήν, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐθαύμασαν τὴν παληκαριάν του, διότι πρώτην φορὰν εἶδον πῶς κόπτουν Τούρκους μὲ τὸ σπαθί. Μετὰ δὲ ταῦτα ἠκολούθησε τὸν Κολοκοτρώνην ὡς σωματοφύλαξ καὶ καπετάνιος πολεμῶν.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΡΥΔΑΣ

Καὶ οὗτος ἐπίσης ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς περιστάσεις τοῦ ἀγῶνος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΠΥΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΑΣΤΟΣ ΣΑΜΑΡΕΝΗΣ, ΝΙΚΟΛ. ΜΠΕΛΑΜΠΑΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΔΡΙΚΟΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οἱ καπεταναῖοι οὗτοι ὑπηρέτησαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος μέχρι τέλους ὑπὸ τὰς διαταγὰς πάντοτε τοῦ στρατηγοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ τοῦ στρατηγοῦ Γενναίου, καὶ ἐφάνησαν ἄξιοι στρατιωτικοί.

ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ

Ἡ κωμόπολις Στεμνίτσα εἶχε πολιτικοὺς ἄνδρας τὸν Καλόγερον Ῥοΐλόν, Λάμπρον Ῥοΐλόν, τὸν Σ. Θεαγένην, τὸν Κωνσταντῖνον Ἀλεξανδρόπουλον καὶ ἄλλους πολλούς.

Ἡ οἰκογένεια μάλιστα τῶν Ῥοΐλῶν εἶχε καὶ στρατιωτικοὺς τὸν Βασίλειον, τὸν Γεώργιον καὶ τὸν Δημήτριον, οἵτινες ὡς τοιοῦτοι ὑπηρέτησαν καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Ὁ δὲ Κωνστ. Ὑψηλάντης, ὁ μετονομασθεὶς Ἀλεξανδρόπουλος, μετὰ τῶν δύω υἱῶν του Ἀλεξάνδρου καὶ Ἰωάννου, ὅταν ἐπανῆλθεν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, βοηθούμενος ἀπὸ αὐτούς, ἔλαβον τὰ ὅπλα καὶ ἐπολέμησαν ὅλοι παρευρεθέντες εἰς ὅλας τὰς

ἐπισήμους μάχας, ὡς εἰς τὴν μάχην τοῦ Βαλτετσίου, τῶν Δολιανῶν, τῆς Γράνας καὶ εἰς ἐκείνην τοῦ Δερβενακίου ἐπὶ τοῦ Δράμαλη. Σώζονται δὲ ἔγγραφά τινα τῶν τότε ἀρχηγῶν Θ. Κολοκοτρώνη καὶ Ἠλία Μαυρομιχάλη, τὰ ὁποῖα θὰ καταχωρισθοῦν εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, καὶ τὰ ὁποῖα μαρτυροῦν τὰς ἐκδουλεύσεις των. Ἤδη δὲ ἐν τέλει καταχωρίζομεν τὸ ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ συμπατριῶταί του διώρισαν τὸν Κ. Ἀλεξανδρόπουλον ἀρχιστράτηγόν των. Ἐκ τούτων ὁ Ἰωάννης εὑρεθεὶς εἰς τὴν ἀτυχῆ μάχην τῶν Τρικόρφων ἐπὶ Ἰμβραὴμ πασᾶ, ἐπειδὴ τὸ πόδι του ἐτσακίσθη ἀπὸ σφαίραν τουφεκίου, καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ ἀποσυρθῇ, διὰ νὰ μὴν παραδοθῇ ζωντανὸς εἰς τοὺς ἀπίστους, ἔβαλεν ὁ ἴδιος τὴν πιστόλαν του εἰς τὸ ζερβί του βυζὶ καὶ ἐσκοτώθη μόνος του, εἰπὼν προηγουμένως εἰς τοὺς παρόντας τότε γείτονάς του νὰ πάρουν τὰ ὅπλα του καὶ νὰ ἐκδικηθοῦν τὸ αἷμά του. Ἰδοὺ καὶ τὸ μνησθὲν ἔγγραφον.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἰδιοχείρου μας γράμματος, ὑποσχόμεθα μεθ' ὅρκου τῆς ἁγιωτάτης καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ τρομεροῦ ὅρκου ὅπου αὐτοπροαιρέτως διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους μας ἐκάμαμεν, ὅτι νὰ φυλάξωμεν τὰς ἀγγελίας τῆς Σεβαστῆς Ἀρχῆς, καὶ ἀρχιστρατήγων τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοπέδου. Ὁ Κύριος λοιπὸν καὶ καθολικός μας σκοπὸς δὲν ἀποβλέπει, οὔτε γίνεται δι' ἄλλο τι, εἰμὴ μόνον διὰ τὴν κοινὴν τῆς πατρίδος ὠφέλειαν. Τούτου ἕνεκα ἐκλέγομεν ἡμεῖς κοινῶς τὸν ἀδελφὸν Κύριον Κωνσταντῖνον Ὑψηλάντην, ὡς γνωστὸν εἰς ὅλον τὸ γένος σχεδὸν διὰ τοὺς πολυχρονίους καὶ ἀκουράστους ἀγῶνας του ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, πρὸς τὸ ὁποῖον δίδομεν ὅλην τὴν πληρεξουσιότητα τῆς χώρας μας, νὰ διατάξῃ καὶ νὰ διο-

ρίζη κάθε ὑποθέσεις γενικὰς, καὶ μερικὰς, καὶ διὰ νὰ παρουσιάζη τὰ τῆς πατρίδος μας περιστατικὰ ὅπου ὁ ἴδιος γνωρίζει ἀναγκαῖον τε καὶ συμφέρον, διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν καὶ κοινὴν τοῦ γένους ὠφέλειαν. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἐγνώρισε καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἅπαντα, διὰ τοῦτο μένει νὰ τὰ ἐξετάζη ἡ εὐγενεία του ἅπαντα, ὡς ἀρχιστράτηγος τῆς πατρίδος μας· ἡμεῖς δὲ θέλωμεν ὑπακούει πάντοτε εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους τῆς πατρίδος καὶ θέλομεν προσέχει ἀκριβῶς εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχηγοῦ πατριώτου μας κυρίου Κωνσταντίνου, χωρὶς νὰ τὸν ἐνοχλήσωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον θέλομεν καταγινόμεθα εἰς τὴν ὑπεράσπισίν του μεθ' οἵους τρόπους δυνηθῶμεν. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς θερμῶς, ἀφ' οὗ δόσετε ὅλην τὴν πίστιν εἰς τοὺς λόγους μας, ἄνευ τινος δισταγμοῦ, νὰ μὴν ἀμελήσητε διὰ μέσου τοῦ ἰδίου, ἵνα βάλλετε εἰς ἐνέργειαν καὶ τὴν σωτηριώδη ἡμῶν χρείαν. Διὸ δίδομεν τὸ παρόν μας ἐπικεκυρωμένον μὲ τὰς ἰδίας μας ὑπογραφὰς εἰς χεῖρας τοῦ ῥηθέντος κ. Κωνσταντίνου, τὸ ὁποῖον θέλει ἔχει τὴν πίστιν καὶ δύναμιν εἰς ὅλους τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ ἀρχιστρατήγους ὁμογενεῖς Ἕλληνας.

Κατὰ τὸ «α' ἔτος τῆς ἐλευθερίας» αωκα: ἀπριλίου κε: Στεμνίτσα.

Ἀσημάκης Ἱερεὺς καὶ Οἰκονόμος	βεβαιόνω.
Βασίλειος Ἱερεὺς, Πρωτοπαππᾶς	»
Δημήτριος Ἱερεὺς	»
Παππᾶ Κωνσταντῆς Λ.	»
Στέφανος Ἱερεὺς	»
Παππᾶ Ἰωάννης	»
Παππᾶ Ἰωάννης ὁ Σακελ.	»
Καλόγηρος Ῥοϊλὸς	»
Ἀναγνώστης Κουβαρᾶς	»
Ἀθανάσιος Οἰκονομόπουλος	»
Παναγιώτης Νικολέτος	»

Ἰωάννης Καλαφρέντσος	βεβαιόνω
Ἀθανάσης Μοῦτσος	»
Ἀναγνώστης Βελονόπουλος	»
Ἀλέξανδρος	»
Σπύρος Μοῦτσος	»
Ἀναγνώστης Ἀνδρούτσου	»
Χαρήτος Τρεμπέλας	»
Γεωργάκης Καραντσιᾶς	»
Γεώργης Παππᾶ Γεωργακόπουλος	»
Κωσταντῆς Παπαηλιόπουλος	»
Ἀργύρης Κουτσαβήτης	»
Γιάννης Κουντούρης	»
Καλόγηρος Κουσουρέλης	»
Λάμπρος Καϊάφας	»
Κωνσταντῆς Φουσιάνης	»
Κωνσταντῆς Νικολέτος	»
Διαμαντῆς Ψωμᾶς	»
Διαμαντῆς Φατοῦρος	»
Κωνσταντῆς Χαροκόπος	»
Παναγιώτης Καβελαρόπουλος	»
Κωνσταντῆς Κάντσιας	»
Γιάννης Πατρινὸς	»
Κωνσταντῆς Παππᾶ Γεωργακόπουλος	»
Κωνσταντῆς Δεληγιάννης	»
Νικολάκης Μοῦτσος	»
Ἀναγνώστης Μπογιαντσῆς	»
Βασίλης Φοραδᾶς	»
Κωνσταντῆς Λάλας	»
Λινάρδος Μυτάτος	»
Παναγιώτης Κασάνος	»

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν Στεμνίτσαν. Ὑπῆρξεν ἀπόστολος τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν ἀρχαῖος, κατηχήσας πολλοὺς τὰ μυστήρια, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς Πάτρας κατήχησε τὸν ἀοίδιμον μητροπολίτην Γερμανὸν, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Πελοποννησίων ἐπισήμων ἀνδρῶν. Ἔπειτα δὲ ἐστάλη εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὅπου καὶ κατήχησε πολλοὺς, καὶ ἔφερεν ἐκεῖθεν πλοῖα φορτωμένα πολεμεφόδια καὶ τροφὰς ἐκ τῶν ἐκεῖθεν ἀδελφῶν στελλομένας, ὡσαύτως ὑπῆγε καὶ εἰς πολλὰς νήσους. Ὁ ἀποστολικός του βίος ἐστάθη ἐπίσημος πανταχοῦ ὅπου καὶ ἂν ὑπῆγεν. Ἔπειτα δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἠγωνίσθη στρατιωτικῶς καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐνεργῶν καὶ παρακινῶν πάντας εἰς τὸν πόλεμον. Ἀπέθανεν ὅμως εἰς τὴν μεγαλειτέραν ἔνδειαν, ὥστε ἡ οἰκογένειά του δὲν εἶχε οὔτε τὰ ἔξοδα τῆς ταφῆς του.

ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΚΑΨΟΚΑΛΥΒΑΣ

Ὁ ἄριστος οὗτος καπετάνιος κατήγετο ἀπὸ τὴν Ζάτουναν, ὑπηρέτησε δὲ τὴν πατρίδα μὲ πολὺν ζῆλον καὶ προθυμίαν. Εὑρέθη εἰς ὅλας τὰς μάχας μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας, καὶ ἦτον ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γέρω Κολοκοτρώνη καὶ Δ. Πλαπούτα πανταχοῦ καὶ πάντοτε. Ἐσυνείθιζε δὲ νὰ συμβουλεύῃ τοὺς στρατιώτας νὰ πολεμοῦν ἥσυχα, ἥσυχα καὶ προσεκτικὰ διὰ νὰ μὴ πέφτουν τὰ βόλια εἰς τὴν γῆν καὶ χάνονται. Ἔλεγε δὲ εἰς τοὺς

στρατιώτας, ὅτι τὰ τουφέκια δὲν τὰ ἔφτιασαν διὰ νὰ βροντοῦν εἰς τὸν ἀέρα, ἀλλὰ διὰ νὰ τρυποῦν τὰ βέλια τὰ χορμιὰ τῶν Τούρκων, διότι ἔχομεν ὀλίγα, καὶ πᾶνε χαϊμένα. Ὁ τρόπος του αὐτὸς ἔβανε τοὺς στρατιώτας εἰς φιλοτιμίαν ποῖος νὰ σκοτώσῃ περισσοτέρους Τούρκους.

ΣΤΑΪΚΟΣ ΣΤΑΪΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὴν Ζάτουναν καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκατοίκει εἰς τὴν Ὕδραν. Πρῶτος αὐτὸς ἐφάνη πολιορκητὴς τοῦ Ναυπλίου καὶ σύγχρονος τῆς Μπουμπουλίνας. Ἐγένετο δὲ σύντροφος τοῦ Νικολῆ Σπηλιωτοπούλου διὰ τὴν κατ' ἀρχὰς σύστασιν τῆς Καγκελαρίας τοῦ Ἄργους. Ὕστερον δὲ ὅταν ἦλθεν ὁ Παπᾶ Ἀρσένης καὶ οἱ λοιποὶ Κρανιδιῶται εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ ἔμεναν οὗτοι ἐκεῖ σταθεροί, ὁ Στάϊκος ἔκαμνεν ἐκδρομὰς μὲ τοὺς στρατιώτας του ἕως εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον καὶ τὸ Παρθένι, καὶ πλησίον ἀκόμη τῆς Τριπολιτσᾶς, ἡ ὁποία ἐπολιορκεῖτο, ἐφαίνετο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μεταβατικός, καὶ πάλιν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ στρατηγοῦ τούτου εἶναι γνωσταί. Αὐτὸς ἠνδραγάθησεν εἰς ὅσους πολέμους εὑρέθη, αὐτὸς ἐπῆρε καὶ τὸ Παλαμήδιον. Πολλοὶ ἐφάνησαν πολιορκηταὶ τοῦ Ναυπλίου ἐκ διαλειμμάτων, αὐτὸς ὅμως ὑπῆρξε διαρκής, καὶ διὰ τῆς ἱκανότητός του πρῶτος τῶν ἄλλων ἐμβῆκεν εἰς τὸ Παλαμήδιον. Μετὰ δὲ ταῦτα εὑρέθη καὶ εἰς τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου μέχρις ὅτου παρεδόθη καὶ τὸ φρούριον τοῦτο πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε πολιτικῶς παρακολουθῶν τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν καὶ γράφων.

Ὡσαύτως καὶ οἱ ἀδελφοὶ Κωνστ. καὶ Ἰωάννης Σταθόπουλοι ὑπηρέτησαν ἐντὸς τοῦ τόπου. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ Λεοναρδόπουλοι Σαράντης καὶ Λεονάρδος ἐπρομήθευον τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ στρατόπεδον.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΙ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΑΡΔΑΡΑ

Κατήγοντο ἀπὸ τὸ Ζυγοβίστι καὶ ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς. Ὁ Θεοδόσιος ἠκολούθησε τὸν Κολοκοτρώνην εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μὲ τοὺς γείτονάς του καὶ ἔμεινε καθ' ὅλον τὸ διάστημα εἰς αὐτήν. Ἐπίσης παρευρέθησαν εἰς τὰς μάχας τοῦ Βαλτετσίου καὶ τῆς Γράνας. Οἱ στρατιῶται τοῦ Ζυγοβιστίου ὅλοι σχεδὸν ἦσαν σωματοφύλακες τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ πολὺ τὸν ἐβοήθησαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτο καὶ οὗτος ἀπὸ τὸ Ζυγοβίστι, καὶ ὑπῆρξεν εἷς τῶν γνωρίμων τοῦ Κολοκοτρώνη ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον. Ἐπανελθὼν δὲ κατόπιν τούτου εἰς Πελοπόννησον ὑπηρέτησε πλησίον του μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ εὑρεθεὶς εἰς ὅλας τὰς μάχας ἔδειξε πολλὴν γενναιότητα καὶ προθυμίαν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΟΔΟΓΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἐκ Ζατούνης, καὶ πρὸ πολλῶν χρόνων κατῴκει εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Κατ' ἀρχὰς ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα ἐξοδεύων ἐξ ἰδίων του εἰς τὰς διαφόρους ἀνάγκας. Ἐξῆλθε πρότερον ἔξω τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐνεργῶν καὶ ἑτοιμάζων τὰ τοῦ πολέμου σύμφωνα μὲ τοὺς ἀδελφοὺς τῶν πόλεων Βυτίνας καὶ Μαγουλιάνων, καὶ ὁμοῦ μὲ τὸν Κωνσταντῖνον Παπαζαφειρόπουλον ἀπὸ τὴν Λάσταν. Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἠγαπᾶτο ἀπὸ ὅλους.

ΦΩΤΙΟΣ ΔΑΡΑΣ

Κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Σέρβου. Παρακολουθῶν δὲ τὸν στρατηγὸν Δ. Πλαπούταν ἐχρησίμευσε καὶ ὡς γραμματικός του καὶ ὡς στρατιωτικός. Οἱ συγγενεῖς του καὶ συγχώριοί του ἦσαν πάντοτε μαζύ του εἰς τοὺς πολέμους· ἡ δὲ οἰκογένειά του ἐστάθη χρήσιμος ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ἦτον ἀπὸ τὴν Ζάτουναν. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εὑρεθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν παρηκολούθησε τὸν Μιχαὴλ Σοῦτσον, ὅταν οὗτος ἔγεινε Βλάχμπεης. Παρευρέθη καὶ εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῆς Βλαχίας, ἀλλὰ τί ἔκαμεν ἐκεῖ μοῦ εἶναι ἄγνωστον. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπανελθὼν εἰς Πελοπόννησον ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς πλησίον τοῦ στρατηγοῦ Βασιλείου Πετιμεζᾶ

γράφων καὶ πολεμῶν. Μετὰ δὲ τὴν κατάπαυσιν τοῦ πολέμου ὑπηρέτησεν εἰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ Η ΠΛΑΠΟΥΤΑΣ

Οὗτος ὁ φιλοπόλεμος στρατηγὸς κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Μαλούμπα τῆς Λιοδώρας. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἔγεινεν ἀρχηγὸς ἑνὸς τμήματος (σέμπτι) τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης, τοῦ λεγομένου τῆς Λιοδώρας. Αἱ ἐκδουλεύσεις του εἶναι ἐπίσημοι καὶ γνωσταί. Κατ' ἀρχὰς εὑρέθη εἰς τὴν πρώτην μάχην, τὴν ὁποίαν ὁ Κολοκοτρώνης ἔκαμε μὲ τοὺς Φαναρίτας Τούρκους, καὶ ἦλθε κατόπιν των εἰς Καρύταιναν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὅταν ἐσυναθροίζοντο οἱ στρατιῶται εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἁλωνίσταινας, ὅπου ἦτον ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Πλαπούτας εὑρέθη εἰς Βυτίναν, καὶ ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς Λεβίδι, ὅπου ἔλαβε μέρος καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον. Ὕστερον δὲ εἰς τὸ συσταθὲν στρατόπεδον εἰς Πιάναν ἦτον ὡς ἀρχηγὸς ἀντὶ τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη ἐφόρου ὄντος. Κατόπιν ὑπῆγε μὲ τοὺς στρατιώτας του εἰς τὸ Βαλτέτσι καὶ κατὰ τὴν μάχην ἐκείνην ἀνδραγάθησε καὶ ἐφάνη ἡ παληκαριά του. Ὅταν δὲ εἴμεθα εἰς τὰ Τρίκορφα, αὐτὸς ὑπῆγεν εἰς τοῦ Λάλα διὰ νὰ σταθῇ εἰς τὸ σῶμα ἐκεῖνο τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργάκη, ὅστις ἐφονεύθη εἰς Λάλα. Ἐκεῖ δὲ ἔμεινεν ὀλίγας ἡμέρας, καὶ μετὰ τὴν μάχην τὴν γενομένην εἰς τοῦ Ποῦσι, ὅτε οἱ Λαλαῖοι Τοῦρκοι ἔφυγον εἰς Πάτρας, ὁ Πλαπούτας ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Τρικόρφων, ὅπου ἔμεινε μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ κατό-

πιν ἐσυντρόφευσε τοὺς 'Αλβανοὺς εἰς τὴν Βοστίτσαν διὰ νὰ περάσουν εἰς τὴν Στερεὰν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν πατρίδα των κατὰ τὰ συμφωνηθέντα. Μετὰ δὲ ταῦτα παρηκολούθησε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην εἰς Ἄργος καὶ Κόρινθον, ἔχων ἴδιον σῶμα στρατιωτῶν, καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ φρουρίου τῆς Κορίνθου, διετάχθη ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅπου κατὰ τὴν περίφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου ἀνδραγάθησεν. Κατόπιν ἀντιπροσώπευσε τὸν Κολοκοτρώνην κατὰ τὴν πολιορκίαν ταύτην, ἀναχωρήσαντα εἰς Κόρινθον μέχρι τῆς ἐκεῖθεν ἐπιστροφῆς του. Πρὶν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὁ Πλαπούτας εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν εἰς Καρύταιναν. Καὶ εἰς ἄλλας ἀκόμη ἐποχὰς τοῦ ἐδόθη ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ Γενικοῦ ἀρχηγοῦ παρὰ τοῦ Κολοκοτρώνη.

Μετὰ δὲ ταῦτα κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς Πελοπόννησον ὁ Πλαπούτας ἔγεινεν ἔτι ἐπισημότερος στρατηγός, διότι πρῶτος αὐτὸς ἐκτύπησε κατὰ τὸ χωρίον Χαρβάτι καὶ Φίχτια τὸν στρατὸν ἐκείνου, ὅτε ἔμπλεξε μέ τινας Τούρκους, ἦλθεν εἰς μονομαχίαν μὲ ἕνα ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐκινδύνευσε, διότι ὁ Τοῦρκος, ὅταν ἦλθον εἰς θέσιν νὰ μεταχειρισθοῦν τὰ σπαθιά των, ἐκτύπησε καὶ ἐτσάκισε τὸ σπαθὶ τοῦ Πλαπούτα, ἀλλ'οὗτος εὐτυχῶς τὸν ἐσκότωσε. Κατόπιν ἐσύστησε τὸ φροντιστήριον εἰς τὸ Σχοινοχῶρι, καὶ ἐκεῖθεν ἐστρατοπέδευσεν ὄπισθεν τοῦ Παλαιοκάστρου Ἄργους κατὰ τὴν θέσιν Ἄχοβα, ὅπου συνεκέντρωσε στρατὸν ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας μετὰ τῆς Ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς, καὶ τῶν

Φαναριτῶν ἀρχομένων ἀπὸ τὸν Τσανέτον Χρηστόπουλον, τοῦ δὲ ὅλου στρατοπέδου ἀρχηγὸς ἦτον ὁ ἴδιος Πλαπούτας. Ἐκεῖθεν ἐπολέμει ἀδιακόπως μέχρι τέλους τοῦ Δράμαλη, καὶ ὕστερον μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Ναυπλίου διωρίσθη φρούραρχος αὐτοῦ ἕως ὅτου τὸν ἀντικατέστησεν ὁ Πάνος Θ. Κολοκοτρώνης.

Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ προσκυνήματος καὶ τοῦ προδότου Νενέκου πολὺ ὠφέλησεν, βοηθῶν τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ ἐμποδίσας οὕτω τὸ κακὸν καὶ δὲν ἐπροώδευσεν. Παρευρέθη δὲ καὶ εἰς ἄλλας μάχας ἐπὶ τοῦ Ἰμβραὴμ πασᾶ καὶ πρὸ πάντων εἰς ἐκείνην τῆς Καυχαριᾶς.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Πλαπούτα εἶχεν ἐπισημότητα καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, διότι ὁ πατέρας του ὁ Γέρω Κόλιας ὑπῆρξε στρατιωτικὸς (κάπος) καὶ ἁρματωλὸς, καὶ εἶχε τρομάξει τοὺς Λαλαίους Τούρκους, καὶ δὲν ἐπατοῦσαν τὰ ὅρια τῆς Καρύταινας ἐδῶθεν τοῦ ποταμοῦ Ἀλφειοῦ (Ῥοφιά). Ὑπερασπίζετο ὅμως τοῦτον ὁ Γέρων Γιάννης Δεληγιάννης, καὶ τοῦτον πάλιν ἐπίσης εἰς τὰς καταδρομάς του ἀπὸ τοὺς Πασάδες ὑπερασπίζετο ὁ Γέρω Κόλιας, διότι ἔβγαινε μὲ στρατιώτας καὶ ἐφύλαττε τοὺς Δεληγιανναίους. Διὰ τοῦτο ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία τοῦ ἔκαψε τὰ σπίτια του πολλαῖς φοραῖς, καὶ ἡ ἐπαρχία τοῦ ἔκαμνε βοήθειαν. Ὁ Γέρων Δεληγιάννης, ὡς ἀρχηγὸς πολιτικὸς τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης, τὸν ἐβοήθει, καὶ οὕτω τὸν εἶχεν εἰς τὰς καταδρομάς του, καὶ μάλιστα ὅταν ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία ἀπεστρέφετο τὸν Δεληγιάννην, ὁ Γέρω Κόλιας μὲ τὰ παιδιά του ἐπήγαινεν εἰς τὰ Λαγκάδια καὶ ἔπαιρνε τὴν οἰκογένειάν του

ὅλην καὶ τὴν ἐφύλαττε διὰ τῶν ὅπλων, ὅπως τότε εἶχον τὰ μέσα τῆς προφυλάξεως.

Ἐκτὸς τούτου καὶ οἱ ἀδελφοί του Γεωργάκης Θανάσης καὶ Παρασκευᾶς, περὶ τῶν ὁποίων κατωτέρω θὰ εἴπωμεν, συνετέλεσαν ὡς στρατιωτικοί. Ἀλλ' ἐκ τούτων ὁ Γεωργάκης ἐπρωτοχάθη εἴς τινα μάχην, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ Toῦρκοι Λαλαῖοι ἐνίκησαν τοὺς Ἕλληνας, πρὶν γείνῃ ὁ πόλεμος εἰς τὸ Ποῦσι, ὅπου εὑρέθησαν οἱ Κεφαλλῆνες ὅλοι περὶ τοὺς 300, ἔχοντες καὶ κανόνια, καὶ ὅπου ἔδειξαν ὅλην τὴν παληκαριάν των, καὶ τοὺς ὁποίους ἐφοβήθησαν οἱ Λαλαῖοι καὶ ἀπεφάσισαν τὴν φυγήν των ἀπὸ τοῦ Λάλα. Εἰς δὲ τὴν μάχην ταύτην τοῦ Πουσιοῦ ἐλαβώθη καὶ ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΙ ΜΠΥΡΟΓΕΩΡΓΗΣ Η ΜΑΣΤΡΟΓΕΩΡΓΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΝΟΥΡΓΙΑΣ

Οἱ μὲν πρῶτοι ἦσαν ἀδελφοὶ τοῦ προηγουμένου Δ. Κολιοπούλου, ὀνομαζόμενοι Παρασκευᾶς καὶ Θανάσης, καὶ οἱ τρεῖς δὲ κατήγοντο ἀπὸ τοῦ Παλούμπα. Ἦσαν δὲ πάντοτε ἀχώριστοι καὶ παρηκολούθουν τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν. Εὑρέθησαν δὲ εἰς ὅλας τὰς μάχας ὅπου καὶ ὁ ἀρχηγός των. Κατὰ δὲ τὴν μάχην τῶν Πατρῶν τῆς 9 Μαρτίου τούτους ὁ Κολοκοτρώνης ἔστειλε καὶ ἔπιασαν τὸ χορηγοκάμινον εἴς τινα ἐκεῖ θέσιν, ὡς φαίνεται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα, καὶ οὗτοι ἔφερον τὴν νίκην τῆς μάχης ἐκείνης.

Ἐκτὸς δὲ τούτων, καὶ ὁ εἰρημένος Πανουργιᾶς ἀπὸ τοῦ Παλούμπα ἐπίσης ἐφάνη περίφημον παληκάρι

εἰς τοὺς πολέμους καὶ ἔχει τὰς αὐτὰς μὲ τοὺς ἀνωτέρω ἐκδουλεύσεις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΤΣΑΚΑΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Κοκορᾶ τῆς Λιοδώρας, καὶ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἠκολούθησε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, τοῦ ὁποίου ἦτο σωματοφύλαξ καὶ πολὺ ἐμπιστευμένος του. Ὁ καπετάνιος αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ στρατιῶται, εὑρέθησαν εἰς ὅλας τὰς μάχας ὅπου καὶ ὁ στρατηγός των. Μάλιστα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του εἶχε τὸ ἥμισυ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ αὐτὸς εἶχε τὴν φροντίδα ταύτην. Ἔχαιρε δὲ πολλὴν ὑπόληψιν διὰ τὴν τιμιότητα, καὶ τὴν παληκαριάν του.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀλωνίσταιναν, καὶ ὑπηρέτησε πολιτικῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, ἐξοδεύων δὲ καὶ ἐξ ἰδίων εἰς τὴν ἑτοιμασίαν τῶν τροφῶν καὶ τῶν πολεμεφοδίων. Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἔβγαλε καὶ στρατιωτικοὺς τὸν Σταῦρον Δημητρακόπουλον ἐπίσημον καπετάνιον, καὶ τὸν Γεώργιον Π. Δημητρακόπουλον, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἐγένετο μέλος τῆς ἐφορείας τοῦ στρατοπέδου τῶν Τρικόρφων, μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ εὑρέθη εἰς τὴν πρώτην πτῶσιν τῆς Κορίνθου. Μετὰ δὲ ταῦτα κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν ἐπὶ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη ἠρίστευσεν

εἰς τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου. Κατὰ δὲ τὰ Δραμαλικὰ εἰς τὸ Δερβενάκι, ἐκστρατεύσας μὲ τοὺς συμπατριώτας του, ὑπῆρξε μεταξὺ τῶν πρώτων τῆς μάχης ἐκείνης, τὰ δὲ ταμπούρια του εἶναι εἰς τὸ Ἀγριλόβουνον· μάλιστα αὐτοὶ ἐπῆραν τοὺς θησαυροὺς τοῦ Δράμαλη καὶ ἐμοίρασαν τὰ φλωριὰ μὲ τῆς σκούφιαις των. Ἔπεσε δὲ ὁ Γεώργιος Δημητρακόπουλος μαχόμενος κατὰ τὴν ἀτυχῆ μάχην τῶν Τρικόρφων μετὰ τοῦ Ἰμβραὴμ πασᾶ, γενομένην κατὰ τὰς 24 Ἰουνίου 1825.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς. Εἰς τὴν Πιάναν δὲ κατ' ἀρχὰς πρὶν σκορπισθῶμεν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἐβουλήθη νὰ κάμῃ τοὺς σωματοφύλακάς του, καὶ διώρισε τοῦτον δεύτερον διοικητὴν 150 στρατιωτῶν ἐκ τῶν σωματοφυλάκων του. Ὁ σκοπὸς οὗτος τοῦ Κολοκοτρώνη ἐπέτυχε, διότι αὐτὸς ὁ ἱερὸς λόχος συνδεθεὶς πρὸς ἑαυτὸν πολὺ ἔπειτα εἰς τοὺς πολέμους ὠφέλησεν. Κατόπιν δὲ ὁ Β. Δημητρακόπουλος διωρίσθη ἐπὶ τῆς στρατολογίας καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας, βουνὰ καὶ κάμπον, καὶ τὴν ἐπαρχίαν Φαναρίου καὶ πολὺ πρὸς τοῦτο ἐχρησίμευσε, συνετέλεσε δὲ καὶ εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν τροφῶν.

Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐστάλη ὡς ἐνέχυρον μὲ τοὺς Ἀλβανοὺς εἰς τὴν Βοστίτσαν. Ἐπὶ τέλους ἐβοήθησε τὸν Γενναῖον Κολοκοτρώνην εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ παλαιοῦ φρουρίου τῆς Καρύταινας τοῦ

ὁποίου καὶ φρούραρχος ἐγένετο, ἔμεινε δὲ μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος πιστὸς καὶ ἀχώριστος τοῦ Κολοκοτρώνη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Λαγκαδίων, ἔμεινεν εἰς τὴν Ὕδραν καὶ ἐπῆρε μέρος εἰς τὴν ἐκεῖ γενομένην στάσιν τοῦ Ἀντωνίου Οἰκονόμου κατὰ τῶν ἀρχόντων. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὅπου ἐπολέμησε καὶ ἐθυσίασεν. Ὕστερον κατὰ τὰ Δραμαλικὰ ἔγεινεν ὑπασπιστὴς τοῦ Δημητρίου Πλαπούτα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΝΑΓΟΥΛΙΑΣ

Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὸν Βαλτεσινίκον, καὶ ἐγένετο ἐπίσημος καπετάνιος διὰ τὴν παλαιὰν καταγωγήν του, διότι ἦτο κλέφτης ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ὑπηρέτησε παντοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς μάχας, ἕως ὅτου ἔπεσε μαχομενος εἰς τὴν μάχην τῶν Τρικόρφων ἐπὶ τοῦ Ἰμβραὴμ πασᾶ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Δημιτσάνης. Ἐπανελθόντα δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὰ Βέρβαινα, καὶ ἐκεῖθεν μεταβάντα εἰς Βαλτέτσι πρὶν τοῦ πρώτου πολέμου, ὁ Κολοκοτρώνης τὸν ἔστειλεν εἰς τὰ στρατιωτικὰ σώματα κατὰ τὰς θέσεις Δούκα Σίκαλι καὶ Χρυσοβίτσι, διὰ νὰ προσέχῃ νὰ μὴ φεύγουν οἱ στρατιῶται ἀπὸ τὸ στρατό-

πεδον. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τὸ ἀστυνομικὸν ὑπηρέτησέ μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν. Κατόπιν δὲ ἐνόσῳ τὸ στρατόπεδον ἦτον εἰς τὸ Χρυσοβίτσι ἔκαμνε χρέη προσωρινὰ ὑπασπιστοῦ, ἐμέτρα τοὺς στρατιώτας, ἔβγαζε τῆς βάρδιαις καὶ ἐπρόσεχε νὰ μὴν κοιμῶνται. Μετὰ δὲ τὴν μάχην τοῦ Βαλτετσίου ὁ Κολοκοτρώνης τὸν διώρισεν ὁδηγὸν εἰς τοὺς καμπίσους Καρυτινούς, καὶ ἀπέδειξε πολὺν ζῆλον. Διαρκούσης δὲ τῆς πολιορκίας τῆς Τριπολιτσᾶς ἐστάλη, ὡς καὶ ἄλλοι τότε, εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μὲ τὴν ἀναλογίαν τῶν καμπίσων στρατιωτῶν πρὸς φύλαξιν διὰ νὰ μὴν εἰσβάλουν Τοῦρκοι ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου.

Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην καὶ προσεκολλήθη πρὸς τὸν Κανέλον Δεληγιάννην, καὶ ἔπαυσε πλέον νὰ ὑπηρετῇ στρατιωτικῶς. Γενομένης δὲ τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας διωρίσθη φροντιστὴς πολιτικὸς εἰς Μύλους Ναυπλίου μοιράζων μερίδας εἰς τοὺς στρατιώτας. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Δράμαλη, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν του.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Βερβίτσα. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνεργοῦσεν ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς, εὑρεθεὶς κατ᾽ ἀρχὰς εἰς τὰς μάχας τοῦ Λάλα, καὶ κατόπιν ἀφοῦ ἐσκορπίσθησαν ἐκεῖθεν καὶ οἱ Λαλαῖοι ἔφυγον εἰς Πάτρας, ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μὲ τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν στρατιώτας ὅπου ἔμεινε μέχρι τῆς ἁλώσεώς της.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ στρατηγὸς Κανέλος Δεληγιάννης τὸν διώρισεν ὑπασπιστήν του. Ἐπὶ δὲ τῆς πολιορκίας τῶν Πατρῶν καὶ κατὰ τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου παρευρέθη καὶ αὐτός, καὶ μετὰ ταῦτα, ὅταν ὁ στρατηγὸς Κανέλος ἐπέρασεν εἰς Μεσολόγγιον πρὸς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν Μεσολογγιτῶν, παρηκολούθησε τὸν στρατηγόν του τοῦτον, τὸν ὁποῖον δὲν ἀφῆκε μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΙ

Οὗτοι οἱ δύω ἀδελφοί, Γιαννάκης καὶ Ἀνάστος ὀνομαζόμενοι, κατήγοντο ἀπὸ τὸ χωρίον Βιζύτσι, καθ' ὅλον δὲ τὸν ἀγῶνα ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΑΠΟΣΚΙΤΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Βελημάχι. Ὑπῆρξε δὲ καπετάνιος ἐπίσημος, παρευρεθεὶς εἰς τὴν μάχην τοῦ Λάλα, ἔπειτα εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, κατὰ δὲ τὴν μάχην τῆς Γράνας ἐκλείσθη μὲ τὸν Δημητράκην Δεληγιάννην εἰς τοῦ Μαντσαγρᾶ. Κατὰ δὲ τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου ἔξωθεν τῶν Πατρῶν ἐλαβώθη ἐλαφρά. Συνεστράτευε πάντοτε μετὰ τοῦ Κανέλλου καὶ Δημητρίου Δεληγιάννη. Παρευρέθη καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχας, καὶ κατόπιν εἰς τὰς κατὰ τοῦ Ἰμβραὴμ Πασᾶ.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΡΑΛΗ

Οὗτοι οἱ δύω ἀδελφοί, Γιαννάκης καὶ Χρυσανθά-

χης ὀνομαζόμενοι, ἦσαν Βελημαχῖται, καὶ ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς, παρευρεθέντες εἰς τὰς μάχας τοῦ Λάλα, Τριπολιτσᾶς, Γράνας καὶ τῶν Πατρῶν. Ἐπέρασαν δὲ καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μὲ τὸν στρατηγὸν Κανέλον Δεληγιάννην ὑπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ὑπηρέτησαν.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΕΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Η ΚΟΝΤΟΒΑΖΑΙΝΙΤΗΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς, παρευρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας, καὶ διαβὰς μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Ἔπεσε δὲ μαχόμενος εἰς τὴν μάχην τῶν Τρικόρφων.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΒΑΧΑΙΩΤΗΣ, Η ΤΣΑΟΥΣΑΚΟΣ

Ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη, μετὰ τοῦ ὁποίου ὑπῆγε καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΑΧΑΙΩΤΗΣ

Καὶ οὗτος, ὡς καὶ ὁ ἀνωτέρω, παρηκολούθει τὸν Κανέλον Δεληγιάννην ὑπηρετήσας στρατιωτικῶς.

Ο ΚΑΠΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἀπὸ τῆς Ῥάχαις, ἠκολούθει δὲ ἐπίσης τὸν στρατηγὸν Κανέλον, καὶ παρ-

ευρέθη εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς μάχας, περάσας καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετὰ τοῦ Δεληγιάννη. Ἐσκοτώθη δὲ μαχόμενος εἰς τὰ Τρίκορφα ἐπὶ τοῦ Ἰμβραήμ.

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΣΟΥΛΙΜΙΩΤΗΣ

Καὶ οὗτος ὁ στρατιωτικὸς ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα, πολεμήσας εἰς τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου ἔξωθεν τῶν Πατρῶν ἀρχηγοῦντος τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Ὑπῆγε καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετὰ τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΖΟΥΤΟΣ, Η ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὸ Μοναστηράκι. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς, λαβὼν μέρος εἰς πολλὰς μάχας. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας μὲ τὸν στρατηγὸν Γενναῖον ἀρχηγοῦντος τοῦ Καραϊσκάκη.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΧΕΛΩΝΙΑΡΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Δίβριτσαν. Ὑπηρέτησε πάντοτε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη, παρευρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς. Ὑπῆρξε δὲ ἕνας

τῶν νοημονεστέρων καὶ γενναιοτέρων Μαγουλιανιτῶν, ὁ δὲ στρατηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης τὸν ἠγάπα διὰ τὴν εἰς τὰς μάχας ἐπιτηδειότητά του, τὸν ἤθελε καὶ τὸν εἶχε πάντοτε μαζύ του. Ἔλαβε δὲ μέρος καὶ εἰς τὰς δύο μάχας τοῦ Βαλτετσίου, πρώτην καὶ δευτέραν, καὶ ὑπηρέτησε καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ ἀλλοῦ. Τοῦτον ὁ Κολοκοτρώνης ἔστειλε νὰ ὑπάγῃ γυρεύοντας νὰ εὕρῃ Τούρκους τοῦ Δράμαλη, διότι δὲν ἐπίστευε τὴν φήμην ὑποστεύων, ὅτι ἐπίτηδες διαδίδονται τὰ τοιαῦτα, ὅτι ἔρχονται δηλ. Τοῦρκοι, διὰ νὰ ῥᾳδιουργηθοῦν τὰ στρατεύματά του, καὶ διασκορπισθῶσιν. Ἡ ἀποστολή του αὕτη φαίνεται ἀπὸ τὸ διαβατήριόν του. Ἐπολέμησε δὲ κατὰ τοῦ Δράμαλη ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Μετὰ δὲ τὴν φυλάκισιν τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη εἰς Ὕδραν, ἐξεστράτευσε καὶ αὐτὸς κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραὴμ πασᾶ, καὶ ἔπεσε μαχόμενος εἰς τὴν μάχην τοῦ Κρεμυδίου.

ΦΩΤΙΟΣ ΗΛΙΑΔΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Δημιτσάνης. Πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως εὑρεθεὶς εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν ἔπραττεν ὑπὲρ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ οὗτος, ὡς καὶ ὁ Γεώργιος Λεβέντης καὶ ἄλλοι πολλοὶ Πελοποννήσιοι εὑρισκόμενοι τότε κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη.

Ἐκραγείσης ἐκεῖ τῆς ἐπαναστάσεως, ἀρχηγοῦντος τοῦ Ἀ. Ὑψηλάντου, ἔλαβε μέρος ἐνεργητικὸν ὡς πολιτικὸς ὑπηρετῶν καὶ δαπανῶν ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἐπανάστασις ἐκείνη διελύθη, ἐπανῆλ-

θεν εἰς τὴν πατρίδα του τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἐβοήθησε ταύτην καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Ὑπῆρξε πρότυπον ἀρετῆς καὶ τιμιότητος, καὶ ἐτιμᾶτο ἀπὸ ὅλους. Τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν μετεχειρίσθησαν αἱ κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις, καὶ ἰδίως ἡ τοῦ ἀειμνήστου Καποδιστρίου. Ἀφῆκε δὲ φήμην καλοῦ Ἕλληνος καὶ δικαίου, καὶ μάλιστα τὸν ἐνθυμοῦνται εἰς τὴν Σῦρον μέχρι σήμερον.

ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΖΟΥΒΕΛΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΣ ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτοι οἱ δύο καπεταναῖοι ἦσαν ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα. Ἀχώριστοι δὲ ὄντες εἰς τοὺς πολέμους, πολὺ ἐβοήθησαν τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν, μάλιστα δὲ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Πιάναν. Διεκρίθησαν δὲ καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, εἰς τὸ Βαλτέτσι καὶ εἰς τὴν Γράναν. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ὑπῆγον ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, καὶ εὑρέθησαν εἰς τὰς ἄλλας μάχας καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνας τοῦ Δράμαλη, ὅπου ἀφῆκαν μνημεῖα παληκαριᾶς. Ὁ δὲ Λ. Κοσμόπουλος ὑπῆγε καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ τοῦ Καραϊσκάκη ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γενναῖον Κολοκοτρώνην.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΠΟΥΚΟΥΡΑΣ

Καὶ οὗτος ὡσαύτως ἦτο Μαγουλιανίτης. Ἠκολούθει δὲ πάντοτε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, ὅστις τὸν εἶχεν ὡς φροντιστήν του, καὶ τὸν ἔστελλε συνάμα καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας ὑπηρεσίας. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ

Δράμαλη δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Μεγάλον Ἁγιώργη ὅπου ἦτο τὸ σῶμα τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη καὶ ἔμεινε μετὰ τοῦ Πλαπούτα. Ὅτε δὲ ὁ στρατὸς τοῦ Δράμαλη εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀργολίδα, καὶ ὁ Πλαπούτας ἐπολέμησε κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Πύργον, ὁ ὁποῖος ἦτο κατὰ τὰ χωρία Χαρβάτι καὶ Φίχτια, τότε οἱ Τοῦρκοι ἔπιασαν τὸν Ἀποστόλην Μπούκουραν, ἀλλ' οὗτος ἐπροσποιήθη, ὅτι ἦτο Τοῦρκος καὶ ἐπήγαινε μαζύ των μὲ θάρρος, οἱ Τοῦρκοι τὸν ἐνόμισαν ὡς σύντροφόν των, καὶ ἕνας ἐξ αὐτῶν τὸν ἠρώτησε τουρκιστί· «τὸ Ἀνάπλι » εἶναι ἐκεῖνο τὸ κάστρον ὅπου φαίνεται; Τὸ Παλαμῆδι » εἶναι ἐκεῖνο τὸ βουνὸν ὅπου ἔχει ἐπάνω κάστρον;» Ὁ Μπούκουρας τοῦ εἶπε· ναί, διότι ἐγνώριζεν ὀλίγα τουρκικά, εἰπὼν εἰς τὸν ἐρωτήσαντα, ὅτι ἦτο Μωραΐτης Τοῦρκος καὶ διὰ τοῦτο δὲν γνωρίζει καλὰ τὰ τούρκικα. Τοιουτοτρόπως ἠπάτησε τοὺς Τούρκους, ἐκόλλησεν ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸν καὶ ἐσώθη.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΣ, Η ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὴν Νεμνίτσαν, καὶ κατ' ἀρχὰς ὑπηρέτησεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Πιάνας καὶ εἰς τὴν Ἐφορείαν, γράφων καὶ παρακινῶν τοὺς πατριώτας του εἰς τὸν πόλεμον. Παρευρέθη καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, βοηθῶν τοὺς πολιτικοὺς καὶ χρησιμεύων εἰς αὐτοὺς ἕνεκα τῶν γνώσεών του. Ἡ οἰκογένειά του ἐθυσίασε καὶ αὐτὴ χάριν τοῦ ἀγῶνος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Νεμνιτσιώτης καὶ οὗτος, καὶ ὑπηρέτησε τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς, σωματοφύλαξ γενόμενος τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, τὸν ὁποῖον εἶχε θεῖον ἀπὸ τὴν ἀδελφήν του.

ΠΑΝΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ὡσαύτως κατήγετο ἀπὸ τὴν Νεμνίτσαν. Ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐπαναστάσεως. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν εὑρίσκετο μὲ τὸν συγγενῆ του, τὸν ἐπίσκοπον Βρεσθένης, τὸν ὁποῖον ἐβοήθησεν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ στρατοπέδου τῶν Βερβαίνων, ἔπειτα δὲ ὑπηρέτησεν ὑπὸ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλη εὑρεθεὶς εἰς τὸ Δερβενάκι πολὺ συνετέλεσε, διότι ἦτον εἰς τὸ πέρασμα τοῦ δρόμου μετὰ τῶν ἄλλων τότε καπεταναίων. Πολλαὶ δὲ εἶναι αἱ ἐκδουλεύσεις του. Παντοῦ ἔγεινε γνωστὸς καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν Καρύταιναν, ὅπου ἐχρημάτισεν ὡς διοικητὴς συμβιβάζων τοὺς ἐπαρχιώτας κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ Κολοκοτρώνη.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΡΟΥΝΤΖΟΣ

Ὁ περίφημος οὗτος καπετάνιος καὶ πασίγνωστος κατήγετο ἀπὸ χωρίον τι ὀνομαζόμενον τοῦ Καρδαρᾶ, κείμενον δὲ μεταξὺ Κάψα, καὶ ἀπόσπασμα ὂν τῆς κώμης Ἀλωνίσταινας, τὸ ὁποῖον ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ Προύντσου, καὶ ἐλέγετο ἔκτοτε τὰ Καλύβια τοῦ Προύν-

τσου. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπαναστάσεως ὅσοι ποιμένες ἐκατοίκουν εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο χωρίον ἀρχηγὸν εἶχον τοῦτον τὸν καπετάνιον, ὁ ὁποῖος ἐφάνη πρόθυμος μὲ ὅλους τοὺς συγγενεῖς του, ἀδελφούς, παιδιά του, γαμβρούς, ἀνεψιοὺς καὶ ἐγγόνους του συμποσουμένους ὡς ὀγδοήκοντα, νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ τῆς πατρίδος μὲ μεγάλον ζῆλον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τέλους αὐτῆς, ὅτε κατὰ τὰς γενομένας διαφόρους μάχας ἔπεσαν ἐνδόξως πολεμοῦντες σχεδὸν ἅπαντες, ἐκτὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τούτου τῆς οἰκογενείας Παναγιώτου Προύντσου.

Αἱ θυσίαι καὶ αἱ ἐκδουλεύσεις τῆς οἰκογενείας ταύτης δὲν ἔχουν σύγκρισιν μὲ καμμίαν ἄλλην οἰκογένειαν τῆς Πελοποννήσου. Ἂν ὅμως θελήσῃ τίς νὰ παραβάλῃ τὰς θυσίας καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις τῆς οἰκογενείας ταύτης πρὸς ἐκείνας τῆς οἰκογενείας τῶν Μαυρομιχαλαίων, εὑρίσκει ταύτας μεγαλειτέρας καὶ περισσοτέρας, ἐξαιρουμένης μόνον τῆς καταγωγῆς καὶ τοῦ γνωστοῦ Τουρκικοῦ τίτλου τοῦ Μπάσμπογου σημαίνοντος τὸν ἔχοντα διοικητικὴν ἐξουσίαν, καὶ ὡς ἐκ τούτου κατὰ τὸ ὄνομα οἱ Μαυρομιχαλαῖοι ἐγένοντο ἐξακουστοί, τὸ ὁποῖον τότε πολὺ ἐσήμαινεν. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν θυσίαν, τὴν ὁποίαν ἕκαστος χρεωστεῖ νὰ προσφέρῃ διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του, ὁ Προῦντσος εἶναι ἄξιος παντὸς ἐπαίνου, διότι προσέφερε περισσότερα παντὸς ἄλλου Πελοποννησίου θύματα, χωρὶς νὰ ζημιώσῃ τὸ ἐθνικὸν Ταμεῖον οὔτε ὀβολόν. Μάλιστα διὰ τὰς ὀλίγας γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἔμειναν ἐκ τῆς γενεᾶς ταύτης, ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος δὲν

ἔλαβε καμμίαν πρόνοιαν. Μόνον δὲ ὁ ἀείμνηστος Κυβερνήτης ἔδιδεν εἰς τὸν γέροντα τοῦτον ζῶντα τότε σύνταξιν μικράν, ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἀπέθανε ὁ γέρων, ἐσκοτώθη δὲ καὶ ὁ Καποδίστριας, αἱ γυναῖκες ἔμειναν ἔτσι χωρὶς νὰ τὰς ἐνθυμηθῇ κανείς. Τὰ δὲ γεγονότα ταῦτα μαρτυροῦνται καὶ ἀπὸ τὰς δύο ἐπαρχίας τῆς Καρύταινας καὶ τῆς Τριπολιτσᾶς.

ΣΩΤΗΡΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸν Βαλτεσινίκον. Ἐπανελθὼν δὲ ἔξωθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἦτον ἐνθουσιώδης καὶ δημοκρατικώτατος, διότι δὲν ἤθελε τὴν ἀριστοκρατίαν. Εἶναι εἷς ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔκαμον τὴν ὀχλαγωγίαν εἰς τὰ Βέρβαινα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ὑψηλάντη, ὅτε οἱ προὔχοντες Πελοποννήσιοι δὲν ἐσυμφώνουν καὶ δὲν ἤθελον νὰ δώσουν τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν πρὸς τὸν Πρίγκηπα, ὡς ἤθελε, διὰ νὰ διοικῇ καὶ διαθέτῃ ἐλευθέρως τὰ τοῦ πολέμου καὶ τὰ πολιτικὰ πράγματα.

Γενομένης δὲ τῆς ὀχλαγωγίας ἀπὸ τὸν Παπαγιαννόπουλον καὶ ἀπὸ ἄλλους πολλοὺς συντρόφους του, ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀνοίξῃ ὁ πόλεμος καὶ νὰ σκοτώσουν τοὺς προκρίτους τῆς Πελοποννήσου, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν ὅλοι ἐκεῖ εἰς τὰ Βέρβαινα διὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Πρίγκηπος. Ἀλλ' ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἔσβυσεν αὐτὸ τὸ κακὸν τότε μὲ πολλὴν ἐπιτηδειότητα, διότι ἔγεινε σύντροφος τοῦ πλήθους, ἐτέθη ἀρχηγός του, καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ αὐτοὺς νὰ τοῦ ὑποσχεθοῦν ὅτι θὰ ἡσυχά-

σουν διὰ νὰ τοὺς κάμῃ μίαν ὁμιλίαν καὶ μετὰ ταῦτα ὅ,τι ἀποφασίσουν θέλει τοὺς εἶναι βοηθός. Ἀφοῦ τοῦ ὑπεσχέθησαν ὅτι θὰ τὸν ἀκούσουν, τοὺς ἐτράβηξεν ὀλίγον ξέμακρα ἀπὸ τὸ χωρίον, τοὺς ὡμίλησε, τοὺς ἔφερε διάφορα παραδείγματα τῆς ἐποχῆς καὶ βασίμους λόγους, καὶ ἐπὶ τέλους τοὺς εἶπεν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐπιθυμεῖ τὸν σκοτωμὸν αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ τὸν βεβαιώσουν τί θέλει εἴπει ὁ κόσμος καὶ οἱ χριστιανοὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης· θὰ τὸ ἐπαινέσουν αὐτὸ, ἢ θὰ τὸ κατηγορήσουν; Βέβαια εἶπεν, αὐτοὶ θὰ εἴπουν, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἐπαναστάτησαν νὰ σκοτώσουν τοὺς Τούρκους, ὡς τυράννους των, ἀλλὰ σκοτόνωνται μεταξύ των, καὶ σκοτώνουν τοὺς ἀνωτέρους των καὶ δὲν εἶναι ἄξιοι ἐλευθερίας. Ἐκ τῶν λόγων τούτων οἱ συναθροισθέντες ἐπείσθησαν καὶ διελύθησαν.

ΓΙΑΝΝΙΚΟΣ ΠΛΑΠΟΥΤΑΣ

Οὗτος ἦτον υἱὸς τοῦ περιφήμου Γεωργάκη Πλαπούτα ἀπὸ τοῦ Παλούμπα, ὅστις ἐχάθη εἰς τοῦ Λάλα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ πολέμου πρὸς τοὺς Λαλαίους. Ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ θείου του Δ. Πλαπούτα, καὶ μετὰ ταῦτα ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην καὶ ἔγεινε γνωστός.

ΑΔΑΜ ΚΟΡΕΛΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἦτον ἀπὸ τὸ Ἀρκουδόρευμα. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἐπισήμων στρατιωτικῶν, ὁ δὲ τρόπος

τοῦ πολεμεῖν τὸν ἐχθρὸν ἦτο παράξενος, διότι πάντοτε ἔδιδε τὴν νύκτα τὰς μάχας. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ Κορέλα, καὶ τὰ μεγάλα του ἀνδραγαθήματα ἀναφέρονται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά μου. Μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀράβων φαίνονται καὶ μαρτυροῦνται μνημεῖα τοῦ Κορέλα. Εἰς τὰς μάχας ἦτο περίφημος διὰ τὴν γενναιότητά του. Εἶχε μαζύ του τοὺς καλλιτέρους στρατιώτας, ὡσὰν τοὺς Ἀρχουδορευματίτας, ὡς ἔλεγον τότε, οἵτινες ἐφάνησαν κατ' ἀρχὰς χρήσιμοι εἰς τὰς μάχας τὰς γενομένας κατὰ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, διότι παραχειμάζοντες εὑρέθησαν τότε εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπέκτησαν πολλὰ δικαιώματα καὶ ὄνομα παληκαριᾶς.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΛΗΣ

Καὶ οὗτος ἦτον ἀπὸ τὸ Ἀρχουδόρευμα, ὡμοίαζε πολὺ καὶ αὐτὸς τοῦ γείτονά του Κορέλαν, πολεμήσας καὶ αὐτὸς εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, καὶ ὅπου οἱ ἄλλοι Καρυτινοὶ ἐπολέμησαν.

Ο ΚΑΦΕΤΣΗΣ

Οὗτος ὁ περίφημος καπετάνιος ἦτον ἀπὸ τὸ χωρίον Βλόγκον τῆς Λιοδώρας. Εὑρέθη δὲ κατ' ἀρχὰς μὲ σῶμα στρατιωτῶν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Λάλα. Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τῶν Λαλαίων εἰς Πάτρας, ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας παρακολουθῶν τὸν στρατηγὸν Δ. Πλαπούταν.

Έδειξε δὲ πολὺν ζῆλον καὶ γενναιότητα εἰς τοὺς πολέμους.

Ὁ Ἀναγνώστης Δεληγιάννης ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὰ Τρίκορφα, ἐμάλωσε τὸν αὐτάδελφόν του Κανέλον διότι ἀφῆκε τὰ ὅπλα εἰς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, καὶ οὗτος εἶχε δύναμιν, καὶ ἐβουλήθη νὰ κάμῃ συνωμοσίαν κατὰ τοῦ Κολοκοτρώνη. Ἄρχισε λοιπὸν νὰ κατηχῇ τοὺς καπεταναίους τῆς Καρύταινας προσπαθῶν νὰ τοὺς ἀποσπάσῃ ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἐξεμυμυστηρεύθη τὸν σκοπόν του καὶ πρὸς τὸν Καφετσῆν, διότι οἱ Δεληγιανναῖοι τὸν εἶχον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως (κεχαγιὰν) ἐπιστάτην εἰς τὸ κτῆμά των (τσιφλίκι), νομίζων ὅτι θὰ ἦναι πιστὸς, καὶ δὲν ἐννόησεν, ὅτι ὁ Καφετσῆς ἀπὸ ἐπιστάτης ἔγεινε καπετάνιος. Ὁ δὲ Καφετσῆς εἶπε τὸ μυστικὸν πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, ὅστις μαθὼν τὴν συνωμοσίαν εἶπε· «χαμωθεῖτε ὅτι δὲν » μοῦ εἴπετε τίποτε ἕως νὰ πάρωμεν τὴν Τριπολιτσᾶν » καὶ τότε ἂς κάμουν ὅ,τι θέλουν».

ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΙΚΑ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Οὗτος ὁ ἄξιος νὰ διοικῇ καὶ ἐπιτήδειος νὰ προβλέπῃ τὰ μέσα τοῦ πολέμου κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Λιμποβίσι τῆς Καρύταινας.

Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1821, ἔχων μαζύ του τρεῖς συντρόφους

ὑπῆγεν εἰς τὴν Μάνην, εἰς τὸν φίλον του Παναγιώτην Μούρτσινον ἢ Τρουπάκην, καὶ ἐκεῖθεν ἐνήργει τὰ τῆς ἐπαναστάσεως.

Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ὅταν ἐβγῆκαν ἀπὸ τὴν Μάνην ὅλοι οἱ Μανιᾶται καπεταναῖοι, ὁ Μαυρομιχάλης, ὁ Μούρτσινος, οἱ Καπετανάκιδες, οἱ Κουμουνδουράκιδες, ὁ Βοϊδῆς, ὁ Κυβέλος καὶ οἱ ἄλλοι, ὡς καὶ οἱ Ἀναγνωσταρᾶς Παπαγεωργίου, Γρηγόριος Δικαῖος Φλέσας καὶ οἱ λοιποὶ καπεταναῖοι τῆς Μεσσηνίας, καὶ ἐξεστράτευσαν εἰς τὰς Καλάμας ἦτο καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ἐκεῖ. Ἀφοῦ δὲ ἐκυρίευσαν τοὺς Τούρκους τῶν Καλαμῶν, ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἐπῆρε στρατιώτας ἀπὸ τὸν φίλον του Παν. Μούρτσινον, ἀπὸ τὸν Π. Μαυρομιχάλην καὶ ἀπὸ τοὺς λοιποὺς Μανιάτας διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου καὶ διαδώσῃ τὴν ἐπανάστασιν. Εἶχε δὲ γράψει παντοῦ παρακινῶν ἅπαντας νὰ λάβουν τὰ ὅπλα καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Εἰς τὸν δρόμον δὲ καὶ κατὰ τὸ χωρίον Σκάλα ἔμαθεν, ὅτι οἱ Φαναρῖται Τοῦρκοι ἑτοιμάσθησαν νὰ ὑπάγωσιν ὅλοι μὲ τὰς οἰκογενείας των εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Μαθὼν δὲ τοῦτο, ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸν Ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον Φλέσαν καὶ τοὺς λοιπούς, καὶ ἐβγῆκεν ἐμπρὸς κατὰ τὴν θέσιν τὴν λεγομένην Ἀντώνη Μύλον, καὶ κατὰ τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον καὶ τὸ Παληότσαμον, ὅπου συνήντησεν ἐρχομένους τοὺς Φαναρίτας Τούρκους, τοὺς ὁποίους ἐπολέμησεν, ἐσκότωσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ δὲν τοὺς ἀφῆκε νὰ περάσουν τὸν δημόσιον δρόμον, ἀλλ' ἔπεσαν κατὰ τὸ πέραμα τοῦ ποταμοῦ Ῥοφιὰ κατὰ τὴν θέσιν Χαλούλαγα, ὅπου ἐπνίγησαν πολλὰ γυναικό-

παιδα καὶ ζῶα φορτωμένα, οἱ δὲ λοιποὶ ὑπῆγον εἰς τὸ παληόκαστρον τῆς Καρύταινας, ὅπου οἱ ἐντόπιοι Τοῦρκοι ἦσαν πολιωρκημένοι. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθε βοήθεια ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν Τούρκων πεζῶν καὶ καβαλαραίων, οἱ ὁποῖοι διεσκόρπισαν τοὺς πολιορκητὰς Ἕλληνας, καὶ ἐπῆραν τοὺς ἀδελφούς των καὶ μαζὺ ὑπῆγον εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν.

Ὁ δὲ Θ. Κολκοοτρώνης ὕστερον ὑπῆγεν εἰς τὴν Στεμνίτσαν μετὰ πολλῶν ἄλλων καπεταναίων, καὶ πάλιν ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὸ Χρυσοβίτσι, ὅπου ἔμεινε μόνος ἕως νὰ εὕρῃ τοὺς συγγενεῖς του καὶ τοὺς συνεπαρχιώτας του. Μετὰ ταῦτα ὑπῆγεν εἰς τὴν Πιάναν ὅπου ἄρχισαν νὰ συναθροίζωνται στρατιῶται, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦλθον ἐκεῖ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν διὰ νὰ τοὺς πολεμήσουν, ἐσκορπίσθησαν καὶ κατέφυγον εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας, ὅπου ὁ Κολοκοτρώνης ἀντάμωσε μὲ τὸν Κανέλον Δεληγιάννην καὶ τὸν Νικόλαον Ταμπακόπουλον, καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐτουφέκισαν τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν. Ἀπὸ δὲ τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας, ὅλοι ὑπῆγον εἰς τὸν κάμπον τῆς Καρύταινας, εἰς τοῦ Πάπαρι καὶ εἰς τοῦ Μαρμαρᾶ.

Ἀνήμερα δὲ τὴν λαμπρήν, οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν νύκτα ὑπῆγον εἰς τὸ χωρίον Κερασιὰ, ἔπιασαν ὅλην τὴν βάρδιαν, καὶ ἐσκορπισαν τὸ ἐκεῖ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, φονεύσαντες τὸν Νικολόπουλον καί τινας ἄλλους.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Πάπαρι καὶ τὸν κάμπον τῆς Καρύταινας ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ λοιποὶ ὑπῆγον εἰς τὸ Βαλτέτσι, ὅπου εἶχον συγκεντρωθῆ πολλαὶ δυνάμεις,

καὶ ὑπὸ διαφόρους καπεταναίους. Οἱ δὲ Τοῦρκοι μαθόντες, ὅτι γίνεται καὶ ἄλλο στρατόπεδον εἰς τὸ Λεβίδι, ἐξελθόντες, τῆς Τριπολιτσᾶς ὑπῆγον νὰ τὸ διαλύσουν, ὅτε οἱ εὑρεθέντες, ὡς εἴρηται, εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἁλωνίσταινας καὶ εἰς τὴν Βυτίναν, ἔτρεξαν καὶ ἔδοσαν βοηθειαν εἰς τοὺς κλεισθέντας καὶ πολεμοῦντας εἰς τὸ Λεβίδιον Ἕλληνας.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην τοῦ Λεβιδίου, οἱ Τοῦρκοι ἐξεστράτευσαν εἰς τὸ Βαλτέτσι, καὶ οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες ἐπολέμησαν μὲ αὐτούς, τὴν δὲ ἑπομένην ἡμέραν τῆς μικρᾶς ταύτης μάχης οἱ Ἕλληνες ἐσκορπίσθησαν ἐκεῖθεν. Μετὰ τοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης ὑπῆγεν εἰς τοῦ Δούκα τὴν Σίκαλιν λεγομένην, εἰς τὸ Χρυσοβίτσι καὶ εἰς τὴν Πιάναν, ὅπου πάλιν εὗρε τὸν Κανέλον Δεληγιάννην, τὸν Δημήτριον Πλαπούταν καὶ τοὺς ἄλλους καπεταναίους. Ὁ δὲ Κανέλος Δεληγιάννης τότε, ὁρμώμενος ἀπὸ αἴσθημα ἀγαθὸν καὶ ἄκρατον φιλοπατρίαν παρέδωκε πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην τὴν διοίκησιν τῶν ὅπλων ὅλης τῆς ἐπαρχίας Καρύταινας. Μετὰ τοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης διώρισε τὸν Δ. Πλαπούταν, ἢ Κολιόπουλον, νὰ διοικῇ τὸ στρατιωτικὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον ἦτον εἰς τὴν Πιάνα, τὸν δὲ διορισμὸν τοῦτον ἠθέλησε καὶ ὁ Κανέλος Δεληγιάννης, διότι τότε ἦτο καινούργιος ὁ ἐνθουσιασμός, καὶ παλαιὸς ὁ φόβος, καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἦσαν ὡσὰν ἀδελφοί. Ὁ Κολοκοτρώνης ἀμέσως συνεννοήθη μὲ τοὺς λοιποὺς καπεταναίους Λεονταρίτας, Μεσσηνίους καὶ Μανιάτας διὰ νὰ ἔλθουν. Ἀπὸ δὲ τὴν Πιάνα ἔστειλε τὸν Διον. Εὐμορφόπουλον τὸν γνωστὸν ὡς ἀρχηγὸν τῶν ἐκτὸς τοῦ Ἰσθμοῦ Δερβενο-

χωριτῶν διὰ νὰ τοποθετηθῇ κατὰ τὰ Μεγάλα Δερβένια. Τότε ἐπίσης ἔγεινε καὶ ἡ Ἐφορεία τοῦ στρατοπέδου τῆς Καρύταινας ἀπὸ τὸν Κανέλον Δεληγιάννην καὶ τοὺς λοιπούς. Ἔπειτα ὁ Κολοκοτρώνης διώρισε νὰ κάμνουν καὶ τοὺς καπνοὺς ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸν τῆς Ἐπάνω Χρέπας, καὶ τοὺς Πουρναραίους διὰ ν' ἀνάπτωσιν αὐτούς.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπῆγεν εἰς τὸ Βαλτέτσι, ὅπου ἀπεφασίσθη νὰ γείνωσι τὰ ἐκεῖ ταμπούρια, τὰ ὁποῖα καὶ ἔγειναν, καὶ ὕστερον ἔγεινεν ἡ περίφημος μάχη τοῦ Βαλτετσίου, τὴν ὁποίαν διηγοῦμαι εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα. Ἐκεῖθεν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης ὑπῆγεν εἰς τὴν Ζαράκοβαν, ἀνέβη εἰς τὰ πρῶτα Τρίκορφα, ὅπου ἔκαμε ταμπούρια, καὶ δεύτερα πάλιν ταμπούρια εἰς τὰ αὐτὰ Τρίκορφα. Ἐκεῖθεν κατέβη εἰς τὸν Ἅγιον Βλάσην. Ἕως ἐδῶ ἦλθε μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ κόπον διὰ νὰ φέρῃ τὴν πολιορκίαν εἰς ἀποτέλεσμα. Τότε ἦλθεν ὁ πρίγκηψ Δημήτριος Ὑψηλάντης, καὶ ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τῶν ἄλλων ὑπῆγεν εἰς τὸ Ἄστρος καὶ τὸν ὑπεδέχθη, καὶ ἀνέβηκαν ὁμοῦ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ὁ Δ. Ὑψηλάντης ἔλαβε τὴν διοίκησιν τῶν ὅπλων ἐν γένει τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἰδίως τῆς πολιορκίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο παρών, ἐτακτοποίησε τὰ πράγματα αὐτῆς καλλίτερα, καὶ οἱ στρατιωτικοὶ ἤκουον τὰς διαταγάς του. Ἀλλ' ὁ Κολοκοτρώνης ἐξεῖχε τῶν ἄλλων καπεταναίων, ἐγνωμοδότει εἰς ὅλα, διότι εἶχε περισσοτέραν δύναμιν καὶ ὑπεροχὴν διὰ τὴν Ἐφορείαν τοῦ Κανέλου, διότι εἶχε τὰς τροφὰς καὶ τὰ πολεμεφόδια, ἐπλήρωνε μισθοὺς εἰς τοὺς Μανιάτας ἀπὸ

τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας, τῆς ὁποίας, ὡς εἴπομεν, εἶχε τὰ ὅπλα, ὡς καὶ τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς καὶ ἐκείνης τοῦ Φαναρίου, τὰ ὁποῖα ἐδιοικοῦσεν ἀποκλειστικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν ἀπὸ τὸν Ἅγιον Βλάσην, Γράναν καὶ Καπνίστραν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Στενόν· ἡ δὲ δύναμις αὕτη ἦτον ὑπὲρ τὰς 6000 στρατιῶται, ἐκτὸς τῶν σωμάτων τῶν λοιπῶν καπεταναίων, τοῦ Ἀναγνωσταρᾶ, Φλέσα, Παπατσώνη, τοῦ Π. Μαυρομιχάλη, Παναγ. Γιατράκου καὶ τοῦ ἰδίου Ὑψηλάντη. Καὶ ἐφαίνετο μὲν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὅλου στρατοῦ ὁ Ὑψηλάντης, ἀλλ᾽ ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἦτον ὁ πράγματι ἀρχηγὸς εἰς τὰ τοῦ πολέμου.

Ὁ Κολοκοτρώνης τυχαίως ὑπῆγεν εἰς τὰς θέσεις Μύτικα καὶ Λουκᾶν διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἐκεῖ στρατιωτικὰ σώματα, καὶ ἀφοῦ ὑπῆγεν, ἀμέσως ἐπενόησε νὰ σκαφῇ ἡ Γράνα. Ἐκεῖθεν πάλιν ὑπῆγεν εἰς τὸ Στενὸν, ἐκατέβασε τὸν Ζαφειρόπουλον μὲ τοὺς στρατιώτας του, ὡς καὶ τοὺς Κοντάκιδες καὶ λοιποὺς Ἁγιοπετρίτας καὶ τοὺς Τριπολιτσιώτας, οἱ ὁποῖοι ἐπίασαν τὸ χωρίον Ἅγιον Σώστην.

Τότε ἔκαμε καὶ τὴν συμφωνίαν μὲ τοὺς ἀπεσταλμένους, ὡς ἔλεγον, τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἔλθει ἀπὸ τὴν Ῥούμελην, καὶ ἦσαν ὁ Χρηστάκης Σταΐκος καὶ οἱ λοιποί. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔγεινεν ὁ πόλεμος τῆς Γράνας, καὶ κατόπιν ἔστειλε στρατὸν καὶ ἔπιασαν τὸν Μαντσαγρᾶν, ἔφερε δὲ καὶ τοὺς ἀπὸ τὸν Ἅγιον Σώστην εἰς τῆς ῥάχιν τῆς Βολιμῆς, ὅπου καὶ ἐταμπουρώθησαν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔγεινεν ὁ ἀρχίσας συμβιβασμὸς μὲ τοὺς ἐντοπίους Τούρκους τῆς Τριπολιτσᾶς,

έχαμε την ιδιαιτέραν συμφωνίαν μὲ τοὺς Ἀλβανούς, ἰδέχθη εἰς τὴν καλύβην του τὰ πολύτιμα πράγματά των, τὰ ὁποῖα μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως τὰ ἔδωκεν ὀπίσω, τοὺς ἐξεπροβόδησε διὰ τὴν Βοστίτσαν, ὅπου ἔφθασαν, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρασαν εἰς τὴν Ῥούμελην.

Μετὰ ταῦτα, ἁλωθείσης τῆς Τριπολιτσᾶς, ἠθέλησε νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς τὰς Πάτρας, ἀλλὰ προηγουμένως ὑπῆγεν εἰς τὰ Μαγούλιανα καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰ Λαγκάδια διὰ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς Δεληγιανναίους, καὶ ἰδίως τὴν χήραν Θεοδωράκαιναν διὰ τὸν θάνατον τοῦ μακαρίτου ἀνδρός της Θ. Δεληγιάννη. Ἐκεῖ ἔμαθεν καὶ περὶ τῶν γραμμάτων, τὰ ὁποῖα οἱ Πατραῖοι ἔγραφον, ἤτοι ὁ μητροπολίτης Γερμανός, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι προὔχοντες καὶ πολιορκηταὶ τοῦ φρουρίου, οἱ ὁποῖοι ἔγραφον, ὅτι δὲν ἤθελον νὰ ὑπάγῃ ὁ Θ. Κολοκοτρώνης νὰ πάρῃ τὰς Πάτρας, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ἐσιχάθη.

Κατόπιν τούτων ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ἐβουλεύθη μετὰ τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντη νὰ καλέσουν τοὺς πληρεξουσίους τῆς Πελοποννήσου, καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας νὰ κάμουν Συνέλευσιν. Ὕστερον κατέβησαν ὁμοῦ εἰς τὴν Ἀργολίδα, ὅτε ἀπέτυχε καὶ ἡ ἔφοδος τοῦ Ναυπλίου, καὶ ὅτε τὸν Κολοκοτρώνην ἔρριψε τὸ ἄλογόν του, οἱ δὲ Τοῦρκοι τοῦ Ναυπλίου ἔμαθον, ὅτι ἀπέθανεν ἀπὸ τὸ πέσημον τοῦτο. Τότε δὲ ἐσκότωσαν καὶ τὸν Ἀντώνιον Οἰκονόμου τὸν Ὑδραῖον εἰς τὸ Κουτσοπόδι. Ἀφοῦ δὲ διελύθη ἡ συρροὴ τοῦ Ἄργους, οἱ μὲν πολιτικοὶ ὑπῆγον εἰς τὴν Πιάδα διὰ νὰ συγκροτήσουν τὴν πρώτην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ὁ δὲ

Κολοκοτρώνης ὑπῆγεν εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ ἔπειτα ἦλθε προσωρινῶς καὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν. Κατόπιν δὲ παρεδόθη εἰς αὐτὸν τὸ φρούριον τῆς Κορίνθου, καὶ τὸ παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας τῆς νεοσυσταθείσης Κυβερνήσεως.

Μετὰ τοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης διετάχθη νὰ πολιορκήσῃ τὰς Πάτρας, ἔφθασεν ἐκεῖ, ἐσύστησε τὴν πολιορκίαν μὲ δυνατὸν στρατόπεδον, ἐπολέμησε τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς ἐνίκησε, καὶ ὕστερον ὑπῆγεν εἰς τὴν Κόρινθον νὰ ἴδῃ τὴν Κυβέρνησιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπελπίσθη. Ἐκεῖθεν ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν ὅπου εἶδε καὶ τὴν Γερουσίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπῆγεν πάλιν εἰς τὰς Πάτρας. Ἐκεῖ δὲ ἦλθεν ὁ Ἠλίας Χρυσοσπάθης, ἀπεσταλμένος ἀπὸ πολλούς, ὡς ἔλεγε, καὶ ὡμολόγησε τὰ σχέδια τῶν ἐν Κορίνθῳ πολιτικῶν, καὶ συνάμα, ὅτι ὑπῆγον εἰς τὸ Ἄργος διὰ νὰ πάρουν τὸ Ναύπλιον μὲ συνθήκην. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Κολοκοτρώνης ἔλυσε τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν ὅπου ἐβεβαιώθη τὸν ἐρχομὸν τοῦ Δράμαλη διὰ τῶν ἀπεσταλμένων του, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν διαβατηρίων των. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Κολοκοτρώνης ἀμέσως ἔστειλε τὸν Πλαπούταν μὲ ὅλα τὰ στρατεύματα εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ τοῦ εἶπε νὰ ταχύνῃ τὸν π η γ α ι μ ό ν του διὰ νὰ δώσῃ βοήθειαν εἰς τὸ φρούριον. Τότε ἔγραψεν εἰς τὴν αὐτὴν διαταγήν του τὴν ὁποίαν ἐσφράγισε καὶ μὲ τὴν σφραγῖδά του. Τοῦτο δὲ ἐτεχνάσθη παρ' αὐτοῦ διὰ νὰ ἴδουν καὶ μάθουν οἱ Πελοποννήσιοι, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης εἶναι φίλος τῆς Γερουσίας, καὶ νὰ δέχωνται τὰ διαταχθέντα, διότι ἡ

φήμη πρὸ τοῦ Δράμαλη ἦτο, καὶ μάλιστα εἶχε διακωδονισθῇ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἦτο σύμφωνος εἰς τὰς πράξεις τῶν πολιτικῶν. Κατόπιν τούτων, ἐτράβηξε διὰ τὸν Ἀχλαδόκαμπον, καὶ φθάσας ἐκεῖ, συνηντήθη μὲ τοὺς σκορπισθέντας ἀπὸ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν τοῦ Δράμαλη καὶ φεύγοντας ἀπὸ τὸ Ἄργος. Ἐκεῖ πολλὰ ἐλέχθησαν μὲ τοὺς ἐλθόντας ἀπὸ τοὺς Ἀφεντικοὺς Μύλους καὶ ἀπὸ τὸ Ἄργος Π. Μαυρομιχάλην, Ἀρχιμανδρίτην Φλέσαν, Κρεββατᾶν, Ὑψηλάντην καὶ λοιπούς· τότε ἐπρωτοεῖδε τὸν κόντε Ἀνδρέαν Μεταξᾶν, σταλέντα ἐκεῖ ἀπὸ τὴν λιποταχτήσασαν Κυβέρνησιν, δηλαδὴ τὸν Θάνον Καναχάρην καὶ λοιπούς. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης τοὺς ἐνεθάρρυνε, καὶ τοιουτοτρόπως οὗτοι ὑπῆγον πάλιν ὀπίσω εἰς τὴν Ἀργολίδα. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἔστειλε καὶ ἔπιασαν τὸ παληόκαστρον τοῦ Ἄργους. Ἐκοιμήθη δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἰς τὰ Βρυσούλια, καὶ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐτράβηξε διὰ τὸ Τουρνίκι, ἔπειτα εἰς τῆς Πόρταις καὶ εἰς τὸ Νεοχωράκι, ὅπου εὗρε τοὺς Τριπολιτσιώτας στρατιώτας καὶ τοὺς ἔστειλεν ὑπὸ τὸν Πλαπούταν. Πηγαίνων δὲ κατὰ τὸν Ἅγιον Γεώργιον, συνεπλάκη μὲ ὀλίγους Τούρκους εἰς τὸ χωρίον Μαλανδρίνον, τοὺς ἐπολέμησε καὶ τοὺς ἔκαψε μέσα εἰς ἕνα σπίτι. Φθάσας δὲ εἰς τὴν κωμόπολιν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐσύστησεν ἐκεῖ τὸ φροντιστήριον τῶν τροφῶν, καὶ συγχρόνως ἔστειλε καὶ ἔκαμαν τὸ ταμποῦρι εἰς τὸ Δερβενάκι εἰς τὸ Ἀγριλόβουνον. Ἀπὸ ἐκεῖ ὑπῆγεν εἰς τὸ Κεφαλάρι τοῦ Ἄργους καὶ εἰς τοὺς Ἀφεντικοὺς Μύλους, καὶ κατόπιν ἐμβῆκεν εἰς τὰ πλοῖα, ὅπου ἀντάμωσε τὰ μέλη τῆς λιποταχτησάσης Κυβερνήσεως, καὶ ἐκεῖθεν

πάλιν ἀνέβη εἰς τὸ Κεφαλάρι. Ἐνταῦθα διὰ τῆς δημηγορίας, τὴν ὁποίαν ἔκαμε ἐνθουσίασε τὰ εὑρεθέντα τότε στρατεύματα. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔβγαλε τοὺς κλεισμένους ἀπὸ τὸ παληόκαστρον τοῦ Ἄργους. Ἔπειτα δὲν ἐσυμβιβάσθη μὲ τοὺς ἄλλους ὁπλαρχηγοὺς διὰ τὰς θέσεις τὰς στρατηγικὰς, τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ καταλάβουν, καὶ μάλιστα μὲ τὸν Π. Μαυρομιχάλην, ὁ δὲ Δ. Ὑψηλάντης ἑτοιμάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὰ Μεγάλα Δερβένια, διότι ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσου ἐζήτει βοήθειαν. Ἦτον ἡ 25 Ἰουλίου τοῦ 1822, ὅτε ὁ Κολοκοτρώνης ἔφυγε βιαίως ἐκειθεν, καὶ ἦλθε πάλιν νύκτα εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον, ὅπου εὑρίσκει τοὺς στρατιώτας χορεύοντας καὶ τραγῳδοῦντας διότι εἶχον εὕρει ἐκεῖ πολλὰ κρασιά. Ταῦτα ἰδὼν, ἀναβαίνει εἰς τὴν σκέπην ἑνὸς σπιτιοῦ, ὁμιλεῖ τῶν στρατιωτῶν, τοὺς ἐνθυμίζει ποῦ εὑρίσκονται, καὶ διὰ τί εἶναι ἐκεῖ φερμένοι, καὶ ἄλλα πολλὰ φρόνιμα λόγια. Τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν τὸ πρωΐ μανθάνει, ὅτι ὁ Δράμαλης ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς τὴν Κόρινθον, ἀναβαίνει πάλιν εἰς τὴν σκέπην τοῦ σπιτιοῦ, ὁμιλεῖ εἰς τοὺς στρατιώτας τοὺς ἐνθουσιάζει, τοὺς ἑτοιμάζει, καὶ ξεκινοῦν διὰ τὸ Δερβενάκι. Κατόπιν γράφει εἰς τοὺς γύρωθεν τοποθετημένους καπεταναίους Πλαπούταν, Νικήταν καὶ λοιποὺς, τοὺς ἀναγγέλει τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Κόρινθον, πηγαίνει μόνος του εἰς τὰ Δερβενάκια καὶ διαθέτει τὸν στρατόν του πρὸς πόλεμον, κάμνει τὴν ἔνδοξον ἐκείνην μάχην, ἕνεκα τῆς ὁποίας οἱ Τοῦρκοι ἐσχίσθησαν εἰς δύω, καὶ οἱ Πασάδες μὲ τὸν περισσότερον στρατὸν δὲν ἐδυνήθησαν νὰ περάσουν ἐκεῖθεν καὶ ἠναγκά-

σθησαν νὰ ἐπιστρέψουν πάλιν εἰς Ναύπλιον καὶ ἔμειναν κατὰ τὴν θέσιν Γλυκιάν. Μετὰ δύω δὲ ἡμέρας οἱ αὐτοὶ Πασάδες ἐπανῆλθον διὰ νὰ περάσουν, καὶ εἰς τὸ Ἁγιονόρι τοὺς πολεμεῖ ὁ Ὑψηλάντης, ὁ Νικήτας, ὁ Φλέσας καὶ οἱ λοιποί.

Μετὰ ταῦτα ὁ Κολοκοτρώνης ἐσύστησε τὸ στρατόπεδόν του εἰς τὸ Σοῦλι τῆς Κορίνθου, καὶ εἰς τὸ χωρίον Στιμάγκα τὸ φροντιστήριόν του. Ἐσύστησε δὲ καὶ ἄλλο στρατόπεδον ἀπὸ τὴν Κλένιαν ἕως εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην. Ἀκολούθως ἔλαβε τὸ δίπλωμα τῆς ἀρχιστρατηγίας ἀπὸ τὴν Γερουσίαν. Ἔπειτα ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, ὅπου τοῦ ἔγεινε μεγάλη ὑποδοχὴ ἀπὸ τὴν Γερουσίαν. Ὕστερον ἠσθένησε καὶ ἔγεινε καλά, καὶ κατέβη πάλιν διὰ τῶν Ἀφεντικῶν Μύλων εἰς τὰ Δερβενάκια. Τότε ἔστειλεν εἰς τὸ Μποῦρτσι τοὺς Ζακυνθίους, ἔπειτα ἔγραψε γράμμα εἰς τὸ Ναύπλιον, τὸ ὁποῖον ἔλεγεν εἰς τοὺς Τούρκους νὰ παραδοθοῦν. Ἐσύστησε τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Ναυπλίας μόνος του, καὶ ἔκτοτε δὲν ἐδυνήθησαν οἱ Τοῦρκοι τῆς Κορίνθου νὰ μεταφέρωσι πλέον τροφὰς εἰς τὸ Ναύπλιον, ἂν καὶ ἦλθον δύω φορὰς μὲ ὅλην των τὴν δύναμιν περὶ τὰς 15,000 ἕως τὴν Κουρτέσαν, ἐπολέμησαν, καὶ ἐσκότωσαν τὸν Παπᾶ Ἀρσένην Κρέστην, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ περάσουν.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἔγραψε πάλιν καὶ δεύτερον γράμμα ἀπὸ τὸ Δερβενάκι πρὸς τοὺς Ναυπλιώτας Τούρκους περὶ παραδόσεως. Ὕστερον δὲ ὅτε ὁ Στάϊκος ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸ Παλαμῆδι, ὁ Κολοκοτρώνης ἀμέσως εὑρέθη ἐκεῖ, ἐσυνθηκολόγησε μὲ τοὺς Τούρκους, τοὺς

ἐμβαρκάρισε διὰ τὴν Ἀσίαν, κατὰ τὴν συνθήκην, ἀφῆκε τὸν Πλαπούταν φρούραρχον εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέβη εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Ἐκεῖθεν δὲ ὑπῆγεν εἰς τὰς Καλάμας πρὸς βοήθειαν τοῦ φίλου του Μούρτσινου, ὁ ὁποῖος ἐμάλωνε μὲ τὸν Μαυρομιχάλην, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐσυμβίβασεν ἀνεχώρησε καὶ ἀνέβη εἰς τὴν Δημιτσάναν. Τότε ἦλθεν ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσου ἀπὸ τὴν Ῥούμελην καὶ ἀνταμώθησαν, κατόπιν κατέβη εἰς τὴν Τρίπολιν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπέρασεν εἰς τὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἄστρους. Εἰς δὲ τὴν Συνέλευσιν ταύτην, εἶχε τὸ ἐναντίον μέρος τῶν ἀρχόντων μετὰ τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντου καὶ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου. Ἐμπόδισαν τὴν ἐκποίησιν τῶν Ἐθνικῶν γαιῶν καὶ τῶν φθαρτῶν κτημάτων. Μετὰ τὴν Συνέλευσιν ταύτην ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ἐκεῖθεν ἐβγῆκεν εἰς τὴν Σιλήμναν θυμωμένος κατὰ τῶν ἀρχόντων, οἵτινες τὸν ἀπάτησαν, τὸν ἔβαλαν μέσα εἰς τὸ σαχὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ τὸν ἔκαμαν ἀντιπρόεδρον· τότε προσέτι τὸν ἄφησαν καὶ οἱ περισσότεροι συγγενεῖς του, διότι ἔκαμε τὸ συμπεθεριὸ καὶ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μικροτέρου υἱοῦ του Κωνσταντίνου μὲ τὴν θυγατέρα τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπῆγεν εἰς τὸ Κλημεντοκαίσαρι τῆς Κορίνθου, ὡς ἀντιπρόεδρος μὲ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως τὸν Πετρόμπεη καὶ τὸν Ἀνδρ. Μεταξᾶν διὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ῥούμελης. Ἀλλ' ἐκεῖθεν πάλιν ἐπέστρεψεν εἰς Τριπολιτσᾶν, καὶ ἔσβυσε τὴν ῥῆξιν τῶν Ἀρκαδινῶν καὶ Μιστριωτῶν, οἱ ὁποῖοι τότε ἐπιά-

σθηκαν ἐκεῖ καὶ ἐσκοτώνοντο. Ἔπειτα ὑπῆγεν εἰς τὰς Καλάμας διὰ νὰ συνάξῃ τὸν ἔρανον. Ἐκεῖ ἀρρώστησεν αὐτὸς καὶ ὁ Κανέλος Δεληγιάννης. Ἀνέβη πάλιν ἀπὸ τὰς Καλάμας καὶ κατέβη εἰς τὸ Ναύπλιον ὅπου ἦλθε καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸν, τὸ ὁποῖον τὸν ἔστειλε νὰ παραλάβῃ τὴν Κέρινθον, διότι ὁ φρούραρχος τῆς Κορίνθου Ἀβδουλάμπεης τὸν Κολοκοτρώνην ἐζήτησε νὰ τοῦ παραδώσῃ τὸ φορύριον. Ἐκεῖθεν τάλιν ἀνέβη εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Κατόπιν δὲ ἀφοῦ ἦλθε τὸ δάνειον τὸ Ἀγγλικὸν, καὶ ἔγεινεν ἡ πολιτικὴ διαίρεσις, ἡ ὁποία ἐφάνη συναθροισθεῖσα εἰς τὸ Κρανίδι ἐπὶ κεφαλῆς ἔχουσα τὸν Γεώργιον Κουντουργιώτην, τὸν ἐκυνήγησαν, τὸν ἐδίωξαν ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, τοῦ ἐπῆραν τὸ Ναύπλιον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁ υἱός του Πάνος, καὶ ἔπειτα τὸν περιώρισαν εἰς τὰ βουνὰ τῆς Καρύταινας καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο. Τότε ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κουντουργιώτη, διώρισε τὰ παιδία του νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Κολοκοτρώνης ἠθέλησε ν'ἀποστατήσῃ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουτουργιώτη, καὶ ἔξαφνα ἐκτύπησε τὰ στρατεύματά της, τὰ ἐνίκησε καὶ τὰ περιώρισεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Ἀκολούθως ἐκινήθη κατὰ τῆς Κυβερνήσεως μὲ τοὺς συντρόφους του τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικούς· ἐλύθη ἡ πολιορκία τῶν Πατρῶν, καὶ τὰ παιδιά του ἦλθον ἐκεῖθεν νὰ τὸν βοηθήσουν, καὶ ἐξεστράτευσαν ἀπὸ τὸν κάμπον τῆς Καρύταινας κατὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Φλέσα, τὸν ὁποῖον ἐπολέμησαν, τὸν ἐδίωξαν ἀπὸ τὸν κάμπον τῆς Μεσσηνίας καὶ τὸν κάμπον τῆς Τριπολιτσᾶς ὅπου ἐσκοτώθη τὸ παιδί του ὁ Πάνος, κατόπιν ἔκλεισαν τὴν Τριπολιτσᾶν,

καὶ δὲν τὸν ἐδέχθησαν μέσα, καὶ ἕνεκα τούτου ἐγύρισε πάλιν εἰς τὴν κωμόπολιν Καρύταινας νικημένος. Κατόπιν ὁ Πλαπούτας τὸν παρεκίνησε νὰ καταβῇ εἰς τὸ Ναύπλιον διὰ νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὴν Κυβέρνησιν. Ἐπείσθη καὶ κατέβη, καὶ δι' ἀπάτης τὸ σύστημα τοῦ Κουντουργιώτη τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν Ὕδραν. Πολλοὶ δὲ τῶν συγγενῶν του συνεννοήθησαν μυστικῶς μετὰ τοῦ Κουντουργιώτη, καὶ τοῦτο τὸ εἶπον τοῦ Κολοκοτρώνη, ἀλλ' οὗτος δὲν τὸ ἐπίστευσε. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰμβραὴμ εἰς τὴν Μεθώνην, καὶ ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κουντουργιώτη ἐξεστράτευσε κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐνικήθη καὶ ἀπεφάσισεν, ἔπειτα ἀπὸ ἑκατὸν τριάντα ἡμερῶν φυλάκισιν, νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸν Κολοκοτρώνην, τὸν ὁποῖον καὶ γενικὸν ἀρχηγόν του διώρισε διὰ τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Ἰμβραήμ. Ἔκτοτε πλέον ὁ Κολοκοτρώνης εἶχε τὴν προσοχήν του εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὅθεν ἤλπιζε, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶχεν ἀλληλογραφίαν μὲ διάφορα ἐπίσημα πρόσωπα.

Τὸν Ἰμβραὴμ πασᾶν δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὸν κρατήσῃ εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ὅστις ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Σορόκαν, καὶ ἦλθεν εἰς μάχην κατὰ τὴν θέσιν Τραμπάλαν, ὅπου ἐνίκησε καὶ ἐσκόρπισε τὸν στρατὸν τοῦ Κολοκοτρώνη, τὸν ὁποῖον πάλιν ἐνίκησεν ὁ Ἰμβραὴμ κατὰ τὸν Ἀχλαδόκαμπον. Κατόπιν τούτων ἔρχονται εἰς γενικωτέραν μάχην εἰς τὰ Τρίκορφα, τὴν χάνει καὶ αὐτὴν ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ λοιποί.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἰμβραὴμ γίνεται κύριος τῆς Πελοποννήσου, ἐμφωλεύει εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς τὴν Τριπολιτσᾶν. Ἔκτοτε ὁ Κολοκοτρώνης δὲν ἔδωκε μάχην

πρὸς τὸν Ἰμβραὴμ κατὰ πρόσωπον, ἀλλ' ἀπεφάσισε καὶ διέταξε τῆς χωσιαῖς, μικραὶς καὶ μεγάλαις, καὶ οὕτως ἔδωκε τὴν ἄδειαν εἰς ὅλους νὰ κτυποῦν τοὺς Ἄραβας νύκτα καὶ ἡμέραν ὅπως καὶ ὅπου τοὺς ἤρχετο βολικά. Ἔπειτα δὲ ἀπεφάσισε νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ἀπέτυχεν ἡ ἑτοιμασθεῖσα ἔφοδος. Ἐν τούτοις ἐζάλισε τὸν στρατὸν τοῦ Ἰμβραὴμ μὲ τῆς χωσιαῖς, διότι οἱ Ἕλληνες διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐσκότωσαν περισσοτέρους Τούρκους, ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ εἰς πολλὰ μέρη κτυποῦντες αὐτούς. Καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Κολοκοτρώνης ἔκαμε χωσιαῖς εἰς Παλούμπα, Δαβιὰ καὶ Πιάνα. Ἔπειτα ἐκεῖθεν τὸν ἐκυνήγησεν ὁ Ἰμβραὴμ, καὶ φεύγων ὑπῆγεν εἰς Μαγούλιανα καὶ Λαγκάδια, ὅθεν ἔκαμεν ἔγγραφον καὶ ἐζήτησε τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν. Ἐκεῖθεν πάλιν ἀνεχώρησε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰ Βέρβαινα, ὅπου εὗρε τὸν Δ. Ὑψηλάντην μὲ πολὺν στρατόν. Οἱ δὲ Τοῦρκοι τοὺς ἐπολέμησαν καὶ τοὺς ἐσκόρπισαν πάλιν ἐκεῖθεν, καὶ ὑπῆγον εἰς τὸν Ἅγιον Πέτρον. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ἀπεφάσισε τότε νὰ κάμῃ χωσιαῖς εἰς τῆς Ῥίζαις, ἔχων τὰς δύω καβαλαρίας, τὴν τακτικὴν καὶ τὴν ἄτακτον, ἐπέτυχε καὶ ἐσκότωσεν 600 Τούρκους, ἐπῆρε τὰς σημαίας καὶ τὰ ταμποῦρλα τῶν τακτικῶν Τούρκων. Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ ἔφυγεν ὁ Ἀλμέϊδας μὲ τὴν τακτικὴν καβαλαρίαν ἕως 150, καὶ ἔμεινε μὲ τὸν Χατσῆ Μιχάλην, ἔχοντα καὶ τοῦτον περὶ τοὺς 150. Ἐκεῖθεν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης κατέβη εἰς τὸ Ἄστρος, ὅπου εὗρε τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία εἶχε χρήματα διὰ νὰ πληρώσῃ τοὺς στρατιώτας του, καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀνεχώρησεν εἰς τὰ βουνὰ τῆς Καρύταινας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν ὁ Καραϊσκάκης εἰς τὸ Ἄργος καὶ ἐζήτησε τὸν Κολοκοτρώνην, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἐκεῖ καὶ ὡμίλησαν, καὶ τοῦ ἐζήτησε βοήθειαν στρατιωτικὴν καὶ χρηματικὴν διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ ἐκ νέου τὴν Ῥούμελην, καὶ ὁ Κολοκοτρώνης τοῦ ἔδωκε τὸν Νικήταν καὶ τοὺς λοιπούς. Ἀναχωρήσας ὁ Καραϊσκάκης ἀπὸ τὸ Ἄργος ἀφῆκε κοντὰ εἰς τὸν Κολοκοτρώνην τὸν Γεώργιον Βαλτινὸν, διὰ νὰ εἰσακούεται μὲ τὸν Κολοκοτρώνην διὰ τῆς ἀλληλογραφίας.

Κατόπιν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης ἐσυγκρότησε τὴν περίφημον Συνέλευσιν, ἥτις κατ' ἀρχὰς ἔμελλε νὰ γείνῃ εἰς τὸ Καστρὶ, καὶ ἔπειτα ἐγένετο εἰς τοῦ Δαμαλᾶ τῆς Τροιζῆνος. Ἐκεῖ ἔγεινε τὸ λαμπρότατον πολίτευμα τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Συνέλευσις αὐτὴ ἔφερε τὸν Καποδίστριαν, διώρισε τὸν Τσοὺρτς ἀρχιστράτηγον καὶ τὸν Κόχραν ναύαρχον.

Μετὰ ταῦτα ἐξεστράτευσεν εἰς τὰ Καλάβρυτα, καὶ διερχόμενος ἀπὸ τὴν Κόρινθον, εὗρεν εἰς τὴν Βόχαν δύω μοναχοὺς, τοὺς ὁποίους οἱ πατέρες τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου εἶχον στείλει νὰ τοῦ ζητήσουν τὴν βοήθειάν του κατὰ τοῦ Ἰμβραὴμ πασᾶ, καὶ ἀμέσως ἔστειλεν εἰς τὴν Μονὴν τὸν ὑπασπιστήν του καὶ τὸν Ν. Πετιμεζᾶν μὲ στρατιώτας, καὶ ἐδυνάμωσε τοιουτοτρόπως αὐτήν. Ἀφοῦ δὲ ὁ Ἰμβραὴμ προσέβαλε τὸ Σπήλαιον καὶ δὲν κατώρθωσε τίποτε, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ὑπῆγεν ἔπειτα εἰς τοὺς Πετσάκους, Κυρίτσοβα καὶ Κερπινὴν, καὶ ἐκεῖθεν ἔγραψε πρὸς τὸν Νενέκον καὶ λοιποὺς τουρκοπροσκυνημένους νὰ ἐπιστρέψουν ὀπίσω εἰς τὴν χρι-

στιανοσύνην των, καὶ ἐπειδὴ δὲν τὸν ἤκουσαν ἔστειλεν εἰς Καρύταιναν καὶ ἦλθεν ὁ Πλαπούτας, καὶ ὁ Γενναῖος μὲ 4000 στρατιώτας, καὶ τότε ἐφάνη μεγάλος ὁ Κολοκοτρώνης, διότι ἐμπόδισε τὴν διάδοσιν τοῦ προσκυνήματος.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθόντος τοῦ Κυβερνήτου, ὁ Ἰμβραὴμ ἐγκατέλιπε τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ τὰ λοιπὰ φρούρια. Ἦλθον τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα καὶ ἐκυρίευσαν τὰ φρούρια τῶν Πατρῶν, καὶ τοιουτοτρόπως ἐλευθερώθη ἡ Πελοπόννησος.

Ὕστερον δὲ ἀφοῦ ἐσκότωσαν τὸν Κυβερνήτην, ὁ Κολοκοτρώνης ἔγεινε μέλος τῆς τότε Κυβερνήσεως, τὴν ὁποίαν κατόπιν οἱ λεγόμενοι συνταγματικοὶ τῶν Μεγάρων διέλυσαν, αὐτὸν δὲ περιώρισαν ἐντὸς τοῦ Φρουρίου του εἰς τὴν Καρύταιναν. Τότε δὲ διεμαρτυρήθη πρὸς τοὺς ἀντιπρέσβεις τῶν Τριῶν Δυνάμεων διὰ τὰς γινομένας καταχρήσεις ἀπὸ τοὺς συνταγματικοὺς εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὴν δὲ διαμαρτύρησιν τοῦ Κολοκοτρώνη ὁ ἀναγνώστης βλέπει κατωτέρω, καὶ ὕστερα κατ' αἴτησιν τῶν Πελοποννησίων πάλιν ἀπεστάτησε διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰς καταχρήσεις τῶν στρατευμάτων τῶν λεγομένων Κυβερνητικῶν, ἐκυρίευσε τὴν Τριπολιτσᾶν, κατέβη εἰς τὸ Ἄργος μετὰ τῶν συντρόφων του, καὶ οὕτως ἡ Πελοπόννησος ἔλαβεν ἀναψυχὴν ἀπὸ τὰς καταχρήσεις τῶν Μεγαροσυνταγματικῶν. Ἔκτοτε ἐκάθητο εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν ἡ Ἀντιβασιλεία, ἡ ὁποία ἔφερε τὸν ἀνήλικον βασιλέα Ὄθωνα. Τότε ὁ Κολοκοτρώνης κατέβη εἰς τὸ Ἄργος καὶ ὑπῆγεν εἰς Ναύπλιον

καὶ ὑπεδέχθη τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Μητρυιάν του τὴν Ἀντιβασιλείαν, ἥτις κατόπιν ἐφυλάκισεν αὐτὸν, τὸν Πλαπούταν καὶ τοὺς λοιποὺς καπεταναίους, τοὺς ὁποίους ἐδίκασε καὶ μὲ ψεύματα τοὺς κατεδίκασεν ἰς θάνατον· ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς ἐμπόδισε τὸ κόψιμον τῆς κεφαλῆς του. Ὕστερον δὲ ἀφοῦ ὁ Ὄθων ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον, ἔβγαλε τὸν Κολοκοτρώνην ἀπὸ τὰς φυλακὰς τοῦ Παλαμηδίου, τὸν διώρισε σύμβουλον τῆς Ἐπικρατίας καὶ τοῦ ἀπέδωκε καὶ ἄλλας τιμάς. Ἀπέθανε κατὰ τὸ 1843 Φεβρουαρίου 4, καὶ ὁ ἐνταφιασμός του ἔγεινεν εἰς τὸ κοιμητήριον τῶν Ἀθηνῶν.

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Κυρίους Ἀντιπρέσβεις τῶν Σ. Συμμάχων Δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας.

ΚΥΡΙΟΙ,

Πρὶν ἢ προσκαλέσω τὴν προσοχήν σας, Κύριοι, εἰς ὅσα ἐν συνόψει θέλω ἐκθέσει διὰ τῆς παρούσης μου, τὴν ὁποίαν λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ βάλω ὑπ' ὄψιν σας, ἐνόμισα χρέος μου νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοῦ συγχωρήσετε τὴν τόλμην, τὴν ὁποίαν αἱ πρὸς τὰ τῆς Ἑλλάδος σπουδαῖαι μέριμναι τῆς ὑψηλῆς Συμμαχίας μὲ δίδουν τὸ θάῤῥος νὰ λάβω.

Δὲν ἀγνοεῖτε, Κύριοι, τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν τὸ πολυπαθὲς Ἔθνος τῆς Ἑλλάδος εὑρέθη διὰ μιᾶς μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Κυβερνήτου Ἰ. Α. Καποδίστρια· τὴν γλυκύτητα καὶ ἀμεροληψίαν τὴν ὁποίαν τὸ πρωτόκολον τῆς 7 Ἰανουαρίου ἐπιτάττει, καὶ αἱ περιστάσεις αὐταὶ ὑπαγορεύουσι, διεδέχθη τὸ ἐκδικητικὸν, πνεῦμα αἱ βίαι, καὶ αἱ καταχρήσεις.

Ἐντεῦθεν ὅσοι μὲν ἐφύλαξαν τὴν ἱερότητα τῶν ὅρκων των πρὸς τὴν Πατρίδα, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προλαβούσης Κυβερνήσεως κατεφρονήθησαν ἄνευ διαστολῆς πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοί.

Ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὕπαρξις τοῦ Πελοποννησίου εὑρέθησαν εἰς τὴν διάκρισιν ἀτόμου τινὸς, διακεκριμένου δι' ὅσα ἐπροξένησεν ἄλλοτε εἰς αὐτὴν δυστυχήματα· καὶ εἶσθε αὐτόπται μάρτυρες, κύριοι τῶν ἐσχάτως συμβάντων εἰς αὐτὴν τὴν καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως . . . . Ἱκανὸν δὲ μέρος τῆς Πελοποννήσου ἀφοῦ ἔλαβε τὴν κακὴν τύχην νὰ γείνῃ θέατρον τῶν δεινοτέρων δυστυχιῶν, καταπατεῖται ἤδη μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀγανάκτησιν τοῦ Ἕλληνος, ἀπὸ τουρκικὰ σώματα, φέροντα αὐτὴν τὴν σημαίαν τῆς ἡμισελήνου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων δικαίῳ τῷ λόγῳ ὤφειλε καθεὶς νὰ προνοήσῃ ὑπὲρ τῆς ἀτομικῆς του ὑπάρξεως, καθὸ ἡ ζωὴ καὶ ἀσφάλεια δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προστατευθῶσιν ἀπὸ τὰ καθεστῶτα· καὶ τὰ διατρέξαντα πρὸ ὀλίγου εἰς Ναύπλιον βεβαιοῦσι τοὺς λόγους μου.

Διδόμενα διάφορα ἐρεθίζοντα τὰς φιλοτιμίας τῶν ἀνθρώπων, καὶ πληροφορίαι τὰς ὁποίας ἔλαβον ἀπὸ γράμματα διαφόρων, ἅτινα ἔπεσαν εἰς χεῖρας μου, μὲ ἐπληροφόρησαν ὅσα καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου μου μελετῶνται δολίως· διὸ ἔλαβον τὸ μέτρον χωρὶς νὰ ἐνοχλῶ κατάτι τὸν πλησίον μου, νὰ ἡσυχάσω εἰς τὰ ἴδιά μου, ἀλλὰ διὰ νὰ ματαιώσω καθ' ὅσον δυνηθῶ τὰς δικαίας ὑποψίας μου, ἔλαβον μετ' ἐμαυτοῦ ἔνοπλον τινὰ δύναμιν τὴν ὁποίαν θέλω κρατεῖ, ἐν ὅσῳ ἡ αἴσιος ἄφιξις τοῦ Ἡγεμόνος Κυριάρχου τῆς Ἑλλάδος ἀσφαλίσει τὰ προσφιλέστερα τοῦ Ἕλληνος.

Οἱ γενόμενοι νεωτερισμοὶ ὀρεγόμενοι νὰ χρωματίζωσι κατ' ἀρέσκειαν τὰ πράγματα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν θέλει πηγάσωσι καλὰ ἀποτελέσματα, καὶ παραμορφώνοντες ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ἀθώαν ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν ῥηθεισῶν αἰτιῶν ὑπαγορευομένην διαγωγήν μου, δὲν παύουσι νὰ διασπείρωσι πολυειδῶς ζιζάνια ἐκδικήσεως κατὰ τοῦ ἀτόμου μου μὲν, ἀλλὰ ὑποθάλποντα ἀφορμὰς ταραχῶν καὶ ἐμφυλίων πολέμων ἐπαπειλούντων τὸν

τέλειον ὄλεθρον τῆς Πελοποννήσου· ὅταν ἐμβλέψετε, κύριοι, τὴν ἰδιαιτέραν κατάστασιν αὐτοῦ τοῦ τόπου, θέλετε πιστεύσει εἰς τὰς παρατηρήσεις μου.

Μακρὰν τοῦ νὰ πιστεύσω, ὅτι ἡ καθεστῶσα ἐξουσία, ἤθελεν ἐνδώσει εἰς τὰς τοιαύτας φήμας, ἔχουσα ἀπὸ τὸ προλαβὸν πραγματικὰ δείγματα τῆς διαγωγῆς ἑκάστου, λυποῦμαι, διότι στερουμένη ἴσως τὴν ἀνάλογον φυσικὴν καὶ ἠθικὴν δύναμιν δύναται νὰ βιασθῇ ἀπὸ τὰς ὀρέξεις τῶν ἀγόντων καὶ φερόντων αὐτὴν νὰ προσφύγῃ εἰς κινήματα ἐναντία τῆς κοινῆς ἡσυχίας, τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷ ἐξαιρέτως ὁ Πελοποννήσιος, καὶ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ὑψηλῆς Συμμαχίας.

Ἐστοχάσθην ὅθεν δίκαιον νὰ κοινοποιήσω πρὸς ὑμᾶς, κύριοι Ἀντιπρέσβεις, ὡς τοὺς μόνους εἰς τοὺς ὁποίους ἀφιερώνει ὁ Ἕλλην τὴν συντήρησιν τῶν δικαίων του, τὸ ἀνωτέρω μέτρον, παρακαλῶν θερμῶς νὰ ἀναγνώσετε μὲ προσοχὴν τὴν εἰλικρινῆ ταύτην ἔκθεσίν μου, καὶ διὰ τῆς βαθείας φρονήσεώς σας, καὶ τῆς ἀμεροληψίας σας, νὰ ἐπινοήσετε τὴν ἀναχαίτισιν τῶν ἀλόγων ὁρμῶν τῆς μερικῆς ἐκδικήσεως ἄχρις οὗ ἡ ταχεῖα ἔλευσις τοῦ Ἡγεμόνος τὴν ὁποίαν εὔχονται ἀπὸ καρδίας ὅλοι, ἀπαλλάξει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰς ὀλεθρίας συνεπείας τῶν παθῶν καὶ τῆς ἰδιοτελείας.

Ἐν τούτοις δύναμαι νὰ σᾶς διαβεβαιώσω παῤῥησίᾳ, κύριοι, ὅτι ἡ ἥσυχος καὶ φρονίμη διαγωγὴ ὅλων τῶν στρατιωτικῶν τῆς Πελοποννήσου, δικαιώνει τὴν πρὸς τὰ ὑποκείμενά των ὑπόληψιν τοῦ λαοῦ, καὶ παρακαλῶν νὰ δεχθῆτε τὰς διαμαρτυρήσεις τοῦ πρὸς ὑμᾶς βαθυτάτου σεβασμοῦ μου ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὀνομάζωμαι

Τὴν 27 Μαΐου ε. π. 1832 ἐν Καρυταίνῃ

Ταπεινότατος δοῦλος σας

Ὁ Ἀρχιστράτηγος τῆς Πελοποννήσου

Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

ΠΑΝΟΣ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Ἐπανελθὼν μετὰ τὸν πατέρα του ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1821 εἰς τὸν Πύργον τῆς Ἡλείας, εὑρέθη τότε ἐκεῖ, ὅτε ἦλθον οἱ Λαλαῖοι Τοῦρκοι καὶ ἐπολέμησαν μετὰ τῶν ἐντοπίων Ἑλλήνων, ἀρχηγοῦντος τοῦ περιφήμου Χαραλάμπους Βιλαέτη. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέβη εἰς τοῦ Πάπαρι καὶ εἰς Βαλτέτσι ἔχων μαζύ του καὶ τὸν ἀδελφόν του Ἰωάννην τὸν ἐπονομασθέντα ὕστερον Γενναῖον. Κατόπιν ὁ πατέρας του διώρισεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας διὰ νὰ ἐβγάζῃ τοὺς στρατιώτας ἐν γένει καὶ κατ' ἀναλογίαν, καὶ νὰ προβλέπῃ τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου ἀπὸ τοὺς κατοίκους· εἰς τὸν διορισμόν του τοῦτον ἐδόθη διαταγή εἰς τὸν Πάνον, ὥστε ὅστις ἀντιτείνει καὶ δὲν ὑπάγει εἰς τὸν πόλεμον, ἢ δὲν συνεισφέρει τὴν ἀναλογίαν του, νὰ σκοτώνεται, νὰ καίεται τὸ σπίτι του καὶ νὰ δημεύωνται τὰ πράγματά του πρὸς ὄφελος τοῦ στρατοπέδου. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὰ Τρίκορφα, συστημένος εἰς τὴν τακτικὴν ἐφορείαν τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Καρύταινας. Ἐκεῖ μένων ἐπολέμει πολλάκις εἰς τοὺς γενομένους ἀκροβολισμοὺς κατὰ την πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐλθόντος δὲ τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντη εἰς τὸ Ἄστρος, ὁ μὲν πατέρας του ὑπῆγε μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ, ὁ δὲ Πάνος ἔμεινεν εἰς τὸν στρατὸν τῆς πολιορκίας ὡς ἀντιπρόσωπός του. Τότε δὲ μάλιστα μάχης γενομένης μεταξὺ τῶν πολιορκητῶν καὶ τῶν πολιορκουμένων, ὁ Πάνος

καλῶς ἐδιοίκησε, διότι ἐτόλμησε καὶ κατέβασε τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸν κάμπον, ὅπου κατὰ πρῶτον ἐπολέμησαν οὗτοι μὲ τὴν καβαλαρίαν τῶν Τούρκων κατὰ τὸ Μαρκοβούνι καὶ τὸν Μύτικα. Ἔπειτα δὲ διωρίσθη καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μὲ σῶμα στρατιωτῶν, καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους καπεταναίους διὰ ν' ἀσφαλίσουν τὸν Ἰσθμόν. Ἐκεῖθεν πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν, καὶ κατόπιν συνώδευσε τὸν Δ. Ὑψηλάντην εἰς τὰ παράλιά τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. Μαθὼν δὲ κατόπιν τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἦλθεν τρεχάτος εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὁ πατέρας του τὸν διώρισε πολιτάρχην διὰ τὴν εὐταξίαν κατ' αἴτησιν τῶν κατοίκων, καὶ ὕστερον ἀφοῦ ἐγένετο ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία, αὐτὴ ἐπίσης τὸν διώρισε πολιτάρχην της, καὶ τὸν ὠνόμασε χιλίαρχον, ἀλλ' ἔκαμνε χρέη πολιτικά, καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικοὶ τὸν ἐπερίπαιζαν, διότι ὁ πόλεμος ἦτον ἀνοικτός, καὶ δὲν εἶχον ἀξίαν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκον το μὲ τοὺς κοινῶς τότε λεγομένους καλαμαράδες, ἤγουν τοὺς γραμματισμένους καὶ καταγινομένους εἰς τὰ πολιτικά. Ὕστερον δὲ ἐστάλη εἰς τὴν Ἀργολίδα, ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Γερουσίας, διὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ Ναυπλίου, διότι εἶχε στείλει ἡ Γερουσία ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν μελῶν της διὰ νὰ παρευρεθοῦν καὶ συμπράξουνμετὰ τοῦ ἐκτελεστικοῦ εἰς τὴν συνθήκην τῆς παραδόσεως τοῦ φρουρίου. Ἐπειδὴ ὅμως διὰ τὴν τότε εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Πελοπόννησον ἡ συνθήκη ἐκείνη ἐχάλασεν, ὁ Πάνος ἔκτοτε ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ ἐπολέμει ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Παλαιοκάστρου τοῦ Ἄργους. Κατὰ δὲ τὰς μάχας ἐκείνας ὁ Πάνος

ἐδείχθη παληκάρι καὶ μάλιστα πολὺ ἐχρησίμευσε τότε, διότι εἶχε πενθερὰν τὴν γενναίαν Λασκαρίναν Μπουμπουλίναν, καὶ ἕνεκα τούτου ὅλοι οἱ Σπετσιῶται μὲ τὰ εὑρεθέντα εἰς τοὺς Μύλους πλοῖά των ἐφιλοτιμοῦντο καὶ ἐπρομήθευον εἰς αὐτὸν τὰ μέσα διὰ τὸν ἐκεῖ στρατόν του.

Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἀνέβη εἰς τὸ χρέος του πλησίον τῆς Γερουσίας, τὴν ὁποίαν ἐφρούρει. Ὕστερον δὲ διετάχθη πάλιν ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον πατέρα του νὰ καταβῇ εἰς τὰ Δερβενάκια καὶ συστήσῃ τὴν πολιορκίαν τῶν δύω φρουρίων διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν συγκοινωνίαν τῶν Τούρκων καὶ τὰς τροφὰς τὰς ὁποίας τυχὸν οἱ Τοῦρκοι τῆς Κορίνθου ἤθελον στείλει εἰς τοὺς ἐν Ναυπλίῳ. Μετὰ τοῦτο ἀνέβη πάλιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του πλησίον τῆς Γερουσίας, ἡ ὁποία τὸν ἔστειλε τότε εἰς τὸ Λεωνίδιον διὰ νὰ εἰσπράξῃ τὸν κοινῶς λεγόμενον ἔρανον πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐκεῖ Ἑλληνικοῦ στόλου, ὅστις ἔμελλε νὰ προσβάλῃ τὸν ἐρχόμενον ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν Τουρκικὸν καὶ φοβερίζοντα τὴν καταστροφὴν τῶν ναυτικῶν νήσων, ὅπως ἐμβάσῃ τροφὰς εἰς τὸ Ναύπλιον. Οἱ δὲ πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν ἐπροσκάλεσαν τὸν Πάνον διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ τοὺς ὑπερασπισθῇ, καὶ λαβὼν περὶ τοὺς 350 στρατιώτας τῇ συνδρομῇ τῶν κατοίκων Λεωνιδίου ἐπέρασεν εἰς τὴν νῆσον.

Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσε τὰς ἐργασίας της ἡ Συνέλευσις τοῦ Ἄστρους, ἡ νέα Κυβέρνησις διώρισε τὸν Πάνον φρούραρχον Ναυπλίου, κατόπιν δὲ ὅταν ἦλθεν ἡ ἐσωτερικὴ ἀνωμαλία τὸν ἔβγαλαν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον διὰ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ πατρός του, ὅστις παρέδωκε

τότε τὸ φρούριον εἰς τοὺς δύω Ἀνδρέας Ζαΐμην καὶ Λόντον. Ἔπειτα ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κουντουργιώτη, τὴν ὁποίαν ἀνεγνώρισεν ὁ Πάνος καὶ ὄχι ὁ πατέρας του, τὸν διώρισε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Γενναίου, ὡς καὶ τοὺς δύω Ἀνδρέας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀφοῦ τὰ Πελοποννησιακὰ πράγματα ἀνεκατώθησαν κατὰ τοῦ πατρός του, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰς Πάτρας καὶ ὑπῆγεν πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του, ἡ ὁποία ἦτον ἐντὸς τῆς Τριπολιτσᾶς. Τότε ἡ ἀντιπολίτευσις ἐκινήθη κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὰ στρατεύματά της ἦλθον νὰ πολιορκήσουν τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ἐπολέμησαν ἔξωθεν αὐτῆς τὰ κυβερνητικὰ στρατεύματα. Ὁ δὲ Πάνος τότε μαθὼν παρὰ τοῦ Ι. Πετροπούλου, ὅτι ὁ Στάϊκος Σταϊκόπουλος πολεμεῖ μὲ τὰ στρατεύματα τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὸ χωρίον Ἅγιον Σώστην, καὶ ὅτι ᾐχμαλωτίσθη, ὑπῆγεν εἰς βοήθειάν του, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, καὶ ἐγύρισεν ὀπίσω νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Σιλήμναν ἔφιππος, ὅπου ἦτο ὁ πατήρ του, μετὰ τριῶν ἄλλων ἐπίσης καβαλαραίων οἰκείων του, τοῦ Θ. Ῥηγοπούλου, Ἰ. Βανικιώτου καὶ Ἀνάστου Σαμαράνη· ἐνῷ δὲ ἐπορεύετο ἀργὰ εἰς Σιλῆμαν, αἰφνιδίως τότε ἀπὸ τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ ἦλθε βόλι τουφεκίου, τὸν εὗρε εἰς τὸν κρόταφον, πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ ἰνίου, καὶ οὕτως ἔπεσεν ἄφωνος ὁ Πάνος, καὶ ἐχάθη πολύτιμος καὶ πεπαιδευμένος στρατιωτικὸς, διότι ἐσπούδασεν εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῆς Κερκύρας, ἐγνώριζεν ἐντελῶς τὴν παλαιὰν γλῶσσάν μας τὴν Ἑλληνικὴν, ἦτο μαθηματι-

κὸς ἄριστος, ἐγνώριζε προσέτι καλῶς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ ὀλίγον τὴν Γαλλικήν, καὶ ἐν ὀλίγοις ἦτον ὁ δεύτερος τοῦ πολυμαθεστάτου Γ. Σέκερη, διότι τότε ἡ Πελοπόννησος δὲν εἶχεν ἄλλους τοιούτους. Τὸ δὲ κρανίον του σώζεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἰατροῦ Ἰ. Πύρλα.

ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ Ο ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΘΕΙΣ ΓΕΝΝΑΙΟΣ

Οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Πάνου κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1821 ἐβγῆκεν κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Πύργον τῆς Ἠλείας. Ἦτο δὲ νέος πολύ, ὄχι μεγαλείτερος τῶν 17 ἐτῶν. Ἔτυχε τότε νὰ γίνεται πόλεμος μὲ τοὺς Λαλαίους Τούρκους πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ Πύργου, ἀρχηγοῦντος τοῦ Χαραλάμπους Βιλαέτου, καὶ ὁ Γενναῖος ἔλαβε μέρος εἰς τὸν πόλεμον αὐτόν, καὶ ἐπολέμησεν ὡσὰν παιδὶ ὅπου ἦτον. Ἐκεῖθεν ἀνεχώρησε καὶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Πάνου ἀνέβη εἰς τὸ Βαλτέτσι, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Κατ' ἀρχὰς ἐπήγαινε πότε εἰς τὸ Χρυσοβίστι καὶ τὴν Πιάναν, καὶ πότε παρηκολούθει τὸν ἐξάδελφόν του Νικήταν Σταματελόπουλον, καὶ ὅπου ἀλλοῦ ἤθελεν ἐπήγαινεν. Ἦτον ἀκούραστος, καὶ ἔτρεχεν ἐπάνω κάτω, ἐσυντρόφευεν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔφεραν τὸ μολύβι ἀπὸ τὸ Ἄργος, καὶ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας του ἔδειχνε ζῆλον καὶ προθυμίαν μεγάλην. Ἀνακατεύετο δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀκροβολισμοὺς τοὺς γενομένους κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπῆγεν εἰς τὸν

Κορινθιακὸν κόλπον μετὰ τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντου. Ἐκεῖθεν δὲ ὕστερον μαθὼν τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἔτρεξε μαζὺ μὲ τοὺς συγγενεῖς του τὸν αὐτάδελφόν του Πάνον, καὶ τὸν Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην καὶ ἔφθασαν εἰς Τριπολιτσᾶν. Ἔπειτα δὲ παρηκολούθησε τὸν πατέρα του εἰς τὸ Ἄργος. Μετὰ δὲ ταῦτα εὑρέθη μὲ σῶμα μικρὸν στρατιωτῶν εἰς τὴν πρώτην πτῶσιν τοῦ φρουρίου τῆς Κορίνθου.

Ὕστερον δὲ ἀφοῦ ὁ πατέρας του διετάχθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, διέταξε τὸν Γενναῖον ὡς σωματάρχην νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀχαΐαν ἐπολέμησε διότι εὗρε Τούρκους ἔξωθεν τῶν Πατρῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐξέλθει καὶ ἐλαφυραγώγουν τὸν τόπον. Τούτους τοὺς Τούρκους ἐκτύπησεν ὁμοῦ μὲ τὸν Πλαπούταν, Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην, Ἀναγνώστην Παπασταθόπουλον, Ἰωάννην Πέταν Ζακύνθιον καὶ λοιπούς, καὶ εἰς τὴν μάχην ταύτην ἐδείχθη παληκάρι.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν πατέρας του ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὸ Σαραβάλι χωρίον μικρὸν τῶν Πατρῶν, αὐτὸς δέ, ὡς σωματάρχης ἔπιασεν ἄλλην θέσιν, καὶ ἔκτοτε ἄρχισαν νὰ τὸν λέγουν καπετάνιον. Κατὰ δὲ τὴν μάχην τῆς 2 Μαρτίου τὴν γενομένην μὲ τοὺς Τούρκους τῶν Πατρῶν ὁ Γενναῖος ἀνδραγάθησεν. Ὅταν δὲ ἔγεινεν ἡ ἄλλη μάχη τῆς 9 Μαρτίου ἡ περίφημος, ἐκλείσθη εἰς τὸν ληνὸν τοῦ Σαΐταγα μὲ τὸν Γεώργιον Σέκερην, ὅπου εὑρέθησαν ὁ Νικόλαος Μπούκουρας, ὁ Προκόπιος Παπαδημητρακόπουλος ἀπὸ τὸ Ζυγοβίστι καὶ λοιποὶ καπεταναῖοι Καρυτινοὶ καὶ Τριπολιτσιῶται,

καὶ κατὰ τὴν μάχην πάλιν αὐτὴν ἐδείχθη ἔτι περισσότερον παληκάρι.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ πατέρας του τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν Ρούμελην πέραν τοῦ Μεσολογγίου. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἐπιστρέψας εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ τὴν μεγάλην μάχην τοῦ πατρός του εἰς τὰ Δερβενάκια, ἔλαβε καὶ ὁ Γενναῖος μέρος εἰς τὰς ἄλλας μάχας, τὰς ὕστερον γενομένας μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη, καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνην τῶν Βασιλικῶν τῆς Κορίνθου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔδειξε περισσότερον ζῆλον καὶ στρατιωτικὴν φρόνησιν. Τότε δὲ μάλιστα εἶχε καὶ τὸν περίφημον Γάτσον Μακεδόνα, ἔχοντα ὑπὲρ τοὺς 100 στρατιώτας ἐπίσης Μακεδόνας. Ὁ Γενναῖος κατόπιν ἠκολούθησε τὸν ἀδελφόν του Πάνον διὰ νὰ συστήσουν τὸ στρατόπεδόν των εἰς τὰ Δερβενάκια διὰ νὰ κόψουν τὴν συγκοινωνίαν τῶν δύω φρουρίων Κορίνθου καὶ Ναυπλίου, ἡ δὲ θέσις τοῦ στρατοπέδου μαρτυρεῖται καὶ προσέτι φαίνεται εἰς τὸ τοπογράφημα τῶν ἐκδοθέντων κατὰ τὸ 1858 ἀπομνημονευμάτων μου. Εἰς δὲ τὴν θέσιν ταύτην ἐπολέμησαν ἄριστα ἕως οὗ ἔπεσε τὸ Ναύπλιον.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ Κυβέρνησις διέταξε τὸν Γενναῖον νὰ πολιορκήσῃ τὸ φρούριον τῆς Κορίνθου, καὶ τοιουτοτρόπως εὑρέθη πάλιν καὶ εἰς τὴν δευτέραν παράδοσίν του τὴν γενομένην πρὸς τὸν πατέρα του ἀπὸ τὸν φρούραρχον Ἀβδουλάχμπεην.

Γενομένου δὲ ὕστερον τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὁ Γενναῖος εὑρισκόμενος εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ μαθὼν ὅτι ἀνακατώθησαν τὰ πολιτικὰ πράγματα, καὶ οἱ περὶ τὸν Κουντουργιώτην ἐκινήθησαν κατὰ τοῦ

πατρός του, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν, καὶ ὑπῆγε πρὸς ὑπερασπισίν του. Κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἐσκοτώθη ὁ ἀδελφός του Πάνος ἔξωθεν τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ ὁ Γενναῖος ἔμεινε μόνος του. Ἐπειδὴ δὲ τὰ στρατεύματα τῆς φατριαστικῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουντουργιώτη ὑπερίσχυσαν καὶ εἰσέβαλον εἰς ὅλην τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἔγδυσαν, ὁ μὲν πατέρας του ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Ὕδραν, αὐτὸς δὲ ἦτον εἰς τὴν καταδρομὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ δὲν παρεδόθη εἰς αὐτήν. Ὕστερον δὲ ἀφοῦ ὁ πατέρας του ἀπεφυλακίσθη διέταξεν αὐτὸν νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ Ἰμβραὴμ πασᾶ. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰμβραὴμ ὁ Γενναῖος ἔγεινε πλέον στρατηγὸς, ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγάς του πολλὰς χιλιάδας Ἑλλήνων. Ἔκτοτε δὲ εὑρέθη εἰς πολλὰς μάχας, ἐπολέμησε κατὰ τὴν θέσιν Τραμπάλαν τῆς Πολιανῆς, ὡς καὶ εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον πάλιν ἐπολέμησεν, ἐπιστρέφοντος τοῦ Ἰμβραὴμ ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Τότε ἐβάστα τὸ Παρθένιον ὄρος, ἐφύλαξε τὴν θέσιν του, καὶ ἔσωσε τὸν στρατὸν ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητον προσβολὴν τῶν Ἀράβων. Μετὰ τοῦτο ἐπολέμησε κατὰ τὴν δυστυχῆ μάχην τῶν Τρικόρφων, ὅπου καὶ ἡττήθη. Εὑρέθη ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἀτυχῆ μάχην τῆς ἐφόδου τῆς Τριπολιτσᾶς. Κατόπιν ὁ Γενναῖος ἐπενόησε τὴν ἀνέγερσιν τοῦ παλαιοῦ φρουρίου τῆς Καρύταινας, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔσωσε τὰς ἐπαρχίας Καρύταινας, Λεονταρίου καὶ Φαναρίου, καὶ σχεδὸν ὅλον τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου ἐφυλάχθη ἀπὸ αὐτὸ τὸ φρούριον.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Καραϊσκάκη ἐξε-

στράτευσε καὶ ὁ Γενναῖος μὲ Πελοποννησίους πρὸς βοήθειαν τοῦ κινδυνεύοντος φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη, τὴν διάλυσιν τῶν ἐκεῖ στρατευμάτων καὶ τὴν πτῶσιν τοῦ φρουρίου εἰς χεῖρας τοῦ πολιορκητοῦ, ὁ Γενναῖος ἐπανελθὼν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐξηκολούθησε πολεμῶν πρὸς τὸν Ἰμβραὴμ, καὶ βοηθῶν τὸν πατέρα του εἰς τὴν μὴ διάδοσιν τοῦ προσκυνήματος ὑπὸ τοῦ προδότου Νενέκου. Μέχρι δὲ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἰμβραὴμ κατὰ τὰς περιστάσεις ἔκαμε πολλοὺς ἀκροβολισμοὺς καὶ εἰς πολλὰς θέσεις. Ὁ Γενναῖος ἦτον ὁ μόνος στρατηγὸς ὅπου ἔμπαινεν εἰς τὸ ρ ο υ θ ο ῦ ν ι τῶν Ἀράβων, ἐζάλισε κατὰ τοῦτο τὸν Ἰμβραὴμ, καὶ τὸ μαρτυρεῖ ὅλη ἡ Πελοπόννησος. Ἐτίμησε τὸν πατέρα του καὶ ἐφάνη γνήσιος υἱός του.

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Εὑρεθεὶς εἰς τὴν Βλαχίαν μετὰ τοῦ πατρός του ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκεῖ γενομένην ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος Ἀλεξ. Ὑψηλάντου ἐπανάστασιν. Αἱ δὲ ἐκεῖ ἐκδουλεύσεις του εἰς ἐμὲ εἶναι ἄγνωστοι. Τοῦτο δὲ μόνον γνωρίζω, ὅτι αὐτὸς, ὁ πατέρας του καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς εὑρέθησαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἡγεμόνος Μιχαὴλ Σούτσου, ἐβοήθησαν τὸν ἡγεμόνα τοῦτον διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ νὰ παραιτήσῃ τῆν ἡγεμονίαν, θυσιάταντα καὶ τὴν περιουσίαν του χάριν τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς ἐπαναστάσεώς μας.

Διαλυθείσης τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Βλαχίας,

ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου 1821, καὶ εὑρέθη εἰς τὴν περίφημον μάχην τῆς Γράνας ὅπου ἐκινδύνευσε μαχόμενος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἠκολούθησε τὸν πρίγκηπα Ὑψηλάντην, ὅστις ὑπῆγεν εἰς τὰ παράλια τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰσβολὴν Τούρκων εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐκ τοῦ στόλου, ὁ ὁποῖος τότε ἦτον ἐκεῖ. Ὕστερον δὲ, μαθὼν τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐπέστρεψεν ὀπίσω, καὶ κατόπιν κατέβη εἰς Ἄργος μετὰ τοῦ θείου του Κολοκοτρώνη, μετὰ δὲ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐφόδου τοῦ Ναυπλίου ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Κόρινθον· κατόπιν δὲ τῆς πτώσεως τοῦ φρουρίου τῆς Κορίνθου διετάχθη καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅπου μετ' ἄλλων ἐκτύπησε τοὺς ἐξελθόντας Τούρκους ἐκ τῶν Πατρῶν διὰ λάφυρα. Ἔμεινε δὲ μέχρι τέλους τῆς πολιορκίας μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας. Μάλιστα δὲ κατὰ τὴν περίφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου, ὁ Ἀποστόλης εὑρέθη εἰς τὴν πλέον δεινὴν θέσιν, καὶ ὅμως ἐπολέμησε μὲ πολλὴν γενναιότητα. Διαλυθείσης δὲ τῆς πολιορκίας ὑπῆγεν κατὰ τοῦ Δράμαλη, καὶ ἐπολέμησεν εἰς διαφόρους μάχας καὶ ἀκροβολισμοὺς ἕως ὅτου τὸ Ναύπλιον ἔπεσεν. Ἐπολέμησε δὲ καὶ κατὰ τοῦ Ἰμβραὴμ μέχρι τῆς φυγῆς του ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ Η ΝΤΑΣΚΟΥΛΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος, ἐλθὼν ἀπὸ τὸ Τριέστι μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἐπῆρε μέρος εἰς τοὺς πολέμους, εὑ-

ρισκόμενος μετὰ τοῦ θείου του Θ. Κολοκοτρώνη, τοῦ ἐξαδέλφου τοῦ Γενναίου καὶ τοῦ ἄλλου θείου του Δ. Πλαπούτα. Καθ'ὅλους δὲ τοὺς πολέμους, εἰς τοὺς ὁποίους εὑρέθη διεκρίθη, διὰ τὴν γενναιότητα καὶ τὴν τόλμην του, διότι πάντοτε ἐμάχετο ὁρμητικῶς καὶ ἦτο γνωστὸς κατὰ τοῦτο.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Οὗτος εἶναι ὁ κλέφτης, ὅστις ἐσώθη ἀπὸ τὸν καιρὸν κατὰ τὸν ὁποῖον κατετρέχοντο οἱ κλέφται ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τὴν Τουρκικὴν, διότι ἀφοῦ ὅλοι ἐκυνηγήθησαν καὶ ἐσκοτώθησαν, καὶ ἄλλος δὲν ἔμεινεν ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου, οἱ Τοῦρκοι ἐβαργιέστησαν πλέον καὶ τὸν ἐλησμόνησαν, καὶ ἔκτοτε δὲν ἐφάνη πλέον εἰς τὸ φῶς. Κατὰ δὲ τὴν 25 Μαρτίου 1821 ἡμέραν τῆς ἐπαναστάσεως, ἔκαμε τὸν σταυρόν του, ἐπῆρε τὸ τουφέκι του, καὶ εἶπε· «δόξα σοι ὁ Θεός! Τώρα ἔχω συντρόφους ὅλον »μου τὸ Ἔθνος, καὶ νὰ μὲ βοηθήσῃ ὁ Θεὸς νὰ πάρω τὸ »αἷμα τῶν συντρόφων μου, καὶ τῶν συγγενῶν μου· νὰ »ἴδῃ ὁ ἥλιος ὅλον μου τὸ κορμὶ, ὅπου τὸ ἔκρυβα ἀπὸ »τρύπαν εἰς τρύπαν». Αὐτὰ εἶπεν. Εἰς δὲ τοὺς πολέμους καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμεινε μέχρι τέλους, ἔκαμε πολλαῖς παληκαριαῖς, καὶ χωσιαῖς πολλαῖς· ἔδιδεν αἰτίαν καὶ τότε εἰς τοὺς πολιορκουμένους Τούρκους νὰ ἐβγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν διὰ νὰ πολεμῇ. Τὰ δὲ στρατιωτικά του ἐπιχειρήματα καὶ κατορθώματα κατὰ τῶν Τούρκων ἄφησαν μνήμην. Διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τριπο-

λιτσᾶς, ἐστάλη μετ' ἄλλων εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια, καὶ πέραν εἰς τὴν Ῥούμελην, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τοὺς Τούρκους νὰ μὴν ἔλθουν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη ἦτον εἰς τὸν Ἁγιώργι τῆς Κορίνθου, καὶ ἐκεῖθεν διετάχθη ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην νὰ ὑπάγῃ, καὶ ὀχυρωθῇ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἐπίσημον ταμποῦρι τοῦ Ἀγριλοβουνοῦ. Κατὰ δὲ τὴν μεγάλην μάχην τοῦ Δερβενακίου κατὰ τοῦ Δράμαλη, μετὰ τὸν πρῶτον τουφεκισμὸν, ἐκόλλησε τὸν ζυγὸν τοῦ βουνοῦ, τοῦ ὀνομαζομένου Πανάγου, ἐμποδίζων ἐκεῖθεν τοὺς Τούρκους νὰ μὴν πέσουν κατὰ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ βουνοῦ τούτου, καὶ πιάσουν τὸν δημόσιον δρόμον, ὁ ὁποῖος πηγαίνει εἰς τὴν Κουρτέσαν καὶ τὴν Κόρινθον, ἀλλὰ τοὺς ἐπήγαινε πάντοτε ἀνακέφαλα διὰ νὰ τοὺς ἐβγάλῃ εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην, ἔχων πολλοὺς συμπατριώτας του στρατιώτας, τοὺς σωματοφύλακας τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ὅλους τοὺς Ἀρκουδορεματίτας. Ἐκεῖ ἔπεσαν πολεμοῦντες τρεῖς συγγενεῖς τοῦ Κολοκοτρώνη ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακάς του, καὶ μετ' αὐτῶν ὁ περίφημος Κώστας Οἰκονομόπουλος ἀπὸ τὸ Ἀρκουδόρευμα· ὁ δὲ θάνατος αὐτοῦ τοῦ παληκαριοῦ μᾶς ἐλύπησεν ὅλους καὶ ξεχωριστὰ τὸν συγενῆ του Θ. Κολοκοτρώνην. Εἰς δὲ τὸ ἴδιον βουνὸν τοῦ Πανάγου κατὰ Διάσελον, ἀντικρὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀρχαίου κτιρίου, τοῦ σωζομένου ἐντὸς ἑνὸς βράχου, καὶ ἐντὸς τῆς περιφερείας αὐτῆς σκεπασμένης ἀπὸ διάφορα χαμόκλαδα καὶ χωματοβουνάκια, καὶ ὅπου ἀρχίζει νὰ σώνεται τὸ βουνὸν ὁ Πανάγος, ἐκεῖ ἔγεινεν ἡ μάχη μεταξὺ τοῦ Ἀντώνη Κολοκοτρώνη καὶ τῶν Τούρκων,

καὶ εἰς ταύτην τὴν θέσιν ἔγεινε τῶν Τούρκων πολὺς σκοτωμὸς πρὶν ἀκόμη ἔλθῃ ὁ Νικήτας Σταματελόπουλος καὶ οἱ λοιποί. Ἐλθόντος δὲ κατόπιν τοῦ Νικήτα, ἤλλαξαν θέσιν καὶ οἱ δύω, Τοῦρκοι, καὶ Ἕλληνες. Καὶ ἐνταῦθα κατὰ τὸν ῥόδολον τοῦ στενοῦ δρομίσκου ὅπου εἶναι ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Σώστη, ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ μέρους ἔγεινε πάλιν πολὺς σκοτωμὸς εἰς τοὺς Τούρκους, διότι τοὺς ἐπολέμουν, ὁ μὲν Νικήτας ἀπὸ τὰ δεξιά, καὶ ἄνωθεν τῆς ἐκκλησίας τοῦ βράχου, ὁ δὲ Ἀντώνης Κολοκοτρώνης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἀπὸ τὸ ἀντικρὺ τοῦ βράχου. βουνὸν τοῦ Πανάγου. Αὐτοῦ οἱ Τοῦρκοι ἐτσακίσθησαν καὶ ἐγκρεμίσθησαν κάτω εἰς τὸν βράχον καὶ ἀπὸ τὰ δύω μέρη πολεμούμενοι, καὶ αὐτοῦ ἔγεινεν ἡ μεγαλειτέρα φθορὰ αὐτῶν. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν ῥευματιὰν πλησίον, καὶ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ἐνυκτέρευσεν ἕνας ἐκ τῶν πασάδων. Τὸ βουνὸν δὲ ὁ Πανάγος ἐξακολουθεῖ διὰ νὰ τελειώσῃ κάτω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σώστη, ἐκεῖ ὅπου ἔχει πολλοὺς μικροὺς βράχους καὶ δάσος. Εἰς αὐτὸ δὲ τὸ μέρος ἐμπέρδευσαν οἱ Τοῦρκοι καὶ ἐσκοτώθησαν μόνοι των τὴν νύκτα.

ΜΑΡΚΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Οὗτος ἔμεινεν εἰς τὴν πατρίδα του τὸ Λυμποδίσι, διοτι δὲν ἐκυνηγήθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἅμα δὲ ἐπλησίασεν ἡ ἡμέρα τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπῆρε τὰ ὅπλα του μὲ ὅλον του τὸ γῆρας καὶ μὲ τὰ τέσσαρα παιδιά του, καὶ ἐβγῆκε νὰ πολεμήσῃ. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις

ἔσωσε τὸν Νικολῆν Ταμπακόπουλον μὲ τὸν Σεϊδῆ Λαλιώτην καὶ τὴν συνοδίαν των εἰς τοῦ Φονιά. Εὑρέθη εἰς ὅλας τὰς μάχας τὰς γενομένας πρὶν πέσῃ ἡ Τριπολιτσᾶ. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Δράμαλη, ἔλαβε μέρος εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ μάχας μὲ ὅλους τοὺς στρατιώτας τοῦ χωρίου του καὶ ἄλλους. Αὐτὸν ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, πρὶν ὑπάγῃ εἰς τὸν Ἁγιώργι, ἔστειλεν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐκεῖ ὑπαρχόντων στρατιωτῶν. Εἶδε τὴν μεγάλην μάχην τοῦ Δερβενακίου, καὶ ἐπολέμησεν εἰς αὐτὴν ὡσὰν δεκαοκτὼ χρόνων παληκάρι, καὶ ἔμεινε μαχόμενος μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ Δράμαλη.

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ Μ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω Μ. Κολοκοτρώνη. Ὁ καπετάνιος οὗτος παρηκολούθει τὸν θεῖόν του Θ. Κολοκοτρώνην παντοῦ καὶ πάντοτε. Ὑπῆρξεν εἷς τῶν σωματοφυλάκων του, καὶ ἐκ τῶν σταλέντων καβαλαραίων ἐν καιρῷ τῆς μάχης τοῦ Δερβενακίου, ὁμοῦ μὲ τοὺς ὑπασπιστάς του νὰ ὑπάγῃ γυρεύοντα τοὺς πασάδες καὶ τὰς καμήλους, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον φανῆ νὰ περάσουν μὲ τοὺς ἄλλους Τούρκους κατὰ τὸν Ἅγιον Σώστην. Ἐνῷ δὲ ἐπήγαινε μὲ τοὺς ἄλλους κατὰ τὸν δρόμον τοῦ Ἄργους διὰ νὰ ἔβγῃ εἰς τὸ χωρίον Χαρβάτι, εἶδε τοὺς Πασάδες ἐρχομένους, τοὺς ἐτουφέκισαν ὅλοι ὁμοῦ, καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγήν, ἀφήσαντας τοὺς ἀρρώστους, τὰς σφαίρας τῶν κανονίων, καὶ πολλὰ φορτώματα τροφῶν καὶ ἄλλων πραγμάτων, καὶ φθάσαντας ἔξωθεν τοῦ Ναυπλίου εἰς τὴν θέσιν Γλυκειάν.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΓΑΤΣΟΣ Ο ΜΑΚΕΔΩΝ

Ὅταν ὁ Γενναῖος Κολοκοτρώνης ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Ῥούμελην, καὶ μετὰ τὸν μεγάλον πόλεμον τοῦ Δερβεναχίου ἔφθασεν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ πατέρα του, εἶχε μαζύ του καὶ τὸν καπετὰν Γάτσον τὸν Μακεδόνα, ἔχοντα καὶ τὸν μεγαλείτερον υἱόν του τὸν ὀνομαζόμενον Μήτσιον. Οὗτος ὁ περίφημος καπετάνιος ἦτον εἰς τὰ ὅπλα ἐκ γενετῆς, καὶ σύντροφος ἀχώριστος τοῦ βουνοῦ τοῦ Ὀλύμπου. Εὑρεθεὶς εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη ἐπολέμησεν εἰς μερικὰς μάχας μὲ τοὺς Πελοποννησίους κατὰ τὰ Βασιλικὰ καὶ τὸ Δερβενάκι, ὅπου ἦτο καὶ ὁ Γενναῖος ὁ φίλος του, μὲ τὸν ὁποῖον πάντοτε ἦτο μαζὺ, καὶ ὁμοῦ ἔβγαινεν εἰς τοὺς πολέμους ὅσον χρόνον ἔμεινεν ἐκεῖ, ὁδηγῶν τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας καὶ συμπατριώτας του Μακεδόνας. Ὁ Γάτσος καὶ οἱ στρατιῶταί του ἐπολέμησαν γενναίως, καὶ οἱ Πελοποννήσιοι εὐχαριστήθησαν, διότι εἶδον ἄνδρας ἔχοντας ζῆλον καὶ ἐθνισμὸν μέγαν καὶ ἐπεθύμουν νὰ εἶχον τοιούτους συντρόφους.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν Στεμνίτσαν. Ἐπανῆλθε δὲ ἀπὸ τὴν Ὀδησσὸν καὶ τὴν Χῖον ὅπου ἔκαμε τὰς σπουδάς του. Ὅταν ἦτον εἰς Ὀδησσὸν ἔμενεν πλησίον τοῦ Ἠλία Μάνεση Τσάκωνα, ἐπισήμου ἀνδρὸς εἰς τοὺς ἐκεῖ Ἕλληνας, καὶ ἐνεργοῦντος τὰ τῆς Ἑταιρίας μετὰ τοῦ Ἰωάννου Ἀμβροσίου ἐκ τοῦ χωρίου Δροβολοβοῦ τῶν Καλαβρύτων. Οὗτοι δὲ οἱ δύω εἶχον καὶ ἀλληλο-

γραφίαν μὲ τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν καὶ ὕστερον μὲ τὸν πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην.

Ὁ καπετάνιος οὗτος ὀλίγον ἔμεινεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἔπειτα ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα πρὸς τοὺς ἐκεῖ καπεταναίους Γκούραν καὶ Καραϊσκάκην, μετὰ τῶν ὁποίων ἔκαμε τὴν στρασιωτικὴν δούλευσίν του. Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ πράγματα ἐγνώριζε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως γενόμενα, καταχωρίζομεν κατωτέρω ἔκθεσίν του περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κυριακοῦ Καμαρινοῦ Πελοποννησίου ἐκ Καλαμῶν, καὶ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἑταιρίας ἐβιάσθησαν νὰ καταφύγουν εἰς τὴν τοιαύτην πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν μερικοὶ ἔλαβον ὡς ἐπιχείρημα καὶ ἔγραψαν, ὅτι ὁ Καποδίστριας δὲν ἤθελε τὴν ἐπανάστασιν, ἐνῷ ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου εἶναι, ὅτι ὅταν οὗτος ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Κέρκυραν κατὰ τὸ ἔτος 1819, ἐμάζωξεν ὅλους τοὺς εὑρισκομένους τότε ἐκεῖ καπεταναίους Σουλιώτας, καὶ ἄλλους καὶ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην καὶ ἔγειναν ὅλοι ἀδελφοποιτοὶ (βλάμηδες) κατὰ τὸ τότε ἔθιμον. Ἴσως ὁ Καποδίστριας ἐνεθάρρυνε τοὺς εἰρημένους καπεταναίους καὶ τοὺς ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ μεσιτεύσῃ πλησίον τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας διὰ νὰ πληρωθῶσιν οἱ μισθοί των, τοὺς ὁποίους ἐχρεώστει εἰς αὐτούς, ὅταν οἱ Ῥῶσσοι κατεῖχον τὴν Ἑπτάνησον, καὶ διὰ τοῦτο πολλοὶ ἐκ τῶν καπεταναίων τούτων ὑπῆγον εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ ἔκαμαν τὸν ἀπόστολον. Διὰ ποῖον δὲ ἄλλον σκοπὸν ἐγίνοντο ταῦτα, εἰμὴ διὰ τὴν ἐπανάστασιν; Ἐν τούτοις ὅλα ταῦτα ἀφίνομεν νὰ τὰ καθαρίσουν οἱ μνημονευόμενοι εἰς τὰς διηγήσεις μου, καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ συν-

ταγματάρχης Γ. Λασάνης, ὅστις ἕνεκα τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν εἶχε παρὰ τῷ πρίγκηπι Ἀλεξάνδρῳ Ὑψηλάντη γνωρίζει πολλά. Πόσα ὅμως ἔγειναν διὰ τοῦτον τὸν σκοτωμὸν τοῦ Καμαρινοῦ, τὸν εὔλογον καί δίκαιον κατὰ τὸν ὀργανισμὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας!

Ἰδοὺ ἡ ἔκθεσις τοῦ Κ. Παπαθανασοπούλου.

«Ὁ κ. Σ. Τρικούπης γράφει καὶ πιστεύει, ὅτι εἰς τὸν »φονευθέντα Καμαρινὸν εὑρέθησαν καὶ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰ. Κα»ποδίστρια πρὸς τὸν Π. Μαυρομιχάλην, αἱ ὁποῖοι ἔλεγον νὰ »μὴ γείνῃ ἡ ἐπανάστασις κλπ. Ἀλλ' ἀπατᾶται κι' ἐδῶ »ἀναμφιβόλως ἀπὸ ἄγνοιαν, διότι ἔδωκε πίστιν εἰς τοὺς μὴ »ἀξιοπίστους, καὶ ἐξιστόρησεν εἴς τινα χωρία τοῦ συγγράμ»ματός του γεγονότα ὅλως ἀνύπαρκτα, καὶ εἰς ἄλλα πάλιν »πολὺ παραμορφωμένην ἔχοντα τὴν ἀλήθειαν, ὥστε ὅσοι ἐπι»ζῶσιν εἰσέτι ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐχρηματίσαν αὐτόπται »καὶ μάλιστα ἐνεργοὶ τῶν τοιούτων ἀναγινώσκουσι τοὺς μύ»θους τοὺ καὶ γελοῦν.

»Ὁ Ἰ. Καποδίστριας, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, ἔβλεπε »περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον Ἕλληνα τὴν τῆς τότε ἐποχῆς »γενικὴν πολιτικὴν τῆς Εὐρώπης, ἡ ὁποία ἀπέβλεπεν εἰς τὸ »νὰ ὑποστηρίξωσι καὶ νὰ κραταιώσωσι τὴν Τουρκίαν, καὶ ὡς »ἐκ τούτου ἐφοβεῖτο πολὺ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον τὴν »ἐπιτυχίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ διὰ τοῦτο »ἔλεγε καὶ ἔγραφεν εἰς τὰς ἐπιστολάς του ἐν Ἑλλάδι ὤν, »ὅτι «διὰ θαυμάτων ἐσώθη ἡ Ἑλλάς». Ἀφ' ἑτέρου ἡ κα»ταφλεγομένη καρδία του ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν ἐθνισμὸν καὶ »ἀπὸ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔρωτα τὸν ἔσπρωξαν εἰς τὸ κί»νημα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἔθνους του, καὶ ἔλαβε τὸ οὐ»σιωδέστερον μέρος εἰς τὰς πράξεις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. »Καὶ τίς ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔβλεπον τὰς πρὸ τῆς ἐπανα-

13*

»στάσεως πράξεις του καὶ τὰ κινήματά του, καὶ ἀνεγίνωσκε »τὰς πρὸς τοὺς ἐν Βουκουρεστίῳ, Ἰασίῳ καὶ ἀλλαχοῦ ἐπισημοτέρους ὁμογενεῖς μας ἐπιστολάς του δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ »περὶ τούτου; Ὅτι ὅμως ὁ Καποδίστριας μήτε ἐξετίθετο, »μήτε εὐκόλως ἐφανεροῦτο εἰς ἀργυρολόγους τινάς, φανατι»κοὺς καὶ ἄλλους ἀκολάστους ἑταίρους, ἐμπορευομένους τὰ »τῆς Ἑταιρίας, ἀνιδέους δὲ πάσης πολιτικῆς, τοῦτο εἶναι »βέβαιον, καθόσον ἐγνώριζεν, ὅτι ἤθελε βλάψει τὴν ἐπανά»στασιν καιρίως· ἂν ἄλλως ἔπραττεν.

»Ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὁποῖον ὁ Καποδίστριας παρα πολὺ ἐφο»βεῖτο, ἦτο μήπως ἡ φιλότουρκος τότε πολιτικὴ τῆς Εὐρώ»πης παραμορφώσῃ τὴν ἀλήθειαν, καὶ κάμῃ τὴν Ἑλληνι»κὴν ἐπανάστασιν ὡς κίνημα Ῥωσσικὸν, καὶ διὰ τοῦ ἐπιχει»ρήματος τούτου κατασβέσωσιν αὐτὴν διὰ τῶν ὅπλων ἅμα »ἐκραγεῖσαν· ἀλλ' εἰς τοιοῦτον τρόπον ἀπέδειξεν εἰς τὴν »τότε ἐν Γερμανίᾳ γενομένην σύνοδον τῶν βασιλέων καὶ ἐβε»βαίωσε τὸν κόσμον, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἦτον »ἁπλῆ. ἁγνὴ καὶ ὅλως διόλου Ἑλληνικὴ, ὥστε δὲν ἄφησε »τὴν ἐλαχίστην λαβὴν, εἴτε πρόφασιν, ἢ ἀμφιβολίαν εἴς »τινα περὶ τούτου, καὶ ἀφοῦ κατώρθωσε τοῦτο, ἐδόθη ἔπειτα »καταγινόμενος ἀνενδότως εἰς πλείστας ἄλλας ἐργασίας πρὸς »εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.

»Ὁ δὲ ῥηθεὶς Καμαρινὸς, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἐπορεύθη »εἰς Ῥωσσίαν τῷ 1819, καὶ αὐτοπροσώπως εἴδομεν αὐτὸν »εἰς Ὀδησσὸν, κατοικοῦντα ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μεγαλεμπόρου »Ἠλία Μάνεση Πελοποννησίου· ὁ δὲ σκοπὸς ὅλος τοῦ ταξει»δίου του ἦτο νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτὸν χρήματα νὰ πληρωθοῦν, »ὡς ἔλεγε, μισθοὶ εἰς τοὺς Μανιάτας νὰ πολεμήσωσι τοὺς »Τούρκους, καὶ ν' ἀγορασθῶσι τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸν πόλε»μον. Ἡ δὲ Φιλικὴ Ἑταιρία, ἡ ὁποία δὲν εἶχε τίποτε παρα»λείψει εἰς τὸ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς πάντας πρὸς τὸν μελετώμε-

»νον σκοπὸν, εἶχε σὺν τοῖς ἄλλοις κηρύξει καὶ τοῦτο, ὅτι »δηλαδὴ ἡ Ἀρχὴ, ἤγουν ἡ Βασιλεία τῆς Ἑταιρίας, ἦτον »μὲν εἰς ὀλίγα πρόσωπα γνωστὴ, ἀλλ' αὕτη εἰς ὅλους τοὺς »ἄλλους ἐσύμφερε νὰ ἦναι ἄγνωστος μέχρι τῆς ὥρας καθ' ἣν »θέλει λάβει τὴν κυβέρνησιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος. »Ἑπομένως ὁ ῥηθεὶς Καμαρινὸς ἐπίστευεν, ὅτι ἡ ἄγνωστος »αὕτη ἀρχὴ εἶναι εἰς τὴν Ῥωσσίαν, καὶ ὅτι αὕτη ἤθελε δώ»σει πρὸς αὐτὸν τὸν θησαυρὸν, τὸν ὁποῖον ἐζήτει. Ὁ δὲ »πολλὰ ἔμφρων καὶ πολλὰ ἐνθουσιασμένος ὑπὲρ τῆς ἐλευθε»ρίας τοῦ Ἔθνους Ἠλίας Μάνεσης ἀρκετὰ συναναστραφεὶς »καὶ γνωρίσας ἐν αὐτῇ τῇ οἰκίᾳ του τὸν Καμαρινὸν, ἠθέλησε »νὰ τὸν ἀποτρέψῃ διὰ νὰ μὴν πορευθῇ εἰς Πετρούπολιν, ἀλλὰ »νὰ δώσῃ πρὸς αὐτὸν ὀλίγα χρήματα καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ »τοῦτο ἔπραττεν, ἐπειδὴ ἔβλεπεν, ὅτι τοιοῦτος ὢν ὁ Καμαρι»νὸς, ἤθελε βλάψει πολυειδῶς τὰ πράγματα τῆς Ἑταιρίας, »ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ κατορθώσῃ, καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζει »καὶ ὁ συγκατοικήσας τότε μετὰ τοῦ Καμαρινοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ »τοῦ Ἠλία Μάνεση ταγματάρχης Κ. Παπαθανασίου.

»Ὁ δὲ Καμαρινὸς ἀναχωρήσας ἐκ τῆς Ὀδησσοῦ, καὶ »φθάσας εἰς Πετρούπολιν ἐγένετο δεκτὸς πολλὰ φιλοφρόνως »ἀπὸ τὸν Καποδίστριαν, ὁ ὁποῖος καὶ χρήματα πολλάκις »ἔδωκε πρὸς αὐτὸν, καὶ καθ' ἑκάστην σχεδὸν τὸν ἐδέχετο καὶ »συνωμίλει μετ' αὐτοῦ, καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζει καὶ ὁ ταγμα»τάρχης Γ. Μαλάμος, ὅστις εὑρίσκετο τότε ἐν Πετρουπόλει »παρὰ τῷ Καποδίστριᾳ. Δὲν τοῦ ἔδωκεν ὅμως οὗτος καὶ τὸν »θησαυρὸν, τὸν ὁποῖον ἐζήτησε καθόσον εἶδε καὶ αὐτὸς τὸν »ἄνθρωπον καὶ τὴν σπατάλην του καὶ τὴν λοιπὴν διαγωγήν »του. Εἶναι δὲ πολὺ πιθανὸν νὰ εἶχε καὶ γράμμά τι τοῦ Π. »Μαυρομιχάλη πρὸς τὸν Καποδίστριαν, ἀλλ' οὗτος μήτε »γράμματα ἔδωκεν εἰς τὸν Καμαρινὸν μήτε σπουδαῖόν τι ἐξε»μυστηρεύθη πρὸς αὐτόν. Τοῦτο εἶναι βεβαιότατον, καὶ τὸ

»γνωρίζουν ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς μας, οἱ εὑρεθέντες τότε ἐν Πε»τρουπόλει, καὶ οἱ ὄντες παρὰ τῷ Καποδίστρια, διότι ὁ Κα»μαρινὸς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Πετρουπόλει διὰ νὰ βιάσῃ, ὡς ἐνό»μιζε, τὸν Καποδίστριαν νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν θησαυρὸν, τὸν »ἐφοβέριζεν, ὅτι θέλει ἐπιστρέψει νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐπανά»στασιν, ἐπειδὴ ἐννόησεν, ὅτι ἦτο ψευδὴς, καὶ ὅτι δὲν εἶχεν »ἀρχηγὸν τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας, ὁ ὁποῖος ἤθελε »δώσει εἰς αὐτὸν τὸν ὁποῖον ἤλπιζε νὰ λάβῃ θησαυρόν. Οὕτω »μετὰ τὰς τοιαύτας ἀπειλὰς ὁ Καμαρινὸς ἀνεχώρησεν ἀπὸ »τὴν Πετρούπολιν, καὶ καθ' ὁδὸν ἐφονεύθη ἀπὸ τοὺς ἑταίρους τῆς ἑταιρίας».

Ὁ ἀναγνώστης βλέπει καὶ ἐδῶ πόσον εἶναι παραμορφωμένη ἡ ἀλήθεια ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κ. Σ. Τρικούπη.

Ο ΤΣΟΠΑΝΑΚΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν. Κατὰ δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως μὴ δυνάμενος νὰ φέρῃ ὅπλα, διότι ἦτον ἀδυνάτου σώματος καμπούρης καὶ στραβοπόδης, οὗτος ὁ πυγμαῖος, ἂν καὶ τοῦ ἔλειπαν ὅλα, εἶχεν ὅμως μεγάλον τὸ Ἑλληνικὸν αἴσθημα κατὰ τῶν τυράννων, διότι ἔτρεχεν εἰς τὰ στρατόπεδα τῶν Ἑλλήνων, καὶ εἰς τὰς πολιορκίας, ἐνθουσιάζων τοὺς στρατιώτας, καὶ γράφων καὶ στίχους ἐπαινετικοὺς εἰς τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς καπεταναίους· ἦτον ὁ νέος ποιητὴς τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀγαποῦσε πολὺ νὰ βλέπῃ τὸν στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον, καὶ ὅπου καὶ ἂν ἐπήγαινε καὶ ἐστέκετο τοὺς στίχους τοὺς ὁποίους ἔκαμνε τοὺς ἀνεγίνωσκε πρῶτον τοῦ Νικήτα, καὶ ἔπειτα ἐπήγαινεν εἰς τοὺς ἄλλους καὶ τοὺς ἔψαλλεν.

Εὑρεθεὶς δὲ εἰς μίαν μάχην, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ στρατηγὸς Νικήτας ἐνίκησεν, καὶ οἱ στρατιῶταί του ἐπῆραν πολλὰ λάφυρα καὶ ζῶα, ἔλαβεν ἕνα ἄλογον, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐχάρισεν ὁ Νικήτας διὰ νὰ περιπατῇ καβάλα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο πτωχὸς καὶ δὲν εἶχεν ἔξοδα νὰ τὸ θρέψῃ, ἔκαμεν ἕνα γράμμα τοῦ Νικηταρᾶ, οὕτως τότε ἔλεγον, καὶ τοῦ ἔγραφε·

«Τὸ δῶρό σου Νικηταρᾶ, ἄλογο χωρὶς νουρά,
ἢ μοῦ στέλλεις καὶ κριθάρι, ἢ σοῦ στέλνω τὸ τομάρι».

Ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία τοῦ ἔδιδε τὰ ἔξοδά του. Ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ εἰς Δημιτσάναν τὴν πατρίδα του καβάλα μὲ τὸ νέον ἀποκτηθὲν ἄλογον, εἰς δὲ τὸν δρόμον ὅπου ἐπήγαινεν εὑρῆκε δένδρα ὀνομαζόμενα κορομηλιαῖς, αἱ ὁποῖαι εἶχον τοὺς καρποὺς, τὰ κορόμηλα, τοὺς ὁποίους ἀφοῦ εἶδε, ἐστάθη καβάλα ἀπὸ κάτω ἀπὸ ἕνα δένδρον, καὶ ἐπειδὴ ἔφθανεν εὔκολα τοὺς καρπούς, ἔφαγε πολλοὺς ἀπὸ αὐτούς, καὶ τοῦ ἔφερον τὸν θάνατον. Τοιουτοτρόπως ἐχάθη ὁ πτωχός. Ἀφοῦ ἡ φύσις τὸν ἐστέρησε τὸ σῶμα, τοῦ ἔδωκε μὲν πνεῦμα πολὺ, ἀλλὰ κοιλίαν μικρὴν καὶ ἀδύνατον καὶ διὰ τοῦτο μὴ δυνάμενος νὰ χωνεύσῃ τὰ κορόμηλα ἀπέθανεν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΕΚΕΡΗΣ

Οὗτος ἦτον εἰς τὴν Ὀδησσον καὶ ἐκεῖ ἐμπορεύετο.

Κατηχήθη δὲ τὰ μυστήρια τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας ἀπὸ τὸν αὐτάδελφόν του Γεώργιον Σέκερην, καὶ ἀνεδείχθη εἷς τῶν ἀρχηγῶν ἑταιριστῶν. Ὁ Σκουφᾶς, ὁ Τσακάλωφ καὶ ὁ Γεώργιος Σέκερης, οἱ τρεῖς οὗτοι ὁμοῦ ἔκαμον τὸ πρῶτον σχέδιον εἰς τὴν Μόσχαν πῶς νὰ γείνῃ ὁ ὀργανισμὸς τῶν Φιλικῶν. Αὐτὸς ἐβοήθησε πολὺ τὸν Ξάνθον καὶ τοὺς λοιποὺς ἑταίρους, καὶ ἔκαμε πολλὴν διάδοσιν τοῦ μυστικοῦ τῆς ἑταιρίας, διὰ δὲ τῆς συνεννοήσεώς του μὲ τὸν ἀδελφόν του Παναγιώτην Σέκερην ἐμπορευόμενον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ ἑταιρία γενικωτέρα ἐγένετο. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Σεκεραίους, ὡς Πελοποννησίους, οἱ ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἐξεμυστηρεύοντο μὲ περισσότερον θάρρος καὶ εὐκολίαν, διὰ τοῦτο οἱ περισσότεροι ἐκ τούτων κατηχήθησαν ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν αὐτήν.

Αἱ ἐκδουλεύσεις καὶ αἱ θυσίαι τῶν Σεκεραίων πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτὴν εἶναι πολλαὶ καὶ μεγάλαι. Ἔλαβον μέρος ἐνεργητικὸν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ μάλιστα ὁ ἀδελφός των Γεώργιος Σέκερης, ὁ ἔξοχος καὶ πολυμαθέστατος τότε ἀνὴρ, ἔγεινεν ἀρχηγὸς τῶν ὅπλων τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς. Οὗτος εὑρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ὅπου ἠρίστευσε κατὰ τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου, ὡς φαίνεται εἰς τὰς διηγήσεις μου. Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἀργολίδα, καὶ ἐτέθη ὑπο τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Μεγάλων Δερβενίων. Τότε δὲ κανεὶς ἄλλος δὲν ἤθελε νὰ ὑπάγῃ, καὶ μόνοι οἱ Τρι-

πολιτσιῶται ἀπεφάσισαν, καὶ ὅμως τοὺς κατηγοροῦν ὅτι ἔφυγον ἐκεῖθεν χωρὶς πόλεμον.

Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Ἀργολίδα εὑρέθη μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Πλαπούτα, καὶ μάλιστα εἰς τὸ Κεφαλάρι τοῦ Ἄργους, καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐκεῖ γενομένας μάχας ἐπολέμησε καλῶς μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν πατριώτας του Τριπολιτσιώτας. Ἔπειτα δὲ εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην, Ἅγιον Βασίλειον καὶ Κλένιαν, ὅπου τότε ἦτο τοποθετημένον τὸ στρατόπεδον τοῦ πολιορκητοῦ τῶν δύω φρουρίων Ναυπλίου καὶ Κορίνθου ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, εὑρεθεὶς ὁ Γ. Σέκερης ἐκεῖ, καὶ κυριευθεὶς ἀπὸ νόσον ἀνίατον ἀπέθανεν, καὶ οὕτως ἡ Πελοπόννησος ἔχασε στρατηγὸν πεπαιδευμένον καὶ κάτοχον πολλῶν γλωσσῶν καὶ γνώσεων.

ΡΗΓΑΣ ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Στεμνίτσαν ἐκ τῆς ἐπισήμου γενεᾶς τῶν Παλαμηδαίων. Ὁ δὲ πατήρ του πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν.

Ἐπανελθὼν δὲ ὁ Ῥήγας ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν κατ' ἀρχὰς ὀλίγον ἐστάθη εἰς τὰ Βέρβαινα, συντελῶν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὰς πρώτας συστάσεις τῶν στρατοπέδων. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸ Βαλτέτσι, καὶ εὑρίσκετο ἐκεῖ μετὰ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Ἐπειδὴ δὲ τότε ἡ βάρδια τοῦ Καλογεροβουνοῦ εἶχε πιάσει τὸν διδάσκαλον τῶν Καλαμῶν Γεράσιμον, ἐρχόμενον ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, ὅπου τὸν εἶχε στείλει ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης, ἐν ἀγνοίᾳ ὅλων τῶν ἄλλων καπεταναίων,

καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠγέρθησαν πολλαὶ ὑπόνοιαι, οἱ εὑρεθέντες ἐκεῖ Μανιᾶται καπεταναῖοι, Μούρτσινοι, Κουμουνδουράκιδες, Καπετανάκιδες, Βενετσανάκιδες, Τουράκιδες καὶ ἄλλοι πολλοὶ, καὶ οἱ Μαυρομιχαλαῖοι Κυριακούλης καὶ Ἠλίας, ὅλοι αὐτοὶ ἦλθον εἰς λογομαχίαν μὲ τοὺς Ἀναγνωσταρᾶν Παπαγεωργίου, Ἠλίαν Φλέσαν, Δημ. Παπατσώνην, Παναγ. Κεφάλαν, Μητροπέτροβαν, Νικήταν Φλέσαν καὶ Θ. Κολοκοτρώνην, διὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην τοῦ Γερασίμου, καὶ διὰ τὰ γράμματα καὶ τὰ προσκυνοχάρτια, τὰ ὁποῖα οὗτος ἔφερεν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ προσέτι διὰ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους εἶπε κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως ὁ Γεράσιμος, ἀπεφασίσθη καὶ ἐστάλη ὁ Ῥήγας εἰς τὰς Καλάμας διὰ νὰ κάμῃ γνωστὴν εἰς τὸν Πετρόμπεην τὴν διαγωγὴν τοῦ Γερασίμου, καὶ παρακινήσῃ αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ στρατόπεδον διὰ νὰ ἐννοήσουν ὅλοι καὶ νὰ πεισθοῦν, ὅτι θέλει τὴν ἐπανάστασιν· παρέδωκεν δὲ εἰς τὴν συνοδίαν τοῦ Ῥήγα καὶ τὸν Γεράσιμον διὰ νὰ μὴν τὸν σκοτώσουν εἰς τὸν δρόμον καὶ κακοφανῇ τοῦτο εἰς τὸν Πετρόμπεην. Τὰ μετὰ ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά μου. Κατόπιν ὁ Ῥήγας ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Χρυσοβίτσι, καὶ ἐκεῖ ἐβοήθει τὸν Κολοκοτρώνην διὰ τῶν συμβουλῶν του καὶ τῆς γραφικῆς του ἱκανότητος. Μέχρι δὲ τῆς ἐλεύσεως τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντου ὁ Ῥήγας ἔμενεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Τρικόρφων, καὶ ὑπῆγεν καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς ὑποδοχήν του. Ἔπειτα διωρίσθη γραμματεὺς τῆς Γερουσίας τῶν Καλτεζῶν, καὶ ὕστερον διωρίσθη πάλιν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Κεγχρεὰς διὰ νὰ συμβιβάσῃ δυσαρέσκειάν τινα γενομένην μεταξὺ

τῶν πολιορκητῶν καὶ τῶν Νοταράδων, καὶ συνάμα νὰ εἰσπράξῃ καὶ τὰ ὑποχρεωτικὰ χρήματα ἀπὸ τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Κορίνθου, καὶ νὰ ἴδῃ καὶ τὸ ἐκεῖ φροντιστήριον. Ἔχει δὲ ὅλα τὰ ἔγγραφα τῆς ἀποστολῆς του ταύτης. Ἁλωθείσης δὲ τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐπανῆλθεν εἰς αὐτὴν καὶ ἔκτοτε ἀνεμίχθη καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα, καὶ οὕτω ὑπηρέτει τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς μὲ καλὸν ζῆλον. Οὐδεὶς δὲ ἄλλος ἔχει περισσοτέρας ἐκδουλεύσεις πολιτικάς, διότι ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν διεύθυνσίν του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΡΒΟΓΛΗΣ

Οὗτος ἦτον ἐκ τῶν προὐχόντων τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐκρατήθη μέσα εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀλλ' ἔφυγεν πρὶν αὕτη ἁλωθῇ. Ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, ὑπῆρξε πληρεξούσιος, βουλευτής, γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννήσου καὶ ὑπουργός. Ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία εἶχε στείλει μίαν ἐπιτροπὴν ἀπὸ τὰ μέλη της διὰ νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἓν μέλος αὐτῆς ἦτο καὶ ὁ Γ. Βάρβογλης. Ἐλθόντος ὅμως τοῦ Δράμαλη, ὁ Βάρβογλης ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα ὁμοῦ μὲ τῶν Παλαιῶν Πατρῶν καὶ ἄλλους, ἀλλ' εἰς τῆς Πόρταις τοῦ Σάγκα τοὺς ἔπιασαν οἱ στρατιῶται τοῦ Πλαπούτα, καὶ ἤθελον νὰ τοὺς κακοποιήσουν, διότι τοὺς ἐθεώρησαν ὡς αἰτίους τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη. Ὁ δὲ Βάρβογλης διαφυγὼν ἦλθεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ἀμέσως ἐξεστράτευσε μὲ τοὺς συμπατριώτας του, καὶ ὑπῆγεν εἰς

τὸ Νιοχωράκι ἀπὸ κάτω ἀπὸ τῆς Πόρταις· ὅτε ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἔτυχε νὰ περνᾷ ἐκεῖθεν, ἀνταμώθη μὲ τὸν Βάρβογλην καὶ ὡμίλησαν, καὶ τοὺς μὲν στρατιώτας ἔστειλεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Πλαπούτα, αὐτὸν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης ἐπεριποιήθη, λησμονήσας ὅσα τοῦ ἔκαμον οἱ ἐν Ἄργει πολιτικοὶ, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Βάρβογλης, καὶ τὸν ἔστειλεν ὀπίσω διὰ νὰ προβλέπῃ τὰς ζωοτροφίας τοῦ στρατοπέδου.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Βάρβογλη ἐξώδευσε καθὼς καὶ αἱ ἄλλαι οἰκογένειαι τῶν ἀρχοντοπροκρίτων· μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀράβων ἐφάνη πολὺ πρόθυμος ὁ Γεώργιος Βάρβογλης, διότι ἔστειλε τὸν υἱόν του Σωτηράκην εἰς τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν μὲ σῶμα στρατιωτικὸν ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν, αἰχμαλωτίσθη εἰς τοὺς Ἀβαρίνους, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἔμεινε δὲ πολὺν καιρὸν αἰχμάλωτος, ἐλευθερωθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων κατὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΡΗΣΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς. Κατ' ἀρχὰς ἐχρησίμευσε πολὺ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, διότι εἶχε τὴν ἐφορείαν τῆς ἐπαρχίας εἰς τὰ Τρίκορφα, καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐφρόντιζε περὶ τῆς προμηθείας τῶν ἀναγκαίων. Ἀλλ'αὐτὸς ἐξώδευσεν ἐξ ἰδίων εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου καὶ διετήρησε τὸ στρατόπεδον μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς πόλεως, καὶ ἦτον ὁ μόνος ἀπὸ τοὺς Τριπολιτσιώτας, ὁ ὁποῖος πολλὰ ἐξώδευεν. Ἐδόθη ἐνέχυρον ἀπὸ τὴν τότε Κυβέρνησιν

εἰς τοὺς Τούρκους τοῦ Ναυπλίου κατὰ τὴν πρώτην συνθήκην, οἵτινες τὸν ἐζήτησαν καὶ ἔμεινεν ἐντὸς τοῦ Ναυπλίου μέχρι τῆς παραδόσεώς του εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων, βουλευτὴς καὶ γερουσιαστής.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ὑπῆρξεν εἷς τῶν προκρίτων, κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐπαρουσιάσθη στρατιωτικός, ἀλλὰ καὶ πολιτικῶς ὑπηρέτησεν, ἔχων ζῆλον καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος καὶ παντοῦ εὑρίσκετο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΠΗΛΙΑΔΗΣ

Πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως ἐνήργει τὰ τῆς Ἑταιρίας εἰς Κωνσταετινούπολιν καὶ ἀλλοῦ. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὴν πατρίδα του Τριπολιτσᾶν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, συνήργει καὶ παρεκίνει εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοὺς Ἕλληνας. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ἔγεινε γραμματεὺς τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ὕστερον δὲ πληρεξούσιος, βουλευτὴς καὶ ὑπουργὸς τοῦ Καποδίστρια. Τελευταῖον δὲ συνέγραψε καὶ ἀπομνημονεύματα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΕΧΙΩΤΗΣ

Οὗτος ὑπηρέτει πάντοτε μὲ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην καὶ λοιποὺς καπεταναίους, δείξας πολλὴν γενναιότητα καὶ τρόπον πολεμικὸν κατὰ τὰς μάχας καὶ τὰς πολιορκίας, εἰς τὰς ὁποίας εὑρέθη μὲ τοὺς συμπατριώτας καὶ γείτονάς του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΑΡΒΑΛΑΙ

Κατήγοντο ἐκ Τριπόλεως καὶ ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς. Μάλιστα ὁ Γεώργιος παντοῦ ἔτρεχεν. Ἡ οἰκογένεια αὕτη μαζὺ μὲ τὸν θεῖόν των ἔδειξαν πολὺν ἐνθουσιασμόν, καὶ ἐξώδευσαν ἐξ ἰδίων κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπαναστάσεως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΟΝΤΡΙΑΝΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τοῦ Κάψα. Ὁ καπετάνιος οὗτος καὶ πρὶν ἀρχίσει ἡ ἐπανάστασις ἐνεργοῦσε καὶ παντοῦ ἔτρεχε προετοιμάζων τὰ τοῦ πολέμου. Ἐκραγείσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως εὑρέθη καὶ αὐτὸς καὶ ἐπολέμησε μὲ τοὺς Δαραίους, ὅταν οὗτοι ἦλθον ἀπὸ τοῦ Δάρα κυνηγοῦντες τοὺς Κιαχαγιάδές των. Ἐπολέμησε μέχρι τέλους τῆς πολιορκίας Τριπολιτσᾶς, εἰς δὲ τὸν πόλεμον τοῦ Λεβιδίου ἐκεῖ ἐφάνη ὅτι ἦτο παληκάρι.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΚΩΝΗΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Πικέρνι. Ὑπηρέτησε

στρατιωτικῶς μὲ τοὺς συγχωρίους του κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν θέσιν Γράναν καὶ Καπνίστραν μὲ τὸν Δαγρὲν ὅπου καὶ αἰχμαλωτίσθη, καὶ ἐλευθερώθη ἔπειτα μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἀκολουθήσας πάλιν τὸν στρατιωτικόν του βίον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΗΛΙΔΑΣ

Οὗτος ἦτο πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως γνωστὸς διὰ τὰς σχέσεις του μὲ τοὺς πλέον παληκαράδες Τούρκους. Κατηχηθεὶς δὲ τὰ μυστήρια τῆς Ἑταιρίας πολὺ ὠφέλησεν ὕστερον καὶ μάλιστα τὸν ἀοίδιμον Ζαΐμην, διότι εἰς αὐτὸν ἐξεμυστηρεύετο ὅλα τὰ τῶν Τούρκων. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς εἰς πολλὰς μάχας ὑπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ ὅπου ἀλλοῦ ἡ ἀνάγκη τὸν ἐκάλει. Ἔπεσε δὲ μαχόμενος ἐναντίον τῶν Ἀράβων κατὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Νεοκάστρου ὑπὸ τοῦ Ἰμβραήμ.

ΣΩΤΗΡΟΣ ΣΑΡΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἔχαιρε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν συμπατριωτῶν του Τριπολιτσιωτῶν, καὶ οἱ στρατιῶται τὸν ἤθελαν καὶ τὸν ἐγύρευαν νὰ τὸν ἔχουν ἀρχηγὸν διότι ἦτο στρατιωτικὸς καλός. Ἐμάχετο πάντοτε μὲ γενναιότητα εἰς τὰς μάχας, καὶ μαζὺ μὲ τοὺς συμπατριώτας του εὑρέθη εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου καὶ κατ᾽ ἐξοχὴν εἰς τοῦ Δράμαλη.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΛΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸν Ἅγιον Βασίλειον. Ὑπῆρξε στρατιωτικὸς καὶ ἐβαστοῦσε μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας ἄνωθεν τοῦ βουνοῦ Ζευγαλατιοῦ, τοῦ λεγομένου τοῦ Ἁγίου Νικολάου Βαρσῶν. Παρευρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς κατὰ τὴν ἀνωτέρω θέσιν, ὡς καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας κατὰ τοῦ Δράμαλη καὶ ἀλλοῦ· Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μετὰ τῶν ἄλλων Τριπολιτσιωτῶν πρὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη.

ΑΛΕΞΙΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Λεβιδίου. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς, ἐξέχων τῶν ἄλλων καπεταναίων τῆς πατρίδος του καὶ τῶν πέριξ χωρίων, καὶ διὰ τοῦτο πάντοτε περὶ αὐτὸν ἐσυγκεντρόνοντο οἱ στρατιῶται ἀπὸ τὸν Μύτικα καὶ πέραν, καὶ εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἐπαρχίας ἔκαμνε τὸν ἀρχηγόν. Ἐπολέμησεν δὲ εἰς πολλὰς μάχας, καὶ ἔπεσε μαχόμενος πρὸς τοὺς Ἄραβας κατὰ τὸ βουνὸν Σφαντῆρι καὶ Καταβόθρα πλησίον τῆς πατρίδος του.

ΚΟΛΙΟΣ ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὁ στρατιωτικὸς κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Δάρα, καὶ ἦτο πολὺ γενναῖος, διότι εἰς ὁποιανδήποτε μάχην καὶ ἂν εὑρίσκετο διεκρίνετο, ἔχων πάντοτε τοὺς γείτονάς του βοηθοὺς καὶ συμπολεμιστάς. Ὅταν δὲ ἐσκοτώθη ὁ Παπᾶ Ἀρσένης Κρέστης εἰς τὸν Ἅγιον

Σώστην, κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν ἐφάνη ἡ παληκαριάτου, διότι τότε ἐβοήθησε τὸν στρατηγὸν Νικήταν καὶ οὕτως ὅλοι ἐσώθησαν. Κατὰ δὲ τὴν πρώτην μάχην τοῦ Λεβιδίου ἐκλείσθη εἰς ἕνα σπίτι μὲ τοὺς γείτονάς του, ἐπολέμησε τοὺς Τούρκους καὶ συνετέλεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν νίκην τῶν Ἑλλήνων.

ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ὁ καπετάνιος ἦτον ἀπὸ τοῦ Δάρα. Ἐπρωτοφάνη πρὸ τῆς 25 Μαρτίου, καὶ ὕψωσε σημαίαν. Ἐκυνήγησε τοὺς κεχαγιάδες τοῦ Γκιοσοῦ καὶ Παληόπυργου, καὶ ἄλλους ἀκόμη Τούρκους εὑρεθέντας τότε ἐκεῖ, καὶ τοὺς ὑπῆγε κυνηγῶντας, ἕως τῆς Τρόκλαις τοῦ χωρίου Κάψα, ἐσκότωσεν ἕνα τῶν Ὀθωμανῶν, τοὺς δὲ ἄλλους κατεδίωξε πολεμῶν ἕως εἰς τὴν θέσιν Κατσάναν. Ἐκεῖ εὑρέθησαν Τοῦρκοι καβαλαραῖοι περισσότεροι, ἔγεινε μάχη, καὶ ἐλαβώθη ὁ Κουτσομπραΐμης. Οὗτος ἦτο καβάλα καὶ τὸ ἄλογόν του τὸν ἐπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν ὅπου καὶ ἀπέθανε. Τοῦτο ἔδωκε φόβον εἰς τοὺς Τούρκους. Εἰς δὲ τὴν μάχην αὐτὴν εὑρέθησαν καὶ οἱ συγχώριοί του Δημήτριος Τσέκος, Παναγιώτης Μεγρέμης, Σταμάτης Μπακόπουλος Πανάγος Μονάντερος καὶ Ἀναγνώστης Λαμπρόπουλος. Αὐτοὶ δὲ ὅλοι καὶ ἄλλοι γείτονές των εὑρέθησαν καὶ εἰς τὸν πόλεμον τοῦ Λεβιδίου, ἐκλείσθησαν εἰς τὰ σπίτια καὶ ἐπολέμησαν μὲ κίνδυνον, διότι οἱ Τοῦρκοι ἐπλησίασαν τὸ σπίτι, ἐσκότωσαν τὸν Ἀναγνώστην Τσαβαρόπουλον, ἔβαλαν φωτιὰ εἰς τὰ σπίτια, ὡς καὶ

εἰς τὰ ἄλλα σπίτια ὅπου ἦσαν οἱ Καλαβρυτινοὶ κλεισμένοι. Οἱ Δαραῖοι εἰδοποιήθησαν ἀπὸ τὸν ἀγάν των, ὁ ὁποῖος ἦτον εἰς τὰ Καλάβρυτα, διὰ νὰ ἔβγουν νὰ τὸν προϋπαντήσουν καὶ τὸν συνοδεύσουν μὲ τὰ ὅπλα των ἀπὸ τὸ γεφύρι τοῦ Ἀμπίμπαγα, ἀλλ' αὐτοὶ ἀντὶ νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ κάλεσμα τοῦ ἀγᾶ των, ἐκυνήγησαν τοὺς κεχαγιάδες των. Πόσην ἀνυπομονησίαν τότε εἶχον οἱ Ἕλληνες, δὲν ἔβλεπον τὴν ὥραν νὰ ἐπαναστατήσουν. Μάλιστα ὁ Μωριᾶς εἶχε παραψηθῇ ἀπὸ τὴν τυραννίαν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑ ΚΩΣΤΑΣ

Οὗτος ἐπίσης κατήγετο ἀπὸ τοῦ Δάρα. Ὑπῆρξε σωματοφύλακας τοῦ Κολοκοτρώνη, ὡσαύτως καὶ ὁ Γιαννάκος Κούρας, ὅστις ἀφοῦ πολὺν καιρὸν ὑπηρέτησεν ὑπὸ τὸν Γεροκολοκοτρώνην, ἔπειτα ἠκολούθησε τὸν στρατηγὸν Γενναῖον. Καὶ οἱ δύω οὗτοι παρευρέθησαν εἰς πολλὰς μάχας μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος, καὶ ὑπηρέτησαν μὲ ζῆλον καὶ γενναιότητα.

ΝΙΚΟΛΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὁ μετονομασθεὶς καὶ Πύρλας κατήγετο ἐκ Τριπόλεως. Εὑρίσκετο πάντοτε εἰς τοὺς πολέμους, ὡς εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἀργολίδα κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ὅπου εὑρέθη μετὰ τῶν ἄλλων Τριπολιτσιωτῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν κατὰ τὰς θέσεις

Σχοινοχῶρι καὶ Ἄκοβαν ὄπισθεν τοῦ Παλαιοκάστρου Ἄργους, πολεμοῦντες τὸν τρομερὸν Δράμαλη μέχρι τῆς καταστροφῆς του. Ὑπηρέτησε δὲ καὶ αὐτὸς μὲ ζῆλον καὶ γενναιότητα.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΤΣΟΝΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἦτον ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ἐπολέμησε κατὰ τὴν πολιορκίαν αὐτῆς. Ἔπειτα ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου πρὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη, ἔχων μικρὸν σῶμα στρατιωτῶν. Μετὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη οἱ Τριπολιτσιῶται ὅλοι ἐξεστράτευσαν κατὰ τὴν θέσιν Πόρταις καὶ Νιοχωράκι. Αὐτὸν εὗρεν ὁ στρατηγὸς Κολοκοτρώνης περνῶν ἀπὸ τῆς Καρυαῖς καὶ τὸ Νιοχωράκι, ὁ ὁποῖος ἔδειξεν εἰς τὸν ἀρχηγὸν τὴν θέσιν, ὅπου οἱ στρατιῶται ἐστέκοντο, καὶ οὗτος τότε τοὺς ὡδήγησε νὰ ὑπάγουν εἰς τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν κατὰ τὸ Σχοινοχῶρι. Ἐντεῦθεν ὁ Κολοκοτρώνης ἔστειλεν ὀπίσω τὸν Βάρβογλην διὰ τροφάς. Ὁ Κοτσονόπουλος παρηκολούθησε τὸν Πλαπούταν μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Ναυπλίου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΡΒΑΛΗΣ

Ἦτον ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ἐκεῖ ἐμπορεύετο. Ἀφοῦ δὲ κατηχήθη εἰς τὸ μυστήριον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἔγεινε τόσον ζηλωτής, ὥστε παρήτησεν ὅλας τὰς ἐμπορικάς του ὑποθέσεις, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰς νήσους Ὕδραν καὶ Σπέτσας διὰ νὰ κατηχήσῃ τοὺς ἐκεῖ

νησιώτας. Καὶ κατὰ τοῦτο μόνον εἰς Σπέτσας ἐπέτυχεν, εἰς δὲ τὴν Ὕδραν ὀλίγην ἔδωκαν ἀξίαν εἰς τοὺς λόγους του. Εἰς δὲ τὴν πατρίδα του ἐγενίκευσε τὴν ἑταιρίαν. Κατὰ τὰ μέσα δὲ τοῦ Δεκεμβρίου 1820, ἐγὼ εἶδον αὐτὸν τόσον πολὺ ἐνθουσιώδη, ὥστε δὲν ἠθέλησα νὰ τὸν πλησιάσω ὡς πολὺ ἐπικίνδυνον. Εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν ἐγὼ ἐπροσποιούμην, ὅτι εἶμαι ἰάτρός. Πρὸ ἐμοῦ δὲ εἶχεν ἔλθει ὁ Γεώργιος Κοτσάκης ἐξ Ἀλωνισταίνης ἀπὸ τὴν Ὀδησσόν, τοῦ ὁποίου τὴν κεφαλὴν ὁ Ἀρβάλης ἐφούσκωσε, καὶ ὅστις ἐννοηθεὶς ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἀμέσως ἤλλαξε τὰ ἐνδύματά του και ἐφόρεσε στολὴν Ἀγγλικήν. Τοῦτον ἐγὼ ἐφυγάδευσα, ἀλλ' ἐξ αἰτίας του παρεφύλαττον καὶ ἐμὲ οἱ Τοῦρκοι· μάλιστα δὲ μὲ ἀνεγνώρισεν ὁ σπαχῆς τῶν Μαγουλιάνων Ἀχμουσαγᾶς Τσιτόγλους, καὶ ἕνεκα τούτου ἔκτοτε ἠναγκάσθην καὶ ἐφόρεσα Ὑδρέϊκα ἐνδύματα διὰ νὰ φανῶ, ὅτι εἶμαι τακτικὸς καὶ ἀνήκω εἰς τὸν στόλον, καὶ οὕτω διέφυγον τὴν προσοχὴν τῶν Τούρκων.

Τὸν δὲ Ἀρβάλην διὰ τὸν ἐνθουσιασμόν του οἱ ἄνθρωποι τὸν ὑπώπτευον μήπως τολμήσῃ καὶ κατηχήσῃ καὶ αὐτὸν τὸν Πασᾶν τοῦ τόπου, καὶ ὡς ἐκ τούτου πλέον δὲν τὸν ἐπλησίαζον. Ἐν τούτοις ἐβγῆκε πρὶν ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, ὑπῆγεν εἰς τὰ Καλάβρυτα καὶ παρεκίνησε τὸν Σωτήρην Χαραλάμπην, τὸν Σ. Θεοχαρόπουλον, τοὺς Πετιμεζαίους καὶ λοιπούς, καὶ ἦλθον εἰς τὸ Λεβίδι ὅπου ἔγεινεν ἡ πρώτη μάχη. Ἐδαπάνησε δὲ ἐξ ἰδίων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος.

Εἰς τὰ Τρίκορφα κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς εὑρίσκετο ὁ σύλλογος ὅλων τῶν ἐμπόρων τῆς

πόλεως. Οὗτοι ἀφοῦ ἀφῆκαν ὅλην τὴν περιουσίαν των καὶ τὰ παιδιά των ἀκόμη εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, ἔφυγαν καὶ εἶχον τὴν φροντίδα νὰ προμηθεύωνται τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸν πόλεμον. Τὸ αὐτὸ προσέτι ἐγένετο καὶ εἰς τὰ Βέρβαινα, διότι καὶ ἐκεῖ ἦσαν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἐξώδευον ἐξ ἰδίων. Ἡ οἰκογένεια τῶν Ἀντωνοπούλων εὑρίσκοντο παντοῦ. Εἰς τὸ Ἄργος ἦτον ὁ Σταματέλος, ὅστις ἐγένετο καὶ πληρεξούσιος εἰς τὰς Ἐθνοσυνελεύσεις, εἰς δὲ τὴν Τριπολιτσᾶν ὁ Κωνσταντῖνος, ὅστις ὑπῆρξε πολιτικὸς ἔχων ὑπόληψιν παρὰ τοῖς τότε ἀρχηγοῖς καὶ καπεταναίοις καὶ κατ' ἐξοχὴν παρὰ τῷ Δ. Ὑψηλάντῃ καὶ Θ. Κολοκοτρώνῃ. Εὑρίσκοντο δὲ καὶ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς εἰς τὴν Μεσσηνίαν, τὰς Καλάμας καὶ εἰς τὸ Νησί. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ Γαλανόπουλοι, οἱ ἀδελφοὶ Σαρδελαῖοι Σωτῆρος καὶ Προκόπης, οἱ ἀδελφοὶ Γιαννακόπουλοι Παναγιώτης καὶ Γεώργιος, ὁ Βασίλειος Ἀθανασόπουλος, ὁ Δημήτριος Λαγοπάτης, καὶ λοιποὶ ἔμποροι, ὅλοι οὗτοι συνεισέφερον ὅ,τι καὶ ὅσα ἕκαστος ἐδύνατο κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς πατρίδος των Τριπολιτσᾶς. Κατόπιν δὲ μετὰ τὴν ἅλωσίν της ἐσύστησαν μεταξύ των τὸ σύστημα τοῦ τόπου των, καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην νὰ τοὺς δώσῃ τὸν υἱόν του Πάνον πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἡσυχίας τῆς πόλεως. Ὅλους τοὺς ἀνωτέρω ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία μετεχειρίσθη εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας πολιτικάς, εἰς εἰσπράξεις χρημάτων καὶ προμήθειαν τροφῶν.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΡΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος κατήγετο ἐκ Τριπόλεως, καὶ ὑπηρέτησε πολιτικῶς τὴν πατρίδα βοηθῶν τὸ φροντιστήριον τῶν Βερβαίνων. Μετὰ δὲ τὴν σύστασιν τῆς Γερουσίας διωρίσθη φροντιστὴς τῶν τροφῶν εἰς τοὺς Ἀφεντικοὺς Μύλους.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Ἦτον καὶ οὗτος ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, ἔμπορος τὸ ἐπάγγελμα· ὑπηρέτησε δὲ πολιτικῶς εἰς τὸ τοπικὸν σύστημα, ὡς ἔφορος καὶ δημογέροντας, διὰ τὸ εὐϋπόληπτον δὲ τοῦ χαρακτῆρός του, ἡ Γερουσία μετεχειρίσθη αὐτὸν, εἰς τὴν εἴσπραξιν χρημάτων, καὶ διὰ τὰ κανδήλια τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ ὁποῖα ἐχρησίμευσαν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΕΝΤΣΡΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Κεφαλληνίας, ἀποκατασταθεὶς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς Τριπολιτσᾶν, ἐπαγγελόμενος τὸν ἰατρόν. Ἐκρατήθη ἐντὸς τῆς πόλεως ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν ὑπηρέτησεν ὡς ἐπιστήμων ἰατρὸς τὴν πατρίδα, διότι κατὰ τὴν τότε μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐλθοῦσαν νόσον ἐχρησίμευσε πολὺ σώζων τοὺς ἀσθενήσαντας Ἕλληνας στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικούς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΛΑΚΗΣ

Οὗτος ἐξεῖχε τῶν λοιπῶν Τριπολιτσιωτῶν ὡς πολιτικός. Εἶχε πολλὴν ὑπόληψιν καὶ ἐμπιστοσύνην πλησίον τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ἐφρόντιζε δὲ καὶ ἐπροσπάθει ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ὁσάκις ὑπῆρχεν ἀνάγκη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΕΤΡΟΚΟΠΗΣ

Κατήγετο ἐκ τῆς Τριπόλεως. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1821 ἐπανῆλθεν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τὸν εἶχε στείλει τὸ κοινὸν τῆς πόλεως νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Πατριάρχην ἀρχιερέα τοῦ τόπου, διότι εἶχον γεννηθῆ σκάνδαλα ἐκκλησιαστικὰ διὰ τὸ στεφάνωμα τοῦ Διάκου Καρυτσώτη, καὶ ἕνεκα τούτου εἶχον ἐξορίσει τὸν ὑπάρχοντα πρότερον ἀρχιερέα. Ἀλλ' ὁ Πετροκόπης ἀντὶ νὰ φέρῃ ἀρχιερέα, ἔφερεν ἕνα Κατῆν, καταγόμενον ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα, ὁ δὲ τόπος ἔμαθεν, ὅτι ἔρχεται ὁ Πετροκόπης καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἀρχιερέα τὸν ὁποῖον ἐνόμιζον ὅτι ἔφερεν, ἀλλ' αἴφνης εἶδον τὸν Κατῆν ἀντὶ ἀρχιερέως. Ἐν τοσούτῳ ὁ Κατῆς αὐτὸς ἐστάθη ὠφέλιμος εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Τουρκικῆς ἀνωμαλίας, ὅτε οἱ Τοῦρκοι ἀπεφάσισαν νὰ κόψουν ὅλους τοὺς χριστιανοὺς τῆς Τριπολιτσᾶς, διότι δὲν ἠθέλησε νὰ ἐκδώσῃ τὸν φ ε φ τ ᾶ ν, διότι χωρὶς φ ε φ τ ᾶ ν οἱ Τοῦρκοι δὲν ἐδύναντο νὰ σκοτώσουν πολλούς, ἐπειδὴ ἀπαιτεῖτο ἄδεια γραπτὴ διὰ νὰ δικαιολογηθοῦν εἰς τὸν Σουλτάνον. Τὸν Κατῆν αὐτὸν, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἐπῆραν τὴν Τρι-

πολιτσᾶν, τὸν ἐφύλαξαν, τὸν ἐπεριποιήθησαν ὡς καλὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸν ἔστειλαν εἰς τὴν πατρίδα του.

Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ὁ Πετροκόπης ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἐπίσης ἦτο Τριπολιτσιώτης, ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν παρηκολούθησε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ὡς στρατιωτικὸς τὸν στρατηγὸν Στάϊκον Σταϊκόπουλον καὶ ὑπηρέτησεν ὑπὸ τὰς διαταγάς του εἰς ὅλας τὰς μάχας τῆς πολιορκίας τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἄλλοῦ μέχρι τέλους τῆς ἐπαναστάσεως.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὡσαύτως κατήγετο ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτει διὰ τοῦ καλάμου του τὴν πατρίδα. Μετὰ δὲ τὴν σύστασιν τῆς Γερουσίας τῆς Πελοποννήσου ἐπέρασεν εἰς τὸ γραφεῖόν της καὶ εἰργάζετο ὑπὸ τὸν Σπηλιάδην, κατόπιν δὲ ἐξηκολούθει ὑπηρετῶν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ ἀγῶνος, στελλόμενος καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Ὀδησσὸν ὑπηρέτησεν

εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Γερουσίας ὡς γραμματεύς, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐπίσης ὑπηρέτει εἰς ὅλα τὰ γραφεῖα τῆς τότε Κυβερνήσεως. Εἴχομεν δὲ ἀνάγκην τοιούτων γραμματικῶν, διότι τότε ἦσαν σπάνιοι οἱ γνωρίζοντες γράμματα, καὶ ἐθεωροῦντο ἐκ τῶν πρώτων ὑπαλλήλων.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΝΙΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Τριπόλεως. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν, ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς μετὰ τοῦ συγγενοῦς του Ἀντώνη Κολοκοτρώνη, τὸν ὁποῖον παρηκολούθει καὶ τοῦ ἔκαμνε καὶ τὸν γραμματικόν. Εὑρέθη εἰς τὴν περίφημον μάχην τοῦ Δερβενακίου, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἀπὸ καμμίαν ἄλλην ἐπαρχίαν εὑρέθη τότε ἐκεῖ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ

Οὗτος ἦτον ἰατρὸς καὶ κατήγετο ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα τῆς Ἠπείρου. Πρὸ τοῦ 1818 εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἔκαμνε τὸν ἀπόστολον τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν. Εἰς τὴν Ζάκυνθον δὲ ἐφαίνετο ἀποκαταστημένος, διότι ἦτο πολὺ σχετικὸς τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ὡς ἰατρὸς τῶν ἐκεῖ στρατευμάτων καὶ τῆς οἰκογενείας του. Διὰ δὲ τὴν τιμιότητα καὶ τὸν πατριωτισμόν του ἀπὸ ὅλους ἠγαπᾶτο. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως πολὺ ἐχρησίμευσεν, εὑρεθεὶς εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἀρκαδίας καὶ τοῦ Φαναρίου, καὶ μετὰ τῶν κατοίκων τούτων τῶν ἐπαρχιῶν κατὰ πρῶτον

ἐστράτευσε. Κατόπιν ἦλθεν εἰς τὴν Καρύταιναν. Αὐτὸς πρῶτος ἔκαμε σφραγῖδα μακρουλὴν ὡσὰν δάκτυλον, ἡ ὁποία ἔφερε χαραγμένα τὰ γράμματα «ἐλευθερία ἢ θάνατος», καὶ δι' αὐτῆς ἐσφράγιζε τὰ μαγαζεῖα τῶν Τούρκων διὰ νὰ χρησιμεύσουν τὰ ἐν αὐτοῖς πράγματα εἰς τροφὴν τῶν στρατιωτῶν, τὰ ὁποῖα ὕστερα τὰ παρέλαβεν ἡ Ἐφορεία τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη. Ὑπεγράφετο δὲ μὲ τὸν βαθμὸν «ὁ Ντεριτόρος τοῦ στρατοῦ». Ἐπειδὴ δὲ, ὡς εἴπομεν, ἔκαμνε τὸν ἀπόστολον, ἐγνωρίζετο εἰς πολλὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἔχαιρε διὰ τοῦτο πολλὴν ὑπόληψιν, τὸν ἐσέβοντο δὲ οἱ ἄνθρωποι ὡς ἰατρὸν καὶ ὡς καλὸν πατριώτην. Πολὺ πιστὸς ἐστάθη εἰς τοὺς Πελοποννησίους καὶ ὑπῆρξε φίλος αὐτῶν, καὶ κατ' ἐξοχὴν μὲ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, διότι πολλοὶ τῶν συμπατριωτῶντου τὸν ἐζήτησαν νὰ ὑπάγῃ μὲ τὸ μέρος των, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ ἀπὸ αὐτοὺς καμμίαν βοήθειαν, τὸν δὲ Ἰ. Κωλέτην, ὅστις τοῦ ὑπέσχετο ἂν τραβηχθῇ ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, νὰ τοῦ δώσῃ ὁποιανδήποτε ὑπηρεσίαν ἤθελε, δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἴδῃ οὔτε ζωγραφιστὸν, καὶ κατὰ τοῦτο ἐφύλαξε κατὰ γράμμα τὸν στίχον τοῦ μακαρίτου Βιλαρᾶ, ἐθνικοῦ ποιητοῦ ὁ ὁποῖος ἔλεγεν· «Ἰωάννης ὁ Κωλέτης, ὁ πλειὸ ψεύτης καὶ σερέτης»

ΑΔΕΛΦΟΙ ΠΟΥΡΝΑΡΑΙΟΙ

Οὗτοι μετὰ τοῦ περιφήμου Παπαγεώργη ἦσαν οἱ καπεταναῖοι τοῦ χωρίου των Περθῶρι, καὶ ὠνομάζοντο Παναγιώτης καὶ Γεώργιος. Κατὰ διαταγὴν δὲ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη οἱ δύω οὗτοι ἀδελφοὶ εἶχον τὴν φροντίδα

τῆς φυλακῆς (βάρδιας), ἡ ὁποία ἐστέκετο ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸν τῆς Ἐπάνω Χρέπας λεγόμενον. Ἄναυαν φωτιαῖς διὰ νὰ ἐβγαίνῃ καὶ ὑψοῦται ὁ καπνὸς, ὁ ὁποῖος ἦτο τὸ σύνθημα, διὰ τοῦ ὁποίου εἰδοποιεῖτο τὸ στρατόπεδον τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ λοιπῶν, καὶ διὰ νὰ μανθάνουν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἐβγῆκαν οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ φροντίζουν περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶνοἰκογενειῶν των. Ἦσαν δὲ ὡρισμένοι οἱ φανοὶ διὰ κάθε δρόμον, τὸν ὁποῖον οἱ Τοῦρκοι ἐπορεύοντο·π.χ. διὰ τὸ Βαλτέτσι δύω, διὰ τὰ Καλάβρυτα τέσσαρες διὰ τὸ Ναύπλιον ἕνας, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Τοῦτο δὲ ἐγένετο κατ' ἀρχὰς, ὅτε οἱ Ἕλληνες ἦσαν στρατοπεδευμένοι εἰς τὸ Χρυσοβίτσι, τὴν Πιάνα, Βαλτέτσι καὶ Ζαράκοβα, καὶ ἐπλησίασαν τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Οἱ Πουρναραῖοι ὑπηρέτησαν κατὰ τὴν πολιορκίαν ταύτην πολεμοῦντες γενναίως μέχρι τῆς ἁλώσεως, ἔπειτα δὲ ἐπολέμησαν καὶ εἰς τοὺς πολέμους κατὰ τοῦ Δράμαλη, καὶ ἀλλοῦ. Ὁ Παπαγεώργης μάλιστα παντοῦ ἔτρεχε πολεμῶν, ὑπῆγε καὶ εἰς τὴν Ῥούμελην καὶ ἀνεγνωρίσθη παληκάρι· ἔπεσε δὲ μαχόμενος ἐνδόξως κατὰ τοῦ Ἰμβραὴμ εἰς τὸ αὐτὸ ταμποῦρι καὶ ἀγκαλιὰ μετὰ τοῦ ἐνδόξου ἀρχιμανδρίτου Φλέσα κατὰ τὴν θέσιν Μανιάκι τῆς Μεσσηνίας.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος πατρίδα εἶχε τὸ Βαλτέτσι. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς, εὑρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνην τῆς πατρίδος του. Τοῦτον

ὁ Κολοκοτρώνης ἔστειλε τὴν νύκτα μετὰ πολλῶν ἄλλων εἰς τοὺς κλεισμένους ἀπὸ τοὺς Τούρκους Ἕλληνας ἐντὸς τοῦ χωρίου, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τρόφιμα καὶ πολεμεφόδια. Πάντοτε παρηκολούθει τὸν Κολοκοτρώνην, ἀλλὰ καὶ τὸν Γενναῖον, εὑρισκόμενος εἰς ὅλους τοὺς κινδύνους.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΡΑΒΕΛΙΩΤΑΙ

Οὗτοι κατήγοντο ἀπὸ τὸ χωρίον Τσιπιανὰ, καὶ κατ' ἀρχὰς παρεκίνουν τοὺς χωριανούς των νὰ ἐπαναστατήσουν, καὶ πολὺ ἐκοπίασαν νὰ τοὺς πείσουν νὰ διακόψουν τὰς μετὰ τῶν Τούρκων σχέσεις των καὶ ἰδίως μὲ τὸν ἀγᾶν των Σεχνετσίπην. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπηρέτησαν τὸν ἀγῶνα μέχρι τῆς ἐντελοῦς τοῦ Ἔθνους ἀποκαταστάσεως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΚΑΡΩΝΗΣ

Ἦτον μέλος τῆς ἀνωτέρω οἰκογενείας τῶν Ῥεβελιωτῶν καὶ καπετάνιος τοῦ αὐτοῦ χωρίου Τσιπιανά. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν μάχην τῆς Γράνας καὶ Καπνίστρας ὅπου ἐκινδύνευσεν ἐντὸς τῆς σπηλιᾶς μετὰ τοῦ Δαγρέ καὶ τῶν λοιπῶν συντρόφων του. Παρευρέθη δὲ μαχόμενος καὶ εἰς ἄλλας πολιορκίας καὶ ἰδίως κατὰ τοῦ Δράμαλη μέχρι τῆς καταστροφῆς του.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὰ Ἁγιωργίτικα, καὶ ἐπολέμησε μὲ ζῆλον καὶ γενναιότητα κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του τοὺς χωριανούς του, καὶ ἦτο πάντοτε μαζὺ μὲ τὸν ἀρχηγὸν τῆς Κυνουρίας Παναγιώτην Ζαφειρόπουλον. Ἦτον εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἀναχώρησιν τῶν Ἁγιοπετριτῶν διὰ νὰ τοποθετηθοῦν εἰς τὴν Βολιμήν, ὡς καὶ ὁ Μῆτρος Μπαμπανικολός, ἀπὸ τὴν Μπερτσοβᾶν μὲ τοὺς γείτονάς του, ὁ καπετάνιος τοῦ χωρίου Στενοῦ Πέτρος Μπακοδῆμος, ὁ καπετὰν Λάμπρος Ῥιζιώτης, ἔχων καὶ αὐτὸς τοὺς γείτονάς του, καὶ ὢν ἀνώτερος ὅλων ἐκείνων τῶν χωρίων τοῦ Κάμπου, καθὼς καὶ οἱ Σβολαῖοι ὅλοι Τριπολιτσιῶται. Οὗτοι ὅλοι ἔπιασαν τὰ Λιθαράκια κοντὰ εἰς τοῦ Κεφάλα τὸ ταμποῦρι, καὶ εὑρέθησαν εἰς τὰς γενομένας μάχας διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἔπειτα δὲ ἔγειναν συνεργοὶ μὲ τοὺς Τσάκωνας εἰς τὴν ἔφοδον τῆς πόλεως, εὑρέθησαν δὲ καὶ εἰς τὰς Πάτρας κατὰ τὴν ἐκεῖ μάχην τῆς 9 Μαρτίου ἀρχηγὸν ἔχοντες ὅλοι τὸν Γεώργιον Σέκερην. Ὕστερον δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν καὶ ὑπῆγον εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μετὰ πολλῶν ἄλλων συνεπαρχιωτῶν των, ὁπόθεν εἶδον τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη ἐρχόμενον εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἔφυγον ἀρχηγοὶ καὶ στρατιῶται. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔλαβον μέρος εἰς τοὺς πολέμους κατὰ τοῦ Δράμαλη κατὰ τὴν Ἀργολίδα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Πλαπούτα, κατόπιν ὑπῆγον εἰς

τὸν Ἅγιον Βασίλειον καὶ Κλένιαν ὅπου ὁ ἀρχηγός των Σέκερης ἀπέθανεν.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΙ

Οὗτοι ὠνομάζοντο Εὐθύμιος, Μῆτρος καὶ Ἀναστάσιος καὶ ἦσαν Τριπολιτσιῶται, ἐμπειροχειροῦργοι δὲ τὸ ἐπάγγελμα. Ἐκ τούτων δὲ τὸν μὲν Εὐθύμιον ἐκράτησαν οἱ Τοῦρκοι ἐντὸς τῆς Τριπολιτσᾶς ὡς ἰατρόν, οἱ δὲ δύω ἄλλοι ἀδελφοὶ ἦσαν εἰς τὰ στρατόπεδα, πολεμοῦντες καὶ ἰατρεύοντες τοὺς πληγωμένους. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ὁ Εὐθύμιος ἐλευθερωθεὶς ἐξηκολούθει τὴν χειρουργικήν του τέχνην εἰς τοὺς πληγωμένους Ἕλληνας γενόμενος πολὺ χρήσιμος κατὰ τοῦτο.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΒΛΑΧΟΚΕΡΑΣΙΩΤΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ὑπηρέτησεν ὡς στρατιωτικὸς καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῆς Τριπολιτσᾶς, ἔπειτα εὑρέθη εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας· ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μετὰ τοῦ Ῥήγα Παλαμήδη καὶ τοῦ Γ. Σέκερη ἀρχηγοῦντος. Φεύγων δὲ ἀπὸ τὰ Δερβένια μετὰ τῶν ἄλλων, ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη ὅταν οὗτος εἰσέβαλλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον.

ΓΙΑΝΝΑΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ὑπῆρχε καὶ οὗτος ἀπὸ τὴν Βλαχοκερασιάν. Ἦτο

καπετανιος, καὶ ἐπολέμησε μὲ τοὺς γείτονάς του εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Παρακολουθῶν δὲ πάντοτε τὸν Κολοκοτρώνην εὑρέθη εἰς πολλὰς μάχας, ὡς καὶ εἰς τὰς Πάτρας, καὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη καὶ ἄλλοῦ ὅπου καὶ ὁ Κολοκοτρώνης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΛΗΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Βαλτέτσι, καὶ ὑπηρέτησεν ὡς στρατιωτικὸς μὲ τοὺς συγχωρίους του κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Εὑρέθη δὲ καὶ εἰς τὴν περίφημον μάχην τοῦ χωρίου του, κλεισμένος μέσα μετὰ πολλῶν ἄλλων γειτόνων καὶ συνεπαρχιωτῶν του Τριπολιτσιωτῶν, ὅπου γενναίως ἐπολέμησεν. Ἐπολέμησε δὲ καὶ εἰς ἄλλας μάχας, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ Δράμαλη εἰς Δερβενάκι καὶ κατὰ τὴν Ἄχοβα, ὅπου καὶ ἔπεσε μαχόμενος ἀρχηγοῦντος τοῦ Γ. Σέκερη.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΛΕΔΑΚΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν. Ἠκολούθησε τὸν Πάνον Θ. Κολοκοτρώνην καὶ ἦτον ἀχώριστος ἀπὸ αὐτόν. Ὑπηρέτησε δὲ τὴν πατρίδα πολεμῶν, καὶ κάμνων καὶ χρέη εἰς τὴν πολιτοφυλακὴν τῆς Γερουσίας, διότι ὁ ἀρχηγός του Πάνος ἦτο χιλίαρχος πολιτάρχης τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΕΒΕΛΙΩΤΗΣ

Οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, νέος τότε ὢν παρηκολούθησε τὸν ἀνδρεῖον Κόλιαν Μπακόπουλον ἀπὸ τοῦ Δάρα. Παρευρέθη εἰς τοὺς πολέμους, ὅσους ἔκαμε καὶ ὁ καπετάνιος του. Ὕστερα δὲ μόνος ἔλαβε στρατιώτας καὶ ἐβγῆκεν ἔξω εἰς τὴν Ῥούμελην, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς ἐκεῖ πολέμους, καὶ κατόπιν εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ῥιχάρδου Τσοὺρτς ἐστράτευσε καὶ αὐτός. Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν μὲ τὰς χιλιαρχίας τὰς τότε ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου, ἐστράτευσε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Διονυσίου Εὐμορφοπούλου στραταρχοῦντος τοῦ πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντου. Ὑπηρέτησε παντοῦ καὶ πάντοτε μὲ γενναιότητα, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀράβων εἰς τοὺς Ἀβαρίνους ἐλαβώθη ἐλαφρὰ εἰς τὸ χέρι, καὶ ἔπειτα πάλιν εἰς τὴν μάχην τῆς Τραμπάλας ἐπληγώθη εἰς τὸ ἄλλο χέρι καὶ ἔμενε κουλὸς διὰ κάμποσον καιρὸν ἕως ὅτου ἰατρεύθη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον Ἑταιριστὴς καὶ ἐχρημάτισε ἀργυραμοιβὸς (σαράφης) τοῦ σατράπου τῆς Πελοποννήσου Χουρσὴτ πασᾶ. Μετὰ δὲ τὴν ἄρνησιν τοῦ Κουγιᾶ νὰ γείνῃ ἑταιριστὴς καὶ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀγῶνα, οἱ μυηθέντες τὰ μυστήρια τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας ἀπεφάσισαν καὶ διώρισαν τὸν Κυριακόπουλον νὰ κατασκοπεύῃ τοὺς Τούρκους, καὶ νὰ ὁδηγῇ τοὺς ἀδελφούς, τὸ ὁποῖον καὶ

ἐγένετο. Ἀλλὰ κατόπιν φωραθεὶς ἐφονεύθη κατὰ διαταγὴν τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ σατράπου, τὸ δὲ σῶμα του ἐσύρθη διὰ τῆς ἀγορᾶς, καὶ ἔπειτα ἐρρίφθη ἐντὸς φρέατος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΟΝΔΑΚΗΣ

Οὗτος μὲ ὅλην του τὴν πολυμελῆ συγγένειαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἔλαβε τὰ ὅπλα καὶ πρῶτος ἐφάνη εἰς τὴν πατρίδα του, πρῶτος δὲ αὐτὸς τῶν ἄλλων ἐξεστράτευσεν εἰς τὰ Βέρβαινα. Συνεισέφερεν ἔξοδα καὶ κατέβαλε κόπους διὰ τὴν σύστασιν καὶ τὴν τάξιν τοῦ ἐκεῖ στρατοπέδου καὶ τὸ φροντιστήριον αὐτοῦ. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ κατὰ τὰ Δραμαλικὰ γενόμενος πληρεξούσιος καὶ βουλευτής.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΝΔΑΚΗΣ

Ἦτον υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω. Ἐδείχθη καλὸς στρατιωτικὸς καὶ γενναῖος, ὑπηρετήτας εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ὑπῆγε δὲ καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπαρχίας Π. Ζαφειροπούλου. Ἐπίσης ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὰς μάχας κατὰ

τοῦ Δράμαλη μέχρι τῆς καταστροφῆς του, ὡς καὶ εἰς τοὺς πολεμίους κατὰ τῶν Ἀράβων καὶ πάντοτε ἐπαινέθη ὡς παληκάρι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸν Ἁγιάννην. Ὑπηρέτησε δὲ πολιτικῶς γενόμενος γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννήσου, πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ βουλευτής. Ὅτε δὲ ὁ ἀδελφός του Παναγιώτης ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Ἀράβων ἐπὶ τῆς στραταρχίας τοῦ Κυριάκου Σκούρτη Ὑδραίου, καὶ ἔπεσεν αἰχμάλωτος εἰς τὴν μάχην τοῦ Κρεμυδίου, ὑπῆγε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἀλλ' αἰχμαλωτίσθη καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐφόδου τῶν Ἀράβων εἰς τοὺς Ἀβαρίνους, ὕστερον δὲ καὶ οἱ δύω ἐλευθερώθησαν δι' ἀνταλλαγῆς τῶν Σεχνετσιπαίων Τούρκων Τριπολιτσιωτῶν.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ Η ΑΚΟΥΡΟΣ

Ἦτον ἀδελφὸς τοῦ ἀνωτέρω, ὡς εἴπομεν. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, ἀμέσως παρουσιάσθη μὲ σῶμα στρατιωτῶν συμπατριωτῶν του εἰς Βέρβαινα, καὶ κατόπιν ἐστρατοπέδευσε κατὰ τὸ χωρίον Στενὸν, ὅπου ἐσύστησε στρατόπεδον, καὶ ὅπου σώζονται καὶ μαρτυροῦνται μέχρι σήμερον τὰ ταμπούρια τοῦ Ἄκουρου λεγόμενα. Ἡ δραστηριότης καὶ ὁ ζῆλός του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πολέμου πολὺ ἐπαινέθησαν, καὶ ὁ πρίγκηψ Δ. Ὑψη-

λάντης τὸν ἠγάπα καὶ τὸν εἶχεν ὡς ἰδικόν του, καὶ ὡς ἐκ τούτου πολὺ ἐσεβάσθη ἀπὸ τοὺς καπεταναίους καὶ στρατιώτας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἀπὸ τὸν Ἅγιον Σώστην ἀνεχώρησε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ῥάχιν τῆς Βολιμῆς, ὅθεν ἐπολέμει πάντοτε μὲ τοὺς Τούρκους καὶ ἔκαμνε καὶ χωσιαῖς.

Μετὰ δὲ τὴν πτῶσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ὑπῆγεν εἰς τὴν Ῥούμελην, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Ἁγίας Μαρίνας καὶ τῆς Στυλίδος, κατὰ τὴν ὁποίαν ὄχι μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ σῶμά του ἀρίστευσαν ἀρχηγοῦντος τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ τρομεροῦ Δράμαλη ἐπίσης ἐφάνη μὲ τοὺς συνεπαρχιώτας του καὶ ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας. Μετὰ δὲ τὴν μάχην τοῦ Κολοκοτρώνη ἐτοποθετήθη μεταξὺ τοῦ βουνοῦ Πανάγου καὶ Ἀγριλοβουνοῦ πλησίον τοῦ Παληοχάνου ὅπου ἀκόμη σώζονται καὶ μαρτυροῦνται τὰ ταμπούρια του. Μετὰ ταῦτα ἐξεστράτευσε μετὰ τῶν ἄλλων κατὰ τοῦ Ἰμβραὴμ καὶ αἰχμαλωτίσθη, ὡς εἴρηται, κατὰ τὴν μάχην τοῦ Κρεμυδίου κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπεσαν πολλοὶ Ἕλληνες.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον ἐπίσης ἀδελφὸς τῶν δύω ἀνωτέρω, καὶ ὑπηρέτησε πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς. Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Ζαφειροπούλων κατ᾽ ἀρχὰς ἐχρησίμευσεν ἐνθουσιάζουσα τοὺς πάντας καὶ ἐξοδεύουσα

ἄφθονα διὰ τὴν ἀποκατάστασιν καὶ ἐντελῆ ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος.

ΠΑΝΟΣ ΣΑΡΙΑΓΙΑΝΝΗΣ Η ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ

Οὗτος ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν προὐχόντων τῆς ἐπαρχίας ταύτης, καὶ πολὺ ἐχρησίμευσε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως. Θυσία ἔγεινεν εἰς ὅλα, ὅλον δὲ τὸ σπίτι του τὸ ἔθεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν, διότι ὁ ἐθνισμός του τοῦ ἔγεινε πάθος, καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖθεν οἱ Ἕλληνες εἶχον ἀσφάλειαν συχνὰ διήρχοντο, καὶ εἰς ὅ,τι εἶχον ἀνάγκην τοὺς συνέδραμεν, εὕρισκον δὲ ἀνάπαυσιν καὶ πλουσίαν περιποίησιν. Προσέτι τὸ φροντιστήριον τῶν Βερβαίνων πολὺ ἀπὸ αὐτὸν ἐβοηθήθη, τὸν δὲ Ζαφειρόπουλον αὐτὸς ἀνέδειξεν ἀρχηγὸν τῆς ἐπαρχίας διὰ τῶν ἔργων καὶ τῶν ἐξόδων του. Ὁ Σαρηγιάνης εἶναι ὁ μόνος, ὅστις ἐπαινέθη τότε ἀπὸ ὅλους διὰ τὸν ἄδολον πατριωτισμόν του.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ

Ὑπῆρχεν ἀπὸ τὸ χωρίον Βέρβαινα. Ἐχρησίμευσε δὲ κατ' ἀρχὰς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος εἰς τὸ γενικὸν φροντιστήριον τοῦ ἐκεῖ στρατοπέδου τὸ λεγόμενον Κελάρι ἔχων καὶ τοὺς δύω ἄλλους συντρόφους του, τὸν Τροχάνην ἀπὸ τὸν Πραστὸν καὶ τὸν Ἀναγνώστην Ῥοντόπουλον ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν. Ἐνόσῳ ὑπῆρχεν ἐκεῖ τὸ στρατόπεδον ἐξώδευεν ἐξ ἰδίων του διὰ τὰ ἀναγκαῖα τρόφιμα καὶ λοιπὰ χρειώδη, μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν

τοῦ στρατοπέδου ἀπὸ τὰ Βέρβαινα ἐτροφοδότει ὑπὲρ τοὺς σαράντα στρατιώτας ἕως τῆς ἁλώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς. Ὕστερα δὲ ὅταν ἦλθεν ὁ Δράμαλης εὑρέθη εἰς τὸ Κεφαλάρι τοῦ Ἄργους συγκρατῶν καὶ βοηθῶν τοὺς στρατιώτας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΠΕΡΒΕΝΑΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Κορακοβοῦνι. Ἦτο μυημένος τὸ μυστήριον τῆς ἑταιρίας. Κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως διωρίσθη πεντακοσίαρχος, καὶ μετὰ τῶν συγχωρίων του καὶ τῶν λοιπῶν στρατιωτῶν τῶν πλησίον τῆς πατρίδος του χωρίων ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἐπολέμησε μέχρι τῆς ἁλώσεώς της. Ὑπηρέτησε δὲ καὶ πολιτικῶς ὡς ἔφορος τῶν τροφῶν, τὰς ὁποίας συνήθροιζε καὶ τὰς ἔστελλεν εἰς τὸ φροντιστήριον τῶν Βερβαίνων.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΦΑΝΑΡΙΟΥ
(ΟΛΥΜΠΙΑΣ)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΖΑΡΕΙΦΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπῆρξεν ἕνας τῶν προεστώτων τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Συνετέλεσεν ὡς ἔφορος εἰς τὴν πρώτην σύστασιν τῶν ἐφορειῶν διὰ τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν. Ἅμα δὲ διελύθη ἡ πολιορκία τῆς Καρύταινας

ὑπὸ τῶν Τούρκων·κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μαρτίου 1821, ἀμέσως δειλιάσας ἔφυγε μὲ ὅλην τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὴν Μάνην, ὁ δὲ ἀδελφός του Νικόλαος, ἀφοῦ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον ὅπου καὶ αὐτὸς κατέφυγεν, ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν πόλεμον μετὰ στρατιωτῶν μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ Δράμαλη. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔμεινεν εἰς τὴν πατρίδα του Ἀνδρίτσαιναν ὡς μέλος καὶ αὐτὸς τῶν ἐκεῖ δημογερόντων.

Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Ζαρειφαίων ἔδειξε πολὺν φόβον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, καὶ διὰ τοῦτο ἄρχισαν νὰ διαπραγματεύωνται, ὡς τότε ἔλεγον, μετὰ τοῦ Ἄγγλου ἁρμοστοῦ τῆς Ἑπτανήσου διὰ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν, καὶ ὅλων τῶν ἄλλων Πελοποννησίων, ζητοῦντες μόνον τὴν φυσικὴν ὕπαρξίν των καὶ ὄχι τὴν πολιτικήν. Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν, ἀλλ' ἡ Γερουσία τῆς Πελοποννήσου διὰ πολλῶν μέσων ἐπρόλαβε καὶ τὸ ἐμπόδισεν. Ἡ ἐνέργεια ὅμως αὕτη ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας διὰ νὰ προσέχουν εἰς τὸ ἑξῆς εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ῥαδιουργίας, διότι ἀργότερα μάλιστα ἀνεφάνη καὶ ἡ Γαλλικὴ φατρία, καὶ ἡ Ῥωσσικὴ ἀκόμη, ἥτις ἦτον ἡ μᾶλλον ἀδύνατος. Ἕνεκα δὲ τούτων αἱ δύναμεις ἔπεσαν εἰς ἀντιζηλίαν μεταξύ των καὶ ἐκ ταύτης ὠφελήθη ἡ Ἑλλάς.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΑΝΕΤΟΥ

Ὑπῆρξε προεστὼς τῆς ἐπαρχίας καὶ μέλος τῆς πρώτης ἐφορείας αὐτῆς, ἔπειτα δὲ ἔγεινε μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, πληρεξούσιος εἰς τὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἄστρους, βουλευτὴς εἰς τρεῖς περιό-

δους. Ἐπίσης καὶ ὁ υἱός του Γιαννάκος ἔλαβεν ἐνεργητικὸν μέρος εἰς τοὺς πολέμους ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, εὑρεθεὶς εἰς διαφόρους μάχας εἰς Καρύταιναν, Λάλα, Τρίπολιν, κατὰ τὰ Δραμαλικὰ, καὶ κατὰ τοῦ Ἰμβραήμ.

ΠΟΛΥΧΡΟΝΗΣ ΤΣΑΝΕΤΟΥ

Ἦτον ἕνας ἐκ τῶν προκρίτων τῆς ἐπαρχίας καὶ ὁ λογιώτερος. Ἔγεινεν ἔφορος εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν περίοδον, καὶ πληρεξούσιος τῆς πρώτης ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως· ἐστάλη καὶ εἰς τὸ Ναύπλιον μετὰ τῶν λοιπῶν διορισθέντων διὰ νὰ παραλάβῃ τὸ Ναύπλιον αὐτὸ διότι ἡ τότε Κυβέρνησις ἦλθεν εἰς συνθήκην μὲ τὴν φρουρὰν τοῦ Ναυπλίου διὰ νὰ παραδοθῇ αὕτη, καὶ ἔδωκαν καὶ ἐπῆραν ὁμήρους· ἔδωκαν τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον (Μποῦρτσι) εἰς χεῖρας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ἔστειλε τὴν εἰρημένην ἐπιτροπὴν ἀπὸ τὰ διάφορα σώματα διὰ νὰ παραλάβουν τὰ ὅπλα καὶ τὰ πράγματα τῶν Τούρκων, τῆς ὁποίας μέλος, ὡς εἴπομεν, ὑπῆρξε καὶ ὁ Π. Τσανέτος. Ἐπειδὴ ὅμως τότε ἦλθεν ὁ Δράμαλης, ἡ γενομένη συνθήκη τῆς παραδόσεως ἐματαιώθη, καὶ ὁ Τσανέτος ἔμεινε κλεισμένος εἰς τὸ Ναύπλιον, μέχρι τῆς μετὰ ταῦτα παραδόσεώς του, ὅτε ἐβγῆκεν ἐκεῖθεν ἀσθενὴς, ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ἐκεῖ ἀπέθανεν. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Τσανέτος ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ ἐπολέμησεν εἰς διαφόρους μάχας, εἰς Καρύταιναν, Λάλα, Τρίπολιν καὶ ἀλλοῦ μέχρι τέλους τοῦ πολέμου.

ΚΑΝΕΛΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος γενομένης τῆς ἐπαναστάσεως διωρίσθη εἰς τὴν προμήθειαν τῶν πολεμεφοδίων τοῦ στρατοῦ τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ αὐτὴν ταύτην, καὶ ἀπὸ τὸ κοινὸν τῆς Ἀνδρίτσαινας μέχρι τῆς διαλύσεως τοῦ Λάλα. Ἔλαβε δὲ τὸ μπαροῦτι ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν καὶ ἀλλαχόθεν, τὸ δὲ μολύβι ἀπὸ τὸ τζαμὶ καὶ τὸ λουτρὸν τοῦ Φαναρίου καὶ ἀπὸ τὰς Καλάμας.

Ὁ δὲ υἱός του Δῆμος Κανελόπουλος ἦλθεν ἀπὸ τὴν Μάλταν, ὅπου ἐμπορεύετο κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1824, ἔλαβε σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ Πολυχρόνη Τσανέτου, καὶ λόγῳ τῆς τοιαύτης συγγενείας του παρεχωρήθη ἡ θέσις τοῦ βουλευτοῦ. Κατὰ δὲ τὸ 1825 διωρίσθη καὶ φροντιστὴς ἐπὶ τῆς Κουντουργιωτικῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ προμηθεύσῃ τροφὰς πρὸς χρῆσιν τῆς Κυβερνήσεως ἐξαποστέλλων ταύτας εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ στρατάρχου Κ. Σκούρτη Ὑδραίου. Ἡ Κυβέρνησις τοῦ ἔδωσε 50,000 γρόσια ὡς ἔγγιστα διὰ τὴν τοιαύτην προμήθειαν τῶν τροφῶν, αὐτὸς δὲ ὑπῆγε καθ᾽ ὅλην τὴν ἐπαρχίαν ἀγοράζων τροφὰς ἀπὸ τοὺς κατοίκους, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ πληρώσῃ τὴν ἀξίαν εἰς αὐτούς. Μετὰ δὲ ταῦτα διωρίσθη εἰς πολλὰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας γενόμενος πληρεξούσιος καὶ βουλευτής. Ὁ δὲ ἀδελφός του Ἀναγνώστης Κανελόπουλος, κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ἐμπορευόμενος εἰς Καλάμας, ἀντήλλαξε τὸ μολύβι του μὲ τὴν Γερουσίαν, ἥτις τοῦ παρεχώρησε τὰς προσόδους τῆς ἐπαρχίας Μικρομάνης, καὶ προσέτι καὶ 10,000 γρόσια, τὰ ὁποῖα νὰ λάβῃ

ἀπὸ τὰς προσόδους τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου, διὰ τὸ μολύβι του, τὰ ὁποῖα καὶ ἔλαβε. Κατὰ δὲ τὸ 1825 ἀκολούθησε τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐπαρχίας εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ναυαρίνων ὅπου καὶ αἰχμαλωτίσθη ἐλευθερωθεὶς ὕστερα.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀνδρίτσαιναν. Κατ' ἀρχὰς δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ ἔτρεχεν εἰς τοὺς πολέμους. Ὑπῆγεν εἰς τὴν Καρύταιναν, καὶ εἰς τοῦ Λάλα τὴν ἐκστρατείαν, πολεμῶν εἰς την ἔνδοξον μάχην τοῦ Πουσίου, ὅπου μαχόμενος ἔπεσε θῦμα τῆς παληκαριᾶς του.

Οἱ δὲ πρῶτοι καπεταναῖοι τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας ταύτης, οἱ ὁποῖοι ἐπρωτοφάνησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἦσαν οἱ ἑξῆς· Ἀθανάσιος Σιόρης ἀπὸ τοῦ Ἴσαρι, ὅστις εὑρέθη εἰς τὴν μάχην τοῦ Βαλτετζίου καὶ ἀλλοῦ, καὶ ἦτον ἐγνωσμένος ὡς παλαιὸς κλέφτης, καὶ ἐτιμᾶτο καὶ ἠγαπᾶτο πολὺ ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην ὡς παληκάρι. Ὁ Νικολὸς Μποτσικάκης καὶ ὁ Θάνος ἀπὸ τοῦ Σκληροῦ, καὶ κατόπιν ὁ υἱὸς τούτου Ἀθανάσιος, Ὁ Μῆτρος Τσαβέλας ἀπὸ το Δραγώγι, ὡς καὶ ὁ υἱός του Δημάκης. Πατροπαραδότως δὲ λέγεται, ὅτι ἀπ' ἐδῶ κατάγονται καὶ οἱ ἐν Σοῦλι Τσαβελαῖοι, ἡ ἐπίσημος καὶ περίφημος αὕτη οἰκογένεια. Ὁ Γιάννης Δημητρακόπουλος ἀπὸ τὸν Ἀμπελιῶνα, ὁ Παναγιώτης Λιμπερόπουλος ἀπὸ Μάτεση καὶ ὁ Μιχάλης ἀπὸ τοῦ Δραγουμάνου. Μαζὺ μὲ

τούτους καὶ ὁ Δημήτριος Καράμπελας ἀπὸ τὸ Κακαλέτρι ὡς καὶ ὁ Θανασούλας ἀπὸ τὴν Κράνα, οἱ ὁποῖοι ἔπεσαν μαχόμενοι εἰς τοῦ Λάλα. Σάβας Χαρτουμπέκας ἀπὸ τὰ Μακρύσια, ὅστις ἀνδραγάθησε πληγωθείς, ἀλλὰ φονεύσας τὸν ἐχθρόν του ἐπῆρε καὶ τὰ ὅπλα του, καίτοι πληγωμένος.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Οὗτος ὑπῆρξεν ἐκ τῶν προεστώτων τοῦ Φαναρίου. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὸ σπίτι του ὅλοι ἐσυναθροίζοντο οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐπαρχίας, οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος των, καὶ ἐκεῖθεν μυστικῶς διεδίδοντο αἱ ἰδέαι τῆς ἐπαναστάσεως καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν. Ἐχρειάζετο ὅμως πολλὴ μυστικότης, διότι ἡ ἐπαρχία τοῦ Φαναρίου εἶχεν εἰς τὰ σπλάχνά της πολλοὺς Τούρκους, δηλαδὴ εἰς τὸ Φανάρι καὶ τὰ Ζοῦρτσα, οἵτινες μάλιστα ἦσαν καὶ ἐμπειροπόλεμοι. Ἂν καὶ ἦτο τότε γέρων, ὅμως πολὺ συνετέλεσε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, γενόμενος ἔφορος καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐφορειῶν καὶ ὑπηρετήσας κατὰ τοῦτο μὲ πολὺν ζῆλον, παραιτήσας εἰς τοὺς υἱούς του τοὺς κόπους τῶν ἐκστρατειῶν.

ΤΣΑΝΕΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος υἱὸς ἦτο τοῦ ἀνωτέρω Χρήστου Ἀναστασίου. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐγνώριζε τὰ τῆς Ἑταιρίας καὶ ἕνεκα τούτου ἡτοίμαζε τὰ τοῦ πολέμου, περιμένων

τὴν ὡρισμένην ἡμέραν τῆς 25 Μαρτίου. Ὁ Οἰκονόμος Παπᾶ Ἀλέξης ὅταν ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν ἔλαβεν αὐτὸν διὰ συνοδείαν, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ μείνῃ μέσα, ἀλλ' ἀπατήσας τὴν προσοχὴν τῶν Τούρκων ἔφυγε δύω ἡμέρας πρότερον. Τὴν 27 Μαρτίου 1821 οἱ Τοῦρκοι τοῦ Φαναρίου, Τσάχα, Μούντριζας καὶ Ζούρτσας, οἱ λεγόμενοι Μουρτάταις, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐμαζώχθη ἡ ἐπαρχία εἰς τὴν Ἀνδρίτσαιναν εἰς τὸ σχολεῖον καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν Βαρβάραν, καὶ ἀμέσως ὅλοι ἐξέλεξαν ἀρχηγόν των τὸν Τσανέτον Χρηστόπουλον, καὶ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐψάλη παράκλησις, καὶ ἁγίασαν τὴν σημαίαν των· ἀμέσως δὲ ἐξεστράτευσαν ἐναντίον τῶν Τούρκων, οἵτινες τὴν νύκτα τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἶχον μείνῃ εἰς τὸ χωρίον Λάβδα κατὰ τὴν θέσιν Σουλτίναν, οἱ δὲ Ἕλληνες φθάσαντες ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὴν θέσιν Ῥόβια ἀπέχουσαν ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ἀπὸ τὴν θέσιν τῶν Τούρκων. Κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν νύκτα ἦλθε πεζὸς ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, εἰδοποιῶν τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ἔφθασαν εἰς τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον μεθόριον τῆς Καρύταινας καὶ τοῦ Φαναρίου, καὶ ὅτι θέλει κτυπήσει ἀπ' ἐμπρὸς τοὺς Τούρκους, αὐτοὶ δὲ οἱ Φαναρῖται νὰ τοὺς κτυπήσουν ὄπισθεν. Ἀλλ' οὗτοι μὴ γνωρίζοντες τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅστις ἔγραφεν πρὸς ἕνα Παναγιωτάκην Γιατράκον ὀνομαζόμενον, χειροῦργον, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, (κατ' ἀρχὰς δὲ ἐφάνη αὐτὸς ὁ Γιατράκος), καὶ ὑποπτευόμενοι μήπως τοῦτο εἶναι ἀπάτη ἐκ μέρους τῶν ἐχθρῶν, ἐκράτησαν τὸν πεζὸν καθ' ὅλην τὴν νύκτα δεμένον ἕως τὸ πρωῒ τῆς

28 Μαρτίου, ὅτε ἄρχισεν ὁ πόλεμος, καὶ οὕτω καὶ αὐτοὶ ἠκολούθησαν νὰ πολεμοῦν ὄπισθεν τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι ἐβιάσθησαν νὰ προχωρήσουν. Ἐπειδὴ ὅμως ἔμπροσθεν ἐμποδίζοντο, πολεμούμενοι ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, νὰ προχωρήσουν, ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸν δρόμον καὶ ἔπεσαν κατὰ τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ Ἀλφειοῦ (Ῥοφιὰ) εἰς τὴν θέσιν Χαλούλαγα διὰ νὰ περάσουν, καὶ ὁ ποταμὸς τοὺς ἐπῆρε καὶ ἔπνιξε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Οἱ δὲ Ἕλληνες τοὺς ἐδίωκαν, τοὺς ἔφθασαν καὶ τοὺς ἐπῆραν πολλὰ λάφυρα, πολλοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ὅλα τὰ ζῶά των. Μετὰ δὲ τὴν διάλυσιν τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τὴν Καρύταιναν, οἱ Φαναρῖται ὑπῆγαν εἰς τοῦ Λάλα διὰ τὴν ἐκεῖ πολιορκίαν, καὶ πρῶτα μὲν ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸ χωρίον Μεμέσια, ἔπειτα δὲ ἐκεῖθεν εἰς τὴν θέσιν Συκιὰ, καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν θέσιν Ποῦσι τοῦ Λάλα. Ὕστερα δὲ μετὰ τὴν ἐκεῖθεν διάλυσιν τοῦ στρατοῦ τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν φυγὴν τῶν Λαλαίων, οἱ Φαναρῖται ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Τσανέτου μετέβησαν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Ἰουνίου ἔχοντες πάντοτε τὴν θέσιν τοῦ Ἁγίου Βλασίου καὶ κάτωθεν. Κατόπιν δὲ ἔστειλαν τὴν ἀναλογίαν των ἀπὸ τὸν στρατόν των εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια, καὶ ἡ ἐπαρχία τοῦ Φαναρίου ἐτροφοδότει 300 στρατιώτας Μανιάτας ἀπὸ τὸ σῶμα τῶν Μαυρομιχαλαίων. Μετὰ τὴν πτῶσιν δὲ τῆς Τριπολιτσᾶς μετέβησαν εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ παρευρέθησαν εἰς τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐφόδου. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Κόρινθον ὅπου ἔμειναν μέχρι τῆς παραδόσεως αὐτῆς. Κατόπιν μετέβησαν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν κατὰ διαταγὴν τοῦ διορισθέντος πρὸς

τοῦτο ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, καὶ ἐκεῖ κατέλαβον τὴν θέσιν τὴν ὀνομαζομένην Παλαιόπυργον. Μετὰ δὲ τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας ταύτης κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον, ἐλθόντος τοῦ Δράμαλη ἐξεστράτευσαν κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἀρχηγόν των Τσανέτον, καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς τὴν θέσιν Σχοινοχῶρι καὶ ὄπισθεν τοῦ Παλαιοκάστρου Ἄργους ἑνωθέντες μὲ τοὺς Καρυτινοὺς καὶ μέρος Τριπολιτσιωτῶν ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πλαπούτα ἀδιάκοπα πολεμοῦντες. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν οἱ αὐτοὶ περὶ τὸν Τσανέτον Φαναρῖται ὑπῆγον εἰς τὸ Σοῦλι καὶ εἰς τὰ Δερβένια τῆς Κορίνθου, καὶ ἐκεῖ ἐτοποθετήθησαν κατὰ τὴν θέσιν Χρυσοκουμαριαῖς, ἔμπροσθεν τοῦ Χανίου Ἀνέστη λεγομένου, ὅπου εἶναι ἐρείπια ἐκκλησίας καὶ ἐπολέμησαν καὶ αὐτοὶ κατὰ τοῦ Δράμαλη μέχρι τῆς καταστροφῆς του, καὶ ὕστερα ὑπῆγον εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἔμειναν ἐκεῖ μέχρι τῆς πτώσεώς του, δόντες τὴν ἀναλογίαν τῶν στρατιωτῶν πρὸς φύλαξιν τοῦ φρουρίου. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Ἄστρει Συνέλευσιν γενομένης στρατολογίας διὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἀλλάδα, ὁ Τσανέτος Χρηστόπουλος, ἀρχηγοῦντος τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου, ἐξεστράτευσε καὶ μετέβη εἰς Μέγαρα, Κάζαν, Ἅγιον Μελέτιον, ἔπειτα εἰς τὰ Σάλωνα καὶ Γραβιάν. Κατὰ δὲ τὸ 1824 διετάχθη πάλιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Γ. Κουντουργιώτη ἄλλη στρατολογία, καὶ ὁ Χρηστόπουλος μὲ τοὺς συνεπαρχιώτας του ἐξεστράτευσε διὰ τὴν νέαν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς διωρίσθη ὁ Δ. Πλαπούτας, διότι τότε ὁ Κολοκοτρώνης ἦτο φυλακισμένος εἰς τὴν Ὕδραν, καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἔμεινε πολὺν και-

ρὸν, καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλοι ὁπλαρχηγοὶ κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰμβραὴμ εἰς τὴν Πελοπόννησον, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1825 ὁ Τσανέτος ἐξεστράτευσεν εἰς τοὺς Ναυαρίνους, ἡ δὲ τύχη τῆς ἐκστρατείας ταύτης εἶναι γνωστή, ὅλοι δὲ τότε οἱ μὴ φονευθέντες ἔπεσαν αἰχμάλωτοι εἰς χεῖρας τοῦ Ἰμβραὴμ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἀπέλυσεν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴν ξαναπολεμήσουν πλέον. Οὕτως ἔγεινεν ἡ συνθήκη, ἡ ὁποία εἶχε σκοπὸν πολιτικόν. Μετὰ δὲ ταῦτα, οὔτε αἱ θέσεις, οὔτε αἱ μάχαι εἶναι δυνατὸν νὰ περιγραφῶσι, διότι οἱ καπεταναῖοι καὶ οἱ στρατιῶται ἐδόθησαν εἰς νέον τρόπον τοῦ πολέμου, τῆς χωσιαῖς, καὶ ὅλον ἕνα ἐμάχοντο κατὰ τῶν Ἀράβων ὅπου καὶ ὅπως ἐδύναντο. Τούτων δὲ γινομένων, ἐστάλη διαταγὴ ὕστερα ἀπὸ τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην ἐκ τῆς Τροιζῆνος πρὸς τὸν Τσανέτον Χρηστόπουλον, ἡ ὁποία ἔλεγε πρὸς αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν. Τοιουτοτρόπως ὁ Τσανέτος ἐξεστράτευσε μὲ τοὺς στρατιώτας τῆς ἐπαρχίας του, εἰς τὰς Ἀθήνας ὅπου μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐπολέμησαν, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν τὸ φρούριον ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων πολιορκητῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἐπιστροφήν των ἐκ τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον, πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν καπεταναίων Φαναριτῶν δὲν εὗρον εἰς τὰς γωνίας των, οὔτε τὰ γυναικόπαιδά των, οὔτε τὰ ζῶά των, τὰ ὁποῖα αἰχμαλωτίσθησαν ὅλα ὑπὸ τῶν Ἀράβων, καὶ οὕτως ἔμειναν μόνοι, στερηθέντες ὅλων τῶν συγγενῶν των. Τοιαῦτα κακὰ ἔπαθον διὰ νὰ σώσουν τὰς Ἀθήνας, τὰς ὁποίας

δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὰς ἐλευθερώσουν, καὶ αὐτοὶ μὲν ἐσώθησαν, ἀλλ' ἔχασαν τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς οἰκείους των.

Ἐνταῦθα καταχωρίζομεν δύω ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα εὑρέθησαν τῶν τότε καπεταναίων τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου, καὶ εἶναι ἄξια περιεργείας διὰ τὴν ἁπλότητά των, καὶ διότι φανερόνουν πῶς τότε αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἔγραφον, καὶ τί ἐπίστευον. Εἶχον τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ Ἑλλὰς θὰ βασιλευθῇ καὶ διὰ τοῦτο ὡρκίζοντο εἰς τὴν Βασιλείαν της, καὶ μάλιστα ἐκαταρῶντο τοὺς παραβάτας τῶν συμφωνιῶν των, καὶ τοὺς προδότας ἀκόμη, λέγοντες νὰ μὴν ἀξιωθοῦν νὰ ζήσουν καὶ νὰ ἴδουν πρόσωπον Βασιλέως. Πόσον σεβασμὸν καὶ ἱερότητα εἶχαν οἱ καϋμένοι εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως! Διὰ δὲ τοὺς προδότας ἔλεγον ὡς κατάραν νὰ κριθῶσι μὲ τὸν Ἰούδαν. Αὕτη ἡ ἁπλότης των ἔφερε τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸ Ἔθνος, ἀλλ' ἄλλοι χαίρονται τὰ καλά της. Ἰδοὺ καὶ τὰ ἔγγραφα.

«Ὑποσχόμεθα ἡμεῖς οἱ καπεταναῖοι τῆς ἐπαρχίας
» Φαναρίου πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον Τσανέτον Χρηστόπου-
» λον, ὅτι νὰ ἔχωμεν τοὺς ἀνθρώπους μας ὅλους ἑτοίμους
» εἰς κάθε καιρὸν ὅπου ἤθελε ζητηθῶμεν, καὶ ὅποιος ταϊφᾶς
» ἤθελε παρακούσει, κάμνομεν ὅρκον εἰς τὴν Ἁγίαν Τρι-
» άδα, ὅτι συμφώνως νὰ τὸν παιδεύωμεν μὲ τὴν πλέον
» δεινὴν τιμωρίαν, χωρὶς κάμμίαν πρόφασιν. Καὶ ὑποσχό-
» μεθα ὅπου ὅτι ἀταξίαν ἤθελε κάμει κανένας ἀπὸ τοὺς
» ἀνθρώπους μας ὅπου ἔχομεν κοντά μας ὁ κάθε καπετάνιος,
» νὰ εἴμεθα σύμφωνοι ὅλοι οἱ καπεταναῖοι καὶ νὰ παιδεύω-
» μεν ἐκεῖνον ὅπου ἀπὸ τὸν ταϊφᾶ του ἤθελε γείνει ἡ παρα-
» μικρὰ ἀταξία. Καὶ ἂν ἤθελέ τις ἀπειθήσει καὶ κριθῇ ἀπὸ

» ὅλους εὔλογον διὰ σκοτωμόν· ὁ τοιοῦτος θέλει σκοτώνεται, » καὶ θέλει πηγαίνει ἀμόντε. Οὕτως μὲ ἰδίαν γνώμην ὅλοι » ἀποφασίζομεν, καὶ διὰ περισοτέραν ἀσφάλειαν ὑποφαινό- » μεθα.

Τὴν α'. Μαΐου Μεμέσια 1821.

Καπετὰν	Φώτης Μιχόπουλος	στέργω	εἰς	ταῦτα
»	Ἀντών. Ἀναστασόπουλος	»	»	»
»	Ἀποστόλης καὶ Δημήτρης	»	»	»
»	Γιάννης Δημητρόπουλος	»	»	»
»	Παναγιώτης	»	»	»
»	Γιάννης Λινιστιάνος	»	»	»
»	Δημάκος	»	»	»
»	Νικολὸς Μπουζινάκος	»	»	»
»	Θάνος	»	»	»
»	Γιάννης Θανασούλας	»	»	»
»	Γιάννης Γκούτας	»	»	»
»	Δημητράκης Καράμπελας	»	»	»
»	Γεραγγελῆς Λαβδιώτης	»	»	»
»	Μιχάλης Δραγουμανιώτης	»	»	»

« Ὑποσχόμεθα εἰς ὅλους τοὺς καπεταναίους καὶ λοιποὺς » στρατιώτας τῆς ἐπαρχίας μας, κατὰ τὴν καταγραφὴν ὅπου » ἔχομεν εἰς τὰς χεῖράς μας, ὅτι τρίτον νὰ μὴν τοὺς ζητήσω- » μεν, εἰμὴ μόνον τὴν δεκατιὰν καὶ παρασπόργια. Καὶ ὑπο- » σχόμεθα ἕως τῆς τελευταίας σταλαγματιᾶς τοῦ αἱματός » μας νὰ διαυθεντεύσωμεν αὐτὴν τὴν συμφωνίαν. Ὑπόσχον- » ται καὶ οἱ καπεταναῖοι ὅλοι μετὰ τῶν στρατιωτῶν πρὸς τὸν » ἀρχιστράτηγον Κύρ. Τσανέτον Χρηστόπουλον διὰ νὰ τὸν » ἀκολουθοῦν καὶ τὸν ὑπακούουν εἰς κάθε του προσταγήν.

» Ὑπόσχονται ἀκόμη, ὅτι ὄχι μόνον δὲν ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ
» διώξουν αὐτοὺς ὅπου εἶναι κατεγεγραμμένοι, ἀλλὰ νὰ φέ-
» ρουν καὶ τοὺς λοιποὺς ὅσοι βαστοῦν ἅρματα. Ἐὰν ἰδοῦν
» κανένα καπετάνιον καὶ διπαρτιστῇ ἀπὸ τὴν συμφωνίαν
» μας, οἱ ἄλλοι καπεταναῖοι νὰ τὸν παιδεύουν καὶ νὰ τοῦ
» παίρνουν καὶ τὸ τρίτον καὶ ὅλον του τὸ πρᾶγμα. Ἐπειδὴ
» ἡ δεκατιαῖς καὶ τὰ παρασπόρια εἶναι ἀφεντικά, τὰ ὁποῖα
» μέλλον νὰ τὰ φᾶνε οἱ στρατιῶταις, ἐὰν δὲν ἐξαρκέσουν διὰ
» νὰ φάγουν, σύμφωνοι οἱ καπεταναῖοι μὲ τὸν ἀρχιστράτηγον
» θέλει ὁμιλοῦν, καὶ θέλει εὕρουν τὸ μονασίπικον διὰ νὰ
» δώσῃ ἕκαστος κατὰ τὴν δύναμίν του, Ὅποιος δὲ χαριζό-
» μενος ἤθελε δώσει τρίτον νὰ παιδεύεται ἀπὸ τοὺς λοιποὺς
» καὶ ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον. Ὅθεν διὰ ἀσφάλειαν καὶ τῶν
» δύω μερῶν ἔγειναν δύω ὅμοια, καὶ ἐδόθη ἀπὸ ἕνα εἰς κάθε
» μέρος. Ὑπόσχονται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ οἱ καπεταναῖοι
» διὰ νὰ γράψουν εἰς τὰ χωριά τους νά βαστοῦν λογαριασμὸν
» παστρικὸν τῶν δεκατιῶν καί παρασποριῶν, καὶ νὰ τὰ πη-
» γαίνουν ὅπου διοριστοῦν ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον, καὶ ὅτι πρέ-
» ζαις ἤθελον κάμει νὰ τὰς μοιράζουσι ἐξ ἴσου ὅλοι οἱ στρατιῶ-
» ται μέχρι τῆς ἁλώσεως τοῦ Μωρέως[1]), καὶ ὅ,τι πρᾶγμα εὑ-
» ρίσκεται Τούρκικον εἰς τὴν Ἐπαρχίαν μας, κινητὸν καὶ
» ἀκίνητον, νὰ τὸ μοιράζουν ὅλοι οἱ στρατιῶται, καὶ ὅποιος
» παρέβη αὐτὴν τὴν συμφωνίαν νὰ κριθῇ μετὰ τοῦ προδότου

---

[1]) Ἀπὸ τὰς διαφόρους ἐπιστολὰς, αἵτινες διέτρεχον εἰς τὰ στρατόπεδα, ὅτι ἡ Βλαχία, ἡ Ἀνδριανούπολις, ἡ Ῥούμελη, καὶ σχεδὸν καὶ αὐτὴ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, καὶ τὰς ὁποίας εἰδήσεις ἐπεστήριζαν καὶ οἱ ἀρχηγοὶ διὰ νὰ δίδουν θάρρος εἰς τὸν λαὸν, καὶ ἑπομένως ἔμενε μόνη ἡ Πελοπόννησος νὰ κυριευθῇ, διὰ τοῦτο ἔγεινε μνεία ἐν τῷ ἐγγράφῳ μόνον τοῦ Μωρέως (σημείωσις Τσανέτου Χρηστοπούλου).

» Ἰούδα, καὶ πρόσωπον Βασιλέως μας νὰ μὴν ἰδῇ· καὶ οὕ-
» τως ὑποφαινόμεθα.

» Ἰουνίου 9 στρατόπεδον Ποῦσι 1821.
» Πρῶτον ἔτος τῆς ἐλευθερίας.

Καπετὰν Δημήτριος Πρωτοπαπᾶς στέργω εἰς ταῦτα
» Παναγιώτης Λιμπερόπουλος. » » »
» Ἀγγελῆς. » » »
» Μιχάλης. » » »
» Γιάννης Θανασούλας. » » »
» Ἀδάμης Δημητρακόπουλος. » » »
» Γιάννης Γκούτας. » » »
» Γιάννης Μπιτσιμπαρδιώτης. » » »
» Γεωργάκης Πλατανιώτης. » » »
» Μῆτρος Τσαβέλας. » » »
» Γιάννης Ἀμπελιωνίτης. » » »
» Γιάννης Δρακόπουλος. » » »
» Γεώργης Βεργῆς. » » »
» Δημ. Καράμπελας. » » »
» Χρῆστος Δελγιώτης. » » »
» Ἀναστάσης Τσιάμπρος. » » »
» Λάμπρος Λινιστιάνος » » »
» Γεώργιος Σκλάβος καὶ ἐπίλοιποι στρατιῶται ὑποσχόμεθα εἰς τὰ ἄνωθεν ».

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ὑπῆρξεν ἕνας τῶν προκρίτων, καὶ συνετέλεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν πρώτην σύστασιν τῶν ἐφορειῶν, καὶ

ἐξηκολούθει ὑπηρετῶν ὡς Ἔφορος διὰ τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν.

ΖΑΡΕΙΦΗΣ ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἔλαβε τὰ ὅπλα καὶ ἀκολούθησε τὸν ἀδελφόν του Τσανέτον, τὸν ὁποῖον ἀναπληροῦσεν εἰς τὴν ἀπουσίαν του. Εὑρέθη δὲ καὶ αὐτὸς εἰς ὅλας τὰς πολιορκίας καὶ τὰς μάχας ὅπου καὶ ὁ ἀδελφός του· ἰδίως δὲ εὑρέθη εἰς τὴν πρώτην κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχην κατὰ τὴν θέσιν Χαρβάτι μετὰ τοῦ Δ. Πλαπούτα, καὶ ἐβοήθησε τοῦτον, τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐτσακίσθη τὸ σπαθί του.

Καὶ ὁ Γεώργιος Χρηστόπουλος ὡσαύτως ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς κατὰ διαφόρους μάχας καὶ ἰδίως εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὰ Μακρύσια. Ἔλαβε δὲ μέρος ἐνεργητικὸν εἰς διαφόρους στρατολογίας μὲ στρατιώτας, ἰδίως δὲ εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Λάλα, τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου εὑρέθησαν οἱ στρατιῶται τῆς ὅλης ἐπαρχίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπῆρχεν ἀπὸ τὴν Ἀνδρίτσαιναν. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Τεργέστην μὲ τὴν συνοδείαν τοῦ πρίγ-

χηπος Δ. Ὑψηλάντου, τοῦ ὁποίου ἦτο ταμίας, καὶ σύμβουλός του, ὑπηρέτησε πλησίον του καὶ ὑπῆρξε πάντοτε πληρεξούσιος καὶ βουλευτής.

Ὁ δὲ ἀδελφός του Ἀντώνιος, βαθύπλουτος ὢν ἐν Τεργέστῃ, ἔστειλεν βοηθήματα διὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς πατρίδος του, μάλιστα ἐν ἀρχῇ αὐτῆς, ὅτε ὑπῆρχε μεγάλη ἀνάγκη διὰ τὴν ἔλλειψιν τούτων, τὴν ὁποίαν τότε εἶχαν οἱ Ἕλληνες.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὁ ἔξοχος καὶ ἐπίσημος ἀπόστολος τῶν Φιλικῶν κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀνδρίτσαιναν. Τὰ πάντα δὲ ἔκαμεν ἄνω κάτω πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας εἰς τὸ ἐξωτερικὸν, αἱ δὲ προσπάθειαί του καὶ αἱ πράξεις του πανταοῦ φαίνονται. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁμοῦ μὲ τὸν πρίγκηπα Ὑψηλάντην ἔμεινε πάντοτε μαζύ του ὡς ὑπουργός του καὶ σύμβουλος, ὑπηρετῶν τὴν πατρίδα μὲ ζῆλον καὶ προθυμίαν. Ἡ διαγωγή του εἶναι γνωστὴ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἑνωμένη μὲ τὴν ἀκριβῆ τιμιότητά του καὶ τὴν φιλοπατρίαν του. Μετὰ τὸν ἀγῶνα ὑπηρέτησεν ὡς Διοικητὴς καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου ἔκτακτος ἐπίτροπος, ἐπὶ δὲ τῆς Βασιλείας τοῦ Ὄθωνος νομάρχης. Μᾶς τὸν ἐστέρησε δὲ ἡ ἀναθεματισμένη χολέρα τοῦ 1854. Τὸ μίασμα τοῦτο ἔφερεν εἰς Ἀθήνας ἡ κατοχὴ τῶν δύω μεγάλων δυνάμεων Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, καὶ ἡ νόσος αὕτη κατέστρεψε σχεδὸν τὸ τέταρτον

τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν. Τί δὲν ὑπέφερεν ὁ τόπος ἀπὸ τὴν χολέραν καὶ τὴν κατοχήν.

Οἱ Ἀνδριτσᾶνοι διὰ νὰ διώξουν τοὺς συντοπίτας των Τούρκους μίαν ὥραν ἀρχήτερα ἐτεχνεύθησαν τὸ ἑξῆς. Ἔστειλαν μακρὰν τοῦ Φαναρίου ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἔρριψαν μίαν μπαταριὰ τουφέκια καὶ ἀφοῦ ἀκούσθη ἡ βοή, εἶπαν εἰς τοὺς Τούρκους νὰ φύγουν γρήγορα διότι ἔρχονται οἱ Μανιᾶταις, διότι οἱ Τοῦρκοι κατ' ἀρχὰς ἐφοβοῦντο τοὺς Μανιάτας ὡς ἐμπειροπολέμους. Οἱ δὲ Λαβδαῖοι Ἕλληνες τὸ ἑσπέρας ὑπηρέτουν τοὺς Τούρκους ὡς ῥαγιᾶδες, τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν ὡπλίσθησαν καὶ τοὺς ἐπολέμουν, κρυπτόμενοι ἀπὸ 'πίσω ἀπὸ τὰς πέτρας ἀπὸ τὸν φόβον μὴν τοὺς γνωρίσουν οἱ ἀγᾶδές των.

Ἡ ἐπαρχία τοῦ Φαναρίου ἐφέρθη μὲ πολλὴν πονηρίαν, διότι ἐφαίνετο ὅτι ἐλυπεῖτο διὰ τὴν φυγὴν τῶν συμπατριωτῶν των Τούρκων, καὶ προσέτι ἀπὸ τὸ ἓν μέρος τοὺς ἐφόβιζαν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τοὺς ἐνεθάρρυναν. Τοὺς ἔλεγαν νὰ πᾶνε εἰς τὸ καλὸν καὶ καλήν τους ἀντάμωσιν, καὶ προσέτι τοὺς ἔδωκαν καὶ ζῶα φορτηγὰ διὰ νὰ τοὺς εὐκολύνουν νὰ ξεκινήσουν, καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν τοὺς τὰ ἔκλεψαν. Τὸ ἴδιον ἔκαμαν καὶ οἱ Μεσολογγῖται, διότι καὶ αὐτοὶ ἅμα ἤρχοντο Τοῦρκοι τοὺς εὐκόλυνον, διότι ἔδιδαν τὰ καΐκια των καὶ ὅλα τὰ ἄλλα μέσα, διὰ νὰ φύγῃ τὸ κακὸν ἀπὸ τὸν τόπον των καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν Μωριάν.

ΜΑΝΙΑΤΙΚΑ

Οἱ Μανιᾶται παλαιότερα διαιροῦντο εἰς οἰκογενείας καὶ ἔπειτα εἰς καπετανάτα. Εἶχαν μερικοὺς ἄλλους Μανιάτας, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον φαμέγιους. Οὗτοι ἦσαν δοῦλοι, ἢ πελάται, τῶν ἄλλων, καὶ ἕως τῆς σήμερον τοὺς ἔχουν εἰς τὰ κτήματά των ὡς ἐργάτας αἰωνίους, καὶ τοῦτο διότι οὗτοι δὲν ἔχουν ἰδικήν των γῆν ἀρκετήν, τινὲς δὲ οὐδὲ πιθαμήν. Οὕτως εὑρέθησαν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως.

Αἱ οἰκογένειαι αὗται ὑπετάσσοντο εἰς ἕνα διοικητὴν καταγόμενον ἀπὸ τὸν τόπον καὶ ἀπὸ τὸν Σουλτάνον διοριζόμενον, προτεινόμενον ὅμως ἀπὸ τὸν καπετὰν πασᾶν, ἤτοι τὸν ναύαρχον τοῦ Σουλτάνου, καὶ ὀνομαζόμενον Μπάσπογου. Ὁ βαθμὸς οὗτος ἦτο ναυτικός, καὶ ὁ Μπάσμπογους ὑπήγετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ναυτικῶν κατ' εὐθεῖαν, ὡς καὶ αἱ νῆσοι Ὕδρα καὶ Σπέτσαι. Ἡ διοίκησις τοῦ τοιούτου διοικητοῦ ἦτον ἀνέκκλητος, διότι ἀκύρωσις τῶν ἀποφάσεών του δὲν ἐγίνετο, καὶ μόνον παράπονα πρὸς τὸν καπετὰν πασᾶν ἐγίνοντο. Ἔδιδεν ὅμως ὁ τοιοῦτος διοικητὴς δύω ἄτομα συγγενικά του στενὰ ὡς ἐνέχυρα εἰς τὸν καπετὰν πασᾶν. Τοιοῦτος ἦτον ὁ Μπάσπογους διοικητὴς τῆς Μάνης. Ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία ὅλας τὰς νήσους τὰς εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ναυάρχου της. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Μανιᾶται δὲν ὑπετάσσοντο ἐντελῶς ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των, αἱ δὲ γενόμεναι πειρατεῖαι καὶ ἄλλα πολλὰ κακὰ ἐχώνευαν εἰς τοὺς βράχους των, ὁ καπε-

τὰν πασᾶς διὰ τὴν ἡσυχίαν ἐφεῦρε καὶ ἐσυμφώνησεν εἰς τὴν τοιαύτην διοίκησιν τῆς Μάνης· ἄλλως τε καὶ ἡ ὠφέλεια τῆς διοικήσεως ταύτης δὲν ἦτο τίποτε διὰ τὸ ἄγονον τοῦ τόπου. Ἄνθρωποι κατοικοῦντες εἰς τοὺς ξηροὺς βράχους καὶ εἰς τὰς πέτρας, ἔδιδον ἄσυλον εἰς παντὸς εἴδους ἐγκληματίας, διότι ἀπὸ τὸ δυτικὸν μέρος ἕως εἰς τὴν θέσιν τῆς Ἁγίας Σιὼν δὲν ἐδύνατο νὰ περάσῃ ἄνθρωπος τοῦ Πασᾶ χωρὶς προηγουμένης συνεννοήσεως μετὰ τῶν διοικητῶν τῆς Μάνης καὶ αὐτοῦ τοῦ πασᾶ τῆς Πελοποννήσου. Οὕτος ἐγίνετο καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος ἕως εἰς τὴν θέσιν Κακοσκάλη.

Ὁ πασᾶς ὅμως τῆς Πελοποννήσου εἶχεν ἕνα Ὀθωμανὸν διοικητὴν εἰς τὰς Καλάμας μὲ ἑκατὸν στρατιώτας, διὰ νὰ προσέχῃ, νὰ μὴ ἐβγαίνουν οἱ Μανιᾶται ἔξω τῆς πατρίδος των, ὅσοι δὲ ἤθελον νὰ ἔβγουν ἔφερον ἄδειαν τοῦ διοικητοῦ των διὰ νὰ μὴν πληρώνουν χαράτσι, ἢ καὶ ἄλλον τινὰ φόρον. Καὶ πάλιν χωρὶς ἄδειαν γραπτὴν τοῦ Βοϊβόντα τῶν Καλαμῶν, ἢ τοῦ Τούρκου, ὁ ὁποῖος ἐφύλαττεν εἰς τὰς Καλάμας, ἂν εὑρίσκετο Μανιάτης ἔξω κατὰ τὰς ἄλλας ἐπαρχίας, ἐσκοτόνετο ἀπὸ τὸν τυχόντα ὡς ληστής. Αὐτὰς τὰς ἐλευθερίας εἶχον ὅλοι οἱ Μανιᾶται.

Ὁ δὲ Πέτρος Μαυρομιχάλης εὑρέθη Μπάσμπογους κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἔπειτα ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Πανελλήνιον ὑπὸ τὸ ὄνομα Πετρόμπεης. Οὕτως οἱ Μανιᾶται ἐβγῆκαν εἰς τὰς 22 Μαρτίου 1821 εἰς τὰς Καλάμας μὲ τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μὲ ὅλους τοὺς καπεταναίους των, πρῶτος τῶν ὁποίων ἦτον ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης. Κατό-

πὶν δὲ τούτου ἔρχονται αἱ λοιπαὶ οἰκογένειαι, τοῦ Παναγιώτη Μούρζινου, ἀρχαία οἰκογένεια, οὗτοι ὠνομάζοντο καὶ Τρουπάκιδες· ἔπειτα αἱ οἰκογένειαι τῶν Καπετανάκιδων, Κουμουνδουράκιδων, Γρηγοράκιδων, Ἀντωνόμπεη, Ζερβουδάκιδων. Ὅλαι αὗται αἱ οἰκογένειαι εἶχον πρωτοῦ τὸ ἀξίωμα τοῦ Μπάσμπογου, καὶ ἔχουσαι ἀξιώσεις, ἐθήρευαν πάλιν τὴν θέσιν ταύτην. Μάλιστα τότε κοντὰ εἶχε κατορθώσει ἕνας Καλκανδῆς Σταυριανὸς ὀνομαζόμενος νὰ διορισθῇ Μπάσπογους, καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Ἀλέξανδρος Κουμουνδουράκης εἶχε κάμει πολλὰ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἀξιώματος τούτου, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπρόδωκε καὶ τὴν Ἑταιρίαν τῶν Φιλικῶν διὰ νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπόν του, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος τὸν ἐκρέμασε. Τότε δὲ εἶχον φύγει ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰ δοθέντα ἐνέχυρα καὶ εἶχον φθάσει εἰς τὴν Μάνην, ἀλλ' ἐδιώχθησαν ἀπὸ τὸν Π. Μαυρομιχάλην διὰ νὰ ὑπάγουν ὀπίσω ὥστε νὰ μὴ μάθῃ τὴν φυγήν των ὁ Πασᾶς τῆς Πελοποννήσου, ἀλλ' οὗτοι οἱ ὅμηροι ὑπῆγον εἰς τὴν Ὕδραν καὶ ἐκεῖ ἄρχισαν νὰ διαδίδουν τὰ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τοὺς Ὑδραίους. Ταῦτα ὅλα εἶχον διαδοθῇ εἰς ὅλην τὴν Πελοπόννησον. Οὕτω πως τὰ πράγματα εἶχον μπερδέψει τὸν διορισμὸν τοῦ Καλκανδῆ. Ὁ δὲ καπετὰν πασᾶς εἶχε παύσει τὸν Π. Μαυρομιχάλην ἀπὸ τῆς εἰρημένης διοικήσεως, διότι ὁ διοικητικὸς μηχανισμὸς εἶχε κοπεῖ πλέον μεταξὺ τῶν Τούρκων καὶ τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὡς ἦσαν τὰ πράγματα οὕτως ἔμειναν.

Ὁ δὲ Πετρόμπεης μὲ τοὺς ἀδελφούς του, μὲ τὰ παιδιά του καὶ μὲ ὅλην τὴν γενεάν του, ἀφοῦ πλέον

ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν, δὲν ἐσυλλογίσθη τίποτε, οὔτε τὴν ζωήν του, οὔτε τὸ ἀξίωμα τοῦ Μπάσμπογου. Ἔστειλε λοιπὸν παντοῦ κατ' ἀρχὰς εἰς ὅλα τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας συγγενεῖς του καὶ στρατιώτας, ὅσους ἐδύνατο, διὰ νὰ συστήσουν τὰς πολιορκίας τῶν φρουρίων. Ἀλλὰ πρὶν τούτων εἶχε στείλει τὸν υἱόν του Ἀναστάσιον εἰς τὸν Πασᾶν τῆς Τριπολιτσᾶς ὡς ἐνέχυρον διὰ νὰ καθησυχάσουν τὰ πράγματα, καὶ διὰ νὰ συνάψουν καὶ νέας σχέσεις, καὶ ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι πιστὸς εἰς τὸ κραταιὸν Ντοβλέτι. Ἔλεγον δὲ τότε ὅτι τοῦτο ἔπραξε διὰ νὰ λάβῃ καιρὸν καὶ νὰ ἑτοιμάσῃ τὰ τῆς ἐπαναστάσεως· ἄλλως τε δὲ ἐὰν δὲν ἐγίνετο τίποτε νὰ γείνουν χρήσιμοι εἰς τὸν ἑαυτόν των, καὶ ἴσως ἔσωζον καὶ τοὺς ἁπλοῦς ῥαγιάδες, καὶ τοῦτο βέβαια θὰ τὸ ἐπετύγχανον, διότι θὰ ἐφαίνοντο πιστοὶ εἰς τὸν δυνάστην τοῦ τόπου, καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὑπῆρχεν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους προκρίτους καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ὅλης τῆς Πελοποννήσου. Μάλιστα τότε ὑπῆρχεν ἰδέα καὶ ἐπερίμενον νὰ μεταχειρισθῇ μερικοὺς ἐξ αὐτῶν ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐδόθη καιρὸς ἀπὸ τὸν λαόν, ὅστις εἶχε λάβει μὲ τὰ σωστά του τὸν δρόμον τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ κανεὶς πλέον δὲν ἐτόλμα νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομά του.

Μετὰ δὲ τὴν παράδοσιν τῶν ὀλίγων Τούρκων ὁ Πετρόμπεης ἐκάθητο εἰς τὰς Καλάμας. Πολλαὶ δὲ πρεσβεῖαι ἐστάλησαν καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ ἔβγῃ ἔξω εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ μάλιστα τοῦ ἔστειλαν γραπτὸν καὶ τὸν τίτλον του ἀποκαλοῦντες αὐτὸν ἡγεμόνα τῆς Πελοποννήσου. Ὁ Νικόλαος Πετρόπουλος, ὁ Κα-

νέλος Δεληγιάννης, ὁ Ῥήγας Παλαμήδης,, καὶ ἄλλοι ἀκόμα ὑπῆγον, καὶ ὁ στρατηγὸς Νικολάκης Πετιμεζᾶς, ὅστις κατὰ πρώτην φορὰν τοῦ ἔφερε καὶ χρήματα στελλόμενα ἀπὸ τοὺς Καλαβρυτινούς, διότι ἐγνώριζον ὅτι τὰ θέλει, ἐπειδὴ ὁλοένα ἔγραφεν ὅτι ἀπαιτοῦνται χρήματα. Οὕτως εἶχε διαδοθῇ ἐκ μέρους τῶν προκρίτων καὶ τῶν καπεταναίων, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν νεοσυστηθεῖσαν τότε Πελοποννησιακὴν Γερουσίαν, τῆς ὁποίας μέλος αὐτῆς καὶ πρόεδρος ἦτο. Ἐν τούτοις κἄποτε αἴφνης ἐφαίνοντο μερικὰ πράγματα ἀνάποδα ἀπὸ αὐτὸν γενόμενα, ὡς ἡ ἀποστολὴ εἰς Τριπολιτσᾶν τοῦ διδασκάλου τῶν Καλαμῶν Γερασίμου. Τὴν δὲ πρᾶξιν ταύτην ὅλοι κατηγόρησαν, ἀλλ' αὐτὸς ἐδικαιολογεῖτο λέγων, ὅτι ἔπραξε τοῦτο διὰ τὰ ἐξαπατήσῃ τοὺς Τούρκους καὶ ἐβγάλῃ ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν τὸν υἱόν του δι' ἀνταλλαγῆς τῶν αἰχμαλωτισθέντων Τούρκων τῶν Καλαμῶν, ἂν καὶ τοῦτο δὲν ἐγένετο μὲ τὴν θέλησιν ὅλων τῶν καπεταναίων Μανιατῶν καὶ Πελοποννησίων, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ εἶχον τὴν ἀνάγκην του, χάριν τῆς ὁμονοίας, ἀπεσιωπῶντο. Ἔλεγεν ὅμως καὶ τοῦτο τὸ δικαιολόγημα ὁ Μπέης, ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ Γερασίμου ἐγένετο, διότι ἐφοβεῖτο μήπως οἱ Τοῦρκοι μάθουν τὴν φυγὴν τῶν ὁμήρων ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ θανατώσουν τὸν υἱόν του Ἀναστάσιον. Τοιουτοτρόπως ἐδικαιολογοῦντο ἔξω τὰ πράγματα, καὶ πρὸς τούτοις διεδίδετο, ὅτι θ' ἀνταλλάξῃ τοὺς προκρίτους καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐκρατοῦντο εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν μὲ τὸν Ἀρναούτογλουν καὶ λοιποὺς Τούρκους αἰχμαλώτους.

Ὁ Πετρόμπεης μόλις εἰς τὸ ἓν ἕκτον τῶν Μανια-

τῶν εἰσηκούετο, διότι ὅλοι ἀποκλειστικῶς· δὲν τὸν ἤκουον διὰ νὰ τοὺς κινῇ εἰς τὸν πόλεμον, διότι οἱ λοιποὶ καπεταναῖοι εἶχον καὶ αὐτοὶ ἀποκλειστικὴν τὴν δύναμίν των, εἰς τὴν περιφέρειάν του ἕκαστος, ἀλλ' ὅμως ὅλοι τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἶχον καὶ τὸ αὐτὸ αἴσθημα. Ὅλοι ὑπῆγον εἰς τὰς πολιορκίας τῶν φρουρίων καὶ ἐπολέμουν τὸν κοινὸν ἐχθρόν, ἀλλ' ἡ διαφορὰ ἦτον, ὅτι ἐκ τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν ἐλέγοντο τοῦ Μαυρομιχάλη, οἱ δὲ τῶν Καπετανάκιδων, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Οὕτως ἡ Μάνη κατόπιν παρουσιάσθη μὲ ὅλους τοὺς Μανιάτας της εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐκεῖ ἦλθε καὶ ὁ ἴδιος Π. Μαυρομιχάλης μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Δ. Ὑψηλάντου ἔχων περὶ αὐτὸν σχεδὸν 350 στρατιώτας· ὁ δὲ Πρίγκηψ ὁ διοικῶν τότε τὴν πολιορκίαν καὶ ὅλην τὴν Πελοπόννησον τὸν οἰκονομοῦσεν ἐξ ἰδίων του, πληρόνων τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν του μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς πόλεως. Εἰς δὲ τὰ Βέρβαινα, εἰς τὸ Βαλτέτσι καὶ ὅπου ἀλλοῦ εὑρέθησαν ὁ Κυριακούλης, ὁ Ἠλίας καὶ οἱ λοιποὶ καπεταναῖοι Μανιᾶται δὲν ἐπληρώθησαν, ἀλλὰ μόνον τοὺς ἔδιδον οἱ Πελοποννήσιοι τὰ πελεμεφόδια καὶ τὴν τροφήν των. Αὐτοὶ ὅμως εἶχον τὴν ὑψηλοφροσύνην τάχα, ὅτι δουλεύουν καὶ πολεμοῦν διὰ νὰ ἐλευθερώσουν τοὺς β λ ά χ ο υ ς, οὕτως ἔλεγον οἱ Μανιᾶται τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους. Αὐτὸ δὲ τὸ ἀγέρωχον ἐξακολουθοῦν νὰ τὸ ἔχουν καὶ νὰ τὸ φρονοῦν, διότι ἦσαν ἐλεύθεροι ἐπάνω εἰς τὴν ξηρὰν πέτραν.

Οἱ Μανιᾶται ἐφοβοῦντο τὴν καβαλαρίαν καὶ τὸ μαχαῖρι, διὸ καὶ τοὺς ἐπεριγελοῦσαν οἱ λοιποὶ Ἕλληνες μιμούμενοι αὐτοὺς λέγοντας· «τῆς Φοραδίνας ὁ γυιός,

κι' ἀπὸ καμινιοῦ, γιαμά, τὴν σπάθην». Οἱ δὲ ἄλλοι Μανιᾶται τοῦ Δ. Μούρτσινου, οἱ Κουμουνδουράκιδες, Καπετανάκιδες, Μπουκουβαλέας, Τουράκιδες, Ξανθέας, καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι ἦσαν μὲ τὸ μέρος τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ αὐτοὶ ἐπληρόνοντο ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν των, οἱ ὁποῖοι ἦσαν περὶ τοὺς 400. Οὗτοι ἐκράτουν τὸ κανονοστάσιον τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἕως τὸν Ἅγιον Νικόλαον τὴν πλησιεστέραν θέσιν τῆς Τριπολιτσᾶς.

Πολλοὶ ἐκ τῶν Μανιατῶν ἐξεστράτευσαν καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου εἰς διαφόρους τόπους ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἔθνους, ἀλλὰ μὴ ἔχοντες τὰ μέσα καὶ τὴν ἀνάλογον δύναμιν ἐχάθηκαν, ὡς ὁ Ἠλίας Μαυρομιχάλης εἰς τὴν Κάρυστον, καὶ ὁ Κυριακούλης εἰς τὴν Σπλάντσαν μετὰ τῶν πλοίων τοῦ Γρηγορίου Καντσουλέρη καὶ Παναγ. Μπεζουνερὰ ἢ Μαυρομμάτη Μανιατῶν, καταβαλόντων τὰ περισσότερα ἔξοδα. Οὗτοι προθυμίαν μὲν πολλὴν ἔδειξαν, ἀλλ' ὄφελος ὀλίγον, διότι δὲν τοὺς παρηκολούθησαν οἱ συμπατριῶταί των Μανιᾶται, καὶ ἔμειναν μὲ ὀλίγους, οἱ δὲ Ἕλληνες τῶν τόπων εἰς τοὺς ὁποίους ὑπῆγον καὶ ἐπολέμησαν δὲν τοὺς ἔδωκαν τὴν ἀπαιτουμένην βοήθειαν.

Δὲν δύναμαι δὲ νὰ μνημονεύσω τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν καπεταναίων Μανιατῶν, διότι δὲν εὑρίσκει τις ἄκρην. Παραδείγματος χάριν, ἡ οἰκογένεια τῶν Καπετανάκιδων καθὼς εἶναι τώρα, ὄχι δὲ καὶ τότε, εἶναι τόσον πολλοὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὥστε ἔχουν τὴν ἰδέαν, ὅτι ὅλοι εἶναι καπεταναῖοι καὶ θέλουν τὴν θέσιν των, ἀλλὰ δὲν εὑρίσκουν στρατιώτας, καὶ ὡς ἐκ τούτου τοὺς

ἀφίνομεν ὅπως ἐμνημονεύθησαν εἰς τὰς διηγήσεις μας, καὶ καθόσον εἴμεθα παρόντες εἰς τοὺς πολέμους. Καὶ διὰ νὰ μὴν ὑποθέσουν ὅτι γράφομεν μεροληπτικῶς, λέγομεν τὰ ὀνόματα καθὼς ἦσαν εἰς τὴν ἐποχὴν τὴν πρώτην, διότι ἀπὸ αὐτοὺς ἐκινήθησαν τὰ Μανιάτικά των, καὶ αὐτοὶ ἂς ἔχουν τὴν ἀθάνατον δόξαν διὰ τὰ ὑπ' αὐτῶν γενόμενα στρατιωτικὰ κατορθώματα.

Πρῶτοι λοιπὸν εἰσῆλθον κατὰ τὴν 22 Μαρτίου εἰς τὰς Καλάμας, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, οἱ Σταυριανὸς Καπετανάκης, Ἰωάννης Ν. Καπετανάκης, Μιχαὴλ Ν. Καπετανάκης, Ἠλίας Π. Μαυρομιχάλης. Ταυτοχρόνως ἦλθεν ὁ Γαλάνης Κουμουνδουράκης, τὴν δὲ πρωΐαν τῆς 23 Μαρτίου, ἦλθον ὁ Κατσῆς Μαυρομιχάλης, ὁ Ἠλίας Κατσάκος Μαυρομιχάλης, τῇ ἰδίᾳ δὲ ἡμέρᾳ ἦλθον ὁ Γεώργιος Καπετανάκης, ὁ Ἰωάννης Καπετανάκης, ὁ Παναγιώτης καὶ Διονύσιος Μούρτσινοι, ὁ Παναγιώτης Μπουχουβαλέας, ὁ Γεώργιος Ντουράκης, ὁ Παναγιώτης Ντουράκης, ὁ Παναγ. Βενετσανάκος καὶ ἄλλοι πολλοί. Αὐτοὶ ἦσαν μὲ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην. Ἀκολούθως ἦλθον ὁ Πανάγος Κυβέλος, Νικόλαος Χρηστέας, Ἠλίας Χρυσοσπάθης, Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Κυριακούλης Κουτράκος, Χριστόδουλος Καπετανάκης, Κωνσταντῖνος Πιεράκος, Δημήτριος Πουλικάκος, Θεόδωρος Μεσίκλης, Ἰωάννης Γρηγοράκης, ὁ Σκλαβοῦνος ἀπὸ τὸν Πύργον τῆς Μάνης καὶ ὁ Πιέρος Βοϊδῆς. Ὁ στρατηγὸς οὗτος ἔχων ἴδιον σῶμα στρατιωτῶν, εὑρέθη εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας ὡς εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ ἀλλοῦ, ὕστερον δὲ ἐπὶ τοῦ Ἰμβραὴμ εὑρεθεὶς καὶ εἰς τὴν ἔνδοξον μάχην τὴν γενομένην εἰς τὸ

Μανιάκι, ἔπεσε μαχόμενος μετὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Φλέσα. Κατὰ δὲ τὴν 25 Μαρτίου, ἀφοῦ ὁ Κολοκοτρώνης ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου διὰ νὰ διαδώσῃ τὴν ἐπανάστασιν, ὁ Σταυριανὸς Καπετανάκης, Ἠλίας Μαυρομιχάλης, Κωνστ. Μαυρομιχάλης, καὶ Μιχαὴλ Καπετανάκης ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, οἱ δὲ λοιποὶ διὰ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια. Οἱ δὲ γέροντες Π. Μαυρομιχάλης, Γεώργ. Καπετανάκης, Π. Μούρτσινος, Ν. Χρηστέας, Παναγ. Κυβέλος, Ἰωάννης Κατσῆς Μαυρομιχάλης, Κωνσταντῖνος Κουτράκος καὶ Ἰωάννης Καπετανάκος ἔμειναν ἅπαντες οὗτοι εἰς τὰς Καλάμας πρὸς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας, ὡς ἔλεγον.

Ἀπὸ δὲ τὰ μέρη τοῦ Γυθίου ἐξεστράτευσαν εἰς τὸν Μιστρᾶ ὁ Κυριακούλης, Ἀντώνιος Μαυρομιχάλης, Δ. Ν. Βενετσανάκος, Ἀντώνιος Νικολόπουλος, Ἀντωνόμπεης, Γρηγόριος Δ. Τσιγκουράκος, Παναγιώτης Μπεζουνερᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, ὅστις ἀπὸ τὸ πλοῖόν του κανονοβολῶν εἰς τὸ Γύθιον καὶ εἰς Ξυλὸν τῆς Μονεμβασίας, ἔχων σύντροφον καὶ τὸν Φραγκιᾶν ἀπὸ τὴν Μύκωνον μὲ τὸ πλοῖόν του καὶ τοῦτον, ἔκαμον τοὺς Τούρκους ἀμφότεροι νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Μπαρδούνιαν, τὸν Μιστρᾶν καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ χωρία τῆς Μονεμβασίας, καὶ νὰ κλεισθοῦν εἰς τὰ φρούρια, διότι ἔλεγον ὅτι ἦλθεν Φραγκιὰ εἰς τὸ Γύθιον. Πέτρος Νικολακάκης μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, Μιχαὴλ Δραγωνάκος μετὰ τῶν ἀδελφῶν του Γεωργίου καὶ Δημητρίου, ὅστις ἐπὶ Δράμαλη ἦτον ἀρχηγὸς μικροῦ σώματος κατὰ τὴν Ἀργολίδα. Δημήτριος Πετροπουλάκης μετὰ τοῦ πατρός

του καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Πετροπούλου, Παναγιώτης Κοσονάκος, Πασχάλης Γρηγοράκης, Μαγκιόρος, ἢ Πιέρος Γρηγοράκης, ἀρχηγὸς ὢν μεγαλειτέρου στρατιωτικοῦ σώματος τῶν ἄλλων, Ξανθὸς Μουντζοράκος, Παναγιώτης Ἀντωνάκος, Παναγιώτης Στερόγιαννης, Πέτρος Τσιλιβῆς, ἢ Τσιλιβιπέτρος, Ἰωάννης Κροκίδης, Νικόλαος Καρακίτσος, Ἀναστάσιος Γιαννουτσάκος, Γεώργιος Καλκανδῆς, Οἰκονόμος τοῦ Βεχοῦ ἢ Γεροξηντάρας. Οὗτοι δὲ ὅλοι μετὰ τῶν Σπετσιωτῶν ἐπολιόρκησαν τὴν Μονεμβασίαν, καὶ ὕστερα μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτῆς μετέβησαν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐκτὸς τοῦ Τσανετάκη καὶ Δ. Τσιγκουράκου μεινάντων φρουράρχων τῆς Μονεμβασίας κατὰ διαταγὴν τοῦ Κατακουζηνοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντου: Ἀλλ' ὁ Τσανετάκος ἀπατήσας τὸν Τσιγκουρακον ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ τὸν φιλεύσῃ, καὶ οὕτω τὸν ἀφῆκεν ἐκεῖ καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ ἠρνήθη ἔπειτα πρὸς τὸν Τσιγκουράκον τὴν ἄνοδον, καὶ διὰ τὴν ἀπάτην ταύτην θυμωθεὶς οὗτος ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Μονεμβασίαν.

Πάντες δὲ οὗτοι οἱ ἀνωτέρω ἀκολούθως παρευρέθησαν καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας μάχας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, ὁ δὲ Παναγ. Σταρογιάννης καὶ Π. Μπεζουναρᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ τῶν πλοίων του καὶ εἰς τὴν Κρήτην ἐπολέμησαν. Ἐνῷ δὲ, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, οἱ μνημονευθέντες καπεταναῖοι ἑτοιμάζοντο νὰ ἐκστρατεύσωσιν ἐκ τοῦ Γυθίου εἰς τὸν Μιστρᾶ, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, κατὰ θείαν οἰκονομίαν, ἔφθασαν εἰς Γύθιον δύω πλοῖα Τουρκικὰ καὶ ἀγκυροβό-

λησαν εἰς τὸν λιμένα ἔχοντα ὑψωμένας τὰς σημαίας των. Ἐπάνω δὲ εἰς τὸν πύργον τοῦ Μαγγιόρου ἦτον ὑψωμένη κυματίζουσα ἡ σημαία τῆς ἐπαναστάσεως. Φρόνιμοί τινες ἰδόντες τὰ Τουρκικὰ πλοῖα κατεβίβασαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ὕψωσαν τὴν Ὀθωμανικὴν εἰς τὸν Πύργον. Κατόπιν τούτων οἱ κάτοικοι τοῦ Γυθίου ἔτρεξαν μὲ τὰ ὅπλα των κρυμμένα, ἐμβῆκαν εἰς τὰς λέμβους καὶ ἀνέβησαν εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἔμειναν εἰς τὸ κατάστρωμα τῶν πλοίων, ἄλλοι δὲ ἀνέβησαν ἐπάνω εἰς τὰ κατάρτιά των καὶ ἄρχισαν νὰ μαζεύουν τὰ πανιά των. Τοῦτο ἰδόντες οἱ Τοῦρκοι εὐχαριστήθησαν, νομίζοντες ὅτι εἶναι καλοὶ ἄνθρωποι καὶ ὑπῆγον νὰ τοὺς βοηθήσουν. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐδίπλωσαν τὰ πανιὰ, καταβάντες συνέλαβον μετὰ τῶν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοὺς Τούρκους, τοὺς ἔβγαλαν ἔξω εἰς τὴν ξηρὰν καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν. Μεταξὺ τῶν Τούρκων εὑρέθη καὶ εἷς Χριστιανὸς ὀνομαζόμενος Δημήτριος Σαββάκης, ὅστις καὶ ζῇ εἰσέτι εἰς Γύθιον. Ἐντὸς τῶν πλοίων εὑρέθησαν 13,000 κοιλὰ κριθῆς, ἀρκετὴ πυρῖτις, σφαῖραι κανονίων, μόλυβδος, ῥύζι, κρομύδια, βούτυρον, δέρματα βοδίων καὶ ἄλλα διάφορα ἐφόδια, στελλόμενα εἰς τὰ κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ στρατεύματα. Ἅπαντα ταῦτα τὰ ἐφόδια, ὡς καὶ τὰ πλοῖα, κυριευθέντα, ἐχρησίμευσαν ὕστερα εἰς τὰς πολιορκίας τῆς Μονεμβασίας τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ τῆς Κορώνης. Ἐκ τῶν δύω πλοίων ἐξοπλισθέντων δ' ἐξόδων τῶν κατοίκων Γυθίου, ἐξ ὧν καὶ πολλοὶ ὑπῆγον ὡς ναῦται, διότι οἱ πλεῖστοι ἦσαν ναυτικοί, τὸ μὲν ἓν ἐδόθη πρὸς τὸν ἐν Τσίμοβᾳ Ἰωάννην Πετρουνᾶν διὰ

τὴν πολιορκίαν τῆς Κορώνης· τὸ δὲ ἄλλο πρὸς τὸν Δημήτριον Νικολοπουλάκον διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Μονεμβασίας.

Δ. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Ὑψηλαντῶν πολὺ ὠφέλησε τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, καὶ μάλιστα ἡ ἔλευσις τοῦ πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντου, ὅστις ἰδίως ὠφέλησε τὴν Πελοπόννησον πολυειδῶς. Ἡ φήμη τοῦ ἐξόχου ὀνόματος μετέβαλε τὰ πνεύματα, καὶ ἐμόρφωσε τὸ διοικητικὸν μέρος, τὸ τουρκοσυνειθισμένον.

Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία εἶχε διαδώσει τόσα καλὰ ὑπὲρ τῶν Ὑψηλαντῶν, καὶ ἐλέγετο, ὅτι ὁ Δ. Ὑψηλάντης θὰ φέρῃ διὰ τὸν ἀγῶνα βοηθήματα, καὶ ἄλλα πράγματα. Τὸ ὄνομά των εὑρίσκετο εἰς ὅλων τῶν Ἑλλήνων τὸ πνεῦμα, καὶ ἔφθασε τόσον, ὥστε συχνὰ νὰ μνημονεύεται, καὶ οὕτως ἔγεινε σεβαστὸν καὶ ἐπιθυμητὸν καὶ εἰς τοὺς ἁπλουστέρους Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι ἐπερίμενον τὸν Δ. Ὑψηλάντην, διότι τοὺς ἐφαίνετο, ὅτι θὰ ἦναι ἐκεῖνος ὅστις θὰ φέρῃ θεραπείαν εἰς τὰ δεινά των.

Οἱ ἄρχοντες ἐπιθυμοῦσαν νὰ ὑπάρχῃ τι ἀνώτερον, ἀλλὰ τοῦτο νὰ ἦναι στρογγυλὸν διὰ νὰ τὸ κάμῃ ὁ καθ' ἕνας ὅπως θέλῃ. Ἡ ἀγάπη ὅμως τοῦ λαοῦ καὶ ἡ συγκέντρωσίς του πρὸς αὐτὸν ἔφερε τὴν μεγαλειτέραν ὠφέλειαν, διότι τὸ ὄνομά του ἰσοστάθμησε τὸν φθόνον καὶ τὴν ζηλοτυπίαν τὴν μεταξὺ τῶν κοτσαμπάσιδων καὶ τῶν κλεφτοκαπεταναίων, καὶ τοιουτοτρόπως τὰ πράγματα ἐβαστάχθησαν, ἐπειδὴ κανεὶς δὲν ἐδύνατο νὰ

προίδῃ τί κακὸν θὰ ἐγίνετο εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἐὰν ὁ πρίγκηψ δὲν ἤρχετο, καὶ ἐὰν ἔλειπε τὸ ἰσοστάθμημα αὐτὸ, καὶ ἐπειδὴ ἀκόμα δὲν εἴχομεν πάρει κανὲν φρούριον ἐκ τῶν πολιορκουμένων, βέβαια θὰ ὑπεφέρομεν.

Τὸ δὲ παράδειγμά του, τὸν ἐνάρετον βίον του, τὴν καταφρόνησιν καὶ τὴν ἀδιαφορίαν του τὴν ὁποίαν ἔδειξεν εἰς τὰ ὑλικὰ πράγματα, τὸν γενναῖον τρόπον του καὶ τὸν ἀπεριόριστον πατριωτισμόν του, ὅλα ταῦτα ὁ λαὸς τὰ ἐγνώρισεν. Αἱ ἀρεταὶ δὲ αὗται τοὺς πάντας ἐθάμβωσαν. Ὁ Ὑψηλάντης ἐμπόδιζε τὰς καταχρήσεις, καὶ πολλοὶ ὠφελήθησαν ἀπὸ τὸ παράδειγμά του, διότι ἐντρεπόμενοι καὶ αὐτοὶ, ἔγειναν καλοί. Ὅσα δὲ καὶ ἂν θέλῃ ὁ φθόνος νὰ σκεπάσῃ ἀπὸ τὰ σπάνια προτερήματα τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ἐπειδὴ εἶναι πολλὰ, δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ φέρῃ τοιοῦτον σκέπασμα λησμονησιᾶς. Οὐδεὶς ἄλλος τότε ἔπραξεν ἔργον τοιοῦτον, νὰ ἑλκύσῃ δηλαδὴ εἰς τὸν ἑαυτόν του τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ. Οἱ δὲ καπεταναῖοι τῶν ὅπλων, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ λαὸς εἶχε τὰς ἐλπίδας του ὡς πρὸς τὸν πόλεμον, αὐτοὶ εὗρον τὸν Ὑψηλάντην εἰλικρινέστερον καὶ ἀθωότερον, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐδέχθησαν ὡς ἀνώτερόν των, ἔδοσαν πρὸς αὐτὸν τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων, καὶ αὐτοὶ, ὡς καὶ ὁ λαὸς, ἐξετέλουν τὰς διαταγάς του. Τὸ δὲ σύστημα τῶν ἀρχόντων δὲν ἐτόλμα πλέον φανερὰ νὰ ἐνεργῇ ἐναντίον του, καὶ τοιουτοτρόπως τὰ πράγματα τοῦ Ἔθνους ἐπροώδευσαν, αἱ πολιορκίαι ἐτακτοποιήθησαν, καὶ κατόπιν ἄρχισαν νὰ παραδίδωνται πρὸς αὐτὸν τὰ φρούρια διὰ τῶν ἐπιτρόπων του. Οἱ Ἕλληνες τότε ἐννόησαν, καὶ ἔλαβον ἰδέας ἄλλας διὰ τὰ πράγματα· ἡ δὲ ἐποχὴ ἦτο φοβισμένη, καὶ

διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι ἔχοντες τὰς ἐλπίδας των εἰς τὸν Θεὸν, ἐπερίμενον νὰ φανῇ τι ἔξοχον τῶν ἄλλων τότε ὑπαρχόντων προσώπων, καὶ τοῦτο πρὸς διάκρισιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Ὁ Ὑψηλάντης ἔτρεχεν ἐπάνω, κάτω, καὶ παρεκίνει τοὺς πάντας εἰς τοὺς κινδύνους, καὶ ἐπήγαινεν αὐτοπροσώπως εἰς τοὺς πολέμους, καὶ διὰ τοῦτο οἱ στρατιωτικοὶ τὸν ἐγνώρισαν καὶ τὸν ἐσέβοντο, διότι ἦτο γενναῖος καὶ ἀνδρεῖος εἰς τὰς μάχας, ἐπολέμησε δὲ καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὴν Ῥούμελην. Ἤθελε δὲ παντοῦ νὰ εὑρίσκεται, εἶχε δὲ προθυμίαν ἀκούραστον καὶ ὄρεξιν παντοτεινὴν, ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ τὴν ποθητήν του πατρίδα ἐλευθέραν. Ὅπου δὲ ἦτον ὁ κίνδυνος ἐπολέμει καβαλάρης, διότι ἐγνώριζε καλῶς νὰ ἱππεύῃ καὶ νὰ πολεμῇ, κα᾽ κανεὶς ἐκ τῶν Ἑλλήνων τότε δὲν ἐδύνατο νὰ ἱππεύῃ καθὼς αὐτός.

Ὁ Ὑψηλάντης ἀπέκτησε φίλους πιστοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατιωτικοὺς ἀναγνωρισμένους τὸν Θεόδ. Κολοκοτρώνην, τὸν Νικήταν Σταματελόπουλον καὶ τὸν Ὀδυσσέα Ἀνδρούτσου. Τούτους ἐμπιστεύετο, καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ πολέμου, ὅστις ἐξ αὐτῶν εὑρίσκετο μαζύ του, ἦτον ὅλος χαρὰ καὶ θάρρος διότι εἶχε τὴν νίκην βεβαίαν. Ὁ Γρηγόριος Φλέσας εἶχε σέβας ὑποχρεωτικὸν πρὸς τὸν Ὑψηλάντην, οἱ δὲ δεύτεροι καπεταναῖοι τῆς Πελοποννήσου τὸν ἐσέβοντο εἰλικρινῶς καὶ αὐτοθελήτως ὑπετάσσοντο εἰς αὐτόν.

Πολλοὺς ἔφερεν ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ Ὑψηλάντης ἐκ τῶν ὁποίων ἐπισημότεροι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι· ὁ διδάσκαλος Βάμβας, τὸν ὁποῖον εἶχε ὡς σύμβουλόν του, ὁ Ἀλέξανδρος Κατακουζηνός, ὁ Γεώρ-

γιος Τυπάλδος Κοζάκης, ὁ Π. Ἀναγνωστόπουλος, ὁ Καντιώτης. ὁ Γεώργιος Π. Ἀντωνόπουλος, ὡς ταμίας του, ὁ Νικόλαος Σκοῦφος, ὁ Παΐκος, καὶ ὁ ὑπασπιστής του Σάλας, ὁ Θεμέλης, ὁ Γεώργιος Βοϊνέσκος, ὅστις ἐπὶ τῆς βασιλείας ὑπηρέτησεν ὡς μοίραρχος. Ἐκ τούτων τὸν μὲν Ἀ. Κατακουζηνὸν ἔστειλεν ὡς ἀντιπρόσωπόν του νὰ παραλάβῃ τὸ φρούριον τῆς Μονεμβασίας, τὸν δὲ Γεώργ. Τυπάλδον Κοζάκην εἰς τὸ Νεόκαστρον, καὶ τὸν Διάκον Λιβέριον εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἔστειλε δὲ τοὺς ἀντιπροσώπους του τούτους διὰ νὰ παραλάβουν τὰ φρούρια; διότι καὶ ὁ τόπος τὸν ἐζήτει καὶ οἱ Τοῦρκοι εἶχον ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν Πρίγκηπα.

ΤΣΟΥΡΤΣ

Ὁ Ῥιχάρδος Τσοὺρτς κατήγετο ἀπὸ τὴν Σκωτίαν· ἦτο φιλέλλην ἐνθουσιώδης, καὶ πρὶν ἡ Ἑλλὰς ἐπανάστατήσῃ εἶχε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ αὐτὴν ἐλευθέραν. Ὑπῆρξεν ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Ἀγγλία ἐδέχθη τὴν προστασίαν τῆς Ἑπτανήσου. Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις εἶχε σχηματίσει τάγματα ἀπὸ Ἕλληνας διὰ τὴν στρατιωτικήν της ὑπηρεσίαν, ἡ δὲ ἐπικουρία αὕτη ἐγυμνάσθη τὴν ὁπλασκίαν, καὶ μετὰ τὴν διάλυσίν της ἔπειτα κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν ἰδίαν των πατρίδα. Ὁ Τσοὺρτς ἂν καὶ ἐπεθύμει πρὸ πολλοῦ, ὡς εἴπομεν, νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν, μόλις ἐδυνήθη νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ ἔτους 1827, εἶχεν

ὅμως ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν φίλων του καὶ τῶν μαθητῶν του Ἑλλήνων.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος εὑρέθη τότε εἰς σύνέλευσιν εἰς τὴν Ἑρμιόνην ὅπου ἦλθε καὶ ὁ Τσοῦρτς, καὶ ἐκτίμησαν τὸν εἰλικρινῆ φιλελληνισμόν του, διώρισεν αὐτὸν ἀρχιστράτηγον τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων. Ὁ δὲ διορισμὸς αὐτὸς ἔβαλε τὸν ἄνδρα εἰς θέσιν ἐνεργείας πολεμικῆς, ὅστις δὲν ἐφείσθη οὔτε ζωὴν, οὔτε ἄλλην θυσίαν, καὶ πρῶτον πάντων ἄφησε τὴν πατρίδα του, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ταφῇ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ χώματα. Ἐσύναξε στρατιώτας Ἕλληνας ὅσους ἐδυνήθη δι᾽ ἰδίων ἐξόδων, καὶ ὑπῆγε πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κινδυνευούσης φρουρᾶς τῶν Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία ἐπολιορκεῖτο ἀπὸ τὸν στρατάρχην τοῦ Σουλτάνου Κιουταχῆν, ἔλαβε τὴν διοίκησιν ὡς ἀρχιστράτηγος εἰς τὰ εὑρεθέντα ἐκεῖ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, Στερεοελλαδιτικὰ, Πελοποννησιακὰ, καὶ τὰ λοιπὰ ἐξ ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, διότι Ἕλληνες ἐν γένει ἔτρεξαν νὰ σώσουν τὴν ἱερὰν γῆν τῶν Ἀθηνῶν. Εἰς ταύτην δὲ τὴν πολιορκίαν εὑρέθησαν καὶ πολλοὶ φιλέλληνες εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τακτικὸν ἐντὸς τοῦ φρουρίου καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, οἵτινες ἔδειξαν μεγάλην γενναιότητα εἰς τὰς μάχας. Ὅλα δὲ τὰ ἐκεῖ εὑρισκόμενα στρατεύματα ἦσαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γεωργ. Καραϊσκάκη, ὅστις ἦτο γενικὸς ἀρχηγὸς κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα κατὰ διαταγὴν τῆς τότε διοικήσεως ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχηγῶν ἑκάστου τμήματος, πόλεως, χωρίου, ἢ νήσου, διότι ἕκαστον τούτων εἶχεν ἴδιον ἀρχηγὸν, οἵτινες πρὸς διάκρισιν ἐλέγοντο οὕτως· ὁ Κρητικὸς ἀρχηγὸς, ὁ Σμυρναῖος, ὁ Πελοπον-

νήσιος κλπ. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ στρατιωτικὰ σώματα εἶχον ἀποκάμει ἀπὸ τοὺς πρότερον πολέμους κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. Ἀρχηγοῦντος τοῦ Καραϊσκάκη, ὅλα τὰ στρατεύματα τὰ Ἑλληνικὰ ἀντεπολιόρκουν τὸν πολιορκητὴν τῶν Ἀθηνῶν Κιουταχῆν, ἡ δὲ φρουρὰ τῆς Ἀκροπόλεως ἀντέστη εἰς ὅλας τὰς προσβολὰς τῶν Τούρκων, καὶ οἱ Τοῦρκοι πάλιν εἰς τὰς προσβολὰς τῶν ἔξωθεν Ἑλλήνων. Τὸ δὲ δυστύχημα τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξεν ὁ θάνατος τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ Καραϊσκάκη, ὁ ὁποῖος συνέβη εἴς τινα συμπλοκὴν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ ἀρχιστράτηγος Τσοὺρτς ἀνέλαβε μόνος του τὴν φροντίδα, καὶ μετεχειρίσθη σχέδιον πρὸς λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ἀκροπόλεως. Μάχης δὲ γενομένης ἐχάθησαν οἱ σημαντικώτεροι Ἕλληνες, καὶ τὰ δεδοκιμασμένα παληκάρια, ἐπιάσθησαν ζωντανοὶ ὁ Γεώργιος Δράκος καὶ ὁ Δημήτριος Καλέργης, καὶ ὁ μὲν Δράκος ἐθανατώθη, ὁ δὲ Καλέργης ἐξηγοράσθη διὰ χρημάτων.

Τοιουτοτρόπως δὲ ἀπέτυχε τὸ σχέδιον αὐτὸ, τὸ ὁποῖον πρὸ ἡμερῶν ζῶντος τοῦ Καραϊσκάκη, ἐβασανίζετο, ὅστις δὲν τὸ ἤθελεν, ἀλλ' ἤθελεν ἄλλως πως νὰ γείνῃ ἡ μάχη, καὶ ἀπὸ τὸν ἐλαιῶνα, ἐκεῖθεν νὰ γείνῃ ἡ προσβολὴ πρὸς διάλυσιν τῶν Τούρκων διὰ νέου περισπασμοῦ, καὶ διὰ νὰ μοιρασθῇ ἡ δύναμίς των. Ἀλλ' ὁ στόλαρχος Κόχραν ἐπέμενε καὶ οὕτω ὑπεχρεώθη καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος. Ἡ δὲ ἀποτυχία αὕτη ἔφερε καὶ τὴν ἀπελπισίαν τῆς φρουρᾶς, ἥτις εἰδοποιήθη ἂν θέλῃ νὰ ἐξέλθῃ διὰ συνθήκης, καὶ ἔστερξε διότι δὲν εἶχε τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν, οὐδὲ πολεμεφόδια.

Οἱ δὲ διοικοῦντες τότε τὰ πράγματα κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν ἦσαν ξένοι φιλέλληνες, καὶ δὲν ἐγνώριζον τὸν τρόπον τοῦ πολεμεῖν τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, καὶ οὕτως ἐγεννήθη ἡ ἀπελπισία καὶ ἡ δειλία εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ δὲν ἐδυνήθησαν πλέον νὰ δώσουν νέαν ἐμψύχωσιν εἰς αὐτούς, δὲν εἶχον δὲ καὶ τὰ μέσα διὰ νὰ πληρώνουν μισθοὺς τοὺς ὁποίους αὐτοὶ τοὺς ἔμαθον νὰ ζητοῦν.

Οὕτως ἔπεσε τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν, τὸ ὁποῖον πάλιν ὕψωσε τὴν Ὀθωμανικὴν σημαίαν, διελύθησαν τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα ἦλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ κατέλαβον τὰ δύω φρούρια τῆς Κορίνθου καὶ τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἐδόθησαν εἰς πολλὰς καταχρήσεις.

Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος Τσοῦρτς ἔμπλεξε τότε εἰς τὸν βρασμὸν αὐτὸν, καὶ ἀπὸ ὅλους ἐκαλεῖτο· οἱ κάτοικοι τοῦ Ναυπλίου τὸν ἤθελον, ὁ Κολοκοτρώνης ἐπίσης, ἡ δὲ ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ τὸν διέταξε καὶ αὐτὴ νὰ ὑπάγῃ εἰς Ναύπλιον νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, καὶ νὰ ἐλαφρώσῃ τὰς βασάνους τῶν κατοίκων ἀπὸ τὰς καταχρήσεις τῆς φρουρᾶς, καὶ τοῦ φρουράρχου Θ. Γρίβα, ὅστις τότε κατεῖχε τὸ Παλαμήδιον.

Ἡ Συνέλευσις τῆς Τροιζῆνος, προβλέπουσα ταῦτα τὰ δυστυχήματα, εἶχε ἀναθέσει τὰ δύω φρούρια τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Ναυπλίας εἰς τὸν στόλαρχον Κόχραν καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον Τσοῦρς διὰ ν' ἀπαλλάξουν τὸν κόσμον ἀπὸ τὰς βασάνους, διότι οἱ ἄνδρες οὗτοι εἶχον τότε μεγάλην ἠθικὴν ὑπόληψιν, ὡς μὴ ἀναμιχθέντες

εἰς τὰ πάθη τὰ μεταξὺ Ῥουμελιωτῶν καὶ Πελοποννησίων. Ὁ ἀρχιστράτηγος τότε κατέβαλε πολλοὺς κόπους ὅπως παύσῃ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ ὅπως ἐλαφρώσῃ τοὺς κατοίκους ἀπὸ πολλὰ δυστυχήματα, καὶ μόλις κατώρθωσε νὰ λείψουν ἂν ὄχι ἐντελῶς, διότι καὶ αὐτὴ ἡ ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ, ἄλλοθεν παρακινουμένη ἠρέθιζε τὰς ἐμφυλίους ταραχὰς, ἔγεινε καὶ αὐτὴ φατρία, καὶ ὄχι Κυβέρνησι;, καὶ ἐπεθύμει ν' ἀποτύχῃ ὁ ἀρχιστράτηγος, διότι ἦτο φίλος τοῦ Κολοκοτρώνη. Πολλοὺς μῆνας ἐνησχολήθη, ἀλλ' ὅλαι του αἱ προσπάθειαι ἐματαιώθησαν. Τέλος πάντων ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον καὶ ὑπῆγε κατὰ τὴν Κόρινθον, καὶ ἐκεῖθεν διῴκει τὴν Στερεὰν καὶ τὴν Πελοπόννησον μέχρι τοῦ Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καὶ ἔπειτα μετέβη εἰς τὸ Διακοπτὸν τῆς Βοστίτσας, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρασεν εἰς τὸ Ἀνατολικὸν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυβερνήτου, καὶ τότε εὑρίσκετο εἰς ἐνέργειαν. Ἀλλ' ἡ πολιτικὴ τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἰδίως τῶν Ἄγγλων ἀντενέργει εἰς τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ τοῦτο ἐλοξοδρόμησε καὶ ἐφθόνησε τὸν Αὐγουστῖνον Καποδίστριαν, Γεωργάκην Βαρνακιώτην, Ἀνδρέαν Μιαούλην καὶ Ἰ. Παπαρηγόπουλον, ὡς συντελέσαντας εἰς τὴν ἀνάκτησιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ θέλων νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πολιτικὴν τῆς πατρίδος του, παρῃτήθη τῆς ἀρχιστρατηγίας καὶ προσεκολλήθη εἰς τὴν κατὰ τοῦ Κυβερνήτου ἀντιπολίτευσιν, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἦτον ὁ Ἀλ. Μαυροκορδάτος.

Μετὰ δὲ τὴν παῦσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολέμου,

μένει ἐνταῦθα ὡς πολίτης Ἕλλην, ἀντιστράτηγος καὶ γερουσιαστής, χαίρων τὰς ἐθνικὰς τιμὰς, καὶ ἀπὸ ὅλους ἀγαπώμενος ὡς οὐδεὶς ἄλλος. Ἡ δὲ ἀγαθότης καὶ ὁ πόθος του διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος φαίνονται εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν του μετὰ τῆς ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τῶν Γενικῶν ἀρχηγῶν Κολοκοτρώνη, Καραϊσκάκη, καὶ λοιπῶν ἀρχηγῶν.

ΥΔΡΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΡΙΕΖΗΣ

Οὗτος δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ ὑπηρετήσῃ ὡς καὶ οἱ συμπατριῶταί του, ἀλλ' ἔγεινε χερσαῖος. Εὑρέθη δὲ εἰς τὰς πολιορκίας Ναυπλίου καὶ Κορίνθου. Εἶχε σῶμα στρατιωτικὸν ἰδικόν του, συγκείμενον ἀπὸ συμπατριώτας του καὶ ἄλλους νησιώτας. Πρὶν δὲ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη εὑρέθη εἰς τὸ φρούριον τῆς Κορίνθου ἔχων τὴν στρατιωτικήν του δύναμιν. Φρούραρχος τῆς Κορίνθου τότε ἦτον ὁ Ἀχιλλεὺς Θεοδωρίδης Ὑδραῖος τὴν πατρίδα καὶ αὐτός· οὗτοι δὲ ἅμα εἶδον τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη εἰσβάλλοντα εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἀμέσως ἀφῆκαν τὸ φρούριον κενὸν καὶ ἔφυγον, ἡ δὲ φυγὴ αὕτη τότε ἀπεδόθη εἰς αὐτὸν καθὸ ἔχοντα τὴν δύναμιν τῆς φρουρᾶς. Μετὰ ταῦτα ὅμως εὑρέθη εἰς τὰς μάχας καὶ ἐπόλεμησε τὸν Δράμαλην. Ἡ κοινὴ παροιμία λέγει· «νὰ σὲ κάψω Γιάννη μου, καὶ νὰ σ' ἀλείψω μέλι·» διότι ἀφοῦ πρότερον παρέδωκε τὸ

φρούριον εἰς τοὺς Τούρκους, ὕστερα τοὺς ἐπολέμει καὶ ἐβασανίζετο νὰ τοὺς διώξῃ. Ὁ Κριεζῆς ὑπῆγε καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα εὑρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας.

ΣΠΕΤΣΑΙ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν νῆσον Σπέτσας καὶ παρηκολούθει καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα τὸν στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπολον. Εὑρέθη παντοῦ καὶ πάντοτε εἰς ὅλας τὰς μάχας μαζύ του, καὶ ἔδειξε πολλὴν γενναιότητα καὶ ἀνδρείαν διακρινόμενος εἰς τὰς μάχας. Ὁ Νικήτας τὸν Κουτρουμπῆν εἶχε δεξί του χέρι, καὶ οὗτος γνωρίζει ὅσα εἰς τοὺς πολέμους ἔγειναν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΠΟΝΙΑΣ

Καὶ οὗτος κατ' ἀρχὰς εὑρεθεὶς εἰς τὴν ξηρὰν μὲ στρατιωτικὸν σῶμα συμπατριωτῶν του Σπετσιωτῶν ἐπολιόρκει τὸ Ναύπλιον, συγχρόνως μετὰ τοῦ Μπούμπουλη. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέβη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ κατόπιν ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δραμάλη μάχας, διατελέσας τὸν περισσότερον χρόνον τοῦ πολέμου ὑπὸ τὸν Νικήτα Σταματελόπουλον. Εἰς ὅλας δὲ τὰς μάχας, εἰς τὰς ὁποίας παρευρέθη δια-

κρίθη διὰ τῆς προσωπικῆς του παληκαριᾶς, ὡς καὶ ὅλοι οἱ Σπετσιῶται, τοὺς ὁποίους εἶχε μαζύ του. Εἶχε δὲ τόσον ἐνθουσιασμόν, ὥστε τοῦ ἐφαίνετο, ὅτι ἂν οἱ Τοῦρκοι ἦσαν εἰς τὴν θέλησίν του, νὰ τοὺς φάγῃ ὅλους μὲ τὰ δόντιά του. Ὁ Μπόνιας ἐξώδευσε τὴν κατάστασίν του ὅλην εἰς τοὺς πολέμους διατηρῶν τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας, καὶ ὅμως ὕστερα ἔμεινε γυμνὸς καὶ ἄπορος.

Οἱ Σπετσιῶται ἀπὸ ὅλας τὰς νήσους ἐφάνησαν πρόθυμοι καὶ κατὰ τὴν 25 Μαρτίου 1821 ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως. Τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν οἱ οἰκοκυραῖοι τῆς νήσου διέταξαν νὰ πολιορκηθοῦν ἡ Μονεμβασία καὶ τὸ Ναύπλιον, καὶ ἀμέσως ἔπλευσαν οἱ Ναυέτα τοῦ Γκίκα Μπόταση καὶ τὸ βρίκιον τοῦ Θεοδώρου Βότση, ὁ Ἀθανάσιος Γουδῆς καὶ ἡ Μπουμπουλίνα μὲ τὰ καράβια των, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ κάθε ἕνα εἶχεν 120 ναύτας ὡπλισμένους καθ' ὅλα πρὸς πόλεμον. Τὴν δὲ 28 Μαρτίου φθάσαντες εἰς Μύλους τοὺς Ἀφεντικοὺς ἀντικρὺ τοῦ Ναυπλίου, ἀμέσως ἔστειλαν ἔξω τῆς βάρκαις τῶν πλοίων διὰ νὰ πιάσουν τὸν ἐκεῖ Τοῦρκον τελώνην καὶ τοὺς φύλακας. Ἀφοῦ δὲ οἱ ναῦται ἐβγῆκαν ἀπὸ τῆς βάρκαις εἰς τὴν σκάλαν, παρουσιάζεται ὁ τελώνης Τοῦρκος μὲ ἕνα φύλακά του, μὴ γνωρίζων τὸ κίνημα τῆς ἐπαναστάσεως, διὰ νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ πόθεν ἔρχονται, καὶ εὐθὺς οἱ ναῦται τοὺς ἔπιασαν καὶ τοὺς δύω, καὶ τοὺς ἐφόνευσαν. Δύω δὲ ἄλλοι Τοῦρκοι, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν μακρύτερα, ἰδόντες τοὺς ἄλλους φονευομένους, ἔφυγαν τρέχοντες εἰς τὸ Ναύπλιον διὰ νὰ εἴπουν εἰς τοὺς Ναυπλιώτας Τούρκους τὰ γενόμενα, καὶ οὕτω οἱ Τοῦρκοι ἐκλείσθησαν ἐντὸς

τοῦ φρουρίου. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἔφθασαν καὶ εἰς Κρανιδιώτικα καΐκια, φέροντα στρατιώτας, ἦλθον δὲ καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὴν ξηράν, οἱ δὲ ἐντόπιοι Ναυπλιῶται καὶ Ἀργῖται ἐσήκωσαν καὶ αὐτοὶ τὰ ὅπλα, ἔτρεξαν καὶ ἐπολιώρκησαν τὸ Ναύπλιον. Οἱ Ἀργῖται ἐζήτησαν βοήθειαν ἀπὸ τὰ καράβια τῶν Σπετσιωτῶν, νὰ σταλοῦν ναῦται πρὸς φρούρησιν τῆς πόλεως, καὶ οὕτως ἐστάλη ὁ υἱὸς τῆς Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας Γιάννης, ὡς φρούραρχος τοῦ Ἄργους μὲ 50 ναύτας Σπετσιώτας. Τὴν δὲ 25 Ἀπριλίου φθάνει ὁ Κεχαγιάμπεης μὲ 4000 Ἀρβανίτας πεζοὺς καὶ καβαλαραίους ἀπὸ τὴν Κόρινθον καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Ξεριά, ὅπου οἱ Ἕλληνες εἶχον καρτέρι, ἀλλὰ δὲν ἐστάθησαν νὰ πολεμήσουν, διότι τοὺς ἐκύκλωσαν τὰ στρατεύματα τῶν Τούρκων, καὶ οἱ ὁπλοφόροι Ἀργῖται καὶ τὰ γυναικόπαιδά των ἐτράπησαν εἰς φυγήν, καὶ κυνηγούμενοι κατέφυγον εἰς τοὺς Μύλους ὅπου ἦσαν τὰ καράβια τῶν Σπετσιωτῶν, ἐπληγώθησαν ὅμως καὶ ἐφονεύθησαν μερικοί. Ὁ δὲ γενναῖος Γιάννης Μπούμπουλης καί τινες ἄλλοι μὲ τοὺς ὑπ' αὐτοὺς στρατιώτας, ἐκλείσθησαν εἰς τὰ ἐκεῖ πλησίον τοῦ Ξεριὰ σπίτια, καὶ ἀφοῦ ἐπολέμησαν καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν ἡμέραν πρὸς ὅλους τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τέλους ἔβαλαν φωτιὰν εἰς τὰ σπίτια, ἐβγῆκαν ἔξω καὶ ἐπιάσθησαν μὲ τὰ χέρια ὅλοι· ὁ δὲ Γιάννης Μπούμπουλης ἐπιάσθη, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, μὲ τὸν Βελίκον Γιάτσον, μπέην καὶ ἀρχηγὸν τῶν Ἀλβανῶν. Τοῦτο δὲ εἶναι ἀληθές, διότι τὸ ὡμολόγησεν ὁ ἴδιος Μπέης εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν μετὰ τὴν ἅλωσίν της καὶ εἰς ἄλλους καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον. Ἔλεγε δὲ ὅτι ἀφοῦ ὁ Σπετσιώτης ἥρως τὸν

κατέβαλε, δὲν εἶχε μὲ τί νὰ τὸν σφάξῃ, ἀλλ' ἐπολέμει μὲ ἕνα ἄδειο πιστόλι νὰ τὸν σκοτώσῃ κτυπῶν αὐτὸν μὲ τὸ κονδάκι του εἰς ἄλλα μέρη τοῦ σώματος, διότι δὲν ἐδύνατο νὰ τὸν κτυπήσῃ κατακέφαλα, ἐμποδιζόμενος ἀπὸ τὸν Μπέην, ὅτε ἄλλος 'Αλβανὸς ἰδὼν τοῦτο τρέχει, πιστολίζει καὶ φονεύει τὸν Μπούμπουλην ὥς ἦτον ἐπάνω εἰς τὸν Μπέην. Οὕτως ἐπολέμησαν ἀνδρείως καὶ ἐθυσιάσθησαν 28 Σπετσιῶται μὲ τὸν Γιάννην Μπούμπουλην καὶ ἄλλοι ὅσοι ἐσφάθησαν. Αἱ δὲ σωθεῖσαι οἰκογένειαι τῶν 'Αργείων μετεκομίσθησαν εἰς τὴν νῆσον τῶν Σπετσῶν ὅπου ἔτυχον τῆς μεγαλειτέρας φιλοξενείας καὶ περιποιήσεως.

ΖΑΚΥΝΘΙΝΑ

Περὶ τῶν Ζακυνθίων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἠμπόρεσα νὰ ἐνθυμηθῶ διότι οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν ἦλθον ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην εἰς τὰ Τρίκορφα κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἄλλοι πρῶτα καὶ ἄλλοι ὕστερα, περὶ τούτων ἤδη θὰ ὁμιλήσω. Ὅλοι ὅσοι ἦλθον ὑπηρέτησαν κοντὰ εἰς τὸν Κολοκοτρώνην, εἰς τὰ παιδιά του καὶ εἰς τὸν 'Αποστόλην Κολοκοτρώνην. 'Ανώτεροι δὲ τούτων ἦσαν οἱ 'Ιωάννης Πέτας καὶ Δημήτριος Γουζέλης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΕΤΑΣ Η ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ

Οὗτος ἐλθὼν εἰς τὴν Πελοπόννησον μὲ τὸν Γιαν-

νάκην Κολοκοτρώνην μετὰ τὴν διαλυθεῖσαν ἐπανάστασιν τῆς Βλαχίας εὑρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν μάχην τῆς Γράνας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπῆρε μέρος μετὰ τῶν λοιπῶν συμπατριωτῶν του Ζακυνθίων, εὑρεθέντων ἐκεῖ, ὡς εἴπομεν, μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅπου ἐδείχθη ἀνδρεῖος. Ἔπειτα ἔμεινε πλησίον τοῦ Κολοκοτρώνη. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, πάλιν παρηκολούθησεν αὐτὸν ὡς ἀρχηγὸς τῶν Ζακυνθίων. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῶν Πατρῶν ἐπολέμησε μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας, καὶ διεκρίθη κατὰ τὴν ἐκεῖ γενομένην περίφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου. Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν εὑρέθη εἰς τοὺς Ἀφεντικοὺς Μύλους κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ὅτε οἱ συμπατριῶταί του ἐστάλησαν εἰς τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον (Μποῦρτσι) τοῦ Ναυπλίου διὰ νὰ τὸ φυλάξουν, διότι οἱ Κρανιδιῶται ἀφῆκαν αὐτὸ καὶ ἔφυγον διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ σώσουν τὰς οἰκογενείας των, φοβούμενοι μήπως ἔβγουν Τοῦρκοι ἀπὸ τὸν στόλον τοῦ Σουλτάνου, ὅστις τότε εὑρίσκετο πλησίον τῶν νήσων Σπετσῶν καὶ Ὕδρας ἐπαπειλῶν τὴν καταστροφὴν αὐτῶν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΟΥΖΕΛΗΣ

Οὗτος ἐλθὼν εἰς Πελοπόννησον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀγῶνος ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, καὶ ἐφάνη χρήσιμος διὰ τὰς γνώσεις του. Εὑρέθη δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἀπὸ τὸν πρίγκηπα Ὑψηλάντην, εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ὁποίου

ἦτον, ἐστάλη εἰς Μεθώνην διὰ νὰ ἴδῃ τὴν ἐκεῖ πολιορκίαν, καὶ ἔπειτα εἰς Νεόκαστρον ὡς φρούραρχος. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ Γουζέλη εἶναι γνωσταὶ καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου. Ἔχαιρε δὲ πολλὴν ὑπόληψιν καὶ ἀγαπᾶτο ἀπὸ τὸν Ὑψηλάντην, καὶ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην. Τὸ δὲ ὄνομά του ἀναφέρεται παντοῦ εἰς τὰ προεκδοθέντα στρατιωτικὰ ἀπομνημονεύματα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΤΣΙΡΗΣ

Καὶ οὗτος ὁ καπετάνιος κατήγετο ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτον εἰς τὸ χωρίον Δάρα τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς, καὶ κατὰ τὴν 21 Μαρτίου τοῦ 1821 αὐτὸς καὶ οἱ Δαραῖοι ὕψωσαν σημαίαν, καὶ ἐκυνήγησαν τοὺς Τούρκους Κεχαγιάδες τοῦ Παλαιοπύργου Γκιουσίου καὶ Καρνεσίου, οἱ ὁποῖοι τότε εὑρέθησαν ἐκεῖ, καὶ τοὺς ὑπῆγον πολεμοῦντες ἕως εἰς τὴν θέσιν Τρόκλαις πρὸ τοῦ χωρίου Κάψα, καὶ ἐσκότωσαν ἕνα ἐξ αὐτῶν, τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς κατεδίωξαν ἕως εἰς τὴν Κατσάναν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Πατσίρης ἔμεινε μὲ τοὺς κατοίκους τοῦ Δάρα πολεμῶν. Εὑρέθη εἰς τὴν μάχην τοῦ Λεβιδίου καὶ ἐκλείσθη καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἐκεῖ σπίτια μαζὺ μὲ τοὺς Δαραίους. Ἔπειτα ἐσχημάτισε σῶμα ἰδικόν του και ἔλαβε μέρος εἰς την πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, παρακολουθῶν ἔκτοτε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην καὶ εὑρεθεὶς μαζύ του εἰς πολλὰς μάχας. Εὑρέθη δὲ καὶ ὑπὸ τὸν Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην καὶ ἀλλοῦ, γενόμενος οὕτω γνωστὸς διὰ τὴν παληκαριάν του.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΒΑΔΙΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἦτον υἱὸς τοῦ Καβαδία ἀποστόλου τῶν Φιλικῶν, καταγομένου ἀπὸ τὰς οἰκογενείας τὰς κλέφτικας. Δὲν ἦτο δὲ ὁ πατήρ του Πελοποννήσιος, ὁ ὁποῖος, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοί, ἦτον ἀξιωματικὸς εἰς τὰ Ἀγγλικὰ τάγματα. Ἐγὼ καὶ τοὺς δύω, τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν, ἐγνώρισα εἰς τὴν Ὀδησσὸν εἰς τοῦ Ἰωάννου Ἀμβροσίου, ὡς καὶ τὸν Ἰωάννην Γκούστην καὶ τὸν υἱόν του Μιχαλάκην, τὸν μεγαλείτερον. Μὲ τὸν Γκούστην πάλιν ἀνταμώσαμεν εἰς Ὕδραν κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου 1820, ὅπου ἐπίτηδες εἶχε σταλῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Ὑψηλάντου διὰ νὰ κοινοποιήσῃ τὰς διαταγάς του εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τῶν νήσων, τῆς Πελοποννήσου καὶ ἰδίως τῆς Μάνης καὶ τῆς Ζακύνθου ἀκόμη. Ὅσον χρόνον ἐμείναμεν εἰς τὴν Ὕδραν ἤρχοντο οἱ ἐπίσημοι ἄνδρες τοῦ τόπου καὶ ὡμίλουν περὶ τῆς Ἑταιρίας μετὰ τοῦ Γκούστη ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Ὑψηλάντου, ἔχοντος μάλιστα καὶ ἔγγραφον τούτου, τὸ ὁποῖον κατωτέρω καταχωρίζομεν, (1) καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου φαίνεται ἡ ἀποστολή του.

Ὁ δὲ Ν. Καβαδίας μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἀπὸ τὴν Ὀδησσὸν εἰς τὴν Ζάκυνθον παρηκολούθει τὸν Κολοκοτρώνην, τοῦ ὁποίου ἦτο σύντροφος ὅταν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον ἦλθεν εἰς τὴν Μάνην. Ὑπηρέτησε δὲ τὴν πατρίδα μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, εὑρεθεὶς εἰς ὅλας τὰς μάχας καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, γενόμενος οὕτω γνωστὸς πρὸς ὅλους τοὺς Πελοποννησίους.

(1) Δὲν εὑρέθη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΜΑΚΗΣ

Οὗτος ἦτο Ζακύνθιος, ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα κατ' ἀρχάς, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντου, καταταχθεὶς ἔπειτα εἰς τὰ τακτικὰ Ἑλληνικὰ τάγματα. Τὸν ἠγάπων δὲ καὶ τὸν ὑπολήπτοντο ὅλοι, γνωσταὶ δὲ εἶναι αἱ ἐκδουλεύσεις του.

Τῶν δευτέρων καπεταναίων Ζακυνθίων τὰ ὀνόματα εἶναι τὰ ἑξῆς. Κωνσταντῖνος Ῥοΐτης, Σπυρίδων Φερεντῖνος, Διονύσιος Ἀντίοχος, Διονύσιος Παπαδάτος καὶ Γεώργιος Κατσιλίβας ἢ Σεμπρικός.

ΚΑΜΠΑΣΑΙΟΙ

Καὶ οὗτοι οἱ τολμηροὶ καπεταναῖοι ἦσαν Ζακύνθιοι, καὶ ὠνομάζοντο Δημήτριος καὶ Παναγιώτης. Ἐπειδὴ δὲ εἶχον κάμει εἰς τὴν πατρίδα των ἀσυγχώρητον τόλμημα, κτυπήσαντες τὴν Ἀγγλικὴν φρουρὰν καὶ φυγόντες δὲν ἐδύναντο νὰ ὑπάγουν ὀπίσω πλέον. Ἐν καιρῷ δὲ τῆς ἐπαναστάσεως εὑρέθησαν εἰς τὴν Γαστούνην, καὶ ἐκεῖ ἐσύναξαν πολλοὺς Ζακυνθίους καὶ ἄλλους Ἑπτανησίους, ὡς καὶ ἐντοπίους καὶ διεκρίθησαν εἰς μίαν μάχην κατὰ τῶν Λαλαίων Τούρκων γενομένην εἰς Λαντσόϊ. Εἰς τὴν μάχην δὲ ταύτην ἡ ὁποία ἦτον ἔνδοξος, διότι ἦτον ἡ πρώτη, εὑρέθησαν καὶ πολλοὶ ἐντόπιοι Γαστουναῖοι, καὶ ὁ καπετὰν Κωνσταντῆς Κουμανιώτης, ἢ Ζώρας, καὶ ὁ Γεώργιος τοῦ Γιαννιᾶ. Οἱ ἀδελφοὶ Καμπασαῖοι εὑρέθησαν καὶ εἰς τὴν μάχην τοῦ Λάλα, καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ ἰδίως εἰς τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀνδραγάθη-

σαν ἀρχηγοῦντος τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Αὐτοὶ ἐχάθησαν, ὡς λέγεται, ἀπὸ τὸν Γεώργιον Σισίνην. Τί κακὸν ἔκαμον εἰς τὴν Γαστούνην καὶ ἐσκοτώθησαν ἀτρόμητα παληκάρια; Ὁ τόπος ἔκλαψεν αὐτοὺς διὰ τὴν παληκαριάν των. Σὰν τοὺς Καμπασαίους, λέγουν, καὶ δὲν τοὺς λησμονοῦν.

Ὅλοι οὗτοι οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες Ζακύνθιοι παρηκολούθουν πάντοτε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, καὶ τοὺς συγγενεῖς του. Εὑρέθησαν δὲ εἰς ὅλας τὰς μάχας τὰς ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου γενομένας, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά μου. Ὅλοι αὐτοὶ ἐχάθησαν εἰς τοὺς πολέμους, καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἔζησαν νὰ ἴδουν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ νὰ ὑποφέρουν τὴν πικρίαν της μὲ τὴν πεῖναν καὶ μὲ τοὺς ἀναστεναγμοὺς βλέποντες φανερὰ τὴν ἀδικίαν.

ΚΕΦΑΛΗΝΕΣ

Ὁ Ἰωάνης Φωκᾶς, Εὐαγγέλης Πανᾶς, Ἀνδρέας Μετάξᾶς, Κωνσταντῖνος Μεταξᾶς, Παναγῆς Στρούζας, Διον. Σεμπρικὸς καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὑπηρέτησαν τὸν ἀγῶνα. Ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτοὶ καὶ μόνοι· ἀλλὰ ποῖος δύναται νὰ ἐνθυμηθῇ πόσοι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κατηχήθησαν ἀπὸ τὴν Ἑταιρίαν καὶ ἡτοιμάσθησαν, καὶ πόσοι ἐπῆραν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν· πόσοι δὲ ἄλλοι ἐμισθώθησαν εἰς τοὺς Τούρκους, διὰ νὰ ὑπηρετήσουν εἰς τὸν στόλον τοῦ Σουλτάνου ὡς ναῦται, καὶ νὰ εὑρεθοῦν καθ' ἣν ὥραν οἱ Ἕλληνες ἔμελλον νὰ ἐπαναστατήσουν ἐντὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ νὰ βάλουν φωτιὰ εἰς τὸν στόλον.

Γενομένης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως, ὅπου καὶ ἂν ἡ-

σαν, ἔτρεξαν μὲ τὰ πλοῖά των εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τὴν Σμύρνην διὰ νὰ σώσουν τοὺς ἀδελφούς μας χριστιανούς, ἀπὸ τὸ σπαθὶ τοῦ Σουλτάνου, τοὺς ὁποίους παρέλαβον μὲ τὰς οἰκογενείας των καὶ τοὺς μετεκόμιζον εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ ἀλλαχοῦ.

Τοῦτο δὲ ἔκαμαν μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Κατὰ δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἀπεφάσισαν καὶ ἔφυγον ἀπὸ τὴν πατρίδα των, καὶ ἐβγῆκαν εἰς τὴν Γαστούνην, ὡπλισμένοι καὶ ἐφωδιασμένοι μὲ τὰ κανόνιά των καὶ μὲ ὅλα ὅσα χρησιμεύουν εἰς τὸν πόλεμον, ἔχοντες μαζύ των καὶ τοὺς συμπατριώτας των περὶ τοὺς 300, καὶ οὕτω ὅλοι ὁμοῦ ὑπῆγον καὶ ἐπολιώρκησαν τοὺς Λαλαίους Τούρκους. Ἐκεῖ δὲ εἰς τοῦ Λάλα ἔδωκαν ζωὴν εἰς τὴν ἐπανάστασιν διότι ἐπολέμησαν ἀνδρείως ἔχοντες συντρόφους καὶ πολλοὺς Πελοποννησίους. Ὁ δὲ τόπος τοὺς ἐδέχθη ὡς ἀδελφοὺς καὶ ὅ,τι εἶχον τὸ ἐπρόσφερον ἤτοι τροφὰς καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ πόλεμός των ἐτρόμαξε τοὺς Λαλαίους, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ προσκαλέσουν εἰς βοήθειαν τὸν Ἰσοὺφ πασᾶν Σέραλην διαμένοντα εἰς εἰς τὰς Πάτρας, ὅστις ἦλθεν ἔχων δύναμιν ἰσχυρὰν ὑπὲρ τοὺς 1500, ἐξ ὧν οἱ 700 ἦσαν ἱππεῖς. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτους καὶ τοὺς Λαλαίους ἐπολέμησαν εἰς τὴν περίφημον μάχην τὴν λεγομένην τοῦ Ποσιοῦ. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην οἱ Λαλαῖοι ἔφυγον εἰς τὰς Πάτρας. Ἡ μάχη αὕτη εἶνε μία ἐκ τῶν κατ' ἀρχὰς γενομένων, καὶ εἶναι ἐπίσημος διότι καὶ αὕτη ἔδωκεν ψυχὴν εἰς τὴν ἐπανάστασιν, καὶ κατ' αὐτὴν οἱ ἀδελφοὶ Κεφαλῆνες ἔδειξαν ὅλην τὴν ἀνδρείαν των καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν των.

Οἱ ἑπτανήσιοι τότε ἐμποδίζοντο ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ τόπου των μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, καὶ δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων, νὰ μὴ περῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ διὰ τοῦτο ἡ διάβασίς των ἦτο δύσκολος καὶ ἐπικίνδυνος, καὶ ὅμως τὸ αἴσθημα τῆς πατρίδος ὑπερίσχυσε καὶ δὲν ἐδύναντο νὰ ὑποφέρουν, διὰ τοῦτο ἄφησαν τὰς γυναῖκας, τὰ παιδία των, καὶ ὅλα των τὰ πράγματα εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἄγγλων ἐξουσιαστῶν, καὶ ἦλθον νὰ συνδράμουν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς γενικῆς πατρίδος, εἰ δὲ μὴ νὰ συνταφῶσι μὲ τοὺς ἀδελφούς των Ἕλληνας. αἱ δὲ στρατιωτικαὶ ἐκδουλεύσεις των ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου καὶ μάλιστα εἰς τὰς Πάτρας, καὶ ὅπου ἀλλοῦ εὑρέθησαν εἶναι γνωσταί. Μάλιστα καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον διεκρίθησαν ὡς παληκάρια πολεμοῦντες τὸν ἐχθρόν.

Ο ΚΟΛΟΝΕΛΟΣ ΜΠΟΥΡΜΠΑΧΗΣ

Οὗτος καταγόμενος ἐκ Κεφαληνίας ἀπέκτησεν τὸν ἔντιμον βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου εἰς τοὺς πολέμους τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος, ὅστις τὸν ἠγάπα ὡς παληκάρι. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τοὺς Παρισίους εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ μάθῃ καὶ μιμηθῇ τὸν τρόπον τοῦ πολεμεῖν τῶν Ἑλλήνων, καὶ νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὴν πατρίδα του, ἐσύναξε στρατιώτας καὶ ἐσχημάτισε σῶμα δι' ἰδίων ἐξόδων, τὸν ἠκολούθησαν δὲ πολλοὶ συμπατριῶταί του ἐκ Κεφαληνίας, καὶ ἄλλοι, καὶ ὁ καπετὰν Νικολὸς Καβαδίας. Ἡ δὲ ἐκστρατεία τοῦ Μπούρμπαχη ἐγένετο πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἐπολέμησε τοὺς

Τούρκους, καὶ εἴς τινα μάχην γενομένην κατὰ τὸ Μαινίδι τῆς Ἀττικῆς ἔπεσε μαχόμενος μὲ ὅλον τὸ σῶμά του τὸ ὁποῖον ἔγεινε θῦμα ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Εἰς δὲ τὴν μάχην ταύτην ἔγεινε πολὺς σκοτωμὸς εἰς τοὺς Τούρκους, ὡς ἔλεγον τότε, διότι ἐλιανίσθησαν μὲ τὰ σπαθιὰ Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι, καὶ ὁ Μπούρμπαχης μάλιστα ἐθαυμάσθη διὰ τὴν ἀνδρείαν του.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΛΑΒΙΛΑΣ

Οὗτος ὁ Γάλλος φιλέλλην ἦτο λοχαγὸς τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἠκολούθει πάντοτε τὸν Γέρω Κολοκοτρώνην τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος παρ' αὐτοῦ διὰ τὴν γενναιότητα καὶ τὸν φιλελληνισμόν του, διότι ἠγάπα τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐπολέμησε μὲ μέγαν ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των.

Μετὰ τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῶν Πατρῶν ἠκολούθησε κατόπιν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον μὲ τοὺς ἄλλους καπεταναίους, ἀλλ' ἔμεινεν εἰς τὸ Κεφαλάρι τοῦ Ἄργους μὲ τὸν Πάνον Κολοκοτρώνην. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ κανείς, ὑπῆγεν καὶ ἐκρύφθη μέσα εἰς τὰ ἀμπέλια τοῦ Ἄργους. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Τοῦρκοι ἤρχοντο καὶ ἔτρωγον σταφύλια, ὁ Λαβιλᾶς ὥρμησε καὶ ἔπιασεν ἕνα ἐξ αὐτῶν, ὁ ὁποῖος ἦτον Βαρβαρέσος, τὸν ἐφόνευσε, τοῦ ἀφήρεσε τὰ ἐνδύματά του καὶ ὅλα του τὰ χρήματα, ἔπειτα ἐπέταξε τὰ ἰδικά του ἐνδύματα, τὰ λυωμένα, καὶ ἐφόρεσεν ἐκεῖνα τοῦ Τούρκου. Ὅταν

δὲ ὁ Κολοκοτρώνης ἦλθεν εἰς τὸ Κεφαλάρι τοῦ Ἄργους, τὴν προλαβοῦσαν ἡμέραν εἶχον σκοτωθῆ Ἕλληνές τινες εἰς μίαν μάχην, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν μὲ τοὺς Τούρκους ὁ Ἀ. Μαυρομιχάλης καὶ λοιποὶ καπεταναῖοι, οἱ ὁποῖοι ἄφησ..ν τοὺς νεκροὺς ἀτάφους. Ἐγὼ δὲ τότε διετάχθην νὰ ὑπάγω νὰ μετρήσω τοὺς φονευθέντας, καὶ μεταξὺ τῶν νεκρῶν εὗρον τινὰς μὲ φράγκικα ἐνδύματα καὶ χωρὶς κεφαλῶν, καὶ ὑπέθεσα, ὅτι ἕνας ἐξ αὐτῶν τῶν νεκρῶν ἦτον τοῦ Λαβιλᾶ, καὶ ἀνήγγειλα τοῦτο εἰς τὸν Ἀρχηγόν, ὅστις ἀμέσως διέταξε νὰ τὸν πάρωμεν καὶ νὰ τὸν ἐνταφιάσωμεν ἐνδόξως. Ὅτε ἔξαφνα βλέπομεν ἐρχόμενον μακρόθεν ἕνα ἀγνώριστον ἐπάνω μας· ὅλοι τὸν ὑπέθεσαν ὡς Τοῦρκον, καὶ ἔτρεξαν τίς πρῶτος νὰ τὸν συλλάβῃ, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπλησίασαν τοὺς ἠρώτησε διὰ τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ ὅταν ἦλθεν ἐκεῖ μᾶς ἐπεριγελοῦσε, διότι δὲν ἐφοροῦμεν καὶ ἡμεῖς Τούρκικα χρυσᾶ ἐνδύματα καὶ δὲν εἴχομεν καὶ ῥουμπιέδαις.

ΒΕΛΙΣΑΡΙΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Καλογεραίων κατήγετο ἀπὸ τὴν Πάργαν. Ὁ δὲ καπετάνιος οὗτος ἦλθε κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγάς του ὑπηρετῶν τὴν πατρίδα. Συνοικειώθη δὲ μὲ τοὺς Καρυτινούς, καὶ ἦτον ἀχώριστος τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Κολοκοτρώνη, ἔχων καὶ μικρὸν σῶμα στρατιωτῶν. Εἶχε καὶ ἄλλους ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι ὑπηρέτουν κατὰ τὸν ἀγῶνα,

ὁ δὲ ἀδελφός του Γεώργιος ἦτο πολιτικός. Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ Ῥιχάρδος Τσοὺρτς καὶ ἐγένετο ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων, ἐκάλεσε τὸν Βελισάριον καὶ τὸν κατέταξεν εἰς τὰς τότε χιλιαρχίας, διότι τὸν ἐγνώριζεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον ὑπηρετοῦντα εἰς τὰ ἐκεῖ Ἀγγλικὰ τάγματα, καὶ μαθόντα τὴν ὁπλασκίαν καλῶς. Ὑπῆρξε δὲ πολὺ χρήσιμος εἰς τὸν στρατὸν διὰ τὴν φρόνησίν του καὶ τὴν παληκαριάν του ὁ Βελισάριος Καλόγερος.

ΑΪΒΑΛΗ

Μετὰ τὸν χαλασμὸν τοῦ Ἀϊβαλῆ ἦλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον πολλαὶ ἄλλαι οἰκογένειαι, ὡς καὶ ἐκείνη τῶν Σαλτέλιδων. Οὗτοι δὲ ὑπηρέτησαν πολιτικῶς εἰς τὰ διάφορα γραφεῖα. Ὅτι δὲ πρᾶγμα πολύτιμον ἔσωσαν καὶ ἔφερον μαζύ των ἀπὸ τὴν πατρίδα των, ὅτε ἦλθεν ὁ Δράμαλης εἰς τὸ Ἄργος, τὸ ἐπῆραν ο Μανιᾶται.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΠΗΛΙΩΤΑΙΟΙ

Οὗτοι ἦλθον ἀπὸ τὴν Σμύρνην, ὡς καὶ ὁ Μημῖκος Πολυχρονόπουλος. Κατήγοντο δὲ ὅλοι ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, οἱ μὲν Σπηλιωτόπουλοι ἐκ τοῦ Βαλτεσινίκου τῆς Καρύταινας, ὁ δὲ Πολυχρονόπουλος ἀπὸ τὴν Λιοδώραν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας. Ὑπηρέτησαν δὲ στρατιωτικοί, καὶ ὑπέφερον εἰς ὅλους τοὺς κινδύνους, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι.

ΚΑΠΕΤΑΝ ΑΝΑΣΤΟΣ

Μετὰ τὴν μεγάλην μάχην τοῦ Δερβενακίου ἦλθεν ὁ στρατηγὸς Γενναῖος Κολοκοτρώνης ἀπὸ τὴν Ῥούμελην, ἔχων καὶ τὸν γνωστὸν τότε καπετὰν Ἀνάστον, ὅστις κατήγετο ἀπὸ τὴν Σμύρνην καὶ ἀπὸ τοὺς Μωραϊτοσμυρναίους. Αὐτὸς ἐπολέμησεν εἰς τὸ Δερβενάκι μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ Δράμαλη, καὶ διεκρίθη. Εὑρέθη δὲ καὶ εἰς ἄλλας μάχας. Ἀδικηθεὶς δὲ διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του, καὶ μείνας ἄπορος, ἔκλεξε τόπον ν' ἀποθάνῃ, βασανιζόμενος ἐκεῖ ὅπου πολεμῶν ἠρίστευσεν. Ἔκαμε δὲ ἕνα πτωχὸν ξενοδοχεῖον, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπορίζετο τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν. Ὅσοι δὲ ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸ Δερβενάκι καὶ ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖόν του, τὸν ἔβλεπον εἰς κατάστασιν ἐσχάτης πτωχείας, καὶ ἐνθυμούμενοι τα ἀνδραγαθήματά του τὰ στρατιωτικὰ, ἐσυλλογίζοντο πῶς καταντοῦν οἱ ἄνδρες τοῦ πολέμου εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς των. Ἔμεινεν ὅμως τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του, καὶ μέχρι σήμερον μνημονεύεται λεγόμενον· «τὸ Χάνι τοῦ Ἀνάστου», τὸ ὁποῖον καὶ εἰς τὸ τοπογράφημά μου φαίνεται (α).

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

Καὶ οὗτος ἀπὸ τὴν Σμύρνην κατήγετο. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Εἶχε μεγάλον ἐνθου-

---

(α) Ἐν τοῖς ἐκδοθεῖσιν ἐν ἔτει 1858 ἀπομνημονεύμασι τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὁ συγγραφεὺς ἔχει ἐν τέλει αὐτῶν καὶ τοπογραφήματα τῶν σημαντικωτέρων μαχῶν καὶ πολιορκιῶν καὶ εἰς ἐκεῖνα ἀναφέρεται.

σιασμὸν διὰ νὰ πολεμῇ τοὺς Τούρκους. Ὁ Δ. Ὑψηλάντης τὸν ἔστελλεν εἰς τὰ διάφορα στρατιωτικὰ σώματα διὰ νὰ ἐξετάζῃ τοὺς παρόντας, καὶ νὰ ἀναφέρῃ τοῦτο πρὸς τὸν Ὑψηλάντην διὰ νὰ ἦναι ἐν γνώσει τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τῆς πολιορκίας· ἐκτὸς δὲ τούτου ἔστειλλε τὸν Βασιλειάδην ὁ Πρίγκηψ καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς παρηκολούθει πάντοτε τὸν Πρίγκηπα. Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Βασιλειαδῶν ἐθυσιάσθη χάριν τῆς ἐπαναστάσεως, βοηθοῦσα καὶ ἐξοδεύουσα. Ὁ Ἐμμ. Βασιλειάδης μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ὑπηρέτησε καὶ ὡς Ταμίας πολλοὺς χρόνους μέχρι τοῦ 1855.

ΚΥΠΡΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ἀπὸ τὴν νῆσον Κύπρον ἦλθον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον πολλαὶ οἰκογένειαι, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ἡ τοῦ Δαυὶδ Οἰκονομίδου, πολυμελὴς οἰκογένεια. Οὗτος δὲ ὑπῆρχεν ἐκ τῶν πρωτίστων καὶ πλουσιωτέρων τῆς νήσου, ἔχων καὶ μεγάλην ὑπόληψιν. Ἦτο δὲ γραμματισμένος, ἔμπειρος καὶ τίμιος, καὶ διὰ ταῦτα ἐπὶ ἔτη σαράντα διηύθυνε τὰ πράγματα τῆς πατρίδος του ὡς μέλος τῆς κεντρικῆς ἀρχῆς τῶν Χριστιανῶν κατοίκων τῆς νήσου παρὰ τῷ Μουσελήμῃ, ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου. τὸν μέγαν διερμηνέα καὶ τὸν γενικὸν τῆς Κύπρου Ταμίαν. Ὁ Δ. Οἰκονομίδης ἀγαπᾶτο, ἐτιμᾶτο καὶ ἐσέβετο ἀπὸ ὅλους ἐν γένει διὰ τὸν εὐθὺν χαρακτῆρά

του, καὶ διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τὴν ὁποίαν ἔδιδεν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς πλησίον τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως εἰς ὅλους τοὺς καιρούς.

Κατὰ δὲ τὴν φοβερὰν σφαγὴν, τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ 1821 ἡ Τουρκικὴ Ἐξουσία ἔκαμεν ὅλων τῶν ἀρχιερέων, τῶν ἡγουμένων τῶν μοναστηρίων, τῶν προκρίτων καὶ εὐκαταστάτων ἀνθρώπων, καὶ ἐπισήμων κληρικῶν, ὁ Δ. Οἰκονομίδης διασωθεὶς, ὡς ἐκ θαύματος κατέφυγεν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Τεργέστην, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖθεν ἀπεπέμφθη ἀπὸ τὴν Αὐστριακὴν Κυβέρνησιν, ὡς καταδιωκόμενος καὶ ζητούμενος παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως. Οἱ λοιποὶ ὅμως συγγενεῖς του καὶ οἱ ἀδελφοί του ἐσφάγησαν, καὶ ἡ μεγάλη κτηματικὴ καὶ κινητὴ αὐτοῦ περιουσία, ὡς καὶ ἡ τῆς συζύγου του ἐδημεύθη καὶ ἐπωλήθη πρὸς ὠφέλειαν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς οἰκογενείας του τῆς πολυμελοῦς ἀπεκατεστάθη ἀπὸ τοῦ 1828 εἰς τὸ Ναύπλιον ὅπου καὶ ἀπέθανεν πλήρης ἡμερῶν κατὰ τὸ ἔτος 1839, ὑπηρετήσας καὶ ὡς ἐπαρχιακὸς δημογέρων καὶ ὡς Εἰρηνοδίκης Ναυπλίας ἐπὶ πολὺν χρόνον τιμώμενος καὶ σεβόμενος ἀπὸ ὅλην τὴν πόλιν, καὶ ἀπὸ ὅσους ἐκ τοῦ πλησίον τὸν ἐγνώρισαν, διὰ τὴν ἀγαθήν του ψυχὴν καὶ τὸν ἀνεπίληπτον χαρακτῆρα αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του.

Οἱ δὲ ζῶντες υἱοί του Γεώργιος καὶ Δημήτριος ἦλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, νέοι τὴν ἡλικίαν, ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα πολιτικῶς. Ὅλη δὲ ἡ

οἰκογένεια τοῦ Οἰκονομίδου συνοικειώθη πολὺ μὲ τοὺς Πελοποννησίους.

ΧΙΟΣ

Πολλαὶ οἰκογένειαι Χίων ἦλθον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ' ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἔλαβον μέρος εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, διότι οἱ Χῖοι δὲν ἀφίνουν τὸ ἐμπόριόν των, καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγον φροντίζουν περὶ πατρίδος. Ἀπέναντι δὲ τοῦ κέρδους τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος, καὶ αἱ ἄλλαι φιλοτιμίαι καὶ δόξαι, ἐπειδὴ δὲν φέρουσι χρήματα, διὰ τοὺς Χίους εἶναι παραμύθια. Οἱ δὲ λαβόντες ἐξ αὐτῶν μέρος καὶ ὑπηρετήσαντες τὸν ἀγῶνα πολιτικῶς εἶναι οἱ Γλυράκιδες, ὁ Ἀ. Μάμουκας καὶ ὁ Πρασακάκης, ὁ δὲ Φωτάκης ἐλθὼν μὲ τὸν Δ. Ὑψηλάντην ἔμεινε στρατιωτικός, ὑπηρετήσας ὡς τοιοῦτος εἰς τὸ τακτικὸν μέχρι τέλους· ὁ δὲ Δημήτριος, ὁ σημαιοφόρος (Μπαϊρακτάρης), τοῦ Δημητρίου Φλέσα, ἀνεψιοῦ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Δικαίου Φλέσα, ὑπηρέτησε στρατιωτικός, καὶ ὑπῆρξεν ἀτρόμητον παληκάρι, ἰδίως κατὰ τὴν μάχην τοῦ Μανιάκι, ὅτε κατώρθωσε καὶ ἔσωσε τὴν σημαίαν διασχίσας μετὰ τῶν λοιπῶν τοὺς Ἄραβας, καὶ διασωθεὶς μετὰ ἄλλων τριάκοντα περίπου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Ἀπὸ τὴν Κωνσταετινούπολιν ἦλθον κατ' εὐθείαν εἰς τὴν Πελοπόννησον πολλαὶ οἰκογένειαι. Ὅλοι δὲ οἱ

ἄνδρες αὐτῶν ἀνακατώνοντο εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, ἄλλοι μὲν ὡς πολιτικοὶ καὶ ἄλλοι ὡς στρατιωτικοί. Ἡ δὲ Πελοπόννησος ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς πολλὴν ἀδελφικὴν ὑποδοχὴν, τοὺς συνέδραμεν καὶ ἄνοιξε τὰς ἀγκάλας της καὶ τοὺς ἐζέστανε, καὶ ὄχι μόνον τούτους, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους νεοφερμένους καὶ καταδιωκομένους ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἐκ τούτων ἡ πολυμελὴς οἰκογένεια τῶν Σούτσων ὑπηρέτησαν πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς, ὡς καὶ ὁ Σιλήϐεργος, οἱ Λεϐίδαι, ὁ Λαμπίκης Καρατσᾶς, ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ὁ Μπεζαϊδὲ Κωστάκης, ὁ Καρατσᾶς, ὁ Ἰάκωϐος Ῥίζος, καὶ ὅλη ἡ οἰκογένεια τῶν Ῥίζων καὶ Ῥαγκαϐήδων, καὶ ἄλλοι πολλοί. Ὁ δὲ Θεόδωρος Νέγρης αὐτὸς ἐθυσίασε τὴν θέσιν τοῦ πρέσϐεως τοῦ Σουλτάνου εἰς Παρισίους, καὶ ἐπροτίμησε τὴν πατρίδα του ἀπὸ τὴν θέσιν ταύτην τὴν πρόσκαιρον, ἀλλ' ἔσωσε καὶ τὴν κεφαλήν του, τὴν ὁποίαν εἶχε μαζύ του ὅταν ἀπέθανεν, ὡς καὶ ἄλλοι Χριστιανοὶ, ἐκτὸς ἐκείνων οἵτινες ἐδούλευον ἀκόμη τὸν Σουλτάνον, καὶ ὑπῆγον εἰς τὸν ἄλλον κόσμον χωρὶς κεφάλι.

Οἱ δὲ Σοῦτσοι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὑπηρέτησαν ὡς πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ, καὶ ὑπηρετοῦν τινες ἐξ αὐτῶν μέχρι σήμερον, ἔφερον προσέτι ὅταν ἦλθον ὅπλα καὶ ἄλλα πράγματα ἀναγκαῖα εἰς τὸν πόλεμον ὅσα ἐδυνήθη ἕκαστος. Ὁ Σοῦτσος αὐτὸς παρῄτησε τὴν ἡγεμονίαν του χάριν τῆς πατρίδος.

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἦλθον καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ τίς δύναται ὅλους νὰ τοὺς ἐνθυμηθῇ; ὅλοι δὲ αὐτοὶ ὑπηρέτησαν πολιτικῶς

καὶ στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα καὶ ἔδειξαν πολὺν ζῆλον ὑπὲρ αὐτῆς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΑΛΙΔΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εὑρέθη εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ διερμηνέως τῆς Πελοποννήσου ὡς ὑπάλληλος αὐτοῦ. Ὁ δὲ διερμηνεὺς εἶχεν ἐπίσημον θέσιν κοντὰ εἰς τὸν Πασᾶν τῆς Πελοποννήσου, διότι ὅλαι αἱ ὑποθέσεις εἰσήγοντο δι᾽ αὐτοῦ εἰς τὸν Πασᾶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σκαλίδης ἦτο μεμυημένος τὰ μυστήρια τῆς Ἑταιρίας πολὺ ἐχρησίμευσε, διότι ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του ἐμάνθανεν ὅλα ὅσα ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία δι᾽ ἐγγράφων ἐπληροφορεῖτο καὶ ἐμελέτα νὰ πράξῃ, ἐπειδὴ ὅλαι αἱ εἰδήσεις καὶ τὰ ἔγγραφα κατεστάλαζαν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ διερμηνέως. Τότε δὲ οἱ Τοῦρκοι εἶχον πιάσει ἔγγραφα τῆς Ἑταιρίας, ὁ δὲ τοποτηρητὴς τοῦ Πασᾶ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς τὸν διερμηνέα διὰ νὰ τὰ μεταφράσῃ, καὶ ἐπειδὴ οὗτος δὲν ἐδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τίποτε, διότι ἦσαν συμβολικὰ τὰ γράμματα, ὁ Σκαλίδης γνωρίζων ὡς εἴπομεν, τὰ τῆς Ἑταιρίας ἐζήτησεν αὐτὸς τὰ ἔγγραφα διὰ νὰ τὰ μεταφράσῃ, τὰ ὁποῖα καὶ ἔλαβε, διότι ἔχαιρε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ διερμηνέως, ἀλλ᾽ ἐκάλυψε τὸ περιεχόμενον τῶν γραμμάτων ἐπιτηδείως, καὶ οὕτω μὲ ἄλλην ἔννοιαν τὰ ἀνέγνωσεν εἰς τὸν Τοποτηρητήν. Ὁ Σκαλίδης καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐφάνη πολὺ χρήσιμος διὰ τῶν γνώσεών του καὶ τοῦ καλάμου του εἰς τὴν πατρίδα. Διωρίσθη ὑπογραμματεὺς τῆς Πε-

λοποννησιακῆς Γερουσίας, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς πολλὰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΙΛΗΜΩΝ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτει πάντοτε μὲ τοὺς ἀρχηγοὺς τοὺς πλέον ἐπισημοτέρους γενόμενος ὀφέλιμος διὰ τῶν γνώσεών του καὶ τῆς γραφικῆς του ἱκανότητος. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τοὺς πολέμους. Ἐγὼ τὸν ἐγνώρισα καλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη, ὅτε ὁ Κολοκοτρώνης ἀνταμώθη μὲ τοὺς φεύγοντας Ἕλληνας ἀπὸ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν τοῦ Δράμαλη. Ἀνταμώθημεν δὲ εἰς τὴν θέσιν Νταούλι τοῦ Ἀχλαδοκάμπου. Τότε μάλιστα ὁ Φιλήμων μᾶς ἐβεβαίωσεν, ὅτι μόνον 50 καβαλαραῖοι εἶχον ἔλθει εἰς τὴν Ἀργολίδα, καὶ ὅτι τὸ φρούριον τοῦ Ἄργους ἦτο κενὸν, καὶ ταῦτα ἐγνώριζε διότι ἦτον ὁ ὑστερινὸς, ὅστις ἦλθεν ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς Ἀφεντικοὺς Μύλους. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης τότε ὡδηγήθη ἀπὸ τὰ λεγόμενά του, καὶ ἀμέσως ἔστειλε τοὺς Μιστριώτας καὶ κατέλαβον τὸ φρούριον. Τότε εἶχεν ἔλθει ἕνα γράμμα εἰς τὸν Κολοκοτρώνην καὶ ἐπειδὴ ὁ γραμματικός του δὲν ἦτον ἐκεῖ, τὸ ἐπῆρεν ὁ Φιλήμων νὰ τὸ ἀναγνώσῃ, ἀλλ' ἦτο βραγχνιασμένος ἀπὸ τὰς φωνὰς τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς τὸ Ἄργος διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Μανιάτας, οἱ ὁποῖοι ἔγδυναν τοὺς Ἀϊβαλιώτας καὶ λοιποὺς Χριστιανοὺς, καὶ διὰ τούτο δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸ ἀναγνώσῃ ἐλεύθερα, ἀλλ' ἐπρόφερε γρ- γρ- γραχ- ἀπὸ τὴν βραγ-

χνάδα, καὶ δὲν ἐδυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τίποτε. Τότε ἐπῆρε τὸ γράμμα ὁ Δ. Ὑψηλάντης νὰ τὸ ἀναγνώσῃ· ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπειδὴ ἦτο ἐπίσης βραγχνιασμένος, καὶ ὡμίλει μὲ τὴν μύτην, ἦτο δὲ καὶ φύσει ἀδύνατος, ἐπρόφερε καὶ αὐτὸς βαυ- βα- βη- αϐ. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης τότε πλέον ἄρχισε νὰ γελᾷ, καὶ νὰ λέγῃ ὁ ἕνας γρὰχ, γρὰ, ὁ ἄλλος βὰ βὰχ, μᾶς ἐθεραπεύσατε καὶ οἱ δύω. Εἰς ταῦτα ἐγέλασαν καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ τοῦ εἶπον· διὰ γέλοια τώρα εἴμεθα ; Τότε ὁ Κολοκοτρώνης εἶπε· «τὰ ἐχάσετε μὲ τοὺς παλῃότουρχους, τοὺς Μουρτάταις. Αὔριον νὰ τοὺς στενοχωρήσω πουθενὰ νὰ ἴδουν ποῦ θὰ πᾶν τὰ μπουστουϐάνια τους. Μοῦ ἦλθαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν Μωρὰν, καὶ ἀφοῦ δὲν ἔκαμαν προκοπὴν οἱ ἐντόπιοι, οὔτε αὐτοὶ θὰ κάμουν».

Ὁ Φιλήμων ὑπηρέτησε πλησίον τοῦ Δ. Ὑψηλάντου, τοῦ Π. Μαυρομιχάλη, καὶ κἄποτε μὲ τὸν Κολοκοτρώνην, ὅστις μάλιστα τὸν ἠγάπα καὶ τὸν ἐξετίμα διὰ τὴν ἱκανότητά του, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔγεινε γνωστὸς εἰς τοὺς Πελποννησίους, καὶ εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ὁ γνωστὸς τοῖς πᾶσιν, ὁ ἀγαθὸς ἑλληνοδιδάσκαλος κατ' ἀρχὰς ἐδίδασκε καὶ ἐνήργει εἰς τὰς ἡγεμονίας ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως, ὕστερα δὲ μετ' αὐτὴν ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ μένων εἰς τὸ Ναύπλιον ἐϐοήθει τὴν ἐπανάστασιν, καὶ ἐδίδασκε καὶ τοὺς νέους τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καθόσον αἱ περιστάσεις ἐσυγχώρουν τοῦτο.

Ἔπραξε δὲ καί τινα ἀξιομνημόνευτα πράγματα· ἐξεφώνησε π.χ. τὸν περίφημον λόγον εἰς τὸν πλάτανον τοῦ Ναυπλίου, ἐνθουσίασεν ὅλους τοὺς κατοίκους, καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι εὑρέθησαν ἐκεῖ. Ἐσύστησε τὴν καβαλαρίαν, εἰπὼν εἰς τὸν λόγον του, ὅτι· «ἂν δὲν «μᾶς δώσουν τὰ ἄλογα ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι τὰ ἔχουν καὶ «κάθονται θὰ τοὺς τὰ πάρωμεν»· καὶ τὸ πλῆθος ἐφώναξε, ναί!

Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ἰδὼν αὐτὸν διδάσκοντα τοὺς μαθητάς, ἐζήτησε καὶ αὐτὸς νὰ τοὺς ὁμιλήσῃ ἔξω καὶ ἐπάνω εἰς τὴν Πνύκα, ὁ δὲ Γεννάδιος εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ ὑπάγουν διὰ ν' ἀκούσουν τὸν λόγον τοῦ σεβαστοῦ Γέροντος καὶ πολεμάρχου τῆς Πελοποννήσου. Ἡ συρροὴ τῶν μαθητῶν παρακίνησε καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὑπῆγον νὰ τὸν ἀκούσουν. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ὡμίλησε τότε τὸν ἀθῶον ἐκεῖνον καὶ εἰλικρινῆ λόγον, ὅστις φαίνεται εἰς τὴν ἐφημερίδα τοῦ Αἰῶνος τοῦ ἔτους 1838.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

Οὗτος ἦτον εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ κατὰ τὴν ἐκεῖ Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν κατετάχθη εἰς τὸν Ἱερὸν λόχον καὶ ὑπηρέτησεν ἐφ' ὅσον αὕτη διήρκεσε. Διαλυθείσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅπου ὑπηρέτησε πολιτικῶς γράφων πάντοτε εἰς τὰ γραφεῖα. Κατόπιν δὲ ἔγεινε καὶ γραμματεὺς τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς, ἔχαιρε πολλὴν

ὑπόληψιν διὰ τὰς γνώσεις του, καὶ τὴν φιλοπατρίαν του. Δὲν ἔμαθον τὴν πατρίδα του, διότι φαίνεται, ὅτι οἱ μανθάνοντες πολλὰ γράμματα δὲν ὁμολογοῦν τὴν πατρίδα των.

ΒΛΑΧΟΠΟΙΜΕΝΕΣ

Οἱ βλαχοποιμένες, οἱ λεγόμενοι καὶ σκηνῖται, Ῥουμελιῶται, οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἔζων κατὰ γενεάς, καὶ εὑρέθησαν ἐκεῖ εἰς τὴν ἐπανάστασιν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΟΥΤΟΣ

Ὁ βλαχοποιμὴν οὗτος, ὁ ὁποῖος ἐσχάτως ἐκατοίκησεν εἰς τὰ Βύλλια τῶν Δερβενοχωρίων, ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς ὑπὸ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ἔχων περὶ τοὺς δέκα πέντε στρατιώτας. Ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἔφερον τὰ πρόβατά των πλησίον τοῦ πολέμου καὶ εἰς τὰς πολιορκίας ἐχρησίμευσαν καὶ αὐτοὶ ὡς καὶ οἱ Πελοποννήσιοι.

ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος ἐξεκαλοκαίριαζεν εἰς τὸ βουνὸν τοῦ Σαΐτᾶ, παρηκολούθει τὸν στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην ἔχων στρατιώτας ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι πέντε.

Οἱ κατοικοῦντες εἰς τὰ βουνὰ τοῦ Ἁγίου Πέτρου, Λεονταρίου καὶ Καλαβρύτων, ὡς καὶ οἱ εὑρεθέντες εἰς τὸ βουνὸν τῆς Κανδήλας κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ὅλοι συνέδραμον τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς, καὶ

προσέτι συνεισέφερον καὶ τὰ πρόβατά των πρὸς τροφὴν τῶν στρατιωτῶν καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ.

Ἡ γενεά του εἶχεν εἴκοσι στρατιώτας· ἐξεχείμαζον εἰς Γαστούνην, ἐξεκαλοκαίριαζον εἰς τὸν Ξερόκαμπον τῶν Καλαβρύτων.

Κώστας Λάβδας καὶ Γεώργ. Λάβδας. Καὶ αὐτοὶ ὡσαύτως ὑπηρέτησαν.

Ἡ γενεὰ τῶν Κουτουλαίων, Μῆτρος, Δῆμος καὶ Κωνσταντῆς. Αὐτοὶ εἶχον ὑπὲρ τοὺς δεκαπέντε στρατιώτας.

Ὁ Κώστας Τσόλης, ἢ Ῥάπτης, Χρῆστος καὶ Κώστας Καλπαίνης καὶ ὁ Δημήτρης Σαρανταυγᾶς. Ἡ οἰκογένεια αὕτη εἶχεν ὑπὲρ τοὺς δέκα πέντε στρατιώτας, καὶ ὑπήγοντο ὑπὸ τὴν καπετανίαν τοῦ Μακρυγιάνη εἰς τοῦ Σαϊτᾶ.

Εἰς τῆς Κανδήλας τὸ βουνὸν ἦτον ἡ γενεὰ τῶν Παπουτσίδων, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἦτον ὁ Βασίλειος Παπουτσῆς, ἔχων ἀπὸ τὴν γενεάν του δέκα στρατιώτας.

Εἰς τὸ βουνὸν τοῦ Γκλόζα, ἡ γενεὰ τῶν Καλυβαίων καὶ τῶν Φραγκογιανναίων εἶχον καπετάνιον τὸν Κωνσταντοῦλαν Φραγκογιάννην, ἔχοντα ὑπὲρ τοὺς δέκα πέντε στρατιώτας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΟΡΔΥΛΑΙΟΙ.

Ἦσαν ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸν τῆς Ζήριας, καὶ εἶχον ὑπὲρ τοὺς δέκα πέντε στρατιώτας.

Ἡ γενεὰ τῶν Χαναίων, καὶ αὐτὴ ἦτον εἰς τὴν Ζήριαν, ἔχουσα ἐπίσης δέκα πέντε στρατιώτας καὶ καπετάνιον τὸν Θανάσην Χανιᾶν.

Ἐκ τοῦ Μιστρᾶ ἦτον ὁ Θανάσης Λύγκας ἔχων εἴκοσι στρατιώτας.

Ὁ Ρεώργιος Κοτσαλῆς, ὁ Ῥαφτομῆτρος καὶ ὁ Χρῆστος Καψῆς, οὗτοι πρῶτα ἐξεκαλοκαίριαζαν εἰς τὸν Ξερόκαμπον τῶν Καλαβρύτων, καὶ τώρα εἰς τὴν Τρικοκιὰ πλησίον τῆς Ἁγίας Λαύρας τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας. Ἐβοήθησαν στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα εἰς τὸν πόλεμον ἀκολουθοῦντες τοὺς Πετιμεζαίους. Τὰ δὲ πρόβατά των τὰ ἐμέσασαν οἱ στρατιῶται, τὰ ὁποῖα ὅμως αὐθορμήτως ἔδωκαν.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως εἶχον ἔμβει εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ τὴν Ῥούμελην καὶ ἄλλοι βλαχοποιμένες, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλη ἐμβῆκαν οἱ Μαμαλαῖοι μὲ πολλὰς χιλιάδας πρόβατα, ὑπηρέτησαν καὶ αὐτοὶ στρατιωτικῶς, καὶ συνεισέφερον κατὰ τὴν ἀναλογίαν των καὶ πολλὰ πρόβατα πρὸς τροφὴν τῶν στρατιωτῶν.

ΚΛΗΡΙΚΟΙ

Εὐτυχισμένη ἦτον ἡ ἡμέρα τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, διότι καὶ τότε, καὶ πρὸ χρόνων ἀκόμη τὸ Ἔθνος εἶχε καὶ τὸν θεόπεμπτον καὶ σεβάσμιον κλῆρον ὡς ὁδηγόν του. Οἱ λειτουργοὶ οὗτοι τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου ἐφρόντισαν καὶ ἡτοίμασαν τὸ Ἔθνος των διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ, ν' ἀλλάξῃ τὸν δεσπό-

την τῆς δουλείας του, τὸν καταχτητὴν τῶν ἐθνικῶν του δικαιωμάτων, καὶ τὸν ὑβριστὴν τῆς θρησκείας του καὶ τῶν ἱερῶν του. Ὁ κλῆρος παρουσιάσθη ἐμπρὸς μὲ τὸν σταυρὸν καὶ μὲ τὸ ὅπλον εἰς τὰς χεῖρας, ἔβαλε τὴν φωνὴν ὡς ἐκ μέρους τῆς θρησκείας, καὶ ἔδωκε τὸ σύνθημα· «πατρὶς καὶ θρησκεία», καὶ εἶπεν, ὅτι ἄνευ τούτων δὲν εἶναι πλέον δυνατὸν νὰ ὑπάρξωμεν. Ἐσυμβούλευσε τοὺς ἀληθεῖς Χριστιανούς, τοὺς εὐλόγησεν, ἁγίασε τὰ ὅπλα των δημοσίως, καὶ ὕψωσε τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ Ἔθνους. Ἕκαστος δὲ κληρικὸς ἐπῆρε πλέον ὡς ἔργον τοῦ πολέμου νὰ παρευρίσκεται παντοῦ εἰς τὰ στρατόπεδα καὶ εἰς τὰ φροντιστήρια διὰ νὰ ἑτοιμάζῃ τὰ πολεμεφόδια, καὶ τὰς τροφάς, ὄχι μόνον δι' ἰδίων ἐξόδων καὶ θυσιῶν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ ἴδιά του χέρια, ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν νὰ πολεμοῦν τὸν ἐχθρὸν τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος μαζὺ μὲ τοὺς στρατιώτας, καὶ ἄλλοι πάλιν νὰ στέκωνται ἔμπροσθεν τοῦ Ὑψίστου καὶ νὰ ἐπικαλοῦνται τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὸν στρατόν του.

Οὕτως δὲ ἐνεργεῖτο ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἀπὸ ὅλας τὰς τάξεις τῶν κληρικῶν, τῶν ἀρχιερέων δηλαδή, τῶν ἱερέων καὶ τῶν μοναχῶν τῶν μοναζόντων εἰς τὰ ἱερὰ καταγώγια, τὰ ὁποῖα ἔγειναν κοινὰ διὰ τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐθνικήν.

Μετὰ ταῦτα ἔρχομαι νὰ διηγηθῶ τινὰς πράξεις ὅσας δυνηθῶ νὰ ἐνθυμηθῶ, ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν, καὶ ἰδίως τῶν Πελοποννησίων, διότι δὲν ἔλαβον τὴν τύχην νὰ γνωρίσω ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου τὴν ἄλλην πατρίδα μας.

ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Οὗτος ὁ ἔνδοξος ἀρχιερεὺς κατήγετο ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν τῆς Καρύταινας. Πρῶτος δὲ τῶν ἄλλων ἐτόλμησε νὰ ψάλῃ· «τὸ Ἀναστήτωσαν οἱ Ἕλληνες», νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς στρατιώτας, καὶ νὰ κρεμάσῃ σπάθην πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν Ἑλλήνων πολεμιστῶν. Αἱ ἐκδουλεύσεις του πρὸς τὴν πατρίδα στρατιωκαὶ καὶ πολιτικαὶ εἶναι πασίγνωστοι. Πρῶτος δὲ αὐτὸς ἐκ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ συγγράψῃ τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε καὶ νὰ τὰ ἐκδώσῃ ὁ ἴδιος εἰς τὸ φῶς, καὶ ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ ἄλλων ὡς τοῦτο εἶναι γνωστὸν εἰς τὸ Πανελλήνιον.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΕΛΟΥΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Στενὸν τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἐφρόντιζε νὰ συνειθίσῃ τοὺς Ἕλληνας διὰ λόγου καὶ ἔργου νὰ ἦναι τολμηροὶ καὶ νὰ μὴ φοβοῦνται τὸν θάνατον, βεβαιῶν ὅτι ὅσοι τῶν Ἑλλήνων φονευθοῦν μαχόμενοι ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος θὰ ἦναι ἅγιοι, καὶ ὅσοι πάλιν σκοτώσουν Τούρκους, τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος καὶ αὐτοὶ θὰ γίνωσιν ἅγιοι. Μάλιστα ἔλεγεν πρὸς τοὺς στρατιώτας τοὺς πολιορκοῦντας τὴν Τριπολιτσᾶν, ὅτι ὅποιος θέλει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν παράδεισον, ὁ παράδεισος εἶναι αὐτὴ ἡ μάνδρα, δεικνύων τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, καὶ ὅποιος πάρει τὴν σκάλαν καὶ ἀναβῇ τὸ τεῖχος εὑρίσκει τὸν παράδεισον. Καὶ ὄχι μό-

νον διὰ τῶν λόγων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἔργων ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος ὠφέλησε τὴν ἐπανάστασιν, διότι εἰς τοὺς πολέμους ἦτον ἐμπρὸς, ἐκλείετο εἰς τὸ ταμποῦρι καὶ ἐπολέμει ὡς στρατιώτης καὶ εἶχε πάθος περισσότερον τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ὥστε ἂν εἶχε τοὺς Τούρκους εἰς τὴν δύναμίν του, ὅλους τοὺς ἔρριπτεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἔπιπτε καὶ αὐτὸς μαζύ των διὰ νὰ τοὺς βαρύνῃ νὰ βυθισθοῦν μίαν ὥραν προτήτερα. Τὰ λοιπὰ δὲ περὶ τοῦ Ἐπισκόπου τούτου εὑρίσκονται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΣΚΑΛΙΣΤΗΡΗΣ

Ὁ σεβαστὸς οὗτος ποιμενάρχης πολὺν ἔδειξε ζῆλον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. Ὡπλίσθη, ἔτρεχεν εἰς τὰ στρατόπεδα τῶν Ἑλλήνων καὶ παρεκίνει αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον. Μόνος δὲ ἐπήγαινεν εἰς τὰ ταμπούρια τῶν Ἑλλήνων, εὑρίσκετο μαζύ των, ἐκοιμᾶτο κατὰ γῆς ὡς στρατιώτης, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐμάχετο. Ἔτρεχε δὲ παντοῦ διὰ νὰ ὠφελήσῃ. Σταλεὶς εἰς τὴν Ὕδραν διὰ νὰ παρακινήσῃ τοὺς Ὑδραίους νὰ ἐβγάλουν τὰ πλοῖά των, εὗρεν αὐτοὺς εἰς ἀνωμαλίαν καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν εἰρήνην τῆς νήσου. Εὑρέθη δὲ καὶ εἰς τὴν κατ' ἀρχὰς σύστασιν τοῦ στρατοπέδου τῶν Βερβαίνων καὶ εἰς τὰ Τρίκορφα καὶ ἰδίως εἰς τὸν Ἅγιον Βλάσην. Ἐλειτούργει καὶ μετελάμβανε τοὺς στρατιώτας τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ περὶ τούτων ἀναφέρω εἰς τὰς διηγήσεις μου τὰς κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ ἀρχιερέως τούτου εἶναι πολλαὶ καὶ γνωσταὶ ὡς καὶ ὁ μέγας ἐνθουσιασμός του.

Ο ΒΡΕΣΘΕΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ

Ὁ σεβασμιώτατος οὗτος ἀρχιερεὺς κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Νεμνίτσαν τῆς ἐπαρχίας Καρύταινας. Αἱ ἐκδουλεύσεις του εἶναι πολλαὶ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαί, καὶ ἡ φιλοπατρία του ἀπαραδειγμάτιστος, διότι ποτὲ δὲν ἐφρόντισε περὶ τῆς ὑπάρξεώς του, ἦτον εἰς ἄκρον ἀφιλοκερδής, καὶ ὅλα κατεφρόνει ἀπέναντι τῆς πατρίδος. Περὶ τούτου δὲ καὶ περὶ τῆς ἀκτημοσύνης του μαρτυρεῖ ὅλη ἡ Πελοπόννησος. Εἰς δὲ τὰ Βέρβαινα ἔγεινεν ὁ πρόδρομος τῶν Ἑλλήνων, διότι ἐσύστησε τὸ φροντιστήριον καὶ τὸ ἐκεῖ στρατόπεδον. Ὅλοι δὲ τὸν ἐσέβοντο καὶ εἰςὅλα τὸν ἤκουον ὡς ἄλλον Ἐθνάρχην. Ἐφρόντιζε νὰ σώσῃ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐφρόντισε ν᾽ ἀσφαλίσῃ ὡς πολιτικὸς τὴν πατρίδα του. Ἐξελέχθη μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ἔπειτα βουλευτὴς καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς, καὶ ὡς τοιοῦτος ἀπέθανεν. Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἐθαυμάζετο διὰ τὰς σωτηρίους γνώσεις του.

Ο ΔΗΜΙΤΣΑΝΗΣ ΦΙΛΟΘΕΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Κύπρον. Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος ἦτον ἐκ τῶν ἡσυχωτέρων ἀρχιερέων, καὶ πολὺ ἐκκλησιαστικός, σεβόμενος ἀπὸ ὅλην τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας. Ἐφυλακίσθη δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων προυχόντων καὶ ἀρχιερέων, καὶ τυραννούμενος ἀπέθανεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν τῆς Τριπολιτσᾶς.

Ο ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος τί δὲν ἔκαμεν; Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἐνεψύχωνε τοὺς Ἕλληνας. Ἐφόρεσε στρατιωτικὴν στολὴν ἐπίτηδες κατασκευασθεῖσαν καὶ τὴν εἶχεν εἰς τὰς μάχας, εἶχε δὲ καὶ στρατιώτας ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπολιόρκει τὰς Ἀθήνας ὅπου ἔκαμε πολλαῖς παληκαριαῖς πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν στρατιωτῶν. Ἐξώδευε δὲ καὶ ἐξ ἰδίων του διὰ τὰ πολεμεφόδια καὶ τὰς τροφάς. Μετὰ ταῦτα ἦλθε καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον φορῶν τὴν στρατιωτικήν του στολὴν ἐν καιρῷ πολέμου. Ἐγένετο πληρεξούσιος εἰς τὴν Συνέλευσιν τῆς Πιάδος, καὶ εἰς τὴν τοῦ Ἄστρους, καὶ ὕστερα ἀνέβη εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Ὑπῆρξε δὲ φίλος στενὸς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ἔχων καὶ ἀλληλογραφίαν μὲ αὐτόν. Ἡ δραστηριότης καὶ ἡ φιλοπατρία τοῦ ἱεράρχου τούτου δὲν ἔχουν σύγκρισιν.

Ο ΜΕΘΩΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν Οἰκονόμων ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Τριφυλλίας. Ὁ ποιμενάρχης οὗτος πρῶτος ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ τὴν σημαίαν τοῦ τόπου του καὶ ἐπολιώρκει τὴν Μεθώνην καὶ τὸ Νεόκαστρον, βοηθούμενος παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Οἰκονόμου καὶ τῶν λοιπῶν συγγενῶν του. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ στρατηγοῦ τούτου καὶ ἀρχιερέως εἶναι γνωσταί. Μετὰ δὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰμβραὴμ αἰχμαλωτίσθη ἀπὸ τοὺς Ἄραβας καὶ ἀπέθανεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν τῆς Μεθώνης.

Ὁ δὲ ἀδελφός του ὁ Οἰκονόμος ἐστάθη περίφημος

εἰς τοὺς πολέμους τῶν φρουρίων, ἀλλ' ἔπεσε καὶ οὗτος μετὰ τοῦ ἀρχιερέως αἰχμάλωτος.

Ο ΜΕΣΣΗΝΗΣ ΚΑΙ ΑΝΔΡΟΥΣΗΣ ΙΩΣΗΦ

Ἦτον ἀπὸ τὴν πόλιν Τριπολιτσᾶν, καὶ ἐκεῖ ὁ ἐπίσκοπος οὗτος ὑπέφερε τὴν φυλάκισίν του μετὰ τῶν ἄλλων. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ἐλευθερωθεὶς ὑπηρέτησε πολιτικῶς, καὶ ἔγεινε καὶ ὑπουργὸς τῆς θρησκείας. Αἱ ἐκδουλεύσεις καὶ αἱ θυσίαι αὐτοῦ, τῶν ἀδελφῶν του καὶ ὅλης τῆς οἰκογενείας του εἶναι γνωσταί.

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ὁ ποιμενάρχης οὗτος ἦτον ἐπίσημος διὰ τὰς γνώσεις του καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν του, σεβόμενος πολὺ διὰ τὰ ἐκκλησιαστικά του προτερήματα. Κατ' ἀρχὰς δὲ εἰς τὰς γενομένας ἐπαναστατικὰς συναθροίσεις τῶν Καλαβρύτων καὶ τῶν Πατρῶν, ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἐκεῖ ἐντὸς τῶν φυλακῶν ἀπέθανεν. Ὁ δὲ πρωτοσύγγελος αὐτοῦ Φραντσῆς γνωστὸς διὰ τὰς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρεσίας του, καὶ τὰς μετ' αὐτήν, λέγει τινὰ εἰς τὸ ἐκδοθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἱστορικὸν ὑπόμνημα, κατηγορεῖται ὅμως, ὅτι ἔγραψε μᾶλλον διὰ τὸν ἑαυτόν του, μὴ ἐμπιστευθεὶς εἰς ἄλλον τὰ κατορθώματά του. Ἀλλ' ἂς βεβαιωθῇ τὸ κοινόν, ὅτι τὰ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντα εἶναι γνήσια. Ἔχασαν δὲ τὴν ἀξίαν των, διότι ὁ ἴδιος ὡμολόγησε τὰς ἐκδουλεύσεις του. Εἰς ἐμὲ δὲ δὲν ἄφησε νὰ εἴπω τίποτε περὶ αὐτοῦ, διότι τὰ εἶπε μόνος του.

Ο ΑΡΤΗΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ

Οὗτος ὁ ἱεράρχης κατήγετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Ἦλθεν εἰς τὰς Πάτρας κατὰ τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἐπολιόρκει τὰς Πάτρας, σταλεὶς ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Μεσολογγίτας διὰ νὰ ζητήσῃ βοήθειαν ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην καὶ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Ἔτυχε δὲ ἐκεῖ καὶ εἶδε τὴν γενομένην μάχην τῆς 9 Μαρτίου, γενόμενος μάρτυς τῶν γενομένων. Ὕστερον δὲ, κατὰ τὰς αἰτήσεις του, ἐστάλησαν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ὁ Κανέλος Δεληγιάννης, ὁ Γενναῖος, ὁ Π. Γιατράκος καὶ οἱ λοιποί. Ὁ ποιμενάρχης δὲ οὗτος ἐνεψύχωσε πολὺ τοὺς Ἕλληνας καὶ μάλιστα τοὺς τῆς Ἀκαρνανίας. Ἐγένετο δὲ καὶ πολιτικὸς, λαβὼν μέρος εἰς ὅλας τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, ὡς πληρεξούσιος καὶ βουλευτής. Ἦτο δὲ κοσμαγάπητος, εἶχεν ἄδολον φιλοπατρίαν καὶ διὰ τοῦτο ὅλοι τὸν ἐσέβοντο.

Ο ΚΕΡΝΙΤΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸν Ποταμὸν τῶν Κλουκινῶν τῆς Ἐπαρχίας Καλαβρύτων. Εὑρέθη δὲ κατ' ἀρχὰς εἰς ὅλα τὰ ἐνεργούμενα μετὰ τῶν προκρίτων τῶν Ἐπαρχιῶν Πατρῶν καὶ Βοστίτσης. Ἐμποδίσθη δὲ ἡ φυλάκισίς του, καὶ ἔγεινε χρήσιμος παρακινῶν τοὺς ἐντοπίους Καλαβρυτινοὺς νὰ ἐπαναστατήσουν ἐνθουσιάζων τοὺς πάντας καὶ συνοδεύων αὐτοὺς μὲ τὰς εὐχάς του εἰς τὸν πόλεμον.

Ο ΑΡΔΑΜΑΡΙΩΝ ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν Κασάνδραν Ἐν καιρῷ δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησεν εἰς τὰ ὅπλα, ἔχων, ὡς ἔλεγον, σῶμα στρατιωτῶν ἐξ ἰδίων του συντηρούμενον, καὶ πολεμῶν ὡς στρατιώτης. Μάλιστα δὲ ἔβαλε φωτιὰν καὶ ἔκαψε μόνος του τὴν μητρόπολιν, καὶ τοιουτοτρόπως ἔδωκε τὸ παράδειγμα, ὅτι διὰ νὰ ἐλευθερωθῶμεν δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν τίποτε, καὶ μετὰ τὴν ἐλευθερίαν πάλιν ἀποκτῶμεν. Ἔχαμε δὲ ὅ,τι ἦτο δυνατὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν. Ἀφοῦ δὲ διελύθη ἡ ἐπανάστασις τῆς Κασάνδρας ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὰ μέρη τῆς Μονεμβασίας. Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀκτημοσύνη τοῦ ἀρχιερέως τούτου ἔγειναν παράδειγμα εἰς τοὺς Πελοποννησίους. Ἀφοῦ δὲ πλέον δὲν ἦτον πόλεμος, ἐπεθύμει νὰ παραδίδῃ μαθήματα Ἑλληνικὰ, καὶ ἐκ τοῦ ὑστερήματός του εἶχε παιδιὰ πτωχὰ καὶ τὰ ἐσπούδαζεν ἐξ ἰδίων. Ἐπὶ δὲ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ὁ Καποδίστριας τοῦ ἔδιδε σύνταξιν 200 φοίνικας, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἀμέσως ἐσύστησε σχολὴν καὶ ἐδαπάνα εἰς αὐτὴν τὸ ποσὸν τοῦτο τῆς συντάξεως. Ὁ δὲ Κυβερνήτης ἔστειλε τὸν τότε Διοικητὴν νὰ ἐξετάσῃ ἂν ὁ ἀρχιερεὺς ζῇ καλῶς μὲ τὴν σύνταξίν του, μαθὼν δὲ ὅτι αὕτη ἐξοδεύεται εἰς τὴν σπουδὴν πτωχῶν μαθητῶν, ηὔξησε τὴν σύνταξίν του, εἰς 300 φοίνικας, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ηὔξησεν ἐπίσης τοὺς μαθητάς.

Ἐλθούσης δὲ ἔπειτα τῆς Ἀντιβασιλείας, διωρίσθη ἐπίσκοπος Γόρτυνος. Ἡ δὲ ἐπαρχία αὕτη ὁμολογεῖ τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν θεοσέβειαν τοῦ ποιμενάρχου τούτου.

Ὅλοι τὸν εὐλαβοῦντο ὡσὰν πατέρα. Ὠφέλησε πολὺ τὸν τόπον διὰ τῶν διδασκαλιῶν του, καὶ ἐνόσῳ ἐποιμενάρχει τὴν ἐπαρχίαν αὐτὴν οὐδὲν παράπονον ἔγεινεν. Ἀφῆκε δὲ μνήμην καὶ σέβας εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀνεξάλειπτον. Κατόπιν δὲ γενόμενος συνοδικὸς καὶ μεταβὰς εἰς Ἀθήνας ἀπέθανεν ἐκεῖ. Ὁ Ἕλλην δικαίως πρέπει νὰ καυχᾶται, ὅτι ἔχει ἐνάρετον κλῆρον, καὶ νὰ χρεωστῇ σέβας εἰς τοὺς τοιούτους ἀρχιερεῖς του, καὶ τοὺς λοιποὺς κληρικούς.

Ο ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Δημιτσάνης. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνήργει ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος. Ἔπειτα δὲ διωρίσθη εἰς τὴν Ἠλείαν ἀπὸ τὴν τότε Κυβέρνησιν ἐπίσκοπος, καὶ καθ' ὃν χρόνον ἦτον ἐκεῖ ὁ πόλεμος, παρεκίνει πάντοτε τοὺς κατοίκους νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Αὐτὸν δὲ εὗρεν ὁ Κολοκοτρώνης εἰς Πύργον ὅταν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ ἐκεῖθεν διήρχετο. Τὴν δὲ γενομένην τότε μεταξύ των ὁμιλίαν διηγοῦμαι εἰς τὸ σχετικὸν μέρος τῶν ἀπομνημονευμάτων μου. Μετὰ δὲ τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κολοκοτρώνη, διὰ νὰ προφυλάξῃ τοὺς κατοίκους ἀπὸ τὰς ἐκδρομὰς τῶν Πατρινῶν Τούρκων ὑπῆγε μαζὺ μὲ τοὺς στρατιώτας, παρακινῶν αὐτοὺς νὰ πολεμῶσι τοὺς ἐξερχομένους πρὸς λεηλασίαν Τούρκους. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰμβραὴμ πασᾶ ἐκυνηγήθη, ἐκινδύνευσε καὶ ἔχασεν ὅ,τι καὶ ἂν εἶχεν. Ὕστε-

ραν δὲ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἐλθούσης τῆς Ἀντιβασιλείας διωρίσθη ἐπίσκοπος Ἀργολίδος, καὶ μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς ὁποίας ἔγεινε καὶ πρόεδρος. Ἀπέθανε δὲ εἰς Ἀθήνας, καὶ ἀφῆκε μνήμην ἀγαθὴν διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικάς.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΒΕΛΕΝΤΣΑΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Μεσορουγι τῶν Καλαβρύτων. Ἦτον ἱεροκῆρυξ. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, τί δὲν ἔκαμεν ὁ μοναχὸς οὗτος καὶ κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἔτρεχεν ἄνω καὶ κάτω ἀποστολικῶς κατηχῶν καὶ διαδίδων τὰ τῆς Ἑταιρίας, μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐνεργῶν, παρακινῶν καὶ ἐμψυχόνων τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸν πόλεμον. Ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία τὸν εἶχε καὶ τὸν ἔστελλεν εἰς διαφόρους ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς ὑπηρεσίας, αὐτὸν δὲ ἔστειλεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ ἐπῆρε τὰ κανδήλια, καὶ τὰ ἄλλα ἀργυρᾶ σκεύη καὶ ἀφιερώματα ὅσα εἶχεν ἡ Μονή, διὰ νὰ δοθοῦν εἰς πληρωμὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. Ἐπῆρε δὲ ὑπὲρ τὰς 100 ὀκάδας ἄσημι, ἡ δὲ Γερουσία ἀπέστειλεν αὐτὸ εἰς Ἄργος πρὸς τὴν Βουλήν. Ὁ μοναχὸς Διονύσιος εἶχε πολὺν ζῆλον καὶ προθυμίαν ἀκούραστον εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῇ τὸν ἀγῶνα.

ΜΕΓΑ ΣΠΗΛΑΙΟΝ

Περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ περὶ τῶν μοναχῶν αὐτῆς τί πρῶτον καὶ τί ὕστερον νὰ εἴπῃ

τις; Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὅλοι ἦσαν εἰς ἐνέργειαν, ἔτρεχον εἰς τὰ λεγόμενα ταξείδια ζητοῦντες βοήθειαν διὰ τὴν Μονήν. Ἕνεκα δὲ τούτου ἐμάνθανον ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, ἐγνώριζον τὰ τῆς Ἑταιρίας καὶ τοὺς Ἑταιριστὰς καὶ διὰ τοῦτο ἐνήργουν ὡς ἀπόστολοι. Οἱ δὲ κληρικοὶ εἶχον περισσότερον χρέος διότι ἦσαν ἐλεύθεροι πολλῶν τοῦ βίου περιστάσεων παρὰ οἱ λαϊκοί. Ὅλοι δὲ οὗτοι ἐταξείδευον, καὶ οἱ μείναντες ὀπίσω εἰς τὴν Μονὴν ἦσαν ἱκανοὶ μόνοι των νὰ ἐπαναστατήσουν ἕνα κόσμον ὁλόκληρον, ὡς ἔπραξαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου παντοῦ ἔτρεξαν καὶ διέδοσαν τὸ σύνθημα τῆς ἐπαναστάσεως, τὰ πάντα προητοίμασαν, καὶ ἐξ ἰδίων των εἶχον μεγάλας ἑτοιμασίας, αἱ ὁποῖαι ἐχρησίμευσαν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἐπολέμησαν δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πρῶτον μὲν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ἀκράταν τὰ λείψανα τοῦ Δράμαλη, ὄντες περὶ τοὺς 70 καὶ ἔχοντες ἀρχηγὸν τὸν προηγούμενον τότε τῆς Μονῆς Δαμασκηνὸν ἀπὸ τὸ Διακοπτὸν καταγόμενον, ἔπειτα δὲ εἰς τοῦ Ἀλῆ Τσελεπῆ ὅπου εἶναι τὸ Μετόχι των, καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Μονήν των ἐπὶ τοῦ Ἰμβραὴμ, ὡς ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι λεπτομερῶς διηγοῦμαι.

ΙΩΝΑΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὰ Χαλκιάνικα χωρίον τῶν Κλουκινῶν τῆς Ἐπαρχίας Καλαβρύτων. Ὁ μοναχὸς οὗτος ἦτον ταξειδιώτης πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑπῆγεν εἰς τὴν Ζάκυνθον και ἐκεῖ ἐγνωρίσθη μὲ τὸν Θ. Κολοκο-

τρώνην καὶ κατηχήθη παρὰ τούτου τὰ μυστήρια τῆς Ἑταιρίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πατέρες τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου ἦσαν ὅλοι ἀπόστολοι, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ὁ Κολοκοτρώνης κατὰ τὸ 1820 ἔστειλε καὶ ἐπῆρε τὸν Ἰωνᾶν εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ τὸν ὡδήγησε πῶς νὰ κατηχῇ, καὶ ἔπειτα τὸν ἔστειλε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς τρεῖς Ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, τῆς Γαστούνην, τὰς Πάτρας καὶ τὰ Καλάβρυτα διὰ νὰ διαδώσῃ εἰς αὐτὰς τὰ τῆς Ἑταιρίας, καὶ τὸ σύνθημα τῆς ἐπαναστάσεως, ὅτι θὰ ἦναι τὴν 25 Μαρτίου 1821, καὶ νὰ ἦναι ὅλοι ἕτοιμοι. Τοῦ εἶπε προσέτι νὰ ἔχῃ κατάλογον τῶν ὀνομάτων ὅλων ὅσοι κατηχήθησαν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ τῶν κατηχημένων ἀπὸ ἄλλους, διὰ νὰ κάμουν γνωστὰ ὅλα ταῦτα τὰ ὀνόματα ἐν καιρῷ εἰς τὴν Σεβαστὴν Ἀρχὴν τὴν ἀόρατον. Τοιουτοτρόπως δὲ ἐνεργῶν ἐξακολούθει τὸν ἀποστολικὸν βίον, κατηχῶν ὅλους τοὺς ἐπισήμους Πελοποννησίους τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων. Ἀφοῦ δὲ περιῆλθε τὰς εἰρημένας Ἐπαρχίας, ἐτελείωσε τὸ ἔργον του, καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Μονήν του, καθ' ὁδὸν κατὰ τὸ μέρος τῆς Κατσάνας τῶν Καλαβρύτων, καὶ εἰς τὸ γεφύρι τὸ λεγόμενον τοῦ Ἀμπήμπαγα συνηντήθη μὲ τὸν Ὀθωμανὸν Μπούσγελην Καλαβρυτινὸν, κακὸν διαβόητον, ὅστις ἐστάθη καὶ τὸν ἐρώτησε πόθεν ἔρχεται. Ὁ Ἰωνᾶς φοβηθεὶς μήπως ὁ Τοῦρκος τὸν ψάξῃ, ἐπροσποιήθη ὅτι ἔχει ἀνάγκην, καὶ ἀμέσως ἐπαραμέρισεν ὀλίγον κατὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἔρριψε μέσα εἰς αὐτὸν τὸν κατάλογον, ὁ ὁποῖος εἶχε τὰ ὀνόματα τῶν κατηχηθέντων. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰμβραὴμ ὁ Ἰωνᾶς ἦλθεν εἰς τὴν Βόχαν τῆς Κορίνθου πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώ-

νην, ὁ ὁποῖος τότε ἦτον ἐκεῖ καὶ τοῦ ἐζήτησε στρατιωτικὴν βοήθειαν ὅπως σώσῃ τὴν Μονὴν τοῦ Σπηλαίου ἀπὸ τοὺς Ἄραβας. Πολὺ δὲ ἠγαπᾶτο ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Κολοκοτρώνην, ὅστις τὸν ἔστελλεν εἰς πολλὰς ὑπηρεσίας διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀγῶνος.

ΠΑΦΝΟΥΤΙΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Οὗτος ἦτον εἰς τὴν Ῥωσσίαν εἰς τὸ Ταϊγάνι ἐφημέριος τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀειμνήστου Βαρβάκη ὅπου ἔχαιρε πολλὴν ὑπόληψιν. Ἐκραγείσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆγεν εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ ἐγένετο ἱερολοχίτης. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἐκεῖ ἐπανάστασις ἔπαυσε καὶ ἐσκορπίσθησαν οἱ Ἕλληνες, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅπου ἔκαμε θαύματα εἰς τὰ στρατόπεδον, τρέχων παντοῦ, καὶ μάλιστα εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου. Κατ' ἀρχὰς ἔκαμνε τὸν ἀγνώριστον, ἐσκότωνε Τούρκους, καὶ δὲν ὡμολόγει τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸν ἀνεγνώρισαν ὅσοι τὸν εἶδον εἰς τὸ Ταϊγάνι, ἐμαρτυρήθη πλέον ὅτι ἦτον ἀπὸ τὸ χωρίον Καρυὰ τῆς Κορίνθου. Πρῶτος αὐτὸς μεταξὺ τῶν ἄλλων εὑρέθη καὶ ἔβαλε τὴν σκάλαν εἰς τὸ Παλαμήδιον. Ἦτο δὲ πολὺ γενναῖος, καὶ εἶχε πολὺ πάθος κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ φιλοπατρίαν μεγάλην.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ

Τοῦ ἥρωος τούτου αἱ στρατιωτικαὶ ἐκδουλεύσεις εἶναι πολλαί. Ἀπαντῶνται καὶ λέγονται ὅσα ἔκαμεν εἰς τοὺς πολέμους, εἰς τὸ Μεσολόγγιον, εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἀχράταν ὅπου ἐπολεμήθησαν τὰ λείψανα τοῦ Δράμαλη, διότι ἐπανελ-

θὼν ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιον ἔτρεξεν ἐκεῖ μετὰ τοῦ Διακοπτίτη Δαμασκηνοῦ προηγουμένου τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ἔχοντες, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, περὶ τοὺς 70 μοναχοὺς καὶ πολεμήσαντες μὲ προθυμίαν καὶ γενναιότητα. Οὗτος ὁ ἀνδρεῖος καὶ φιλάνθρωπος μοναχὸς ἐθυσίασεν ὅ,τι καὶ ἂν εἶχεν, ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πρὸς βοήθειαν τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν καπεταναίων, καὶ δι' ὅλας ταύτας τὰς ἀρετάς του ἐπαινεῖται ἀπὸ τὸν τόπον καὶ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Καλαβρύτων.

ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΕΥΣ

Οὗτος ὁ νῦν ἀρχιερεὺς τῆς Μαντινείας καὶ Κυνουρίας εἶχε τὴν Μακεδονίαν πατρίδα. Μετὰ δὲ τὴν διαλυθεῖσαν ἐπανάστασιν τῆς Κασσάνδρας, ὅπου ἔμενε παρὰ τῷ ἐκεῖ ἄρχοντι καὶ ἀρχηγῷ τῆς ἐπαναστάσεως Ἐμμανουὴλ Παπᾷ, ὡς γραμματεὺς καὶ σύμβουλός του, ἐλθὼν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀμέσως ἔλαβε μέρος ἐνεργητικὸν εἰς τὰ πράγματα τὰ γενικά, συνήθροιζε τοὺς σκορπισθέντας συμπατριώτας του Μακεδόνας καὶ ἄλλους, τοὺς ἔκαμνε σώματα στρατιωτικὰ καὶ τοὺς ἔστελλεν εἰς τὸν πόλεμον. Κυρίως δὲ ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος ὑπηρέτησεν εἰς τὰ ναυτικά, διότι εἰς τὴν νῆσον τῶν Σπετσῶν μένων ἐγένετο γραμματεὺς τοῦ στόλου τῆς νήσου. Πολλὴν ὑπόληψιν εἶχεν εἰς τὰς οἰκογενείας τῆς νήσου, καὶ ἰδίως εἰς ἐκείνην τῶν Μποτασαίων εἰς τὴν ὁποίαν ἐχρησίμευσεν ὡς διδάσκαλος καὶ σύμβουλος. Ἠγαπᾶτο δὲ καὶ ἐτιμᾶτο ἀπὸ ὅλους τοὺς καπεταναίους

τῶν πλοίων. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθόντος τοῦ Καποδίστρια ἐνησχολεῖτο πάντοτε περὶ τὰ ἐκκλησιαστικά. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος ὑπηρέτει τακτικῶς παρὰ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ ὡς πολὺ χρήσιμος εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα. Διὰ δὲ τὴν προθυμίαν, τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐνάρετου διαγωγήν του τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατέστη ἀξιοσέβαστος καὶ ἐτιμᾶτο ἀπὸ ὅλους τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας.

Ο ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Οὗτος ὁ ποιμενάρχης δὲν ἐφυλακίσθη, ἀλλὰ δὲν ἦτο καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὰ πολεμικά, οὔτε ἐδύνατο νὰ συνδράμῃ ἄλλως πως, εἰμὴ διὰ τῶν παρακλήσεων καὶ τῶν δεήσεών του πρὸς τὸν Ὕψιστον. Ἦτο καλὸς ἐκκλησιαστικὸς καὶ ἐνάρετος. Ἔκαμεν ὅμως μίαν ἀποστολὴν εἰς Ζάκυνθον ἀποσταλεὶς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν διὰ νὰ μάθῃ ὅσα οἱ ἐξ Ἀνδριτσαίνης Ζαρειφαῖοι ἐνήργουν ἐκεῖ μετὰ τοῦ Ἁρμοστοῦ, καὶ ἂν ἀπὸ δειλίαν ἐκινήθησαν, ἢ ἀπὸ ἄλλον τινὰ νὰ παραδώσουν τὸ ἔθνος εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Ἄγγλων, καὶ συνάμα νὰ μάθῃ κατὰ πόσον ὁ Ἁρμοστὴς τῶν νήσων ἦτον ἐχθρὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Διὰ τὰ τοιαῦτα ὁ Ἀρχιερεὺς ἦτο πολὺ ἐπιτήδειος, καὶ ἀληθῶς ὁ π η γ α ι μ ό ς του εἰς τὴν Ζάκυνθον ἔφερεν ἀποτέλεσμα, διότι παρέστησε πρὸς τὸν Ἁρμοστὴν τὴν διάθεσιν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὅτι οὗτοι ἔχουσι τὰς ἐλπίδας των εἰς τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος, καὶ τοιουτοτρόπως ἐμαλάκωσαν ἔκτοτε τὰ μεταξὺ Ἁρμοστοῦ καὶ Ἑλλήνων πράγματα καὶ ἐσυγχώρησεν ὁ Ἁρμοστὴς νὰ γίνωται δεκτὰ εἰς τὸ Ἰονικὸν

κράτος τὰ γυναικόπαιδα καὶ οἱ ἀδύνατοι τῶν Ἑλλήνων. Τότε δὲ ἐφάνη μία ἐπιτροπὴ ἀπὸ Ζακυνθίους, συγκειμένη ἀπὸ τὸν Κόντε Ῥώμαν, τὸν Δραγῶνα καὶ τὸν Παναγ. Στεφάνου, περὶ τῆς ὁποίας εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον τῶν Ἀπομνημονευμάτων ἀναφέρομεν, καὶ ἥτις πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων μεσολαβήσασα μεταξὺ τούτων καὶ τῶν Ἄγγλων, καὶ προσέτι ἔδωκε καὶ πολλὰ ἄλλα ὑλικὰ βοηθήματα εἰς τοὺς Ἕλληνας, τὰ ὁποῖα εἶναι ὅλα γνωστά.

Ο ΩΛΕΝΗΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος ἦτο πολὺ προσεκτικὸς εἰς τὰ τῆς Ἑταιρίας καὶ ἐκ τῶν ἐναρέτων, ἀλλ᾽ ἐγελάσθη καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ἐκεῖ ἐντὸς τῶν φυλακῶν ἀπέθανεν.

Ο ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

Οὗτος πατρίδα εἶχε τὴν Βυτίναν τῆς Καρύταινας. Ἐνθαρρυνόμενος δὲ ἀπὸ τὰς σχέσεις του πρὸς τὸν Κιαμήλμπεην, ὅτι θέλει εὕρει καιρὸν νὰ εὔγῃ ἔξω τῆς Τριπολιτσᾶς πρὸ τῆς 25 Μαρτίου, δὲν τὸ κατώρθωσε καὶ ἔμεινεν ἐντὸς αὐτῆς. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα πολιτικῶς, ἐκλεχθεὶς μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας. Ἔτυχε δὲ τότε, ὅτε ὁ Κολοκοτρώνης ἦλθεν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν θυμωμένος καὶ ἐξηγριωμένος κατὰ τῆς Γερουσίας καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ματαιωσάντων τὴν πολιορκίαν, καὶ ἐπειδὴ ὁ μητροπολίτης εἶχε φιλίαν ἀδελφικὴν μὲ τὸν Κολοκο-

τρώνην, τὸν κατεπράϋνε καὶ συνετέλεσε τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ μὴ ξεσχισθοῦν τὰ πολιτικὰ πράγματα. Ὁ Κολοκοτρώνης πολὺ τὸν ἐσέβετο, ἡ δὲ φιλία τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν ὑπῆρξε σπανία.

Ο ΚΟΜΑΝΩΝ

Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος ἐλθὼν ἔξωθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὑπῆγε κατὰ τὴν Κόρινθον, καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὁ Κορίνθου Κύριλλος τοῦ ἔδωκεν ἄδειαν χωρεπισκόπου· ἔκτοτε δὲ ἐξετέλει χρέη ἐκκλησιαστικὰ ἐνεργῶν συνάμα καὶ ὑπὲρ τοῦ πολέμου παρακινῶν τοὺς κατοίκους εἰς τὰς μάχας.

Ο ΝΑΥΠΛΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Καὶ οὗτος ὡσαύτως ἀπέθανεν ὁ δυστυχὴς ἐντὸς τῶν φυλακῶν.

Ὁ δὲ ἀρχιδιάκονος αὐτοῦ Ἀθανάσιος ἔμεινεν ἔξω καὶ ἔκαμε θαύματα, διότι συνέδραμεν ἐξ ἰδίων τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, καὶ μὲ τὴν προσωπικήν του ἱκανότητα ἦτον ἐμπρὸς ἐνθαρρύνων τοὺς στρατιώτας.

Ο ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ

Καὶ οὗτος ὁ ἐπίσκοπος ἀπέθανεν εἰς τὰς φυλακάς.

Ο ΔΑΜΑΛΩΝ ΙΩΝΑΣ

Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος κατ' ἀρχὰς εὑρεθεὶς εἰς τὰ

Μέγαρα πολὺ ἐχρησίμευσεν ἐμψυχόνων τὸν τόπον καὶ φροντίζων νὰ πολιορκηθῇ τὸ φρούριον τῆς Κορίνθου, ἀποστέλλων ἐκεῖ τοὺς Μεγαρίτας καὶ ἄλλους, ἐφάνη δὲ καθ' ὅλα ὠφέλιμος μέχρις ἐντελοῦς ἀποκαταστάσεως τοῦ Ἔθνους.

Ο ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ ΔΑΝΙΗΛ

Οὗτος ὁ ποιμενάρχης κατήγετο ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν. Ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ὑπέφερε τὴν φυλάκισίν του. Μετὰ ταῦτα ἐχρησήμευσεν ὡς μεσάζων εἰς τὰ μαλώματα τῶν καπεταναίων Κολοκοτρώνη, Πλαπούτα καὶ λοιπῶν Καρυτινῶν, καὶ τῶν Δεληγιανναίων, διότι καὶ τὰ δύω μέρη τὸν ἐσέβοντο καὶ ἤκουον τὰς συμβουλάς του, καὶ τοιουτοτρόπως ἐμπόδισε πολλὰ κακὰ καὶ αἱματοχυσίαν.

Ο ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΣ ΙΩΑΣΑΦ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Ὁ κληρικὸς οὗτος εὑρίσκετο πρὸ χρόνων ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου μετερχόμενος τὸν Ἑλληνικὸν διδάσκαλον. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐχρησίμευσε πολὺ κηρύττων καὶ ἐμψυχόνων τὸν κόσμον, τρέχων εἰς τὰ στρατόπεδα καὶ ἐνθουσιάζων τοὺς στρατιώτας, καὶ γράφων πλησίον τῶν ὁπλαρχηγῶν, καὶ μάλιστα παρὰ τῷ στρατηγῷ Γενναίῳ Κολοκοτρώνῃ. Αὐτὸς ἐπίσης εὑρέθη εἰς τὸ Ἄργος καὶ τὸ Ναύπλιον, καὶ ἐξεφώνησε λόγον ἐνθουσιαστικὸν εἰς τὴν Ἄρειαν διὰ τὴν ἔφοδον τοῦ Ναυπλίου· ἀλλὰ καὶ ἀλλοῦ ὅπου εὑρίσκετο τὰ

ὅμοια ἔπραττε. Μετὰ δὲ ταῦτα μετήρχετο τὸν ἱεροκήρυκα.

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Περὶ τῶν μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους τὶ πρέπει νὰ πρωτοείπῃ τις; Τὶ δὲν ἔκαμαν, καὶ πόσα δὲν ἐξώδευσαν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν; Πολλοὶ τῶν ἐγκριτωτέρων μοναχῶν ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔμειναν εἰς αὐτὴν μὴ τολμῶντες νὰ ἐπιστρέψουν ὀπίσω. Οἱ Τοῦρκοι μάλιστα ὑπῆγον εἰς τὰ μοναστήριά των καὶ τὰ ἐλαφυραγώγησαν, καὶ ἐπῆραν ὅλα ὅσα καὶ ἂν εἶχον καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη ἀκόμα. Πολλὰ ὑπέφερον δυστυχήματα καὶ ἐπὶ τέλους ἔμειναν πάλιν ὑπὸ τοὺς ἰδίους τυράννους καὶ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας. Τῷ ὄντι, ὁ Ἑλληνικὸς κλῆρος ἅγιός ἐστιν.

Ο ΜΕΛΙΣΣΙΝΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ

Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος εὑρεθεὶς κατ' ἀρχὰς εἰς τὰ Βέρβαινα εὐλόγησε τὰ ὅπλα τῶν Ἑλλήνων, καὶ συνέδραμε παρακινῶν τοὺς πάντας εἰς ἐπανάστασιν. Ἐξῆλθεν εἰς τὰ χωρία κατ' ἀρχὰς νὰ στείλῃ στρατιώτας εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐφοδιάζων αὐτοὺς μὲ συμβουλὰς εὐχετικάς.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ ΝΑΥΠΑΙΑΣ

Οὗτος ὁ ἱερεὺς κατ' ἀρχὰς ὑπηρέτησεν εἰς τὴν

πολιορκίαν τῆς Ναυπλίας, ὡς ἔφορος ὅλης τῆς ἐπαρχίας προμηθεύων τὰ μέσα τοῦ πολέμου, καὶ προσέτι παρακινῶν τοὺς κατοίκους εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Ἐφάνη δὲ πολὺ συντελεστικὸς κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς τὰ τοῦ πολέμου καὶ εἰς τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ ΒΕΛΙΝΗΣ

Ὡσαύτως καὶ οὗτος ὁ ἱερεὺς τοῦ Ναυπλίου ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν, τρέχων εἰς τὴν πολιορκίαν, καὶ ἐνθουσιάζων τοὺς πάντας καὶ τοὺς στρατιώτας ἰδίως μὲ τὸν ἀπαραδειγμάτιστον ζῆλόν του.

ΦΩΤΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ ΚΟΡΩΝΗΣ

Οὗτος ὁ καπετὰν παπᾶς ἀφῆκεν εἰς τὴν πατρίδα του μνημεῖα παληκαριᾶς, καὶ ἀναφέρεται τὸ ὄνομά του μέχρι σήμερον· «ὡσὰν τὸν Παπᾶ Φώτη» λέγουν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐννοοῦν παληκάρι.

ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΚΟΡΩΝΗΣ

Καὶ οὗτος τὶ δὲν ἔκαμεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορώνης; Ἐκεῖ ἐστάθη μέχρι τέλους, ἐνεργῶν καὶ ἐξοδεύων ἐξ ἰδίων του διὰ τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου, καὶ διὰ τοὺς ἀπόρους.

ΠΑΠΑ ΣΧΙΖΑΣ ΕΚ ΣΕΡΒΟΥ

Οὗτος ὁ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου ἐφάνη χρή-

σιμος εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Λιοδώρας παρακινῶν τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν πόλεμον.

ΑΓΑΠΙΟΣ

Ὁ μοναχὸς οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Παγκράτι καὶ ἀπὸ τὴν γενεὰν τῶν Λαμπροπούλων. Ὑπῆρξε διδάσκαλος Ἑλληνικὸς εἰς τὰ Μαγούλιανα, καὶ ἦτον ἐκεῖ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως χρησιμεύσας πολὺ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, διότι ἐπῆρε τὸν σταυρὸν καὶ τὴν σημαίαν τῶν Μαγουλιανιτῶν εἰς τὰς χεῖρας, ἐβγῆκεν ἐκτὸς τῆς κωμοπόλεως, ἐδιάβασε παράκλησιν, εὐλόγησε τὰ ὅπλα καὶ τὴν σημαίαν, ἠσπάσθη τοὺς στρατιώτας ἕνα πρὸς ἕνα, τοὺς εὐχήθη, τοὺς ὡμίλησε λόγον ἐνθουσιαστικὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας, τοὺς εἶπε νὰ μὴν φοβῶνται τοὺς τυράννους διότι ἀπόφασις θεία εἶναι νὰ σκοτωθοῦν οἱ βάρβαροι καὶ κατακτηταὶ τῆς πατρίδος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐφρόντιζε μετὰ τῶν ἄλλων κληρικῶν νὰ ἑτοιμάζωσι τὰς τροφὰς τῶν στρατιωτῶν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΕΡΕΥΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ

Ὁ ἱερεὺς οὗτος τοῦ Θεοῦ ἦτον ἀπὸ τὴν Στεμνίτσαν. Ὠφέλησε τὸν ἀγῶνα παρακινῶν τοὺς πατριώτας του λόγῳ καὶ ἔργῳ νὰ τρέξουν εἰς τὸν ἀγῶνα. Ὑπῆρξε φίλος τοῦ ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Ἤρχετο καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον διὰ νὰ εὐλογῇ καὶ συμβουλεύῃ ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς στρατιώτας.

ΗΣΑΪΑΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Μαγουλιάνων. Ἐμαθήτευσεν εἰς τὴν σχολὴν τῆς Βυτίνας. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως μετήρχετο τὸν διδάσκαλον τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων εἰς Ἅγιον Πέτρον, εἰς τὴν Ζάτουναν, εἰς Κυπαρισσίαν καὶ εἰς ἄλλα διάφορα μέρη. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν πάλιν ἐπαγγέλετο τὸν διδάσκαλον, καὶ χειροτονηθεὶς ἱερεὺς ἐλειτούργει τοὺς Ἕλληνας Μαγουλιανίτας. Ἐχρημάτισε δὲ καὶ δημογέρων, καὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἰμβραὴμ πασᾶ πολὺ ὠφέλησε τὸν τόπον, διότι ἐπήγαινεν εἰς τῆς σπηλιαῖς καὶ εἰς τὰ ὄρη καὶ παρεκίνει τοὺς κατοίκους νὰ συνέρχωνται περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ κοινοῦ καὶ διὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν στρατιωτῶν.

Ο ΠΑΠΑ ΝΙΚΑΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Καστανιὰ τῆς Κορίνθου. Ὑπῆρξεν στρατιωτικὸς ἐπίσημος, εὑρεθεὶς εἰς ὅλους τοὺς πολέμους τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ἔχων πάντοτε ὑπὸ τὰς διαταγάς του περὶ τοὺς χιλίους στρατιώτας Κορινθίους. Αἱ δὲ πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του καὶ αἱ παληκαριαῖς του εἶναι γνωσταί.

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΚΑΣΤΟΡΧΗΣ

Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος, νῦν Φθιώτιδος, κατήγετο ἐκ Δημιτσάνης. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Χῖον, καὶ ἄλλοθεν ὅπου ἔκαμε τὰς σπουδάς του, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὰ Βέρ-

βαινα καὶ ἔβαλε λόγον ἐνθουσιαστικόν. Κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἐνήργει καὶ συνέδραμεν ὡς Ἑλληνικὸς διδάσκαλος παρακινῶν τοὺς συμπατριώτας του πρὸς τὸν πόλεμον. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐσύστησεν Ἑλληνικὸν σχολεῖον ἐντὸς αὐτῆς, καὶ ὠφέλησεν εἰς τοῦτο πολύ, διότι ἔβγαλε πολλοὺς μαθητάς, οἱ ὁποῖοι καὶ σήμερον εἶναι χρήσιμοι εἰς τὴν πολιτικὴν ὑπαλληλίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔκαμε τὸν ἱεροκήρυκα, καὶ ὕστερον ἔγεινεν ἀρχιερεύς.

ΔΑΝΙΗΛ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ Ζυγοβύστι, καὶ ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν ἐπισήμων ἱεροκηρύκων, κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ παρακινῶν τοὺς συμπατριώτας του πρὸς τὸν πόλεμον. Ὕστερον δὲ ἔγραφε καὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, γενόμενος χρήσιμος εἰς τοῦτο.

Ο ΧΑΡΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΒΗΣΑΡΙΩΝ

Οὗτος ὁ σεβαστὸς ἐπίσκοπος ἔμεινε μόνος εἰς τὰς κωμοπόλεις τῆς Καρύταιγας, καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς ἐκκλησιαστικὸς καὶ πολιτικός. Παρεκίνει τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἐσυμβίβαζε τὰς διενέξεις τῶν κατοίκων ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου. Ἔχαιρε δὲ τὴν μεγαλειτέραν ὑπόληψιν καὶ τὸ σέβας ἀπὸ τὸν τόπον.

ΔΟΣΙΘΕΟΣ ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ Ζυγοβύστι. Ἐμαθήτευσε

προτερον εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῆς Κερκύρας, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως εὑρέθη εἰς τὴν Ζάκυνθον, καὶ ὕστερον μετήρχετο τὸν Ἑλληνοδιδάσκαλον κατὰ τὴν Ὀλυμπίαν, καὶ παρεκίνει τοὺς Ἕλληνας πρὸς τὸν πόλεμον. Ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὸ ἐπάγγελμά του, καὶ ἠγαπᾶτο διὰ τοῦτο ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας.

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ

Ἀνῆκεν εἰς τὴν μονὴν τῆς Ἁγίας Μαρίνας, κειμένης κατὰ τὴν Βαρβίτσαν τῆς Ἄκοβας. Πάντοτε παρηκολούθει τὸν Κανέλον Δεληγιάννην εὑρισκόμενος μαζὺ μὲ τοὺς στρατιώτας. Ὑπῆγεν εἰς τὸ Μεσολόγγιον καὶ ἀλλοῦ εἰς πολλὰς μάχας, ὡς καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἔγεινε δὲ γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Φλεσάκος, δηλαδὴ μικρότερος τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Δικαίου Φλέσα. Εἰς τὰς μάχας πάντοτε ἐκράτει εἰς τὰς χεῖράς του τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ ἐπήγαινεν ἐμπρός. Εἰς τὰς Πάτρας δὲ κατὰ τὴν περίφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου οἱ Τοῦρκοι ἐκυνήγησαν καὶ αὐτὸν, ὅστις καταδιωκόμενος ἔρριψε τὴν εἰκόνα ἐντὸς μιᾶς βάτου, καὶ εἶπεν εἰς αὐτὴν, ὅτι ἂν δὲν δυναμώσῃ τοὺς Ἕλληνας νὰ νικήσουν τοὺς Τούρκους δὲν τὴν παίρνει πάλιν, εἰπών· «πήγαινε καὶ σὺ μὲ τοὺς Τούρκους». Ἐντὸς ὀλίγου οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν, καὶ τοῦτο ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ὡς θαῦμα τῆς Παναγίας.

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΣΠΗΛΙΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν. Εὑρεθεὶς εἰς τὴν θέ-

σιν ὅπου ἔστεκεν ὁ ἀρχηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης καὶ διεύθυνε τὴν μάχην κατὰ τοῦ Δράμαλη εἰς τὰ Δερβενάκια, ἐβοήθει τὸν Οἰκονόμον, ὅστις ἔψαλλεν, ὡς προείπομεν, τὴν παράκλησιν δεόμενος τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ τῶν Ἑλλήνων νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς στρατιώτας κατὰ τῶν βαρβάρων. Ἔτρεχε δὲ καὶ οὗτος καὶ ἔδιδε θάρρος εἰς τοὺς στρατιώτας. Πόσα ἔπραξεν ὁ κλῆρος διὰ νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς Ἕλληνας !

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ Χρυσοβύτσι, καὶ εἶναι ἐκ τῶν διακεκριμένων στρατιωτικῶν. Ὑπηρέτησε δὲ πανταοῦ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἔστειλεν ὁ Δράμαλης, ἀφοῦ τὸν ἐφώναξεν ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου, νὰ εἴπῃ τοῦ Κολοκοτρώνη νὰ τοῦ ἀφήσῃ τὸν δρόμον ἐλεύθερον νὰ φύγῃ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, καὶ τοῦ πληρώνει τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ ἱερέως τούτου εἶναι γνωσταί.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Κορφοξυλιάν. Εὑρεθεὶς δὲ κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ Τετέμπεη, οὗτος ὁ ἄριστος στρατιωτικὸς, ὑπηρέτησεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, εὑρεθεὶς εἰς ὅλας τὰς μάχας καὶ τοὺς πολέμους. Ἀρίστευσεν εἴς τινα μάχην ἐκτὸς τῆς Τριπολιτσᾶς κατὰ τὸν Μύτικα τὸν μικρὸν τοῦ Μαρκοβουνίου. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν μάχην ἔδειξαν οἱ Ἕλληνες, ὅτι δύ-

νάνται νὰ πολεμήσουν κατάκαμπα μὲ τοὺς κάβαλαραίους. Ἡ ἀπόφασις τοῦ ἱερέως τούτου ἔσωσε τὴν μάχην, τὴν ὁποίαν ἐδιοικοῦσεν ὁ Πάνος Κολοκοτρώνης, διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ πατρός του, ὅστις ὑπῆγεν εἰς τὸ Ἄστρος πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντου.

Ο ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΗΣ

Ἦτον ἀπὸ τοῦ Λάτικα τῆς Λιοδώρας. Οὗτος ὁ περίφημος ἥρως δὲν ἔχει ὅμοιόν του. Τὰ μεγάλα ἀνδραγαθήματα κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐθεωροῦντο τότε ὡς θαύματα. Ἀπέθανε δὲ ἀπὸ τὴν νόσον μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ οὕτως ἐχάθη ἐγνωσμένον παληκάρι.

Ο ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΑΚΗΣ

Ὁ περίφημος οὗτος καπετὰν παπᾶς κατήγετο ἀπὸ τὸ Μοναστηράκι. Εὑρίσκετο μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη εἰς ὅλους τοὺς πολέμους, καὶ διεκρίθη. Εἰς δὲ τὴν μάχην τῆς Γράνας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς ἀνδραγάθησε. Μετὰ δὲ ταῦτα εὑρέθη εἰς τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου εἰς τὰς Πάτρας, τὰς ὁποίας ἐπολιόρκει ὁ Κολοκοτρώνης. Κατόπιν ἐπέρασεν εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη καὶ ἄφησε καὶ ἐκεῖ μνημεῖα παληκαριᾶς. Οὕτω δὲ κατέστη γνωστὸς εἰς τὸν τόπον του, ὡσὰν τὸν Παπαγεωργάκη ἀπὸ τὸ Μοναστηράκι ἔλεγον, καὶ ἐννοοῦσαν παληκάρι.

ΣΥΜΕΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΡΣΩΝ

Οὗτος ἦτον ἀπόστολος κατηχηθεὶς ἀπὸ τὸν Παναγιώτην Σέκερην, ὅστις τὸν εἶχε πιστὸν καὶ ἰδικόν του, καὶ τὸν ἔστελλε καὶ ἐνήργει τὰ τῆς Ἑταιρίας. Ἐπήγαινε δὲ καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἔφερε τὰς ὁδηγίας ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἀδελφούς. Εὑρέθη παντοῦ, τὴν δὲ Μονὴν τὴν ἔκαμε σταθμὸν τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν Ἀράβων.

Η ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΤΣΙΠΙΑΝΩΝ

Οἱ τότε πατέρες τῆς Μονῆς ταύτης πολλὴν θυσίαν ὑλικὴν ἔκαμον. Αὐτοὶ ἐπρόβλεπον τὰ τρόφιμα καὶ λοιπὰ τοῦ πολέμου διὰ τοὺς στρατιώτας τοῦ περιφήμου Δαγρέ. Μάλιστα δὲ ὁ νῦν ἡγούμενος Γρηγόριος ἦτον νέος τότε καὶ ἐπήγαινεν εἰς τὸν πόλεμον, εὑρέθη καὶ εἰς τὴν θέσιν Καπνίστραν ὅταν ἔκλεισαν τὸν καπετὰν Δαγρὲν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν σπηλιάν, καὶ ἐκινδύνευσε πολεμῶν. Ἐσκοτώθησαν δὲ καὶ συγγενεῖς του εἰς τὴν μάχην ταύτην, καὶ ἔπειτα ὑπῆγεν καὶ εἰς ἄλλους πολέμους.

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΚΑΝΔΗΛΑΣ

Ὁ περίφημος οὗτος μοναχὸς ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα μὲ τὸ ὅπλον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐπειδὴ ἡ Μονὴ αὕτη εἶναι ἀπόρθητος, ἐντὸς αὐτῆς εἶχεν ὅλα τὰ μέσα τοῦ πολέμου, διότι ἐχρησίμευε καὶ ὡς φρούριον. Ἐκεῖθεν διήρχοντο στρατιῶται καὶ ἐν γένει ὅλοι οἱ ἄνθρωποι

καὶ ἐλάμβανον ἄνεσιν ἀπὸ τοὺς μεγάλους κόπους καὶ τοὺς κινδύνους. Ὁσάκις δὲ ἀσθενοῦσαν οἱ στρατιῶται, ἢ ἐλαβώνοντο, ἐκεῖ ἐστέλλοντο καὶ ἐθεραπεύοντο. Μάλιστα δὲ αὐτὸς ὁ ἴδιος Καλλίνικος ἔκαμνε τὸν χειροῦργον, διότι ἦτον ἐμπειρικός.

Ο ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΕΞ ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΗΣ

Οὗτος ὁ κληρικὸς εὑρεθεὶς κατ' ἀρχὰς ὅταν οἱ Τοῦρκοι Φαναρῖται ἀπεφάσισαν νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν τοὺς συνέδραμε λόγῳ καὶ ἔργῳ, τάχα ὅτι ἤθελε τὸ καλόν των, διὰ νὰ φύγουν μίαν ὥραν πρότερον καὶ νὰ ὑπάγουν ἐκεῖ ὅπου ἦσαν καὶ οἱ λοιποὶ Τοῦρκοι. Τοὺς εἶχον ὅμως ἐκφοβίσει πολύ, καὶ διὰ τοῦτο ἔφυγον καὶ ἀφῆκαν ὅλα τὰ πράγματά των, τὰ ὁποῖα ἐπῆραν οἱ Ἀνδριτσᾶνοι καὶ οἱ ἄλλοι χωρικοί. Ὁ Σακελλάριος εἶχεν ὀργανίσει μετὰ τῶν ἄλλων ἐκεῖ εὑρεθέντων, κατηχημένων δὲ ἀπὸ τὴν Ἑταιρίαν τῶν Φιλικῶν καὶ τῶν προκρίτων, ὥστε νὰ σηκωθοῦν ἀμέσως εἰς τὰ ὅπλα, καὶ οὕτως ἔγεινεν. Ἔτρεχε δὲ ὁ Σακελλάριος μὲ τὰ στρατεύματα καὶ ἦτον παντοῦ ἐμπρός, δείξας πολὺν ζῆλον καὶ γενναιότητα, ἔχων μάλιστα μαζύ του καὶ τὰ παιδιά του καὶ τοὺς λοιποὺς συγγενεῖς του, οἱ ὁποῖοι ἀπετέλουν σῶμα στρατιωτῶν. Αἱ δὲ ἐκδουλεύσεις του εἶναι γνωσταὶ εἰς τὸν τόπον του.

Ο ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΣ ΨΗΛΟΓΑΛΑΝΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν Τριφυλλίαν, ὑπηρέτησε

δὲ κατ' ἀρχὰς τὴν πατρίδα, παρακινῶν καὶ βοηθῶν τοὺς ἀπόρους Ἕλληνας ἐξ ἰδίων του διὰ νὰ πηγαίνουν εἰς τὸν πόλεμον.

ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΟΠΗΔΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΗΛΕΙΑΣ

Ὁ περίφημος οὗτος κληρικὸς συνετέλεσε πολὺ ὑπὲρ τοῦ πολέμου. Ἦτο δὲ στρατηγὸς, καὶ ὄχι ἡγούμενος, διότι ὡδήγει τοὺς στρατιώτας εἰς τὰς μάχας ὅλων τῶν χωρίων τῶν κειμένων γύρωθεν τῆς Μονῆς του, καὶ πάντοτε μὲ αὐτοὺς ἐξεστράτευεν.

Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ Νάρκισος ἡγούμενος, ὁ καὶ Ῥιγανάκης λεγόμενος, ἢ Πετρόπουλος, ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα τῆς Γόρτυνος, ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς, καὶ ὁ τόπος ἔχει περὶ αὐτοῦ μνημόσυνα τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων του.

Ο ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΠΑΠΑ ΑΛΕΞΗΣ

Οὗτος ὁ ἐπίσημος πολιτικὸς τῆς Πελοποννήσου παλαιότερα ὠφέλησε τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ τὰς κατὰ καιρὸν δυστροπίας τῶν πασάδων. Ἐστάλη πληρεξούσιος τῆς Πελοποννήσου εἰς Κωνσταντινούπολιν παρὰ τῷ Σουλτάνῳ. Ὠφέλησε δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, διότι ὑπῆγεν εἰς Τριπολιτσᾶν καὶ διεσκέδασε τοιουτοτρόπως πρὸς καιρὸν τὰς ὑποψίας τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ἐφυλακίσθη καὶ αὐτὸς, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ πρόκριτοι καὶ ἀπέθανεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν.

ΙΕΡΟΘΕΟΣ ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΣ Η ΠΑΠΑ ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος, ὁ νῦν ἀρχιερεὺς Γυθείου, ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς. Ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τὴν λεγομένην συνάθροισιν τῶν κληρικῶν καὶ λοιπῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ λαύρᾳ τῶν Καλαβρύτων διὰ νὰ φέρῃ τὴν εἴδησιν ἀπὸ τὴν ἐφορείαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ νὰ μάθῃ τὰς ὁδηγίας, τὰς ὁποίας εἶχον οἱ ἔφοροι ἀπὸ τὴν Σεβαστὴν Ἀρχὴν τὴν ἀόρατον, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ ἔλθῃ μὲ τὰς ὁδηγίας, διότι ἦλθεν εἴδησις εἰς τὸν Σουλτάνον, ὅτι ὁ Μωριᾶς ἐπαναστάτησεν καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐκυνήγουν τοὺς Μωραΐτας νὰ τοὺς κόψουν. Ἐπανελθὼν δὲ ἐπῆρε τὰ ὅπλα, εὑρεθεὶς παντοῦ εἰς πολλοὺς πολέμους καὶ μάχας, ἀγαπώμενος ἀπὸ ὅλους τοὺς στρατιωτικούς, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τὸν πρίγκηπα Ὑψηλάντην καὶ Θ. Κολοκοτρώνην, αἱ δὲ ἐκδουλεύσεις του εἶναι γνωσταὶ εἰς τὸν τυχόντα.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΠΑΓΩΝΗΣ ΝΥΝ ΔΕ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, διότι εὑρεθεὶς εἰς Καλάμας ἐνεψύχωσε τοὺς στρατιώτας καὶ πολὺ συνετέλεσεν καὶ εἰς τοὺς Μανιάτας καὶ ἰδίως εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Μαυρομιχαλαίων, ἡ ὁποία τὸν ἐσέβετο καὶ τὸν ἤκουε, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐμεσολάβει εἰς τὰ μαλώματα τῶν Μανιατῶν καὶ τοὺς καθησύχαζεν, οἱ δὲ ἀδελφοί του καὶ ὅλοι οἱ συγγενεῖς του ἦσαν εἰς ἐνέργειαν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Οὗτος ὁ πασίγνωστος ἡγούμενος τῆς μονῆς τῶν Νεζερῶν, εἶναι εἷς τῶν παληκαράδων, τὰ δὲ στρατιωτικά του κατορθώματα ὁμολογοῦνται καὶ λέγονται ἕως τῆς σήμερον. Ὑπῆγεν εἰς τὸ Μεσολόγγι μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη καὶ ἐκεῖ ἀφῆκεν ὄνομα γενναίου πολεμιστοῦ, καὶ θὰ ἱστοροῦνται καὶ δὲν θὰ λησμονοῦται ὅσα ἔκαμεν εἰς τοὺς ἐκεῖ πολέμους, καθὼς καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἐπιστροφήν του ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἀχράταν καθὼς ἦτο μὲ ὅλους τοὺς στρατιώτας τοῦ τμήματος τῶν Νεζερῶν, ὅσοι τότε ἦσαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀ. Ζαΐμη, καὶ ἐπολέμησαν τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ τοῦ Δράμαλη. Αἱ δὲ ἐπαρχίαι τῶν Πατρῶν καὶ τῶν Καλαβρύτων λέγουσιν ὡσὰν τὸν Νικηφόρον ἀπὸ τὰ Νεζερά.

ΝΑΘΑΝΑΗΛ

Οὗτος ὁ μεγαλόψυχος μοναχὸς, καὶ ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Φονιά, τί δὲν ἔκαμεν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὄχι μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀδελφός του Συμεὼν, ὅστις παρηκολούθει τὸν στρατηγὸν Νικήταν πάντοτε. Οἱ δὲ λοιποὶ πατέρες τῆς Μονῆς ἔτρεχαν εἰς τὰ στρατόπεδα, καὶ ἔστελλον τροφὰς καὶ τὰ ἄλλα χρήσιμα εἰς τοὺς στρατιώτας.

Εἰς ταύτην τὴν μονὴν ἐφυλάττετο ἀπὸ τοὺς προὕχοντας τῆς Πελοποννησου καὶ ὁ ἀτρόμητος Ἀντ. Οἰκονόμου Ὑδραῖος, καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀναχωρήσας ἤρχετο εἰς

τὸ Ἄργος, καὶ κατὰ τὸ Κουτσοπόδι τὸν ἐδολοφόνησεν ὁ Εὐθύμιος Ξύδης Ἀκαρνὰν, καπετάνιος τοῦ Ἀνδρέα Λόντου.

ΔΑΝΙΗΛ

Οὗτος ἐπίσης ἡγούμενος ὢν τοῦ κάτω Ἁγίου Γεωργίου, ἦτον ἐνθουσιασμένος ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ εἶχε νοσοκομεῖον ἐντὸς τῆς μονῆς του, ἡ ὁποία ἦτον ἀπόρθητος καὶ ἐπρόφθανε τοὺς στρατιώτας, καὶ τοὺς ἀπόρους Ἕλληνας, τοὺς μὲν θεραπεύων, τοὺς δὲ βοηθῶν.

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Καλαβρύτων. Ἦτο δὲ εἷς ἐκ τῶν διακεκριμένων παληκαράδων Ἑλλήνων, ἀκολουθῶν τὸ στρατιωτικὸν σῶμα τοῦ Ἀ. Ζαΐμη, ἐπολέμησεν εἰς πολλὰς μάχας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν καὶ ἀλλοῦ. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγι ὅταν ὁ Ἀ. Ζαΐμης μὲ τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα ἐξεστράτευσαν, καὶ ἠνδραγάθησε εἰς τοὺς ἐκεῖ γενομένους πολέμους, ἡ δὲ παληκαριὰ τοῦ Νεκταρίου ὁμολογεῖται μέχρι τῆς σήμερον.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

Οὗτος, ὁ νῦν ἀρχιερεὺς Ἀκαρνανίας, ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα μετὰ τοῦ ἀοιδίμου Γερμανοῦ Παλαιῶν Πατρῶν γέροντός του, μάλιστα δὲ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἐνθάρρυνσιν τῶν στρατιωτῶν πολὺ συνετέλεσεν.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΜΠΑΜΠΟΥΚΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Καλαβρύτων, ἐμαθήτευσε δὲ εἰς τὰ τότε Ἑλληνικὰ σχολεῖα τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τῶν Κυδωνιῶν. Πρὸ τοῦ ἔτους 1818 κατηχήθη καὶ ἔγεινε μέλος τῶν Φιλικῶν, καὶ ἔκτοτε ἐφρόντιζε πλέον νὰ διαδώσῃ τὰ τῆς Ἑταιρίας εἰς τοὺς ἐπισημοτέρους ἄνδρας τῆς Πελοποννήσου καθὼς καὶ εἰς τοὺς κληρικούς. Κατήχησε δὲ τὸν Σωτήρην Χαραλάμπην, τὸν Ἰωάννην Μπερούκαν, τὸν Σωτήρην Θεοχαρόπουλον, τὸν Π. Γιατράκον, τὸν Παναγ. Ζαφειρόπουλον, τὸν Οἰκονόμον Παπᾶ Ἀλέξην ἐξ Ἀνδριτσαίνης, καὶ ἄλλους ἀκόμη πολλούς. Ἐκ δὲ τῶν ἀρχιερέων, τὸν Ναυπλίας Γρηγόριον, τὸν Κορίνθου Ζαχαρίαν, τὸν Χριστιανουπόλεως (Τριφυλλίας) Γερμανὸν, τὸν ἡγούμενον Δανιὴλ τοῦ Κάτω Ἁγίου Γεωργίου, ὡς καὶ τοῦ Ἄνω Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Φονιὰ Ναθαναὴλ, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ζωσιμᾶν, καὶ τοὺς ἐγκριτωτέρους πατέρας τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ τῶν Ταξιαρχῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας ὡς κατηχητής, ὁ πασᾶς τῆς Τριπολιτσᾶς τὸν ἐζήτησεν, ἀλλὰ κατέφυγεν εἰς τὴν Ὕδραν, ζητηθεὶς δὲ καὶ ἐκεῖθεν ἀπὸ τὸν πασᾶν ὅστις ἐφοβέριζε τὸν τόπον, κατέφυγεν εἰς τὴν Εὐρώπην μετὰ τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ του Χαραλάμπους νῦν γυμνασιάρχου Ναυπλίας. Εἰς τὴν Τοσκάναν εὗρε τοὺς περιφήμους καὶ ἀνωτέρους ἀποστόλους τῶν Φιλικῶν, τὸν Ἀθανάσιον Τσακάλωφ, τὸν Π. Ἀναγνωστόπουλον, καὶ τὸν Π. Δημητρίου, καὶ ἐνῷ ἐκεῖ ἔμενεν, καὶ ἠκροάζετο καὶ μαθήματα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, δὲν ἐλησμό-

νησεν ὅμως καὶ τὰ χρέη του πρὸς τὴν Ἑταιρίαν, γράφων, παρακινῶν καὶ συμβουλεύων τοὺς ἀδελφούς, καὶ περιμένων τὴν ἡμέραν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἅμα δὲ αὕτη ἐξερράγη, ἀμέσως ἐπανῆλθε καὶ ἔλαβε μέρος ἐνεργητικὸν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος ὡς στρατιώτης καὶ ὡς δεινὸς ῥήτωρ. Ἔτρεχεν εἰς τὰς ἐθνοσυνελεύσεις καὶ εἰς τὰ στρατόπεδα κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη πανταχου περιφερόμενος, καὶ παρακινῶν εἰς τὸν πόλεμον πάντας. Ἀφῆκε τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην του ὡς καὶ τὴν πατρικήν του περιουσίαν καὶ ἀπωλέσθησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀποκατασταθείσης τῆς ἡσυχίας, ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, διδάσκων ἐν Ἀκράτᾳ τοὺς συμπολίτας του εἰς ἰδικόν του σχολεῖον Ἑλληνικόν. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐδίδαξε τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα εἰς Ὕδραν, Ἄργος καὶ Πόρον εἰς τοὺς ἐπισημοτέρους ἄνδρας τῶν τόπων τούτων, οἵτινες εὑρέθησαν καὶ ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Ἐτελεύτησε δὲ ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ.

Χάρις τῷ Θεῷ, οἱ εὑρεθέντες πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατ' αὐτὴν κληρικοὶ ἦσαν πολλοί, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τοὺς ἐνθυμηθῇ τις ὅλους, οὔτε νὰ εὕρῃ ἄκρην τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεών των. Ὅλα τὰ μοναστήρια, μικρὰ καὶ μεγάλα ἀδιακρίτως, οἱ ἡγούμενοι, προηγούμενοι καὶ οἱ λοιποὶ μοναχοὶ αὐτῶν ἐν γένει ἔγειναν θῦμα διὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἔθνους. Τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγώγια τὰ εἶχον οἱ Ἕλληνες ὡς παρακαταθήκην τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς γλώσσης των. Εἰς αὐτὰ ἐπήγαιναν χάριν θρη-

σκευτικοῦ σεβασμοῦ, ἐκεῖ ἐξεμυστηρεύοντο τὰ πατροπαράδοτα τῆς φυλῆς των φρονήματα, ἐκεῖ διηγοῦντο τὰς βασάνους τῆς τυραννίας των, εὐχόμενοι πάντοτε νὰ ἐπιβλέψῃ ὁ Ὕψιστος Θεὸς εἰς τὸ ταλαίπωρον Ἔθνος, τὸ καταφρονημένον καὶ παρημελημένον. Ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς τῆς θρησκείας ἐλεύθερα ἐμνημόνευον τοὺς βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης ὡς Χριστιανούς, καὶ ἔψαλλον τὸ «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου κλπ·» διότι ἀπὸ αὐτοὺς ἐπερίμενον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἔθνους των. Ἐκεῖ ἐκαταρῶντο τὸν τύραννον, τὸν ἅρπαγα, τὸν κατακτητὴν καὶ βάρβαρον Τοῦρκον, διότι ἡ ἀδυναμία καὶ ἡ ἀπελπισία των τοὺς κατέστησε τόσον δειλούς, ὥστε κρυφίως καὶ ὑπογείως νὰ δέωνται καὶ νὰ καταρῶνται, Ἦσαν ὅμως ἕτοιμοι νὰ δεχθοῦν τὸν θάνατον, τὸν ὁποῖον ὁ δυνάστης τοὺς ἐφοβέριζε, μὲ τὴν μεγαλειτέραν γενναιοψυχίαν. Πόσα δὲν ὑπέφερον οἱ μοναχοὶ καὶ ἀπὸ τοὺς πλέον μικροτέρους Τούρκους! Οὗτοι ἐπήγαιναν εἰς τὰ μοναστήρια νὰ φάγουν, νὰ ἁρπάσουν καὶ νὰ τυραννήσουν τοὺς πατέρας αὐτῶν, καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ Ἀλβανοί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν οἱ πλέον ἀνυπόφοροι. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα, οἱ μοναχοὶ εἶχον κρύψει τὰ ὅπλα των καὶ τὰ ἄλλα πράγματα τοῦ πολέμου ἐντὸς τῶν ἱερῶν ναῶν, καὶ εἰς τὰ δένδρα τὰ μεγάλα, κρεμάμενα ἐντὸς τῶν δασῶν, τὰ εἶχον ἐν τῷ σκότει, καὶ ἀκόμη εἰς αὐτὰ τὰ μνήματα τῶν νεκρῶν· τὰ ἐπεριποιοῦντο καὶ ἐφρόντιζον νὰ μὴν τὰ τρώγῃ ἡ σκωριά, ἀλείφοντες αὐτὰ μὲ τὸ λεγόμενον μελοῦδι, καὶ νύκτα τὰ ἐμετατόπιζαν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος εἰς τὸ ἄλλο, καὶ τὰ ὅπλα καὶ τὰ πολεμεφόδια.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κανεὶς διὰ τὰς ἀνωτέρω συντόμους βιογραφίας ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας μου τοὺς Πελοποννησίους δὲν πρέπει νὰ παραπονῆται ἂν ἐλησμόνησα τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἢ ὅτι διὰ τὸν ἕνα ἔγραψα πολλὰ καὶ διὰ τὸν ἄλλον ὀλίγα· διότι ὅσα καὶ ὅπως μοῦ ἤρχοντο εἰς τὴν μνήμην πρόσωπα καὶ πράγματα κατὰ τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐσυλλογιζόμην νὰ τὰ ἐνθυμηθῶ, αὐτὰ ἔγραψα καὶ ἐμνημόνευσα. Ὅσα δὲ ἐγὼ παράλειψα, ἂς τὰ εἴπῃ καὶ ἄλλος.

Προλέγω ὅμως ὅτι πολλὰ γράμματα ὑπάρχουσιν εἰς τοὺς ἀλλοεθνεῖς ἀπὸ πολλὰ πρόσωπα πολιτικὰ καὶ κληρικὰ σταλέντα, τὰ ὁποῖα θὰ τὰ φέρουν εἰς τὸ φῶς καμμίαν φοράν, καὶ τότε θὰ ἴδουν οἱ Ἕλληνες τὸν πατριωτισμὸν τῶν ὑποκειμένων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους τώρα ἴσως ἐν ἀγνοίᾳ τοὺς ἐπαινοῦν.

Ἐν τούτοις ὁ σκοπὸς ἦτον ἕνας καὶ ὁ αὐτὸς καὶ δι' αὐτὸν ὅλοι ἐδούλευσαν καὶ ἐθυσίασαν, σχετικῶς δὲ οἱ Πελοποννήσιοι ἔκαμαν περισσότερα καὶ ἐνέργησαν συστηματικώτερα διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν· οὐχ' ἧττον ὅμως ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὴν, καὶ διὰ νὰ εἴπω καλλίτερα, ὅλοι ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθησαν, ὁ Σέρβος, ὁ Βούργαρος, ὁ Θρὰξ, ὁ Μαυροβουνίσιος, ὁ Μακεδὼν, ὁ Θεσσαλὸς, ὁ Ἠπειρώτης, ὁ Ἀνατολίτης καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἡ πατηθεῖσα ποτὲ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Ἕλληνας, καὶ νεωστὶ ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν λεγομένην Γραικορωμαϊκὴν καὶ Βυζαντιακὴν.

Ἐπίσης δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν οἱ ἐλθόντες καὶ ὀνομασθέντες φιλέλληνες, ὅλοι αὐτοὶ τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔχουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐλευθερίαν διότι μᾶς ἐβοήθησαν λόγῳ καὶ ἔργῳ. Τὰ δὲ ὀνόματα τούτων θέλομεν γράψει καὶ μνημονεύει

εἰς τὴν προσευχήν μας τὴν Μεγάλην, ὅταν παρακαλοῦμεν τὸν Πλάστην μας, καὶ νὰ λέγωμεν νὰ σώσῃ καὶ αὐτούς. Τὰ δὲ παιδιά μας νὰ τὰ κατηχῶμεν, ὅτι χρεωστοῦμεν εἰς αὐτοὺς, καὶ ὅταν λάβουν, ὃ μὴ γένοιτο, τοιαύτην ἀνάγκην,. ὅτι πρέπει νὰ τοὺς βοηθήσουν καὶ αὐτὰ μὲ τὴν χύσιν τοῦ αἵματός των, καὶ νὰ πληρώσουν τὸ πατρικὸν χρέος των. Αὐτὴν τὴν παραγγελίαν τοὺς ἀφίνομεν καὶ προσέτι κάμποσα δάνεια εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Σελὶς	στίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθι
7	19	Ἑπταννήσου	Ἑπτανήσου
8	21	παρηγοριῶναι	παρηγοριῶνται
11	26	ἐχοντοχόρευν	ἐχοντοχόρευεν
»	27	ΤΑΛΑΜΗΔΑΣ	ΤΣΑΛΑΜΗΔΑΣ
30	18	Ὀδυσσὸν	Ὀδησσὸν
37	37	ΜΙΤΣΟΣ	ΜΗΤΣΟΣ
47	15	Εἰρημένου	εἰρημένου
57	17	ΝΙΚΑΛΑΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ
61	22	διακεκριμμένων	διακεκριμένων
84	8	ΣΗΛΑΒΚΤΩΡΙΤΗΣ	ΣΚΛΑΒΟΧΩΡΙΤΗΣ
95	15	ΜΗΛΑΙΧΝΑΙ	ΜΗΛΙΑΝΑΙ
106	10	ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ	ΠΑΠΑΤΣΩΡΗΣ
108	8	ΛΥΚΟΠΟΥΛΟΣ	ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ
108	6	κατήντησεν	κατήντησαν
111	21	ΚΑΛΑΜΑΡΙΝΤΑΙ	ΚΑΛΑΜΑΡΙΩΤΑΙ
119	15	γεναῖον	γενναῖον
125	—	ΜΠΕΛΑΜΠΑΝΑΣ	ΜΠΑΛΑΜΠΑΝΗΣ
132	5	ΣΑΜΑΡΕΝΗΣ	ΣΑΜΑΡΑΝΗΣ
140	5	ΜΑΛΟΥΜΠΑ	ΠΑΛΟΥΜΠΑ
142	4	τοῦ	τὸν
214	15	ΜΕΝΤΣΡΟΣ	ΜΕΝΤΩΡΟΣ
220	7	ΡΑΒΕΛΙΩΤΑΙ	ΡΕΒΕΛΙΩΤΑΙ
226	2	πολεμίους	πολέμους
268	1	καὶ εἰς	καὶ τὰ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ